

ज्योतिषसार

हा ग्रंथ संस्कृत ग्रंथावरून जनार्दन भास्कर भट्ट क्रमवंत
यांणी महाराष्ट्र भाषेंत करून सर्वज्योतिष यावर प्रीति
करणारे जे यांस परम आदराने
नजर केला असे

मुंबईत

गणपत कृष्णाजी यांचे छापरचान्यांत
छापिला

शके १७८०

कालयुक्त नामसंवत्सरे माहे

श्रावण

शुद्ध १३

प्रस्तावना

हा ग्रंथ श्रीशुकदेवविरचितज्योतिषसार व मुहूर्तमार्तंड
आणि बृहस्पतिवाक्ये व रत्नकोश व सिद्धांतशिरोमणी व नि
र्णयसिंधू आणि दुसऱ्याही अनेक ग्रंथांतील वाक्ये घेऊन वा
लबोधार्थ धर्मप्रवृद्धि व्हावी ह्मणून याचें महाराष्ट्रभाषांतर
श्रीकुलाबा प्रांतांतील थळ ग्रामवासी क्रमविहित्युपनाम
क भास्कर सुतजनार्दनभट्टयांणी मुंबापुरींत गणेशवाडीम
ध्ये महादेवभट्ट शेंडयेयांचे आश्रयानें राहून बापूजोशी वाडे
घांडेकर यांचेकांहीं सात्यानी यथा मति यथा ज्ञाने करून-
श्लोकार्थप्राकृत केला आहे मी केवळ मूढमतीचा ज्योतिष
न जाणतां व्युत्पत्तिही नाही असा भिक्षुक मात्र आहे याज
करितां विद्वानांस माझी प्रार्थना हीच आहे कीं या ग्रंथांती
ल शुद्धाशुद्ध असल्यास सुजांनी सांभाळून घ्यावें

२ अनुक्रमणिका

प्रकरणे	पृष्ठ	प्रकरणे	पृष्ठ
अग्निहोत्रघेष्यास न	२७	हरणकोष्टक	४३
विद्याभ्यास करण्यास न		फळश्रुती	
ओषधघेष्यास न	२८	संक्रातिमूर्ति	४४
रोगविषयांशुभाशुभ		दुसराप्रकार	
रोगसुक्तीहोण्याचे प्रमाण	२९	धान्यघेष्यास	४५
रोगमुक्तिस्नान		नक्षत्रपरते संक्रातिपीडा	
रोगमुक्तिस्नानासउग्र	३०	जन्मनक्षत्रांचे फळ	४६
लनाओषधीत्वाप्रण्यास न		संक्रातीचे स्वरूप	
कूपारभास न	३१	हातानफळसत्याविपवी	४६
द्रव्यदोष व ठेचणे		राशिपरते चंद्र	
हर्षाघेष्यास	३२	गुण्यकाळ	४७
घौडे घेष्यास		ग्रहण प्रकरण	
गवादिपशूघेष्यास व पोचवणे	३३	चंद्रग्रहणाची प्रवृत्ति	४८
गाईघेणे व विकणे यास वर्ज्य		सूर्यग्रहण	
नृणाकांक्षादिसग्रह करणे	३४	राशीपरते शुभाशुभफळे	४९
नागरधरण्यास न		दुसरापक्ष	
वांजपेरण्यास न	३५	ऋतुप्रकरण	५०
सर्पदशास वर्ज्ये न		मासफळ	
गायनशिकण्यास न	३६	तिथिफळ	५१
राज्याभियेकास न		ग्रहण आणि संक्रातिफळ	
राज्यदर्शनास न	३७	वारफळ	५२
द्वितीयेची चंद्रोदयाची फळे		नक्षत्रफळ	
राशीपरते चंद्रोदयाचे फळ	३८	योगफळ	५३
पुष्पनक्षत्रांचे गुणदोष		मरणफळ	
योगप्रकरण	३९	रागीफळ	५४
योगांची नाव		होराफळ	
योगवर्ज्यपटिका	४०	लग्नफळ	५५
करणे पाहाण्याची रीति		ग्रहांचे फळ	
नावे	४१	रक्तफळ	५६
कोष्टक		काळफळ	
कल्याणो	४२	नेसलेखपत्रफळ	५७
कोष्टक		गर्भाधानासमुहूर्त	
संक्रांति	४३	क्रतूचा पौडशरात्रीचे फळ	५८
साप्तक चारनक्षत्रपरते		तिथी आणि मारमुहूर्त	

अनुक्रमणिका

प्रकरणे	पृष्ठ	प्रकरणे	पृष्ठ
नक्षत्रे	५६	ग्रहान्नेरुच्चत्वनीचत्व	५१
प्रथमगर्भिणीचें पुंसवन	} ५७	जन्मलग्नाचीं फळे	} ७२
चारफळ		स्त्रीजातक	
सीमेंतोन्नयन आणि विष्णुवली	} ५८	कोष्टक	} ७५
पक्षद्विद्वितीथी		अष्टोत्तरीच्या महादशा	
गर्भिणीधर्म	} ५९	संख्याक्रम	} ७५
गर्भिणीप्रश्न		आंतर्दशाआणायान्चाक्रम	
प्रसूतस्थानीं प्रवेशनक्षत्रे		कोष्टक	
प्रसूतसमयीं खोलींनीलपदार्थसंगणें	} ६०	विंशोत्तरीच्या महादशा व अंतर्दशा	} ७८
तिथिगंडांत		दशांची वर्षसंख्या व भोग्याभोग्य	
लग्नगंडांत		विंशोत्तरीक्रमकोष्टक	
नक्षत्रगंडांत	} ६१	महादशाचे अंतर्दशा फळ	} ८०
जातक		रवीची दशा	
जन्मकाळाचीं शुभाशुभफळे	} ६१	चंद्राची अंतर्दशा फळ	} ८१
गंडांताचीं		भौमाची अंतर्दशा	
कृष्णचतुर्दशीचें फळ		राहूची अंतर्दशा	
असावास्येचें फळ	} ६२	गुरूची अंतर्दशा	} ८२
दिनक्षयादितिथीचें फळ		शनीची अंतर्दशा	
ज्येष्ठानक्षत्राचें फळ		बुधाची अंतर्दशा	
मूळनक्षत्राचें फळ	} ६३	केतूची अंतर्दशा	} ८३
जन्मकाळीं मूळनक्षत्रकोणाते		शुक्राची अंतर्दशा	
लोकीं आहेत ते पाहाण्याचें लग्न		योगिनीदशाक्रम	
आश्लेषानक्षत्राच्या नराकारवृक्ष	} ६५	नामें	} ८३
जन्मकाळीं ग्रहजसे फळ ती लयां		वर्षसंख्या	
चीं फळे		योगिनीदशाचें कोष्टक	
पुरुष जातक कोष्टक	} ६५	दशापरत्वे फळ	} ८४
जन्मलग्नासमृत्त्युकारकग्रह		वर्षदशा	
वायकोसमृत्त्युकारकग्रह		सूर्यादिदशाफळ	
पराक्रमाचे ग्रह	} ६८	चंद्राची	} ८५
अपराक्रमीग्रह		मंगळाची	
जातिभ्रंशकारक		बुधाची	
मातापितरांस नाशक	} ६९	शनीची	} ८६
नाशिवंत ग्रह		गुरूची	
ग्रहांची दृष्टी		राहूची	

अनुक्रमणिका

प्रकरण	पृष्ठ	प्रकरण	पृष्ठ
शुक्राची	८५	अस्तोदयाचे लक्षण	१०१
नित्यानित्यदशाचा प्रकार		अस्तानकर्म रज्य	
अन्यमत	८७	विवाहास रज्य	१०२
गोचर प्रकरण		मूलादिजन्मनक्षत्राचे रोप	
द्वादश भवनान्वेस्थानाचे कोष्टक	८८	जन्मनक्षत्रादिवर्ज्य	१०३
जन्मस्थचे द्वाचा पंचकर्म रज्य	८९	वर्षांचे प्रमाण	
नष्टस्थान परत्वे चंद्राचे बळ	९०	गुरुव चंद्रबळ	१०४
ग्रहाचीं नष्टस्थाने		गुरुचे फळ	
वार परत्वे दाने	९१	गुरु अनुकूल करण्याचा प्रसार	१०५
ग्रहाची दाने यज्ञप		पदिन पाहोण्याचा क्रम	
कोष्टक	९२	नक्षत्रसंवादीन पुकरास चंद्रभोग	१०६
ग्रहपीडानिवारणार्थ		घटितराशि परत्वे कोष्टक	१०६
जानकर्म	९३	ताराबळ	१०७
नामकर्म		भकूट	
नावाचे अक्षरडाचक्र	९४	नवपंचक	१०८
रोष्टक		मृत्युषडाष्टक	
मचकारोहण	९५	प्रीतिषडाष्टक	१०९
पालरवारोपण		दिर्घदश	
दुग्धपान	९६	चतुर्थदशम तृतीय पक्षादश	११०
तावूलभक्षण		उभयसप्तम	
सूर्यावलोकन	९७	वशावश्य	१११
कर्णवेध		ग्रहाचेशुल मित्रत्व समत्व	
भस्म पवेश	९८	कोष्टक	११२
अन्नमाशन		गुणाचे कोष्टक	
चौर	९९	वर्णाचे कोष्टक	११३
विद्यारभ		वशाचे कोष्टक	
मोजीबंधन	१००	ताराचे कोष्टक	११४
मासादिक धन		गोमीचे कोष्टक	
वर्षसंख्या	१०१	ग्रहाचे कोष्टक	११५
गुरुबळ		गणाचे कोष्टक	
गलग्रहतिथी	१०२	नाडीचे कोष्टक	११६
शुद्धादिकास संस्कार करण्यास सु		संस्कृत असंस्कृतचे कोष्टक	
विवाहप्रकरण	१०३	कोष्टक	११७
अस्तोदय		वर्णादिकांची फळे	

अनुक्रमणिका

प्रकरण	पृष्ठ	प्रकरण	पृष्ठ
वेरयोनीचें फळ	} ११२	तात्काळ स्पष्टसूर्यसाधन	} १२५
गणाचें फळ		उदाहरण	
कूटफळ	} ११३	सूर्याची गति	} १२५
नाडोफळ		स्पष्टरवीचें उत्तर	
वधूवराचें गुण एकत्रफळाचें कोष्टक	} ११६	अशुक्त दिवसाचें उदाहरण	} १२६
दुष्टकूटाची दानं		अयनांश आणण्याचा प्रकार	
विवाहासनक्षत्रे उक्त	} ११६	लग्नावरून इष्टकाळ आणावयाचा क्रम	} १२८
एकविंशतिमहादोष		साधनसूर्यावरून भोग्यआणावयाचा क्रम	
दोषलक्षण	} ११७	रवीचा भोग्यकाळ काढणें तो	} १२८
कर्तरीदोष		लग्नावरून शुक्तकाळ आणावयाचा क्रम	
वधूवरांचे राशी पासून आठवें लग्न	} ११७	इष्टकाळसमयास तात्काळसूर्यसा-	१२९
वर्ज्य		इष्टघटीवरून लग्न आणावयाचा क्रम	१३०
दुष्टमुहूर्तकथन	} ११८	सूर्य आणि लग्न एकरा शीस असतां इष्ट	} १३२
यामार्धादिक कथन		घटी आणावयाचा क्रम	
कोष्टक	} ११९	लग्नास शुभाशुभग्रह पाहाणें	} १३३
रुतादोष		षड्वर्गशुद्धी पाहाण्याचा क्रम	
ग्रहणउत्पत्तनक्षत्रदोष	} ११९	त्रिंशांशादिक कथन	} १३४
पापग्रहयुक्त आणि वेधनक्षत्रे		आदौ ग्रह पाहाणें	
पंचशलाकायंत्र	} १२०	होरा कथन	} १३५
सप्तशलाकायंत्र		द्रेष्काण	
नक्षत्रचरणवेध	} १२०	सप्तमांश	} १३६
एकार्गलादोष		लग्नाचे नवमांश	
चंडायुधदोष	} १२१	द्वादशांश	} १३७
क्रान्ति साम्यचक्र		विषम त्रिंशांश	
नाभित्रदोष	} १२१	सम त्रिंशांश	} १३८
चरत्रयदोष		षड्वर्ग पाहाण्याचा क्रम	
तिथिपरत्वे लग्ने वर्ज्य	} १२२	उक्तांश	} १३९
दोषनिवारण		लग्नांश फलमाह	
लग्नमुहूर्त	} १२३	लग्नवर्गोत्तम लक्षण	} १४०
राशयुग्म		गोधूळ लग्न कथन	
लग्नांच्या घटिकांची संख्या	} १२४	वधूप्रवेश	} १४१
शुक्तपळें प्रतिदिवशी पाहाण्याचें		उक्तमासादि	
उदयास्तलग्न कथन	} १२४	दत्तपुत्रघ्न्यास मुहूर्त	} १४२
लग्नांस उक्तांश देण्याचा क्रम		नूतनपदरधारणास मुहूर्त	

अनुक्रमणिका

प्रकरण	पृष्ठ	प्रकरण	पृष्ठ
अकप्रश्न	७०	भौम कोष्टक बुध	७६
रोगिप्रश्न	}	शुक्र	}
केवलनग्नपरत्वे प्रश्न		७१	
पल्लव्य प्रश्न	}	कोष्टक	}
जललग्ने	७२	शनिराहु केतु	७८
स्त्रीनपुंसकपुरुषनक्षत्रे	}	कोष्टक	}
सूर्यचन्द्रनक्षत्रसत्ता		७३	
धान्यप्रश्न	}	उपशुद्धामपंचकपाहाणे	}
ग्रहलुफल्यासप्रश्न	७४	वारपरत्वे पंचक रज्य	}
राज्यभगादियोग	}	दिनमानरात्रिमानपादाणे	}
रविचंद्रासखळंपडते न्याचे कद्र		}	
धनुष्याचे फळ	}	रात्रकिती जाली ती पाहाणे	}
अथ ग्रहचक्रप्रकरण	}	अनरगयहिरगनक्षत्रं	}
सूर्य चंद्र		}	

श्री

शक प्रकरण. संवत्सरनामपरिज्ञान.

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ श्लोकं ॥ ॥ शकेंद्रकाला
र्कयुतः कृत्वाशून्यरसैर्दृतः ॥ शेषाः संवत्सराज्ञे
याः प्रभवादिबुधैः क्रमात् ॥ १ ॥ ॥ ६५ ॥

टीका

शालिवाहन शकांतील ज्या संवत्सरान्चें नाच पाहिजे तो शक मांडाचा,
त्यांत १२ भिळवावे, आणि ६० नीं भागाचें. शेष राहील तें त्या संवत्सरा
चें नाच जाणाचें.

संवत् परिज्ञान.

स एव पंचाग्निकुभिर्युक्तः स्याद्विक्रमस्य हि ॥ रे
वाया उत्तरे तीरे संवत्नाम्नाति विश्रुतः ॥ २ ॥ ॥

टी०—जो शालिवाहनाचा शक त्यांत १३५ भिळवावे म्हणजे विक्रम सं
वत् जाणावा.

संवत्सरनामानि.

प्रभवो विभवः शुक्लः प्रमोदो थप्रजापतिः ॥ अंगि
राः श्रीमुखो भावो युवाधाता तथैव च ॥ १ ॥ ईश्वरो ब
हुधान्यश्च प्रमाथी विक्रमो वृषः ॥ चित्रभानुः स्रभानु
श्वतारणः पार्थिवो व्ययः ॥ २ ॥ सर्वजित् सर्वधारी च
विरोधी विकृतिः खरः ॥ नंदनो विजयश्चैव जयो मन्मथदु
र्मुखौ ॥ ३ ॥ हेमलंबो विलंबी च विकारी शार्वरीप्लवः ॥

शुभकृद्धो भनः क्रोधी विश्वावसु पराभवो ॥ ४ ॥
 सुवंगः कौलकः सौम्यः साधारणचिरोधिकृत् ॥ परि
 धावां प्रमादी च आनंदो राक्षसोनलः ॥ ५ ॥ पिंगलः का
 लयुक्तश्च सिद्धार्थी रोद्रुर्मतिः ॥ दुंदुभीरुधिरोद्गारी
 रक्ताक्षी क्रोधनः क्षयः ॥ ६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

टीका

१	प्रभव	१५	निव्रतानु	२१	हेम उव	४५	परिधावां
२	विभव	१७	सुभानु	२२	विलंबी	४७	प्रमादी
३	शुकु	१८	तारण	२३	विकारी	४८	आनंद
४	प्रमोद	१९	पार्थिव	२४	शावरी	४९	राक्षस
५	प्रज्ञापति	२०	व्यय	२५	ह्रम	५०	अनल
६	अगिरा	२१	सर्वजित्	२६	शुभकृत्	५१	पिंगल
७	श्रीमुर	२२	सर्वपात्री	२७	शोभन	५२	कालयुक्त
८	भाय	२३	विरोधी	२८	क्रोधी	५३	सिद्धार्थी
९	सुवा	२४	विकृति	२९	विश्वावसु	५४	रोद्रु
१०	जाता	२५	स्वर	३०	पराभव	५५	दुर्मति
११	इंश्वर	२६	नंदन	३१	सुवंग	५६	दुंदुभि
१२	बहुधान्य	२७	विजय	३२	कौलक	५७	रुधिरोद्गारी
१३	प्रमाधी	२८	जय	३३	सौम्य	५८	रक्ताक्षी
१४	विक्रम	२९	मन्मथ	३४	साधारण	५९	क्रोधन
१५	वृष	३०	दुर्मुख	३५	विरोधिकृत्	६०	क्षय

संवत्सराचें फळ.

प्रभवात् द्विगुणं कृत्वा त्रिभिर्न्यूनं चकारयेत् ॥ सप्त
 भिस्तुहरेद्भागं शेषं ज्ञेयं शुभाशुभम् ॥ एकं च त्वारि
 दुर्भिक्षपंचद्वाभ्यां सुभिक्षकम् ॥ त्रिषष्ठे तु समं ज्ञे
 यं शून्यं पीडानसंशयः ॥ २ ॥ ॥ ७ ॥

टी० - प्रभवादि संवत्सरापासून चालते सवत्सरा पावेतो मोजाचे आणि

ते दुष्पट करावे त्यांतून तीन काढावे बाकी राहिल तीस सातांनी भागावे.
शेष उरले त्याचे शुभाशुभ फळ पाहावे. तें असें कीं एक अथवा ४ उरले तर
महर्गना ॥ ५ अथवा २ उरले तर रुभिक्षता ॥ ३ अथवा ६ उरले तर धार
णसम राहिल ॥ आणि शून्य आले तर जनास पीडा जाणावी.

संवत्सरांचे स्वामी.

युगं भवेद्दत्तरपंचकेन युगानि च द्वादशवर्षषष्ट्या ॥
भवन्ति तेषामधिदेवताश्च क्रमेण यक्ष्यामि मुनिप्रणी
ताः ॥ १ ॥ विष्णुर्जीवः शक्रो दहनस्त्वष्टा अहिर्बुध्न्यः पि
तरः ॥ विश्वेदेवाश्चंद्रज्वलनौ नासत्यनामानौ च भगः ॥

टी० - पांचावर्षांचें एक युग या प्रमाणें साठा संवत्सरांचीं युगे १२ आणि
त्यांचे स्वामी १२ ॥ विष्णु १ बृहस्पति २ इंद्र ३ अग्नि ४ ब्रह्मा ५ शिव ६ पितर
७ विश्वेदेव ८ चंद्र ९ अग्नि १० अश्विनी कुमार ११ सूर्य १२ .

भेद.

संवत्सरः प्रथमकः परिवत्सरो न्यस्तस्मादिडां चिदि
तिपूर्वपदाद्भवेषुः ॥ एवं युगेषु सकलेषु तदीयनाथा
वत्सर्कसीतगुविरिं चिशिवाः क्रमेण ॥ ३ ॥

टी० - इष्टशकाला ५ नीं भागावे शेष राहिल तें संवत्सरांचें नाव अनुक्रमें
जाणावें ॥ प्रथम संवत्सराचा स्वामी चंद्र ॥ १ ॥ द्वितीय परिवत्सराचा
स्वामी अर्क ॥ २ ॥ तृतीय इडावत्सराचा स्वामी चंद्र ॥ ३ ॥ चतुर्थ अनुवत्स
राचा स्वामी ब्रह्मा ॥ ४ ॥ पंचम इहत्सराचा स्वामी शिव ॥ ५ ॥

अन्यमतेतु.

आनंदादिभवेद्ब्रह्माभावादिर्विष्णुरेव च ॥ जयादि
शंकरः प्रोक्तः सृष्टिपालननाशकाः ॥ १ ॥ ॥

टी० - आनंदादिक संवत्सर २० त्यांचा स्वामी ब्रह्मा तो सृष्टिकर्ता ॥ १ ॥ ॥

घादिक संवत्सर २० खांचा स्वामी विष्णु तो पाउनकर्ता ॥२॥ जयादि
संवत्सर २० खांचा स्वामी रुद्र तो संहारकर्ता ॥३॥ ॥५॥

ऋतुप्रकरण.

अयन.

शिशिरपूर्वमृतुत्रयमुत्तरेत्ययनमाहुरहथ्यतदामरं भ
वतिदक्षिणमन्यऋतुत्रयंनिगदितारजनीमरुतांहिसा ॥१॥

टी०-शिशिर, वसंत, ग्रीष्म, त्या तीन ऋतूंत उत्तरेस सूर्याची गति होत्ये
त्यास उत्तरायण म्हणावें. तो देवांचा दिवस ॥ ॥ वर्षाऋतु, शरदृतु,
हेमंतऋतु, त्या तीन ऋतूंत सूर्याची गति दक्षिणेस होत्ये त्यास दक्षि
णायन म्हणावें ती देवाची रात्र होय.

अयनामध्ये शुभाशुभकर्मे.

गृहप्रवेशात्रिदशप्रतिष्ठाविवाहचौलव्रतबंधदी
क्षाः ॥ सौम्यायने कर्मशुभं विधेयं यद्गर्हितं तत्सबलु
दक्षिणे च ॥ १ ॥ ॥ ५ ॥ ॥ ५ ॥

टी०-गृहप्रवेश, देवप्रतिष्ठा, विवाह, आणि चौल, व्रतबंध, मंत्रग्रहणादि
क ही शुभकर्मे उदगयनांत करावी. या कर्मांहून रहित कर्मे तीं दक्षिणा
यनांत करावी.

संक्रांतिपरत्येऋतु.

मृगादिराशिद्वयभानुभोगात्षडर्चवःस्युःशिशिरो
वसंतः ॥ ग्रीष्मश्च वर्षाश्च शरच्चतद्वद्धे मंतनामा क
थितश्च षष्ठः ॥ १ ॥ ॥ ५ ॥

टी०- मकरादि दोन राशिसूर्यांनी भोगिल्या म्हणजे एक ऋतु होतो याती
तीने राशि १२ आणि ऋतु ६ वर्षांत भोगितात. यास उदाहरण

१ मकर	} शिशिरऋतु १
२ कुंभ	
३ मीन	} वसंतऋतु २
४ मेष	
५ वृषभ	} ग्रीष्मऋतु ३
६ मिथुन	

७ कर्क	} वर्षाऋतु ४
८ सिंह	
९ कन्या	} शरदऋतु ५
१० तूळ	
११ वृश्चिक	} हेमंतऋतु ६
१२ धन	

मतांतरराशिपरत्वे

मेषादितो द्विद्विभभानुभोगाद्द्वसंत
पूर्वाऋतवः षडुक्ताः ॥२॥ ॥६॥

१ मेष	} वसंतऋ.	७ तूळ	} शरदऋ.
२ वृषभ		८ वृश्चिक	
३ मिथुन	} ग्रीष्मऋ.	९ धन	} हेमंतऋ.
४ कर्क		१० मकर	
५ सिंह	} वर्षाऋ.	११ कुंभ	} शिशिरऋ.
६ कन्या		१२ मीन	

मास परत्वे.

चैत्रादिद्विद्विमासाभ्यां वसंताद्युत व
श्रवद् ॥ दक्षिणात्याः प्रगृह्णन्ति देवे

पित्र्ये च कर्मणि ॥३॥ ॥६॥

१ चैत्र	} वसंत	७ आश्विन	} शरदऋ.
२ वैशाख		८ कार्तिक	
३ ज्येष्ठ	} ग्रीष्म	९ मार्गशीर्ष	} हेमंत
४ आषाढ		१० पौष	
५ श्रावण	} वर्षाऋ.	११ माघ	} शिशिर
६ भाद्रपद		१२ फाल्गुन	

दक्षिणादेशीं देवपितृ कर्माणां ठायीं घेतात.

मास प्रकरण.

मासपरिज्ञान

पूर्वराशिंपरित्यज्य उत्तरां याति भास्करः ॥ साराशिः

संक्रमाख्यास्यान्मासत्वं यत्नहायने ॥१॥ ॥६॥

टी०— पूर्वराशीचा त्याग करून पुढील राशीस सूर्यजातो तो मेषादि १२
संक्रांती, मास, ऋतु, वर्ष, अयन, यांचे गणने विषयीं होतो ॥ ॥६॥

दर्शावधिं मासमुशंति चान्द्रं सौरं तथा भास्करराशिभो
गात् ॥ त्रिंशद्दिनं सावनसंज्ञमार्यानाक्षत्राभिंदोर्भग
णाश्रयाच्च ॥१॥

दी०- चांद्रमास ह्यणजे शुक्ल प्रतिपदे पासून अमावास्या पर्यंत होतो
 सौरमास ह्यणजे सूर्याचा एक राशिभोग झाला त्यास ह्यणावे ॥ सावन
 ह्य० तीस दिवसांचा मास जाणावा ॥ नाक्षत्रमास ह्य० नक्षत्रांचे परि
 भ्रमण चंद्राने केले त्यास ह्यणतात.

मासांचीं नावे व सूर्य व देवता.

मधुस्तथामाधवसंज्ञकश्चशक्रः शुचिश्चाथनभो
 नभस्वः ॥ तथेपर्तुर्जश्वसहासहरयस्तपस्तपस्यश्वय
 थाक्रमेण ॥ ॥ अरुणोमाघमासेतुसूर्यो वैफाल्गुने तथा
 चैत्रमासेतुवेदांगोभानुर्वैशारव एव च ॥ २ ॥ ज्येष्ठमां
 सेतपेदिंद्रापाठेतपतेरविः ॥ गभस्तिः श्रावणेमा
 सेयमोभाद्रपदे तथा ॥ ३ ॥ रूवर्णरेताश्वयुजिकार्ति
 के च दिवाकर ॥ मार्गशीर्षेतपेन्मित्रः पौषेविष्णुः स
 नातनः ॥ इत्येते द्वादशादित्यामासनामान्यनुक्रमात्
 ॥ ४ ॥ केशवंमार्गशीर्षेतुपौषेनारायणं विदुः ॥ माध
 वंमाघमासेतुगोविंदमथफाल्गुने ॥ ५ ॥ चैत्रेविष्णुं
 तथाविद्याद्वैशारवेमधुसूदनम् ॥ त्रिविक्रमं तथाज्ये
 ष्ठेआषाढेवामनं विदुः ॥ ६ ॥ श्रावणे श्रीधरविद्विहृ
 षीकेशंतुभाद्रके ॥ आश्विनेपद्मनाभंचक्रुर्जैदामोद
 रं विदुः ॥ ७ ॥ मार्गशीर्षेविशाखाक्षीपौषे लक्ष्मीश्च दे
 वता ॥ माघेतुरुक्मिणीप्रोक्ताफाल्गुनेधात्रिनामका
 ॥ ८ ॥ चैत्रेमासिरमादेवीवैशारवेमोहिनी तथा ॥ प
 द्माक्षीज्येष्ठमासेतुआषाढेकमलेति च ॥ ९ ॥ कांति
 मतीश्रावणे च भाद्रेतु अपराजिता ॥ पद्मावती आश्वि
 नेतुराधादेवीतुकार्तिके ॥ १० ॥ ॥ ११ ॥ ॥

टीका

नावे

नावे

सूर्य

देवी

देवता

१	चैत्रमास	मधु	बेदांग	रमा	विष्णु
२	वैशाख	माधव	भानु	मोहिनी	मधुसूदन
३	ज्येष्ठ	शुक्र	इंद्र	पद्माक्षी	त्रिविक्रम
४	आषाढ	शुक्ति	रवि	कमला	वामन
५	श्रावण	नभ	गभस्ति	कांतिमती	श्रीधर
६	भाद्रपद	नभस्य	यम	अपराजिता	हृषीकेश
७	आश्विन	इष	सुवर्णरेता	पद्मावती	पद्मनाभ
८	कार्तिक	उर्ज	हिवाकर	राधा	दामोदर
९	मार्गशीर्ष	सह	मित्र	विशालाक्षी	केशव
१०	पौष	सहस्य	विष्णु	लक्ष्मी	नारायण
११	माघ	तप	अरुण	रुक्मिणी	माधव
१२	फाल्गुन	तपस्य	सूर्य	धात्री	गोविंद

वारपरत्वेमासफल.

पंचार्कवासरोगाः पंचभौमेमहद्भयम् ॥ पंचार्कि

वारादुर्भिक्षंशेषावाराःशुभप्रदाः ॥१॥ ॥५॥

टी०- एक्यामहिन्त्यांत ५ रविवार आलेतर रोगफारउत्पन्न होतील.

तसेच ५ भौमवार आलेतर भयमोठेंउत्पन्न होईल. अथवा ५ शनिवा

र आलेतर दुर्भिक्ष होईल. शेष राहिले ते वारशुभप्रद जाणावे.

॥ पक्ष ॥

पूर्वापरमासदलं हि पक्षौ पूर्वापरौ तौ सितनीलसंज्ञौ ॥

पूर्वस्तुदैवस्त्वपरश्चपैत्र्यः केचित्पक्षौ सितपंचमीतः ॥

आदौशुक्रः प्रवक्तव्यः केचित्पक्षौपिमासके ॥ २॥

टी०— शुक्ल प्रतिपदे पासून पौर्णिमा पर्यंत शुक्लपक्ष ॥ आपि वद्य प्रतिपदेपा
सून अमान कृष्णपक्ष ॥ शुक्लपक्षदेवांचा ॥ कृष्णपक्षपितरांचा ॥ ॥ भेद ॥
शुक्ल ५ पासून कृष्ण ५ पर्यंत शुकुपक्षयारीतीनें कृष्णजाणाचा प्रथम शुक्ल
पक्ष नंतर कृष्णपक्ष तो अमांत मास होतो ॥ प्रथम कृष्ण नंतर शुक्ल तो पौ
र्णिमांत मास होतो ॥ हे दोन्ही पक्ष देश परत्वे करून चालू आहेत.

॥ अधिक मास ॥

द्वात्रिंशद्भिर्गतैर्मासैर्दिनैः षोडशभिस्तथा ॥ घटिकानां
चतुष्केन प्रत्यधिकमासकः ॥ १ ॥ ॥ ॥

टी०— ३२ मास १६ दिवस आणि ४ घटिका इतकें भोगल्यावर अधिक मासा-
चा सभय होतो

॥ क्षयमास ॥

असंक्रांतिमासो धिमासः स्फुरंस्याद्द्विसंक्रांतिमा
सः क्षयारव्यः कदाचित् ॥ क्षयः कार्तिकादित्रयेनान्य
तः स्यात्तदा वर्षमध्ये धिमासद्वयं च ॥ १ ॥ ॥ ७ ॥

टी०— ज्या महिन्यांत सक्रात नाही तो अधिक मास आणि ज्या महिन्यां-
त २ संक्रांति येतात तो क्षयमास तो कार्तिकादि तीनमासांत येतो तेव्हां
एका वर्षांत दोन अधिक मास येतात

॥ सिद्धांत शिरोमणौ ॥

गतोऽयद्रिनंदैर्मितेशाककाले तिथीशैर्भविष्यत्य
थांगाक्षसूर्यैः ॥ गजाद्गग्निभूभिस्तथाप्रायशोयंकुवे
देदुवर्षैः क्वचिद्भोक्नुभिश्चेति ॥ १ ॥ ॥ ७ ॥

टी०— पूर्वी ज्या शकात क्षयमास जाहला असेल त्या शका पासून
न १४१ वर्षांचे अंतरानें क्षयमास येतो आणि पुढे एखादे समयी
१९ वर्षांनी क्षयमास आत किंवा बाहेर येतो. यास प्रत्यंतर, १७४-चे श-

कांत क्षयमास शुक्त जाहलाः आणि पुढें क्षयमास येणें तो १११५, १२५६, १३७८, शकांत होईल. आणि या पुढें १४१, १९, वर्षांचे अंतराने क्षयमास येईल या प्रमाणें जाणावें.

तिथि प्रकरण.

तिथीचें परिज्ञान

मासभाच्यां द्रभंयावत्गणयेत्तावदेवतु ॥ यावन्तिगण
नाद्वा नित्तावत्यस्तिथयः क्रमात् ॥ १ ॥

टी०— चैत्रादिमास १२ ज्या मासान्चे नांव त्याच नांवाचें नक्षत्र तें मास नक्षत्र जाणावें ॥ जसें चैत्रास चित्रा, विशाखा, ज्येष्ठा, पूर्वाषाढा, श्रवण, पूर्वाभाद्रपदा, अश्विनी, कृत्तिका, मृग, पुष्य, मघा, पूर्वाफाल्गुनी. या प्रकारें मास नक्षत्रें अनुक्रमें जाणावीं. ॥ त्यामासनक्षत्रां पासून दिवस नक्षत्रा पावेतोमो जावें जी संख्या होईल ती तीथ जाणावी. परंतु पौर्णिमांत मासापासून मोजावें म्हणजे गणित बराबर येईल.

वारसंज्ञा परिज्ञान.

प्रतिपत्सिद्धिदा प्रोक्ता द्वितीया कार्यसाधिनी ॥ तृतीया
रोग्यदा त्रीचहानिदानचतुर्थिका ॥ १ ॥ शुभातु पंचमी ज्ञेया
षष्टिकालशुभामता ॥ सप्तमी तु शुभाज्ञेया अष्टमी व्याधिना
शिनी ॥ २ ॥ नवमी तु नवमी इत्यदा दशमी तथा ॥ एकाद
शी तु शुभदा द्वादशी सर्वसिद्धिदा ॥ ३ ॥ त्रयोदशी सर्वसि
द्धाज्ञेया चोत्तमचतुर्दशी ॥ पुष्टिदा पौर्णिमा ज्ञेया त्वमावास्या
शुभातिथिः ॥ ४ ॥ ॥ स्वामी ॥ ॥ वह्निर्विरिंचोगिरिजा
गणेशः ऋषिर्विशारदो दिनकृन्महेशः ॥ दुर्गातको विष्णु
हरिस्मरश्च शर्वः शशीचेति पुराणदृष्टाः अमायाः पित

रः प्रोक्तास्तिथीनामधिपाः क्रमात् ॥१॥ ॥संज्ञा॥
 नंदाचभद्राचजयाचरिक्ताः पूर्णैतिसर्वास्तिथयः क्र
 मात्स्युः ॥कनिष्ठमध्येष्टफलाश्चशुक्लेरुष्णोभवंत्युत्तम
 मध्यहीनाः ॥१॥ ॥पालन॥ ॥कूप्मांडचहतीफलानि
 लचणं वज्र्यंतिलाम्लं तथा तैलचामलकं दिवं प्रवसताशी
 र्भकपालांत्रकम् ॥ निष्पावांश्चमसूरिकाफलमथोद्यंता
 कसंज्ञं मधुघृतं स्त्रीगमनं क्रमात्प्रतिपदादिष्वेवमा
 शोडश ॥८॥ ॥५॥ ॥५॥ ॥

टीका

तिथीचे फळ		स्वामी	संज्ञा			तिथीपालन करणेते
तिथी	फळ		नाच	शुक्ल	रुष्ण	
प्रतिपदा	सिद्धि	अग्नि	नदा	अशुभ	शुभ	कोहळा
द्वितीया	कार्यसाधन	जसा	भद्रा	अशुभ	शुभ	डोरलीं
तृतीया	आरोग्य	गोश	जया	अशुभ	शुभ	लचण
चतुर्थी	हानि	गणेश	रिक्ता	अशुभ	शुभ	तिल
पंचमी	शुभा	सर्प	पूर्णा	अशुभ	शुभ	आबर
षष्ठी	अशुभा	स्कंद	नंदा	मध्यम	मध्यम	तेल
सप्तमी	शुभा	स्य	भद्रा	मध्य.	मध्य.	आवळा
अष्टमी	व्याधिना.	शिव	जया	मध्य.	मध्य.	नारळ
नवमी	मृत्यु	दुर्गा	रिक्ता	मध्य.	मध्य.	भोपळा
दशमी	धनदा	यम	पूर्णा	मध्य.	मध्य.	पडचळ
एकादशी	शुभा	विश्वेदेव	नदा	शुभ	अशुभ	पावटे
द्वादशी	सर्वसिद्धा	हरि	भद्रा	शुभ	अशुभ	मसूर
त्रयोदशी	सर्वसि.	मदन	जया	शुभ	अशु.	वागे
चतुर्दशी	उद्या	शिव	रिक्ता	शुभ	अशु.	मधु
पाणिमा	सुष्टिदा	चंद्र	पूर्णा	शुभ	.	घृत
आमाया.	अशुभ	पिनर	.	.	अशुभ	स्त्रीसग

नंदासुवित्रोत्सववास्तुतंत्रक्षेत्रादिकुर्वीततथैव नृत्यं ॥
 विवाहभूषाशकटाध्ययानेभद्रासुकार्याण्यपिपौष्टिकानि
 ॥१॥ जयासुसंग्रामबलोपयोगिकार्याणिसिद्ध्यंत्यपिनि
 र्मितानि ॥ रिक्तासुविद्वद्धघातसिद्धिर्विषादिशस्त्रादि
 चयांति सिद्धिम् ॥२॥ पूर्णासुमांगल्यविवाहयात्रासपौ
 ष्टिकं शांतिककर्मकार्यम् ॥ सदैवदर्शेपितृकर्मसुक्तं नान्य
 द्विदध्याच्छुभमंगलानि ॥३॥

टी०— नंदा ह्यणजे प्रतिपदा, षष्ठी, एकादशी, या तिथींचा ठायीं आनंदादिकृ
 त्ये, देवादिकांचे उत्साह, गृहसंबंधी कृत्ये, स्थळनीटकरणे, घेणे, नृत्यसंबंधी
 गीत, वाद्य, इत्यादि कृत्ये करावीं. ॥१॥

भद्रा ह्यणजे द्वितीया, सप्तमी, द्वादशी, या तिथींचा ठायीं विवाह. डागि
 ने. गाडी. रथसंबंधीं कार्ये. मार्गनीटकरणे. प्रयाण. पुष्टिक्रिया. इ० करावीं ॥२॥
 जया ह्यणजे ३, ८, १३, या तिथींचा ठायीं युद्धकरणयास सिद्धजे सैन्य त्याचे उ
 पयोगीं तलवार, ध्वज, इत्यादि कार्ये केलीं असतां सिद्ध होतात ॥३॥ रिक्ताह्य
 णजे ४, ९, १४, या तिथींचा ठायीं विद्वानांचा नाश, आणि घात कर्मांची सिद्धि.
 विषप्रयोग, शस्त्र प्रयोग इत्यादि उग्रकृत्ये करावीं ॥४॥ पूर्णा ह्यणजे ५, १०, १५
 या तिथींचा ठायीं विवाहादि शुभकृत्ये. महायात्रा. शांतिक. पौष्टिक. इत्या
 दि कार्ये करावीं. ॥४॥

अमावास्येस पितृकार्ये मात्र करावीं. ॥

अष्टदिशांचे स्वामी

रविः शुक्रो महीसूनुः स्वर्भानुर्भानुजो विधुः ॥ बुधो बृह
 स्पतिश्चैव दिशामीशास्तथाग्रहाः ॥ १ ॥ ७२ ॥ ॥

टी०— पूर्वेचा स्वामी रवि ॥१॥ आग्नेयेचा स्वामी शुक्र ॥२॥ दक्षिणेचा स्वामी
 मंगळ ॥३॥ नैर्ऋत्येचा स्वामी राहु ॥४॥ पश्चिमेचा स्वामी शनि ॥५॥ वायव्ये

चात्सामीचंद्र ॥६॥ उत्तरेत्तात्सामीबुध ॥७॥ ईशान्येचात्सामीगुरु ॥८॥ हेदि-
शांचेत्सामी वग्रहजाणावे ॥

ग्रहांचेवर्णवजाती.

ब्राह्मणौजोवशुक्रौचक्षत्रियौभौमभास्करो ॥ सोमसौ
म्यौविशौग्रोक्तौराहुमंदौतथांत्यजौ ॥१॥ ॥६॥

टी०- गुरु, शुक्र, ब्राह्मण ॥ मंगळ, रवि, हेक्षत्रिय ॥ बुध, चंद्र, हे वैश्य ॥ रा-
हु, केतु, आणि शनि हे शूद्र होत

ग्रहांचेवर्ण.

रक्तावांगारकादित्यौश्वेतौशुक्रनिशाकरो ॥ गुरुसौ
म्यौपीतवर्णौशनिराहूसिनौशुभौ ॥१॥ ॥६॥

टी०- अंगारक सूर्य-यांचावर्णतांबडा ॥ गुरु-बुध-यांचावर्णपीत ॥ शनि
राहु, केतु, यांचावर्ण काळा आहे.

वारांवर कर्मेकरावयाचींतीं

रविवार

राज्याभिषेकोत्सवयानसेवागोवन्हिमंत्रौषधशस्त्र
कर्म ॥ सुवर्णताम्रौर्णिकचर्मकाष्ठसंग्रामपण्यादि
रवौविदध्यात् ॥१॥ ॥६॥ ॥६॥

टी०- रविवारी राज्याभिषेक, गीत, वाद्य, पालरपीत वसणे, राजसेवा, गा-
य, बडईल, इ० आणणे, व देणे, हवन, यज्ञादि मंत्रउपदेशदेणे, व घेणे, औ-
षध घेणे, व देणे, शस्त्रे, सोने व तांबे, शाठी इत्यादि वस्त्रे, काष्ठे, मुख्यप्रसंग वा-
णपणा, ही कले करावी

सोमवार.

शर्याञ्जमुक्तारजतेक्षुभोज्यस्त्रीवृक्षकक्ष्यांबुधि
भूपण्याद्याः ॥ गीतंक्रतुक्षीरविकारभृंगीपुष्पांवरारं

भणमिंदुवारै ॥२॥ ॥ ६५॥ ॥ ६५॥

टी०— सोमवारीं शंख, कमळें, मोतीं, रुपें, ऊस, भोजन, स्त्रीभोग, झाडें, गवत, उदक, अळंकार, गायन, यज्ञादि, गोरस, गाई, ह्यशी, पुष्पें, वस्त्रें, इत्यादि कृत्यें करावीं.

॥ भौमवार ॥

भेदानृतस्तेयविषाग्निशस्त्रवध्याभिघाताहवशाब्ध
दंभान् ॥ सेनानिवेशाकरधातुहेमप्रवालरक्तानिकु
जेविदध्यात् ॥३॥ ॥ ६५॥ ॥ ६५॥

टी०— भौमवारीं भेदकरणें, अनृत, चोरी, विष, अग्नि, शस्त्रें, वध, नाश, संग्राम, कपट, दंभ, सैन्यठेवणें, खाणी, धातु, सुवर्ण, प्रवाल, रक्तस्त्राव, हीं कृत्यें करावीं.

॥ बुधवार ॥

नैपुण्यपुण्याध्ययनंकलाश्चशिल्पादिसेवालिपिले
खनानि ॥ धातुक्रियाकांचनयुक्तिसंधिव्यायामवादाश्च
बुधेविधेयाः ॥४॥ ॥ ६५॥ ॥ ६५॥

टी०— बुधवारीं चातुर्य, पुण्य, अध्ययन, कला, शिल्पशास्त्र, सेवा, लिहिणें, चित्रेकारणें, धातुक्रिया, सुवर्णयुक्ति, सरस्वत्व, जाणें, घेणें, वादकरणें, हीं कृत्यें करावीं ॥

॥ गुरुवार ॥

धर्मक्रियापौष्टिकयज्ञविद्यामांगल्यहेमांबरवेश्मया
त्राः ॥ रथाश्वभैषज्यविभूषणादिकार्येविदध्यात्स
रमंत्रिवारै ॥५॥ ॥ ६५॥ ॥ ६५॥ ॥

टी०— गुरुवारीं धर्मकरणें, नवग्रहादिपूजा, यज्ञ, विद्याभ्यास, सौभाग्य, वस्त्रें, गृहकृत्यें, यात्रा, रथ, अश्व, औषधें, नगौदीं, हीं कृत्यें करावीं.

॥ शुक्रवार ॥

स्त्रीगीतशय्यामणिरत्नगंधवस्त्रोत्सवालंकरणादिक
र्म ॥ भूपण्यगोकोशकृषिक्रियाश्चसिद्धयन्तिशुक्र
स्यदिनेरसमस्ताः ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥ ॥

टी०- शुक्रवारी स्त्रीगायन, शय्या, मणिरत्न, हिर, गंध, वस्त्रे, उत्साह, अ-
लकार, वाणिज्य, गार्द, द्रव्य, भाडार, शेतेंकरणे, इत्यादि कृत्ये करावी

॥ शनिवार ॥

लोहाश्मसीसत्रपुशस्त्रदासपापानृतस्तेयविपास
विद्यं ॥ गृहप्रवेशद्विपबंधदीक्षास्थिरंचकर्माकं स्रुतेहि
कुर्यात् ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

टी०- शनिवारी लोखड, तिस्रें, शिसे कथिल, तलवार, दास, पाप, अनृतभाष-
ण, चोरी, विप, अर्ककाटणे, गृहप्रवेश, हत्ती बाधणें, उपदेशादि, ही स्थिर क-
त्यें करावी

॥ वार कोष्टक ॥

देवता ॥ ॥ सूर्यादितः शिवशिवागुहविष्णुकेंद्रका
लाः क्रमेणपतयः कथिताग्रहाणाम् ॥ वन्हयं बुभूमि
हरिशक्रशचीविरिचिस्तेपांपुनर्मुनिवरैरधिदेवताश्च
॥ १ ॥ ॥ विचारकरण्यासकालपरिमाण ॥ ॥ पतंगसू-
नोर्दिवसाधिपत्यंनिशाप्यहश्चैवतुतिग्मभानोः ॥ रात्रि
द्वयंचैकदिनेचसोमेशोपग्रहाणामुदयप्रवृत्तिः ॥ २ ॥ ॥
दोषादोष ॥ ॥ नवारदोषाः प्रभवन्तिरात्रौदैवेज्यदैत्ये
ज्यदिवाकराणाम् ॥ दिवाशशांकार्कजभूसुतानांम
र्वत्रनिंदोबुधवारदोषः ॥ ३ ॥ ॥ कृत्ये ॥ ॥ सोमसौ-
म्यगुरुशुक्रवासराः सर्वकर्मस्रुभवन्तिसिद्धिदाः ॥ भा

नुभौमशनिवासरेषु च प्रोक्तमेव खलुकर्मसिद्ध्यति ॥
 ४ ॥ ॥ तैलाभ्यंगासशुभाशुभ ॥ ॥ रविस्तापंकांतिं
 वितरति शशी भूमितनयो मृत्तिलक्ष्मीं सौम्यः स्फुरपति
 गुरुर्विचहरणम् ॥ विपत्तिं दैत्यानां गुरुररिबलभोगानु
 गमनं नृणां तैलाभ्यंगात्सपदि कुरुते सूर्यतनयः ॥ ५ ॥
 वस्त्रपरिधान ॥ ॥ जीर्णैरवौ सततमंबुभिरार्द्रमिंदौ भौ
 मेशुचे बुधदिने च भवेद्धनाय ॥ ज्ञानाय मंत्रिणि भृगो
 प्रियसंगमाय मंदेमलाय च नवांबरधारणं स्यात् ॥ ६ ॥
 स्मश्रुकर्म ॥ ॥ भानुर्मासं क्षपयति तथा सप्तमार्तंडसू
 नुभौमश्चाष्टौ वितरति शुभं बोधनः पंचमासान् ॥ सप्तै
 वेंदुर्दशस्फुरगुरुः शुक्र एकादशेति प्राहुर्गर्गप्रभृतिमुन
 यः क्षौरकार्येषु नूनम् ॥ ७ ॥ ॥ विद्यारंभ ॥ ॥ वि
 द्यारंभः स्फुरगुरुसितज्ञेष्वभीष्टार्थदायी कर्तुं श्वायु
 श्चिरमपि करोत्यंशुमान्मध्यमोत्र ॥ नीहारां शौभव
 तिजडतापंचताभूमिपुत्रेच्छायासूनावपि च मुनयः की
 र्तयंत्येवमाद्याः ॥ ८ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

टीका

वारांचे कोष्टकांचीं घरें केलीं त्यांचीं नांवे संकलित लिहिलीं तीं असीं प्र-
 थम वारांचीं नावे. वार स्वामी ह्यणजे पति ॥ २ ॥ देवता ॥ ३ ॥ विचार
 करण्यास काल परिमाण ॥ ४ ॥ दोषादोष ॥ ५ ॥ उक्तानुक्त कृत्ये ॥ ६ ॥
 तैलाभ्यंग केल्यास शुभाशुभ ॥ ७ ॥ नवे वस्त्र परिधान ॥ ८ ॥ स्मश्रुकेल्या
 स शुभाशुभ ॥ ९ ॥ विद्यारंभास शुभाशुभ ॥ १० ॥ याप्रमाणे नांवे जा-
 णावीं.

वारचीनावे	रवि	सोम	भौम	बुध	गुरु	शुक्र	शनि
वारचपति	शिव	पार्वती	स्कंद	विष्णु	रुद्र	ब्रह्म	इंद्र
देवता	अग्नि	उदक	भूमि	हरि	इंद्र	इंद्राणी	ब्रह्मा
विचारकरण सकाळ	८ प्रहर	२ रात्रि ४ प्रहर	८ प्रहर	८ प्रहर	८ प्रहर	८ प्रहर	४ प्रहर
दोषादोष	रात्रिदोष	दिनदोष	दिनदोष	रात्रिदिनदोष	रात्रिदोष	रात्रिदोष	दिनदोष
कृत्ये	उक्तकर्मसि स्थि	सर्गकर्मसि स्थि	उक्तकर्म	कर्मसि.	कर्मसि.	कर्मसि.	उक्तकर्मसि
तेजाभ्यग	ज्वरप्रद	कातिप्रद	मृत्युप्रद	उरमीप्रद	विनाश	विषनिप्रद	सपत्तिप्रद
वस्त्रपरिधा	जीर्णहोर्न	ओलेराहील	शोकप्राप्ति	धनप्राप्ति	ज्ञानप्रा.	इष्टसन्मान	मळकर
स्मशुकर्म	१महिन्वाचा अपुष्पनाश	७म आ वृष्टि	८म आ नाश	५म आ वृष्टि	१०म आ वृष्टि	११म आ वृष्टि	७म आ नाश
विचारभ	मध्यम	जडत्व	मृत्यु	या तीन वारास आयुष्याभिवृद्धिअ भीष्टार्थसिद्धिजाणानी			मृत्यु

नक्षत्रे.

नक्षत्र परिज्ञान

द्विनिघ्नमासस्तिथियुक्विधूनो भरोपितः स्यादुदुशे
ष संख्या ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७६ ॥

टी० - चैत्रादिगतमास न्वाळते मासासहित दुप्पट करावे आणि त्यांत गतति
थि न्वाळते दिवसा कृत्वा मिळणाऱ्या आणि येकत्र करून व त्यात एक वजा कर
वा शेष राहील त्यास सप्ताविसानी भागापे शेष राहील ते नक्षत्र जाणावे

नक्षत्रसंज्ञापरिज्ञान

शुभाशुभनक्षत्रे ॥ अश्विनीतुरगभाप्रोक्ता भरणीनाश
कारिणी ॥ कार्यघ्नीकृत्तिकाचोक्ता रोहिणीसिद्धिदा बु
धैः ॥ १ ॥ मृगः शुभस्तन श्वात्रीमध्यमस्तु पुनर्वसुः ॥
पुष्यः शुभः सार्वभवापूर्वाः शुक्रनाशमृत्युदाः ॥ २ ॥ उ

त्तराहस्तचित्रास्तुविद्यालक्ष्मीशुभप्रदाः ॥ स्वातीविशा
 खेत्वशुभेमैत्रंसर्वार्थसिद्धिदं ॥ ३ ॥ ज्येष्ठा मूलं क्रमा
 तोयं क्षयनाशार्थहानिदं ॥ विश्वब्रह्माविष्णवश्चबुद्धि
 वृद्धिस्करप्रदाः ॥ ४ ॥ वासवं वारुणं शैवं शक्रं भद्रं मृ
 तिप्रदं ॥ उत्तराभाद्रकं श्रीदं रेवती कामदायिका ॥ ५ ॥

॥ नक्षत्रांचे स्वामी ॥ ॥ भेशादस्त्रयमाग्निकेंद्रुगिरिशः
 प्रोक्ता अदित्यं गिरः सर्पाः कव्यभुजो भगोर्यमरवित्त्व
 द्राह्यामारुतः ॥ इंद्राग्नित्वथमित्रइंद्रनिर्ऋतिनीरं च
 विश्वेविधिर्वैकुण्ठो वसुपाशयजे कचरणहिर्बुध्पूषाभि
 धाः ॥ २ ॥ ॥ अधोमुखनक्षत्रे ॥ ॥ मूलाग्नेयमषाहि
 दैवभरणीसार्पाणि पूर्वात्रयं ज्योतिर्विद्विरधो मुखे हि
 नवकं भानामिदं कीर्तितम् ॥ ॥ तिर्यङ्मुख ॥ ॥
 ज्येष्ठादित्यकराश्विनीमृगशिरः पौषानुराधानिल
 त्वष्टारव्यानिवदंति भानिमुनयस्तिर्यङ्मुखान्येषु तु ॥
 ॥ ऊर्ध्वमुख ॥ ॥ पुष्यार्द्राश्रवणोत्तराशतभि
 षकूब्राह्मश्रविष्ठाह्यान्यूर्ध्वास्थानिनवोदितानि
 मुनिभिर्धिष्यान्वथैतेषु तु ॥ ३ ॥ ॥ ध्रुवनं स्थिरा ॥
 ॥ रोहिणीसहितमुत्तरात्रयं कीर्तयंति मुनयो भ्रुवा
 क्लयं ॥ ॥ मृदु ॥ ॥ त्वाष्ट्रमित्रशशिशूषदैवता
 न्यामनंति मुनयो मृदून्यथ ॥ ॥ लघुनं ॥ ॥ अ
 श्विनीगुरुभमर्कदैवतं साभिजित्त्वषुचतुष्टयं मत
 म् ॥ ॥ तीक्ष्णनं ॥ ॥ मूलशक्रशिवसार्पदैव
 तान्युल्लुपंत्यथ च तीक्ष्णसंज्ञया ॥ ॥ चरनं ॥
 वैष्णवत्रययुतः पुनर्वसुर्मारुतं च चरपंचकं स्थि

दम् ॥ ॥ उग्रन० ॥ ॥ पूर्विकात्रितयमांतिकंम
 घेत्युग्रपंचकमिदंजगुर्वुधाः ॥ ॥ मिश्रन० ॥
 हव्यवाहभयुतं द्विद्वैवतं मिश्रमंजमथमिश्रकर्म
 रु ॥ ॥ चरादिनक्षत्र ॥ ॥ चरंचलंकूरमुशांतितो
 ग्रंभ्रवंस्थिरंदारुणभंचतीक्ष्णं ॥ क्षिप्रंलघुत्वंमृदु
 मैत्रसंज्ञंसाधारणंमिश्रमितिब्रुवंति ॥ ५ ॥ ॥ अं
 धादिकनक्षत्रसं० ॥ ॥ अंधकंतदनुमंदलोचनंम
 ध्यलोचनमनःश्लोचनम् ॥ रोहिणीप्रभृतिभंचतु
 ष्यंसाभिजिच्चगणयेत्पुनःपुनः ॥ ६ ॥ ॥ नक्षत्रां
 चीआकृति ॥ ॥ तुरगमुखसदृक्षंयोनिरूपंक्षुराभं
 शकटसमप्रथेणस्योत्तमांगेनतुल्यं ॥ मणिगृहशरच
 क्रंभातिशालोपमंभंशयनसदृशमन्यत्रापयंक
 रूपं ॥ १ ॥ हस्ताकारमतश्चमौक्तिकसमंचान्यस्त्रवा
 लोपमंधिष्यंतोरणवस्थितंवल्लिनिभंसकुंडलाभं
 परं ॥ कुड्यत्केसरिविक्रमेणसदृशंशय्यासमानंप
 रंचान्यद्वितिलसवस्थितमतःशृंगानिभंच्यक्ति
 मत् ॥ २ ॥ त्रिविक्रमाभंचमृदंगरूपंवृत्तंतोन्यद्यम
 लद्वया ॥ ॥ पर्यंकरूपंमुखानुकारीइत्येवमश्वादि
 वचक्ररूपम् ॥ ३ ॥ ७ ॥ नक्षत्रांन्यातान्यांचीसंख्या
 ॥ बन्धित्रिक्रस्त्रिषुगुणैंदुक्रताग्निभूतवाणाशिवनेत्र
 शरभूकुयुगाब्धिराभाः ॥ रुद्राब्धिरामखगुणवे
 दशनद्वियुग्मदंताबुधैर्निगदिताः क्रमशोभताराः

क्र.सं.	नक्षत्रांची नावे	शुभाशुभ संज्ञा	स्वामीची नावे	मुखसंज्ञा	रूपसंज्ञा		लोचन संज्ञा	स्वरूपाची आकृति	कुर्व्यास
					नावें	नावें			
१	अश्विनी	शुभ	अश्विनीकुमार	निर्यञ्जु	लघु	क्षिप्र	मंदलोचन	अश्वमुख	३
२	भरणी	नाशक	यम	अधोमुख	उग्र	क्रूर	मध्यलो.	त्रोनिर्मूल	३
३	कृत्तिका	कार्यनाश	अग्नि	अधोमु.	मिश्र	साधारण	सुलोच.	वस्त्र्यास.	६
४	रोहिणी	सिद्धि	ब्रह्मा	उर्ध्वमुख	ध्रुव	स्थिर	अंधलो.	शकटास.	५
५	मृग	शुभ	चंद्र	निर्यञ्जु.	मृदु	मैत्र	मंदलो.	मृगास.	३
६	आरद्रा	शुभ	शिव	उर्ध्वमु.	तीक्ष्ण	दारुण	मध्यलो.	मणिसम	१
७	पुनर्वसु	मध्यम	देवमाना	निर्यञ्जु.	चर	चल	सुलोच.	गृहासम	४
८	पुष्य	शुभ	गुरु	उर्ध्वमु.	लघु	क्षिप्र	अंधलो.	शरासम	३
९	आश्लेषा	शोक	सर्प	अधोमु.	तीक्ष्ण	दारुण	मंदलो.	चक्रामन	५
१०	मघा	नाशक	पितर	अधोमु.	उग्र	क्रूर	मध्यलो.	शाखासम	५
११	पूर्वाफाल्गुनी	मृत्युप्रद	भग	अधोमु.	उग्र	क्रूर	सुलोच.	शय्यासम	२
१२	उत्तराफा.	विद्या	अर्यमा	उर्ध्वमु.	ध्रुव	स्थिर	अंधलो.	पर्वकासम	२
१३	हस्त	लक्ष्मी	रवि	निर्यञ्जु	लघु	क्षिप्र	मंदलो.	दातासम	५
१४	चित्रा	शुभदायक	ब्रह्मा	निर्यञ्जु	मृदु	मैत्र	मध्यलो.	मौक्तिक	१
१५	स्वामी	अशुभदा.	वायु	निर्यञ्जु	चर	चल	सुलोच.	पोंवज्यास.	१
१६	विशाखा	अशुभदा.	इंद्राग्नि	अधोमु.	मिश्र	साधारण	अंधलो.	तोरणासम	२
१७	अनुराधा	सर्वसिद्धि	मित्र	निर्यञ्जु	मृदु	मैत्र	मंदलो.	वलिस्न	४
१८	ज्येष्ठा	क्षयनाश	इंद्र	निर्यञ्जु	तीक्ष्ण	दारुण	मध्यलो.	कुंरत्तास.	३
१९	मूळ	हानिप्रद	राक्षस	अधोमु.	तीक्ष्ण	दारुण	सुलोच.	वांदास.	११
२०	पूर्वाषाढा	हानि	उदक	अधोमु.	उग्र	क्रूर	अंधलो.	शय्यास.	४
२१	उत्तराषा	वृद्धिदा.	विश्वेदेव	उर्ध्वमु.	ध्रुव	स्थिर	मंदलो.	हत्तीसम	३
२२	अभिजित्	वृद्धिदा.	ब्रह्मा	०	लघु	क्षिप्र	मध्यलो.	कोल्यासम	०
२३	श्रवण	सुखदा.	विष्णु	उर्ध्वमु.	चर	चल	सुलोच.	व्यक्ताकार	२
२४	धनिष्ठा	शुभदा.	वसु	उर्ध्वमु.	चर	चल	अंधलो.	घामनासम	४
२५	शततारका	कल्याण	वरुण	उर्ध्वमु.	चर	चल	मंदलो.	मृदंगाकार	१००
२६	पूर्वाभाद्रप	मृत्युदा.	अनेकपात्र	अधोमुख.	उग्र	क्रूर	मध्यलो.	वर्तुळाकार	२
२७	उत्तराभाद्र.	लक्ष्मी	अद्विष्ट	उर्ध्वमु.	ध्रुव	स्थिर	सुलो.	यमलाका.	२
२८	रेवती	कामदा.	सूर्य	निर्यञ्जु.	मृदु	मैत्र	अंधलो.	पर्वकास	३२

कार्याकार्यविचार.

अधोमुख

वापीकूपतडागगर्तपरिवारयातौनिधेरुधतिक्षेपौधू

तत्रिलप्रवेशगणितारंभाःप्रसिध्यंतिच ॥१॥ ॥५॥

टी०—अधोमुखनक्षत्रं ह्यणजे (मूळकृत्तिका मघा विशाखा भरणी आश्लेषा पूर्वाषाढा पूर्वाषाढा पूर्वाभाद्रपदा) यानक्षत्रांवर विहीर कुया तलाय उचकणसा ण उच्यकादणं व पुरणे घून विजात प्रवेश करणं गणितारंभ हीं कर्म करावी

तिर्यङ्मुख

अश्वेभोष्टुल्लायरासभृषोरभ्रादिदांत्यश्वनौगं
त्रीयंत्रहलप्रवाहगमनारंभाःप्रसिध्यंतिच ॥२॥

टी०—तिर्यङ्मुख ह्यणजे (ज्येष्ठा पुनर्वसु हस्त अश्विनी मृग रेवती अनुराधा स्वाती चित्रा) यानक्षत्रावर अश्व इत्तीउंट टोणगा गाढय बैल मेंदाहुकर कु त्रे हीं घेणें, नाच पाण्यांत घालणें गंत्रीयत्र नांगर धरणें. प्रवाह गमन हीं कर्म करावी.

ऊर्ध्वमुख

प्रासादध्वजवर्मचारणगृहप्राकारसत्तोरणो ह्याद्या
रामविधिर्हितोनरपतेःपट्टाभिषेकादिच ॥३॥ ॥

टी०—ऊर्ध्वमुख ह्य० (पुष्य आर्द्रा श्रवण उत्तराफाल्गुनी उत्तराषाढा उत्तराभाद्रपदा शततारकारोहिणी धनिष्ठा) यानक्षत्रांवर देवालये ध्वजा मंडप घरे कोट भित्तितोरणें चाहा वाग चांधणें वराज्याभिषेक हीं कृत्यें करावीं.

ध्रुवनक्षत्रे.

बीजहर्म्यनगराभिषेचनारामशांतिषुहितंस्थिरेषुच

टी०—ध्रुवनक्षत्र ह्य० रोहिणी, उत्तराफाल्गुनी, उत्तराषाढा, उत्तराभाद्रपदा, यानक्षत्रावर बीज पेरणें, नगरांत प्रवेश, राज्याभिषेक, चागाईत, शांति कर्म, इतक्याचे दायीं हितकारक जाणावें

मृदुनक्षत्रे

मित्रकार्यरतिभूषणांचरोद्गीतिमंगलविधानमेषुतु ॥

टी०- मृदु ह्य० मृग, चित्रा, अनुराधा, रेवती, चानक्षत्रांवर मित्रकार्य, स्त्रीसंग, भूषणधारण, वस्त्रे, गायनादि नानाप्रकारचीं मंगल कार्ये करावीं.

लघुनक्षत्रे.

पप्यभूषणकलारतौषधज्ञानशिल्पगमनेषुसिद्धिदं॥

टी०- लघु ह्य० अश्विनी, पुष्य, हस्त, अभिजित्, चानक्षत्रांवर वाणीपणा, भूषणें धारण करणें, कळाकुशलता, ऋडाकरणें, औषधें घेणें, ज्ञान, विद्या, कृतारपणा, प्रस्थानकरणें हीं कृत्यें करावीं शुभदायक होतील.

तीक्ष्णनक्षत्रे.

भूतयक्षनिधिमंत्रसाधनंभेदबंधवधकर्मचात्रतु॥

टी०- तीक्ष्ण ह्य० आरद्रा. आश्लेषा, ज्येष्ठा, मूळ, चानक्षत्रांवर भूतें, यक्षादिक, यांची पीडा निवारण, द्रव्यकाढणें, मंत्रसाधनकरणें, बंधनभेदकरणें, वधकरणें हीं उक्त होत.

चरनक्षत्रे.

हंतिवाजिकरभैषवाहनाशमयानविधिषुप्रशस्यते

टी०- चर ह्य० पुनर्वसु, स्वाती, श्रवणा, धनिष्ठा, शततारका, चानक्षत्रांवर हत्ती, घोडे, नानाप्रकारचीं वाहनें, वागांत जाणें, पारखी, रथ, यांत वसण्यास प्रशस्त होय.

उग्रनक्षत्रे.

शाठ्यनाशविषघातबंधनोत्साहशस्त्रहहनादिषु स्मृतं॥

टी०- उग्र ह्य० भरणी, मघा, पूर्वाफल्गुनी, पूर्वाषाढा, पूर्वाभाद्रपदा, यां चरशठत्व करणें, नाश, विषघातणें, बंधन, उत्साह, शस्त्र, जाळणें, हीं कर्में उक्त होत.

मिश्रनक्षत्रे.

स्वाभिधानसमकर्ममाधनेकीर्तितानिरसकलानिसू
रिभिः ॥

टी०-मिश्र ह्य० कृत्तिका विभारग, यानक्षत्रांवर जशीभुवादिकन
क्षत्र नावे आहेत, त्याप्रमाणे कार्ये करितात.

वस्तूनष्टझालीतीपाहावयाचाप्रकार

लोचनसंज्ञानक्षत्रांवरून

अंधकेलभतेशीघ्रमंदकेचदिनत्रयं ॥ मध्यकेचचतुः
पष्टीनप्राप्नोतिस्फलोचने ॥ १ ॥ ॥ ६ ॥ ॥

टी०-अंधक नक्षत्रीं वस्तूनष्टझालीतर लौकरसांपडेल मंदनक्षत्रीगेळी
असतां तीन दिवशीं सांपडेल. मध्यलोचन नक्षत्री वस्तूनष्टझाली असतां
६६ दिवसानी सांपडेल सुलोचन नक्षत्रावर नष्टझालीतर सांपडणार नाही

वस्तूकोणत्यादिशेस आहेतीपाहावयाचाप्रकार
अंधके पूर्वतो वस्तु मंदके दक्षिणे तथा ॥ पश्चिमे मध्य
नेत्रे च उत्तरे तु सुलोचने ॥

टी०-अंधक नक्षत्रीं वस्तू हरयली असतां पूर्वेस पाहावी. मंदलोचनी वस्तू
नष्टझालीतर दक्षिणेस पाहावी मध्य लोचनीं सांडली असता पश्चिमेस पा
हावी सुलोचनी वस्तू सांडली, ती उत्तरेस पाहावी.

अंधेसद्यः प्राप्यते वस्तुनष्टं कष्टात्प्राप्यं मंदनेत्रे च तद्वत् ॥

दुरात्प्राप्यं मध्यनेत्रे न लभ्यं न श्रोतव्यं नैव उभयं सनेत्रे

टी०-अंधक नक्षत्रीं सांडली असता वस्तू लवकर सांपडेल. मंदलोच
नी वस्तू प्रयत्नें करून. मध्य लोचनीं वस्तू दूर गेली सांपडणार नाही सु
लोचनी वस्तू गेली असतां निश्चय पूर्वक सांपडणार नाही.

नक्षत्रपरत्वे प्रश्न

मघादिआर्यमांतं च समीपे वस्तु दृश्यते ॥ हस्तादिवस्तु पर्यंतमन्यहस्ते च दृश्यते ॥ शतताराद्यमांतं तु स्वगृहे च वस्तु दृश्यते ॥ अग्न्यादिसार्पपर्यंतमदृष्टं दूरगंतथा ॥

टी०- मघादि उत्तराफल्गुनी पर्यंत नक्षत्रां जर वस्तु हरवली तर समीप सांपडेल. हस्त नक्षत्रा पासून धनिष्ठा पर्यंत वस्तु सांडली असतां दुसऱ्याचे हातीं दृष्टीस पडेल. शततारका पासून भरणी नक्षत्रां पावेतो स्व गृहांत सांपडेल. कृत्तिका पासून आश्लेषा पावेतो सांपडणार नाहीं.

तिथिचारं च नक्षत्रं प्रहरेण समन्वितं ॥ दिक् संख्यया हतं चैव सप्तभिर्विभजेत्पुनः ॥ एकेन भूतले द्वयं द्वयं चैव त्र्यं त्र्यं चैव चतुर्भिः ॥ तृतीये जलमध्यस्थं अंतरिक्षे च तृथके ॥ तुषस्थं पंचमे तु स्यात्षष्ठे गोमयमध्यगं ॥ सप्तमे भस्ममध्यस्थं इत्येतत्प्रश्नलक्षणम् ॥

टीका- प्रश्नसमयींचीं तिथि, चार, आणि नक्षत्रे भुक्त जाहलीं असतील तितकीं भोजून आणि प्रहरजो असेल तो आंत भिलवून सर्व एकच करून आठानीं गुणावे आणि सातांनीं भागावे शेष उरले त्याचें फळ असें. एक उरला तर भूमींत वस्तू आहे. २ उरले तर भांड्यांत वस्तू आहे. ३ उरले तर जलामध्ये आहे. ४ उरले तर अंतरिक्ष आहे. ५ उरले तर तुसांत आहे. ६ उरले असतां शेणांत ७ उरले तर भस्मांत आहे.

मद्यारंभ करण्यास.

शैत्रेपैत्र्ये वारुणे पौरहूते याम्ये सार्पे नैर्ऋते चैव धिष्ण्ये ॥ पूर्वारव्येषु त्रिष्वपि श्रेष्ठ उक्तो मद्यारंभः कालविद्धिः पुराणैः ॥

टी०- आरद्रा, मघा, शततारका, ज्येष्ठा, भरणी, आश्लेषा, मूल,

तीन पूर्वा. या नक्षत्रीं प्रथम मद्य काटणं उक्त आहे.

नवीन वस्त्रधारण.

रोहिणी शुक्रपंचकेशिभेऽनुत्तरेपिचपुनर्वसुद्वये ॥
रेवतीषुवसुदैवतेनभेनव्यवस्त्रपरिधानमिष्यते ॥

टी०—रोहिणी. हस्त चित्रा. स्वाती विशाखा. अनुराधा अश्विनी.
तिन्ही उत्तरा. पुनर्वसु पुष्य. रेवती धनिष्ठा यांवर नवी वस्त्रे धारण
कीजे

मोत्येसुवर्णमणिरंक्तवस्त्रधारण
नासत्यपौष्णावसुभेकरपंचकेचमातंडभौमगुरु
मंत्रिशशांकवारे ॥ मुक्तासुवर्णमणिविद्रुमदंतशं
खरक्तांचराणि विधृतानि भवंति सिध्ये ॥ ७३ ॥ ॥

टी०—अश्विनी, रेवती, धनिष्ठा, हस्त, चित्रा, स्वाती, विशाखा, अनु-
राधा, या नक्षत्रांचर आणि रवि, भौम, गुरु, शुक्र, सोम, यावांवरमो-
त्ये, सुवर्ण, मणि, पोंवळीं, हस्तिदंताचे चुडे, नवेशंरयाची पूजा करणे,
तांबडी वस्त्रे या कृत्यांस शुभ होय.

पुंसयनासनक्षत्रे.

श्रवणः सकरः पुनर्वसुर्निर्ऋतेर्भंचसपुष्यकोमृगः
रविभूसूतजौववासराः कथिताः पुंसयनादिकर्मसु

टी०—श्रवण. हस्त पुनर्वसु मूळ. पुष्य मृग. आणि रवि भौम गुरु
हेवार पुंसयनादिक कर्मास उक्त.

कर्णवेध

पौष्णवैष्णावकराश्विनीचित्रापुष्यवासवपुनर्वसु
मैत्रा ॥ सेंदवे श्रवणवेधविधानं निरुद्युशंतिमुनयो
हिशिश्नुनां ॥ ७४ ॥

टी०- रेवती, श्रवण, हस्त, अश्विनी, चित्रा, पुष्य, धनिष्ठा, पुनर्वसु, अनुराधा, मृगशीर्ष, यांवर कर्ण वेध मुळांचा करावा.

अन्नप्राशन

रेवतीशुनिपुनर्वसुहस्तब्राह्मणतः पृथगपिद्वितयेच ॥

अ्युत्तरेषुगदितंहिनवान्नप्राशनंतुऋषिभिःपृथुकानां

टी०- रेवती, श्रवण, पुनर्वसु, हस्त, रोहिणी, मृग, आर्द्रा, तिन्हीउत्तरा, यांवर लहान मुळांस प्रथम अन्नप्राशन करावे.

शमशुक्रम

पुष्येपौष्णेचाश्विनीष्वेदयेचशाक्रेहस्ताद्यत्रिकेभे

षदित्यः ॥ क्षौरंकार्यं वैष्णवाद्यत्रयेचमुक्त्वा भौमा

दित्यपातंगिवारान् ॥

टी०- शमशुकरविष्यास पुष्य, रेवती, अश्विनी, मृग, ज्येष्ठा, हस्त, चित्रा, स्वाती, पुनर्वसु, श्रवण, धनिष्ठा, शततारका, हीं नक्षत्रे उक्त होत, आणि भौम, रवि, शनि, हे वार वर्जावे.

दंतबंधन

येषुयेषुप्रशंसंतिक्षरकर्ममहर्षयः ॥ तेषुतेष्वेवशं

संतिनखदंतादिलेखनम् ॥

टी०- दंत बांधणे, व नखे काढणे, यांस जीं शमशुकर मसि नक्षत्रे सांगितलीं आहेत त्यांजवर हीं कर्मे करावीं.

श्लोक

आज्ञयानरपतेर्द्विजन्मनांदाहकर्ममृतसूतकेषुच

बंधमोक्षमखदीक्षणेषुचक्षौरमिष्टमखिलेषुतुष्टि

दम् ॥

टी०- राजाची अथवा ब्राह्मणाची आज्ञा व क्रिया करण्याचे आदीं व सू

शतनारका. अनुगधा मूळ. मृग चाजवर औषधे प्यासी.

रोगउत्पन्नहोतोत्याचेशुभाशुभपाहणे
स्वात्याश्लेषारौद्रपूर्वात्रयेषुशाक्रेभौमेसूर्यजेसूर्यवा
रे॥ नंदारिक्तास्वेव रोगस्य चात्तिर्मृत्युर्ज्ञेयः शंकरोर
क्षितापि॥

टी०- स्वाती, आश्लेषा, आरद्रा, तिन्ही पूर्वा, ज्येष्ठा, आणि भौम, शनि, रवि
वार, नंदारिक्ता, ह्य० प्रतिपदा, षष्ठी, एकादशी. रिक्ता तिथी ह्य० चतुर्थी, न-
वमी, चतुर्दशी यांवर रोगउत्पन्नजाहला तर शकराचानेही रक्षण करवणा
र नाही

रोगमुक्तिहोण्याचें प्रमाण.

व्याध्युत्पत्तिर्यस्य पौष्णेसमैत्रे प्राणत्राणं जायते
तस्य कच्छात्॥ वश्येसौम्ये रोगमुक्तिस्तु मासाद्दि
शस्यस्याद्वासराणां मघास्तु ॥

टी०- रोगउत्पन्न होईल त्या दिवशी जर रेवती, अथवा अनुराधा, असल्यातर
प्राणांतक होईल उत्तरापादा, अथवा मृग असले तर एकमास पीडा भोगील,
आणि मघा असल्यातर वीस दिवस पीडा भोगील.

पक्षाद्दस्ते वासवे सद्दिवे मूलाश्विन्योरग्निधिष्ये
नयाहात्॥ याम्येत्याद्रेयैणावे वारुणे च नैरुज्यं स्या
नूनमेकादशाहात्॥

हस्त नक्षत्री रोगउत्पन्न झाला असतां १५ दिवस पीडा भोगील आणि ध
निषा, विशाखा, मूळ, अश्विनी, कृत्तिका, असल्यातर ९ दिवस पीडा भो-
गील भरणी, चित्रा, श्रवण, शतनारका, असल्यातर ११ दिवस पीडा भोगील.

अद्दिर्बुध्मेतिष्यसंज्ञेसभागे प्राजापत्यादित्ययोः
सप्तरात्रात्॥ रोगान्मुक्तिर्जायते मानवानां निःसंदि

गंधजल्पितंगर्गमुख्यैः ॥

उत्तराभाद्रपदा. पुष्य. पूर्वाफल्गुनी, अभिजित्, पुनर्वसु, चानक्षत्रीं रोगउसन्न
झाला असतां ७ दिवसांनी पीडा निःसंशयें करून जाईल, असें गर्गादिक
मुनी सांगतात.

रोगमुक्तिस्नानासनक्षत्रे.

इंदोवारेभार्गवेचक्रवेषुसार्पादित्यस्वातियुक्ते
षुभेषु ॥ पित्र्ये चांत्ये चैव कुर्यात्कदाचिन्नैवस्नानं
रोगमुक्तस्य जंतोः ॥

सोमवार, शुक्रवार, आणि क्रवनक्षत्रें रोहिणी, तिन्हीउत्तरा, आणि आश्ले
षा. पुनर्वसु. स्वाति. हीं शुभ होत, आणि मघा. रेवती, यांवर, रोगमुक्तमनु
ष्यांनी स्नान करून घे.

रोगमुक्तिस्नानासलग्नपाहणें.

लग्नेचरेसूर्यकुजेज्यवारे रिक्तातिथौ चंद्रबलेच
हीने ॥ केंद्रत्रिकोणार्थगतेचपापेस्नानंहितंरोग
विमुक्तिकानां ॥

चरलग्नें, मेष, कर्क, तूळ, मकर, हीं लग्नें, रवि, भौम, गुरु, हेवार, आणि
रिक्ता तिथी, चतुर्थी, नवमी, चतुर्दशी, असाव्या, आणि चंद्रबळनसा
वें. लग्नीं केंद्रस्थानीं त्रितीयस्थानीं पापग्रह असावे. अशी लग्न शु-
द्धि पाहून स्नान करावें आरोग्य दायक होय.

लताऔषधीवृक्षलावण्यास.

सावित्रतिष्याश्विनिवारुणानिमूलं विशारवाच्च
मृदुक्रवाणि ॥ लताऔषधीपादपरोपणेषु शुभानि
भानिप्रतिपादितानि ॥

हस्त, पुष्य, अश्विनी, शततारका, मूळ, विशारवा, आणि मृदु, ध्रुव, हीं न

क्षत्रे कोष्टकात् लिहिती आहेत ती घ्यावी आणि वेंती व ओंपधी व रक्षना
वागे शुभ होय

कूपारंभासनक्षत्रे

हस्तस्त्रिंशो वास चं चारुणं च शैवपिच्यं त्रीणि चैवोत्तरा
णि ॥ प्राजापत्यं चापिनक्षत्रमाहुः कूपारंभेऽष्टमाद्या
सुनींद्राः ॥

हस्त, त्रिंशा, स्वानी, धनिष्ठा, शततारका, आरद्रा, मघा, तिन्ही उत्तरा, आणि
रोहिणी, चानक्षत्री, कूपारंभ करावा, अग्ने सुनी सांगतात

द्रव्यदेणें व ठेवणें.

साधारणो ग्रध्रुवदारुणारण्यैर्धिष्यैर्यदत्र द्रविणं प्र
मुक्तं हस्तेन विन्यस्तवस्तु प्रनष्टं न लभ्यते तन्नियतं क
दाचिन् ॥

साधारण उग्र, क्रव, आणि दारुण, या सज्ञेचीं नक्षत्रे कोष्टकात् मागे लिहि
ली आहेत, ती घ्यावी त्यांजवर दुसऱ्यास द्रव्य दिलें अथवा ठेविले तर न
भ्य हांणार नाही, आणि साडिली वस्तु सांपडणार नाही

हन्ती घेणें व आणणें.

हस्तेषु त्रिंशो वासुतथाश्विनीपुस्तातौ च पुष्ये च पुनर्वसौ
च ॥ प्रोक्तानि सर्वाण्यपि कुंजराणां कर्माणि गर्गप्रमु
खैः शुभानि ॥

हस्त, त्रिंशा, अश्विनी, स्वाती, पुष्य, आणि पुनर्वसु, या नक्षत्रावर हन्ती घे-
णे, दणे, अलकार करून शृंगारणे, ही सकळ कर्मे करावी

चोडा घेणें व आणणें

पुष्यश्च त्रिंशो वासुतथाश्विनीसौम्यभेषु पौष्णानिलादित्यक
राह्येषु ॥ सवारुणक्षैपुबुधैः स्मृतानि सर्वाणि

कार्याणितुरंगमाणां ॥

पुष्य, धनिष्ठा, अश्विनी, मृग, रेवती, स्वामी, पुनर्वसु, हस्त, शततारका, चानक्ष
 त्रीं तुरंग घेणें व देणें व अलंकारें करून शृंगारणें, इत्यादि सकल कार्ये करावीं:

गवादिपशूआणणें व पोंहचिघणें यांसवर्ज्य

चित्रोत्तरावैष्णवरोहिणीषु चतुर्दशीदर्शदिवाष्ट
 मीषु ॥ ग्रामं प्रवेशंगमनंप्रदध्याद्धीमान्यशूनान्न
 कदाचिदेव ॥

चित्रा, तिन्हीउत्तरा, श्रवण, रोहिणी, चतुर्दशी, अमावाग्येसदिवा, अष्ट-
 मी, यांचे ठायीं पशूंंस बाहेर गांवास पाठवूं नये व आणूंही नये.

गायघेणें व विक्रणें यांसवर्ज्य

शक्रवासवकरेषु विशारवापुष्यवारुणपुनर्वसुभेषु ॥
 अश्विपूषभयुतेषु विधेयो विक्रयक्रयविधिः स्मरणीयां ॥

ज्येष्ठा, धनिष्ठा, हस्त, विशारवा, पुष्य, शततारका, पुनर्वसु, अश्विनी, रेवती, यां
 नक्षत्रांचे ठायीं गायींचा क्रय विक्रय करूं नये.

तृणकाष्ठादिसंग्रहकरणें.

वासवोत्तरादत्तादिपंचकेयाम्यदिग्गमनगेहगोपनं ॥

प्रेतदाहतृणकाष्ठसंग्रहः शस्यकावितरणंचवर्जयेत् ॥

धनिष्ठांचे उत्तरार्धापासून नक्षत्रें पांच यांचे ठायीं दक्षिणेस जाणें आणि गृह
 नीटकरणें, व प्रेतदाह तृण काष्ठ संग्रह, बाजा, पलंग, आदि करून विणणें हीं
 सकल कार्ये वर्जावीं.

नांगरधरण्यासन.

मृदुध्रवक्षिप्रचरेषु मूलेमघाविशारवासहितेषु भेषु ॥

हलप्रवाहं प्रथमं विदध्यान्निरोगमुक्त्वा न्वितसौर

भेद्यैः ॥

मृदु, ध्रुव, क्षिप्र, चर, या सज्ञा कोष्टांतोत्तु च्याव्या, आणि मूल, मघा, विशाखा, सहित नक्षत्रे यांजचर वैलास मुष्की पाहून प्रथम नागर धरावा

बीजपेरण्यासन०

हस्ताश्विपुष्योत्तररोहिणीपुष्वित्रानुराधामृगरेव
तीषु ॥ स्वातौ धनिष्ठासूमघासूमूलेधीजोतिरुत्क
ष्टफलप्रतिष्ठा

हस्त, अश्विनी, पुष्य, तिन्ही उत्तरा, रोहिणी, चित्रा, अनुराधा, मृग, रेवती, स्वाती, धनिष्ठा, मघा, मूल, या नक्षत्रावर बिजे पेशावी उत्क होत.

सर्पडंशासवर्ज

यः कृत्तिका मूलमघा विशाखा सर्पांतकाद्रासुभु
जंगदष्टः ॥ सद्यै न ते येन सरक्षितोपि प्राप्नोति मृत्योर्व
दनं मनुष्यः ॥

कृत्तिका, मूल, मघा, विशाखा, आश्लेषा, रेवती, आर्द्रा, या नक्षत्रांवर सर्पडंश
झाला असतां गरुड सरक्षण करित असता ही मृत्यु येईल

गायनशिकण्यास.

हस्तशिष्योवा सवंचानुराधाज्येष्ठापौष्पांवारुणं
चोत्तराच ॥ पूर्वार्थाद्यैः कीर्तित श्रंद्रवतीं नृत्पारं
भेशोभनोत्कक्षवर्गः

हस्त, पुष्य, धनिष्ठा, अनुराधा, ज्येष्ठा, रेवती, शततारका, तिन्ही उत्तरा, आणि
चंद्र, अनुकूल पाहून आरंभ करावा मुनिवाक्य आहे

राज्याभिषेकासनक्षत्रे.

मैत्रशाक्रकरपुष्यरोहिणीवैष्णवेषु तिस्तृषूत्तरा
सूच ॥ रेवती मृगशिराश्विनीपुष्यश्माभृतांसम

भिषेक इष्यते ॥

अनुराधा, ज्येष्ठा, हस्त, पुष्य, रोहिणी, श्रवण, तिन्हीउत्तरा, रेवती, मृग,
अश्विनी, या नक्षत्रांवर राजांस प्रथम अभिषेक करावा.

राज दर्शनास.

सौम्याश्वितिव्यश्रवणश्रविष्ठाहरत्तध्रवत्वाष्ट्रच
पूषभानि ॥ भैत्रेणयुक्तानिनरेश्वराणांचित्खोकूने
भानिशुभप्रदानि ॥

मृग, अश्विनी, पुष्य, श्रवण, धनिष्ठा, हस्त, ध्रुव, चित्रा, रेवती, अनुरा-
धा, या नक्षत्रांवर राजांचे दर्शन घ्यावे शुभप्रद होय.

द्वितीयेसचंद्रोदयहोतो त्याची फळश्रुती

शौद्राहियाम्यानिलवारुणैर्द्रान्याहुर्जघन्यामित
थाचहंति ॥ ध्रुवद्विदेवादितिभानिनूनंसमानिशे
षाणिपुनर्मुनींद्रैः ॥

बृहस्सुधान्यंकुरुतेसमर्षंजघन्यधिष्णोभ्युदितो
महर्षः ॥ समेषुधिष्णेषुसमंहिमांशुर्वदंतिसंदि
ग्धमिदंमहांतः ॥

आर्द्रा, आश्लेषा, भरणी, स्वाती, शततारका, ज्येष्ठा, हीं नक्षत्रें जघन्य
होत, यांवर मासाचे आर्द्राचंद्रोदय झाला असता धान्याची महर्गता
होईल, ध्रुव ह्यणजे तिन्हीउत्तरा, रोहिणी, आणि विशाखा, पुनर्वसु,
हीं नक्षत्रें बृहत् होत यांवर चंद्रोदय झाला तर धान्यसवंग होईल. शे
षनक्षत्रेंसम अशीं जाणावीं त्यांजवर चंद्रोदय झालातरसमधारण
असेल.

राशिपरत्येचंद्रोदयाचे फळ.

मीनेमेषोदितश्चंद्रः सततं दक्षिणोन्नता ॥ शेषो

अताउत्तरायांसमतावृषकुंभयोः ॥ विद्वरंतुसमे
चंद्रेदुर्भिक्षं दक्षिणोन्नता ॥ स्रभिक्षं क्षेममारो
ग्यमुत्तराश्रित्यचंद्रमाः ॥

मीन अथवा मेष यां राशींवर शुक्ल द्वितीयेचा चंद्रोदय ज्ञाज्ञातर चंद्रा-
ची दक्षिणेस उन्नता असेल आणि दुर्भिक्षता होईल. मिथुनादिक मक
रराशीं पर्यंत चंद्रोदय ज्ञाज्ञा असतां उत्तरेस चंद्रानी उन्नता असेल तेणें
करून स्रभिक्ष आणि क्षेम आरोग्यता असेल. वृषभ आणि कुंभयांज
वर चंद्रोदय ज्ञाज्ञातर समतल चंद्राचें असेल राजांचा कलह, विद्वरता हो
ईल.

पुष्यनक्षत्राचे गुणदोष.

परकष्टं निरिच्छं निहंति पुष्यो न खलु निहंति परंतु पु
ष्यदोषं ॥ ध्रुवममृतकरोष्टमेपि पुष्ये विहितमुपै
तिसदैवकर्मसिद्धिं ॥

पुष्यदुसरे दोष आणि अष्टमस्थानी चंद्र असला तथापि दूर करितात परं-
तु त्या नक्षत्राचे दोष आहेत ते दूर न होता कार्य सिद्धि करतात.
सिंहोयथा सर्वचतुष्पदानांतथैव पुष्यो बलवानुडूनां ॥ चंद्रे वि
रुद्धेप्यथ गोचरेपि सिद्धंति कार्याणि कृतानि पुष्ये
जसा चतुष्पदानमध्ये सिंह बलवान् तसेच नक्षत्रामध्ये पुष्य बलवान् होत
गोचरींचा चंद्र कनिष्ठ चचथा, आठवा, वारावा, असला तथापि पुष्य का
र्यसिद्धी करिताहेत

ग्रहेण विद्वोप्यश्रुभान्वितोपि विरुद्धतारोपि विलो
मगोपि ॥ करोत्यवश्यं सकलार्थसिद्धिं विहाय पा
णिग्रहणं तु पुष्यः ॥

पुष्यग्रहें करून विद्व अथवा अशुभ ग्रह युक्त किंवा विरुद्ध विलोम

तारा असे प्रतिकूल असतां सकळ कार्य सिद्धि होत्ये. परंतु विवाहाते वर्जून करितान.

योग प्रकरण

प्रतिदिवसाचा योग पाहाण्याची पद्धती
वाक्पतेरर्कनक्षत्रं श्रवणाच्चांद्रमेव च ॥ गणयेत्तद्व
तिं कुर्याद्योगः स्यादृक्षशेषतः

टी०-पुष्यापासून चालत्ये सूर्यनक्षत्रा पावेतो. आणि श्रवणा पासून दि-
वस नक्षत्रा पावेतो मोजावीं. दोन्ही संख्या एकत्र कराव्या. आणि २७ सांनीं
भागावें शेष राहील तो योग जाणावा.

योगांचीं नावे.

विष्कंभः प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनस्तथा अ
तिगंडः सकर्मा च धृतिः शूलस्तथैव च ॥ गंडो वृद्धि
ध्रुवश्चैव व्याघातो हर्षणस्तथा ॥ वज्रं सिद्धिर्व्यतीपा
तो वर्याणः परिघः शिवः ॥ सिधः साध्यः शुभः शु
क्लो ब्रह्मैंद्रो वै धृतिः क्रमात् ॥ सप्तविंशतियोगास्तु
कुर्युर्नामसंफलम् ॥ ॥ ६५ ॥ ॥ ६५ ॥

१	विष्कंभ	८	धृति	१५	वज्र	२२	साध्य
२	प्रीति	९	शूल	१६	सिद्धि	२३	शुभ
३	आयुष्मान्	१०	गंड	१७	व्यतिपात	२४	शुक्ल
४	सौभाग्य	११	वृद्धि	१८	वर्याण	२५	ब्रह्मा
५	शोभन	१२	ध्रुव	१९	परिघ	२६	ऐंद्र
६	अतिगंड	१३	व्याघात	२०	शिव	२७	वैधृति
७	सकर्मा	१४	हर्षण	२१	सिध		

योग वर्जघटिका

विरुद्धसंज्ञाद्दहयेचयोगास्तेपामनिष्टःस्वलुपाद
 आयः॥मघैधृतिस्तुव्यतिपातनामासर्वोप्यनिष्टः
 परिघस्यन्वार्धं॥तिस्त्रस्तुयोगेप्रथमेचवज्जेव्याघा
 तसंज्ञेनवपंचशूले॥गंडेतिगंडेचपडेचनाडयःशुभे
 पुकार्येषुविघर्जनीयाः॥ ७॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥

त्या सत्तावीस योगांचे नावाप्रमाणे फळजाणावे, त्यामध्ये चाईट नावाने योग
 गभाहेत त्याचे आयपाद टाकावे, आणि व्यतिपात, वैधृति, हेमफळव-
 र्जाचे परिघाचे पूर्वार्ध टाकावे, परंतु विक्रम, ३ घटिका वज्ज १ घ०, व्या
 घात ५ घ०, गड ६ घ०, अतिगंड ६ घ०, शूल १५ घ० त्या वर्ज करून शुभ
 कार्ये करावी

करणे

करण पाहाण्याची रीति.

गततिथ्योद्विनिघ्नाश्चशुक्लप्रतिपदादितः॥ एको
 नांसप्तच्छुद्धे षः करणस्याद्दवादिकम्॥ ७॥

टी०-शुक्लप्रतिपदे पासून ज्या तिथीचीं करणे पाहिजेत त्यांची दुप्पट क-
 रावी, त्यात एक कमी करावा आणि सातांनी भागावे शेषउरेल ते त्या ति-
 थीचे करणजाणार्थे. प्रतितिथीस २ भोगितात.

नावे.

ववाद्दयंवालवकौलवारख्यंततोभवेतैतिलनामधे
 यं॥गराभिधानं वणिजं च विष्टिरित्याहुरार्याः कर
 णानिसप्त॥अंतेकृष्णाचतुर्दश्यांशकुनीदर्शभाग
 योः॥ज्ञेयंचतुष्पदं नागं किंस्तुघ्नं प्रतिपदूत्ते॥ ॥

स्वामी ॥ ॥ इंद्रो ब्रह्मा मित्रनाभार्यमाभूः श्रीः की
 नाशश्चेति तिथ्यर्धनाथाः ॥ कल्युक्षारव्यौ सर्पवायु
 स्तथैव ये च त्वारस्ते स्थिराणां चतुर्णां ॥ ॥ कृत्ये ॥
 पौष्टिकस्थिरशुभानि बवारव्येवालये द्विजहितान्य
 पिकुर्यात् ॥ कौलवे प्रमदमित्रविधानं तैतिलेशुभग
 ताश्रयकर्म ॥ गरेचबीजाश्रयकर्षणानि वाणिज्यके
 स्थैर्यवणिक्क्रियाश्च ॥ नसिद्धिमायातिकृतं च विष्ट्यां
 विषारिघातादिषु तत्रसिद्धिः ॥ मंत्रौषधानिशकुनौ तु
 सपौष्टिकानि गोविप्रराज्यपितृकर्म चतुष्पदेपि ॥ सौभा
 ग्यदारुणधृतिध्रुवकर्मनागे किंस्तु घ्नान्निनिश्चितं
 शुभकर्मकार्यम् ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७५ ॥

शुक्लतिथी		रूष्णतिथी		नावें	स्वामी	कृत्यें	
पूर्वदक	उत्तरदक	पूर्वदक	उत्तरदक				
१	स्थिर	.	.	किंस्तुघ्न	वायु	शुभकार्ये करावीं	
५	८	१	१५	बव	इंद्र	अने, उसाहकराये, देवकंतकी वां.	
२	१२	५	१२	वालव	ब्रह्मा	ब्राह्मणान्चेहितकरावें	
६	१३	२	९	कौलव	मित्र	उन्मादआणि मित्रलकरावें	
३	१०	६	१३	तैतिल	सूर्य	विवाहादिमंगलकार्ये करावीं	
७	१४	३	१०	गर	भूमि	बीजपेरणे नांगर धरणे	
४	११	७	१४	वणिज	लक्ष्मी	देवप्रतिष्ठा गृहबांधणे दुकानपा.	
८	१५	४	११	विष्टि	यम	सकलकर्म वर्ज परंतु विषअरि घातअशीं क्रूरकर्म करावीं	
स्थिर	.	.	.	१४	शकुनि	कलि	मंत्रोपदेश औष. ग्रहपूजा करा.
स्थिर	.	.	३०	.	चतुष्पाद्	बैल	गायह्येशी घे पौ देणे राज्याभि षेक आणि मित्रकार्य करा.
स्थिर	.	.	.	३०	नाग	सर्प	सौभाग्यकर्म लदाईत जाणे, धै र्य धरणे विद्याभ्यास करणे.

त्केशःकुक्कुटेमृत्युरेवच ॥१२॥ ॥ वस्त्र ॥ ॥ श्वेत
 पीतहरितेचपांडुरंरक्तशामसितंबहुचर्णं ॥ कंचलो
 विचसनंघनचर्णान्यंशुकानिचववादितः क्रमात् ॥
 १३ ॥ ॥ आयुधे ॥ ॥ भुशुंडीचगदाखड्गदंडको
 दंडतोमरान् ॥ कुंतपाशांकुशास्त्रंचवाणश्चैवायुधं
 चवात् ॥१४॥ ॥ भोजनपात्रे ॥ ॥ सौवर्णराजतं
 ताम्रंकांस्यंलौहंचरवर्परं ॥ पत्रंचस्त्रंकरोभूमिः काष्ठ
 पात्रंचवादितः ॥१५॥ ॥ भक्ष्यपदार्थ ॥ ॥ अन्नंच
 पायसंभक्ष्यंपक्वान्नंचपयोदधि ॥ चित्रान्नं गुडमध्या
 न्यंशर्करानुचवादितः ॥१६॥ ॥ गंध ॥ ॥ कस्तूरीकुं
 कुमंचैवचंदनंमृत्तिकातथा ॥ गोरोचनमलक्तश्चहरि
 द्राचतथाजनं ॥ सिंदूरमगरुश्चैवकर्पूरश्चववादितः
 ॥१७॥ ॥ जाति ॥ ॥ देवभूताहिचिहगपशवोमृग
 एवच ॥ ब्रह्मक्षत्रियविद्वृद्धमिश्रजातिचवादितः
 ॥१८॥ ॥ पुष्पे ॥ ॥ पुन्नागजानीचकुलश्चकेतकी
 बिल्वस्तथार्कः कमलंचदूर्वा ॥ मल्लीतथापाटलिका
 जपाचववादिपुष्पाणिचयोजयेत् ॥१९॥ ॥ भूषणे
 ॥ नूपुरंकंकणंमुक्ताविट्टुमंसुकुटंमणिं ॥ गुंजाव
 राटकंनीलंगरुत्तंरुक्मकंचवात् ॥ २० ॥ कंचुकी
 ॥ विचित्रपर्णाशुकभूर्जपत्रिकासीतातथापाट
 लनीलवर्णा ॥ कृष्णाजिनंचर्मंचवल्कपांडुराव
 वादितश्चैवतुकंचुकीस्यात् ॥ २१ ॥ ॥ वय ॥
 शिशूकुमारीचगतालकायुवाप्रौढाप्रगल्भाथत
 तश्चवृथा ॥ वध्यातिबंध्यान्वस्तार्थिनीचप्रव्रा

जकाचैवफलंशुभंवात् ॥२२॥

॥७॥

करण	बध	बालव	कौलव	तैतिव	गर	वणिज	विष्टिः	शकुनी	चतुष्पा	नाग	किंस्तु
स्थिति	बसली	बसली	उभी	निजली	बस०	उभी	बस०	उभी	निज०	निज०	उभी
फळें	मध्यम	मध्य	महर्गत	सवंग	मध्य	महर्ग	मध्य	मह	सवंग	सवंग	महर्ग
वाहनं	सिंह	व्याघ्र	दुकर	गाढव	हन्ती	महिषी	कुत्रे	घोडा	मेंढा	बैल	क्रोबडा
उपवाह	गज	अश्व	बैल	मेंढा	गाढव	उंट	सिंह	शार्दूल	ह्यैस	व्याघ्र	वानर
फळें	भीति	भीति	पीडा	सुभिक्ष	लक्ष्मी	क्लेश	सुभि	स्थैर्य	पीडा	स्थैर्य	अपमृ
चरित्रं	पांढरें	पिवळें	हिरवें	पांढुरकें	तांबडें	शाम	काळें	चित्रक	चवाळें	घनवर्ण	पोपटी
आयुधें	शुशुंठी	गदा	खड्ग	दंड	धनुष्य	तोमर	कुंता	पाश	अंकुश	तरवार	तीर
पात्र	सवर्ण	रुपें	तांब्र	क्रांसे	लोह	खापर	पत्र	चरित्र	कर	भूमि	काष्ठ
भक्षण	अन्न	पायस	भक्ष्य	पक्का	पय	दही	विचान	गूळ	मध	रूप	साकर
लेपन	कस्तूरी	कुंकू	चंदन	माती	गोरोक्ष	मळ	हळद	काजळ	सेंदूर	अगरू	कापूर
वर्ण	देव	भूत	सर्प	पशु	मृग	विप्र	क्षत्री	वैश्य	शूद्र	मिश्र	अत्यज्ञ
पुष्प	पुभाग	जाई	चक्रक	कैवडा	बेत	रुई	कमळ	दूर्वा	मोगरा	पाटली	जास्यंद
भूषणं	विरोधा	कांकण	मोतें	पोवळें	मुकुट	सणी	गुंजा	कवळा	नीळ	पाच	सवर्ण
कंचुकी	रिचित्र	वर्ण	हिरवी	भूर्जप	सित	पांढरी	नीळ	रुष्णा	चर्म	वत्कल	पांडुर
वय	बाळ	कुमारी	गनाळ	चुवा	प्रौढा	प्रगल्भा	चूडा	बंध्या	अतिबंध्या	पुत्रबंध्या	संन्या

फलश्रुती

वाहनादिवुधैर्ज्ञेयमथोक्रांतिविशेषतः ॥ वाहनादिक
वस्तूनांसंक्रमात्तुविनाशता ॥

टी० - जा वाहनाचर बसेल आण ज्या वस्तू धारण करील त्यांचा नाश आहे.

मुहूर्त

संक्रांति किती मुहूर्ती होत्ये त्याची नक्षत्रें व फळें वे

गवेगळालीं सांगतो.

संक्रांतौ मूर्ति भेदा हरपवनयमे वारुणे सार्ध ऐंद्रे एषा
पंचेदुसंज्ञागुरुकरपितृभेचाग्निदत्ते चसौम्ये ॥ त्या

ष्टे मंत्रे च मूले श्रुतिवस्तुवपुषा त्रीणि पूर्वाख्यरामैर्वा
ह्येदित्ये द्विदैवे भवति शरकृतादुत्तरा त्रीणिरुक्षं ॥

वाणवेदैः समर्घस्यान्मध्यस्थं ज्योभरामयोः ॥ मूर्तौ
पंचदशे चाते दुर्भिक्षं च प्रजायते ॥

टी०- १५ मुहूर्त स्रणजे आरद्रा, स्वाती, भरणी, शततारका, आश्लेषा,
ज्येष्ठा, यानक्षत्री जाहली तर दुर्भिक्षता प्रजेस जाणावी. आणि २० मुहूर्त
स्र० पुष्य, हस्त, मघा, कृत्तिका, अश्विनी, मृग, चित्रा, अनुराधा, मू
ळ, श्रवण, धनिष्ठा, रेवती, २ पूर्वा. यानक्षत्रावर जाहली असता धा
रण मध्यम जाणावी. ४५ मुहूर्त स्र० रोहिणी. पुनर्वसू. विशाखा
३ उत्तरा यानक्षत्री जाहली तर स्वस्थता असतावी.

दुसरा प्रकार.

पूर्वसंक्रांति नक्षत्रात्परसंक्रांति ऋक्षकं ॥ द्वित्रि
संख्या समर्घस्याच्चतुः पंचमहर्गता ॥

गतमास दिनसंक्रांति नक्षत्र आणि प्राप्त संक्रांति दिननक्षत्र यांचे
अंतर २ अथवा ३ आले असता स्वस्थता. आणि ४ व ५ नक्षत्रां
चे अंतर आले असता महर्गता

धान्य घेण्याचे

संक्रांतिनाड्या तिथिवार ऋक्षधान्याक्षरं वन्दि
हरेत्तु भागं ॥ संक्रांतिनाडीनवमिश्रितान्च सप्ताह
ता पावकभाजितान्च ॥ एके समर्घं द्वितये चसौम्यं
शून्ये महर्घं मुनयो वदन्ति ॥

टी०- संक्रांतीचा घटिका, आणि गत तिथि, वार, नक्षत्रें, व धान्याचीं अक्षरं मोजून एकत्र करून ३नीं भागावें असें एकमत. दुसऱ्यामतानें संक्रांति नाडीमोजून त्यांत ९ मिळवावें आणि ७ नीं गुणावें मग ३नीं भागावें शेष उरेंल त्याचें फळ १ शेष स्वस्थता धान्याची असेल, २ शेष मध्यम असेल, ३ शेष महर्गता जाणावी.

नक्षत्र परत्वे संक्रांतीची पीडा

संक्रांत्यधरनक्षत्राद्गणयेज्जन्मभावधि ॥ त्रिकंष
द्वं त्रिकंषद्वं त्रिकंषद्वं पुनः पुनः ॥ पंथाभोगोव्यथा
वस्त्रां हानिश्च विपुलं धनं ॥

संक्रांतीचे अधरनक्षत्रा पासून जन्मनक्षत्रा पावेतो मोजावयाची रीती. प्रथम ३पंथा, ६भोग, ३व्यथा, ६वस्त्र, ३हानि, व ६धनप्राप्ति, यारीतीने.

जन्मर्क्षान्चे फळ-

यस्य जन्मर्क्षमासाद्य तिथौ संक्रमणं भवेत् ॥ तन्मा
साभ्यन्तरे तस्य चैरं क्लेशं धनक्षयः ॥ ॥ ७१ ॥ ॥

टी०- जाचे जन्मनक्षत्रीं संक्रांति जाहली तर चैर पडेल. मासांत जाहली स्य० क्लेश. तिथीवर जाहली असतां धनाचा क्षय जाणावा.

संक्रांतीचें स्वरूप

षष्टियोजनविस्तीर्णा संक्रांतिः पुरुषाकृतिः ॥ एक
वक्रानवभुजालंबो ष्ट्रीदीर्घनासिका ॥ पृष्ठा लोका
भ्रमंत्ये च गृहीत्वा स्वर्परं करे ॥ एवं संक्रमणे यस्याः फ
लं प्रोक्तं मनीषिभिः ॥

टी०- शरीर साठयोजनेलांब, आणि रुंद, पुरुषाची आकृति, एक तोंड, ९ भुजा, ओंठलांब, आणि नासिकालांब, आणि लक्षणें, पुढें पाहत्ये, मार्गें चालत्ये, हातांतरापर, आणि भ्रमण करित्ये असें जाणावें.

हातांत फळ कसे, त्या विषयीं

मेघा लिकर्के चतयै वरक्तंचा पेचमीने चतुले चपीतं ॥
 श्वेतं वृषे स्त्री मिथुने च चंद्रे रूपां च न क्रेषधटे च सिंहे ॥
 रक्ते फलं भये दुर्यं श्वेतं चैव सुखं शुभं ॥ पीते श्रीस्तुत
 था प्रोक्ता श्यामे मृत्युर्न संशयः ॥

टी०- मेघ, वृश्चिक, कर्क, या राशींचा चंद्र असतां संक्रातीचा प्रवेश ना-
 हला तर तिचे हातात आरक्त वर्णाचे फळ आहे तेणे करून दुःख प्राप्ति
 आणि धन, मीन, वृ, पिवळे वर्णाचे, लक्ष्मीप्राप्ती, वृषभ, कन्या, मिथु
 न, शुभ्रवर्णाचे, सुख, शुभप्राप्ति, मकर, कुंभ, आणि सिंह, रूपावर्णाचे
 फळ, मृत्युप्राप्ति, ही फळे राशिपरत्ये जनानी घ्यावी

राशिपरत्ये चंद्र.

यादृशेन हि मरश्मि मालिना संक्रमो भवति ति
 ग्मरोचिषा ॥ तादृश फलमवाप्नुयान्नरसाध्यसाध्य
 पिवशेन शीतगोः ॥

जसा चंद्र नष्टस्थानी अथवा उत्तमस्थानी असतां फळ देतो. तसेच चंद्र
 परत्ये संक्रातीचे शुभाशुभ फळ घ्यावे

पुण्यकाळ

पूर्वतोपि हिरविस क्रमात्पुण्यकाळघटिकास्तु षोडश ॥
 अर्धरात्रिसमयादनंतरं संक्रमोपरदिनं हि पुण्यदम् ॥

टी०- सोळा घटिका पुण्यकाळ. संक्रांत दिवसास जाहली तर आणि म-
 ध्य रात्रीस जाहली तर दुसऱ्या दिवशी पुण्यकाळ

ग्रहणप्रकरण.

चंद्रग्रहणाची प्रवृत्ति

भानोः पंचदशे क्रक्षे चंद्रमायदितिष्ठति ॥ पौर्णमा

स्यानिशाशेषे चंद्रग्रहणमादिशेत् ॥

टी०- सूर्य नक्षत्रापासून पंधरावें चंद्रनक्षत्र आणि पौर्णिमा सरून रात्रिशेष राहिली तर चंद्रग्रहण त्या रात्रीस चेईल.

सूर्य ग्रहण.

माघोनं ग्रस्तनक्षत्रात्षोडशं यदि सूर्यभंगं ॥ अमा

वास्या दिवा शेषे सूर्यग्रहणमादिशेत् ॥

सर्व महिन्याचे अमावास्येस एक राशीस सूर्य आणि चंद्र येतात परंतु ग्रहणकाळीं येके नक्षत्रीं दिवसास येऊन अमावास्यासरून दिवसशेष राहिला असतां सूर्य ग्रहण संधि होत्ये. त्या दिवसीं चंद्रनक्षत्रापासून सूर्य नक्षत्रा पावेतो मोजून आंतून अकरा काढून शेषसोळावें सूर्य नक्षत्र आलें म्हणजे सूर्य ग्रहण होतें.

राशिपरत्वे शुभाशुभफळे.

त्रिषट्दशाथो पगतं नराणां शुभप्रदं स्याद्ग्रहणं रवींदोः ॥

द्विसप्तनंदेषु च मध्यमं स्यात् शेषे षट्त्रिंशत् मुनयो वदंति ॥

सूर्य अथवा चंद्रग्रहण आपले राशीपासून जा राशीस होईल त्या राशीतीन, साहा, दाहा, त्या शुभ होय. आणि दोन, सान, नव, त्या मध्यम. आणि एक, चार, पांच, आठ, अकरा, बारा, त्या राशीनष्ट होत.

दुसरा पक्ष.

ग्रासान्तृतीयोष्टमगश्चतुर्थस्तथायसंस्थः शुभदः स्व

राशिः ॥ ग्रासाद्दधिः पंचनवर्तु मध्यस्ततो धमोक्ता

श्च बुधैश्च शेषाः ॥

टी०- जा राशीस सूर्यग्रहण होईल त्या राशीपासून आपले राशी पावेतो ३, ८, ४, ११, हे उत्तम होत, आणि ५, ९, ६, हे मध्यम होत. आणि १, २, ७, १०, १२, कनिष्ठ. जा राशींत चेईल त्या प्रमाणें फळ होय.

प्रयोग
रुतुप्रकरण
शुभाशुभफले

तिथिरेकगुणांप्रोक्तंलक्षत्रचचतुर्गुणं ॥ वारः षष्ठ
गुणो ज्ञेयो मासश्चाष्टगुणः स्मृतः ॥ १ ॥ चत्वारंश
तगुणं विद्याद्दर्शनं चततोधिकं ॥ आर्तवेप्रथमे चै
त्रे चैधव्यं जायते ध्रुवम् ॥ २ ॥

टी०— तिथीचा गुण एक. नक्षात्राचे गुण ४ वाराचे ६. मासाचे ८
चक्राचे १००. आणि जी विटल पाहिले तिचे गुण सर्वाहून अधिक
परंतु चांगला दिवस असला तर चांगले गुण आणि दुष्ट असलात
र वाईट गुण जाणावे

मासफल.

वैशाखे धनवृद्धिः स्याज्ज्येष्ठे रोगान्विता भवेत् ॥
आषाढे मृतवत्सा च श्रावणे धनसंयुता ॥ ३ ॥ भाद्र
पदुर्भंगानारी आश्विने धनधान्यभाक् ॥ पौषे च पुं
श्र्वलीनारी माघे पुत्रवती भवेत् ॥ ४ ॥ फाल्गुने पु
त्रसंपन्ना ज्ञेयं मासफलं बुधैः ॥ ५ ॥

टी०— चैत्र मासांत रुतुप्रसन्न झाला असता वैधव्य. वैशाख मासीं धनवृद्धि
ज्येष्ठ मासीं रोगप्राप्ती. आषाढ मासीं मृतप्रजा श्रावण, उष्मीदायक. भा
द्रपद मासीं दरिद्री आश्विन मासीं धनधान्ययुक्त. कार्तिक मासीं निर्धन
मार्गशीर्ष मासीं बहुप्रजा पौष मासीं जार कर्मी माघ मासीं पुत्रवती फाल्गु
न मासीं पुत्रसंपन्ना असे जाणावे.

तिथिफल.

शुचिर्नारी प्रतिपदि द्वितीयायां तु दुःखिनी ॥ तृती

यायांपुत्रवतीचतुर्थ्यांविधवाभवेत् ॥ ६ ॥ पंचम्यां
 चैवसौभाग्यंषष्ठ्यांकार्यविनाशिनी ॥ सप्तम्यांरूप
 जानारीचाष्टम्यांराक्षसीतथा ॥ ७ ॥ नवम्यांविधवाना
 रीदशम्यांसौरव्यभोगिनी ॥ एकादश्यांशुचिर्नारी
 द्वादश्यांभरणंध्रुवं ॥ ८ ॥ त्रयोदश्यांशुभाप्रोक्ता
 चतुर्दश्यांपरान्विता ॥ पौर्णिमास्याममावास्यांशुभं
 चाशुभमेवच ॥ ९ ॥

टी०- प्रतिपदेसंक्रान्तुप्राप्त झाला असतां शुचि, द्वितीया दुःखदायक, तृ-
 तीया पुत्रवती, चतुर्थी विधवा, पंचमी सौभाग्यवती, षष्ठी कार्यनाशिनी, स-
 प्तमी रूपप्रजा प्रसूती, अष्टमी राक्षसी, नवमी विधवा, दशमी सौरव्यभोगि
 नी, एकादशी शुचि, द्वादशी मरण, त्रयोदशी शुभा, चतुर्दशी जारिणी,
 पौर्णिमा शुभ, अमावास्या अशुभ असें जाणावे.

ग्रहण आणि संक्रांतियांचें फल.

संक्रांत्यां ग्रहणे चैव वैरिणी च गता लुका ॥ १० ॥

टी०- संक्रांतीवर संक्रान्तुप्राप्त झाला असतां वैरिणी. ग्रहणावर झाला अ-
 सतां विधवा असें जाणावे.

वार फल.

आदित्ये विधवानारी सोमे चैव मृतप्रजा ॥ मंगले

आत्मघाती स्याद्बुधे कन्या प्रसूः स्मृता ॥ १० ॥ गु

रुवारे सतप्राप्तिकन्या पुत्रयुता भृगौ ॥ मंदे च पुंश्च

ली नारी ज्ञेयं वारफलं शुभं ॥ ११ ॥

टी०- रविवारी संक्रान्तुप्राप्त झाला असतां विधवा, सोमवारी मृत प्रजा, भौम
 वारी आत्मघातकी, बुधवारावर कन्या प्रसूती होईल, गुरुवारी पुत्र प्रसूती,
 भृगुवारी कन्या पुत्र प्रसूती, शनिवारी जार कर्मी असें जाणावे.

नक्षत्रफल

अश्विन्यांरुभगानारीभरण्यांविधवाभवेत् ॥ रुत्ति
 कायांचवंध्यास्याद्रोहिण्यांचारुभापिणी ॥ १२ ॥ मृ
 गेदारिच्युक्तोक्ताचार्द्रायांक्रोधकारिणी ॥ पुनर्वसौ
 पुत्रवतीपुष्येपुत्रधनेश्वरी ॥ १३ ॥ आश्लेषायांभवे
 हंध्यामघायांचार्थसंयुता ॥ पूर्वायांचार्थयुक्ताहिचो
 त्तरायांसतीतथा ॥ १४ ॥ हस्तेपुत्रधनेर्बुक्ताचित्रा
 यामनुचारिणी ॥ स्वात्यान्यगर्भावयवाविशारवा
 यांतुनिष्ठुरा ॥ १५ ॥ मैत्रेचदुर्भगानारीज्येष्ठायांविध
 वाभवेत् ॥ मूलेपतिग्रतासाध्वीपूर्वासौभाग्यभोगि
 नी ॥ १६ ॥ उत्तरार्थवतीप्रोक्ताश्रवेसौभाग्यसंपदा ॥
 धनिष्ठार्यांशुभानारीशतेभद्रान्विताबुधैः ॥ १७ ॥
 पूंभेचोक्ताकामिनीतुभे लक्ष्मीयुताशुभा ॥ रेव
 त्यांपतिरिक्तातुज्ञेयंभानांफलंबुधैः ॥ १८ ॥

टी०— अश्विनीनक्षत्रीं ऋतुप्राप्त आळा असतां शुभ आणि भरणीवर
 विधवा, रुत्तिकावर वध्या, रोहिणीवर प्रियभापिणी, मृगावर दरिद्री, आ
 र्द्रावर क्रोधी, पुनर्वसुवर पुत्रप्राप्ति, पुष्यावर पुत्र धनवती, आश्लेषावर वा
 श, मघावर अर्थप्राप्ति, पूर्वावर अर्थयुक्त, उत्तरावर सती, हस्तावर पुत्र
 धनप्राप्ति, चित्रावर मनाचोग्यचालणारी, स्वातीवर अन्यगर्भ, विशारवा
 वर निष्ठुर, अनुराधावर दुर्भगा, ज्येष्ठावर विधवा, मूलावर पतिग्रता,
 पूर्वाषाढावरसौभ० उत्तराषाढावर लक्ष्मीदायक, श्रवणावरसौभाग्य,
 धनिष्ठावर शुभ, शततारकावर शुभा, पूर्वाभाद्रपदावर उत्तमभोग,
 उत्तराभाद्रपदावर, लक्ष्मीप्राप्ति, रेवतीवर पतीचाचून अज्ञेय असते
 जाणार्थे,

योगफल.

आद्यतौ विधयानारी विष्कंभे चरजस्वला ॥ स्नेहः
 प्रीत्या तु दंपत्यो रायुष्मांस्तु धनप्रदः ॥ १९ ॥ सौभाग्ये
 पुत्रयुक्ता तु शोभने मंगलान्विता ॥ अतिगंडे तु विध
 वा रूकर्मणि तु शोभना ॥ १० ॥ धृती संपत्ति युक्ता
 च शूले रोगयुता भवेत् ॥ गंडे दुःखान्वितानारी वृद्धौ
 पुत्रान्विता भवेत् ॥ ११ ॥ क्रवे तु शोभनानारी
 व्याघाते भर्तृघातकी ॥ हर्षणे हर्षयुक्ता तु वज्रैवा
 नपत्यता ॥ २२ ॥ सिद्धौ पुत्रान्वितानारी व्यतीपाते वि
 भर्तृका ॥ मृतवल्सान्चर्याणे परिधे चाल्पजीविनी
 ॥ २३ ॥ शिवे पुत्रवती नारी सिद्धेशीघ्रफलान्विता ॥
 साध्यधर्मपरानारी शुभेशुभगुणान्विता ॥ २४ ॥ शु
 क्लेशुभकरानारी ब्रह्मणि स्वपतिरता ॥ ऐंद्रदेवर
 रक्ताच वैधव्यं वैधृती स्मृतं ॥ २५ ॥

टी०— विष्कंभयोगावरऋतुप्राप्त ज्ञाला असतां विधवा, (आणि प्रीति यो-
 गावर स्नेह, आयुष्मानावर धनप्राप्ति, सौभाग्यावर पुत्रवती, शोभनाव
 र मंगल, अतिगंडावर विधवा, रूकर्मावर शुभ, धृतीवर संपत्ति, शूला
 वर रोगी, गंडांवर दुःखान्विता, वृद्धौवर पुत्रप्राप्ति, ध्रुवावर शुभा, व्याघा
 तावर पतिघातकी, हर्षणावर हर्षयुक्त, वज्रयोगावर वंध्या, सिद्धीवर पु
 त्रान्विता, व्यतिपातावर पतियान्चून असेल, वर्याण योगावर मृतप्र
 जा, परिधावर अल्पजीवी, शिवयोगावर पुत्रवती, सिद्धयोगावर
 शीघ्रफलप्राप्ति, साध्ययोगावर अधर्मी, शुभयोगावर गुणयुक्त, शु
 क्लयोगावर शुभकर्मी, ब्रह्मयोगावर स्वपतिरत, ऐंद्रावर दिराशी रत,
 वैधृतीवर विधवा, असें जाणावें.

करणफल.

बवेप्रोक्तातुबंध्यास्त्रीवालचेपुत्रसंपदः ॥ कौलचे
 पुंश्चलोनारीतैतीलेचारुभाषिणी ॥२६॥ गरेचगुणसं
 पन्नाचणिजेपुत्रिणीरमृता ॥ विष्टवांचमृतवत्सा
 चशकुनेकामपीडिता ॥२७॥ चतुष्पदेशुभानारी
 नागेपुत्रवतीभवेत् ॥ किस्तुग्नेव्यभिचारीतुकरणा
 नांशुभंफलं ॥२८॥

टी०— बवकरणावरऋतुप्राप्त शाला असतां बध्या, बालचावर पुत्र
 प्राप्ति, कौलचावर वेश्या, तैतिलावर त्रियभाषिणी, गरावर गुणसंपन्ना,
 वणिजावर पुत्रिणी, विष्टीवर मृतवत्सा, शकुनीवर कामालुर, चतुष्प
 दावर शुभा, नागावर पुत्रवती, किस्तुग्रावर जारिणी जाणावी

राशिफल.

व्यभिचारीतुमेषेस्वाहृषभेस्वरभोगिनी ॥ मिथु
 नेधनयुक्तोक्ताकर्कटेदुःखिताबुधैः ॥२९॥ सिंहे
 पुत्रवतीनारीकन्यायांमानिनीशुभा ॥ तुलेविच
 क्षणानारीवृश्चिकेव्यभिचारिणी ॥३०॥ धनेप
 तिब्रताज्ञेयायांसहीनाचनक्रके ॥ कुंभेधनवति
 ज्ञेयामीनेचचपलाबुधैः ॥३१॥

टी०— मेषराशीवरऋतुप्राप्त शाला असतां जारिणी, वृषभावर स्वरभो-
 गिनी, मिथुनावर धनयुक्ता, कर्कावर दुःखी, सिंहावर पुत्रवती, कन्यावर
 अभिमानी, तूळावर विचक्षणा, वृश्चिकावर जारिणी, धनावर पतिब्र
 ता, मकरावर कृश, कुंभावर धनवती, मीनावर चपला, असे जाणावें

होराफल.

सूर्येचव्याधिसंयुक्तांचांद्रेहोरेपतिब्रता ॥ कुजेहो

रेतुदौर्भाग्यंबुधेहोरेतुपुषिणी ॥ ३२ ॥ जीवेश्वर्यसमृ
द्धिः स्याद्भृगौसौभाग्यमेवच ॥ शनौसर्वविनाशाय
होरकस्यफलंबुधैः ॥ ३३ ॥

होरा रवीचाहोरा सोमाचाहोरा भौमाचाहोरा बुधाचाहोरा	फल व्याधी पतिव्रता दुर्भगा पुषिका	होरा गुरूचाहोरा शुक्राचाहोरा शनीचाहोरा	फल सर्वसमृद्धि सौभाग्य सर्वविनाशिनी

लग्नफल

मेषलग्नेदरिद्राचवृषभेधनसंयुता ॥ काशिनीमि
थुनेलग्नेकर्कटेपतिनाशिका ॥ ३४ ॥ सिंहेपुत्रप्रसू
ताचपतियुक्तास्त्रिलग्नके ॥ तुळेचैवांधतादायीवृ
श्चिकेदद्गुदुःखिनी ॥ ३५ ॥ धनलग्नेधनैश्वर्यसक
रेकर्कशाभवेत् ॥ कुंभेवंशद्वयघ्नीचमीनेसर्वगुणा
न्विता ॥ ३६ ॥ ॥ ३७ ॥ ॥ ३८ ॥

टी०- प्रथम संक्रांति चालती असेल तेंच लग्न प्रथम जाणावें आणि
मेष लग्नीं रतु प्राप्त झाला असतां दरिद्रता. २ धनयुक्ता. ३ काशिनी. ४
पतिनाशकी. ५ पुत्रप्रसूता ६ पतियुक्ता. ७ अंधतादायी. ८ दद्गुदुःखि
नी. ९ धनैश्वर्य. १० कर्कशा. ११ वंशद्वयनाशिनी. १२ गुणयुक्ता.

ग्रहांचेफल

लग्नेराहुश्चसौरिश्चरविचंद्रौतथैवतु ॥ तदासावि
धवानारीसर्वसौभाग्यवर्जिता ॥ ३९ ॥ ॥ ४० ॥

टी०- जालग्न्यांस्त्रियांस प्रथमऋतु प्राप्त होईल त्या लग्नीं राहु अथ-

वा शनि. अथवा रवि चंद्र या ४ ग्रहांतून एक ग्रहजरी असला तर त्या स्त्रीस विधवात्व प्राप्त होईल.

रक्तफल.

शोणितं विंदुमात्रेण स्वैरिणी चाल्पशोणिता ॥ र
क्ते रक्ते भवेत्पुत्रः कृष्णो चैव मृतप्रजा ॥ ३८ ॥ पिच्छली
च भवेद्द्वंध्या काक वंध्या च पांडुरे ॥ पीते दुःश्चारणी
ज्ञेया रुभगा गुंजसा दृशे ॥ ३९ ॥ सिंदूरवर्णे रक्ते तु
कन्यासंततिरेव च ॥

टी०- प्रथमरुतु प्राप्त होतो त्या समयीं त्याचा अल्पवर्ण असला तर त्याचें फळ स्वैरिणी, तांबडा असल्यास पुत्रवती, काळ्यास मृतप्रजा, पिच्छलीस वांझ, पांढरा असल्यास काक वंध्या, पिवळ्यास दुराचरणी, गुंजेसारखा त्याचें फळ रुभगा, सिंदूरवर्णास कन्यासतती या प्रकारें फळधुनी जाणावी

काळफल

पूर्वाह्ने रुभगा प्रोक्ता मध्याह्ने चैव निर्धना ॥ अप
राह्णे शुभ्रा चैव सायान्हे सर्वभोगिनी ॥ ४० ॥ सं
ध्योरुभयोर्वेश्यानिशीथे विधवा भवेत् ॥ पूर्वरा
त्रेतथा चंध्या दुर्भगा सर्वसंधिषु ॥ ४१ ॥

टी०- प्रथमरुतु प्रातःकाळीं झाला असला तर रुभगा- मध्याह्नी झाल्यास निर्धना, तिसरे प्रहरीचें फळ शुभ्र, सायंकाळीचें फळ सर्वभोगी, उभयसंधीस वेश्या- मध्यरात्रीस विधवा पूर्वरात्रीस वांझ सर्वसंधी सं दुर्भगा असी फळे जाणावीं.

नेसले वस्त्राचें फळ.

रुभगा श्वेतवस्त्राचरोगिणी रक्तवस्त्रका ॥ नीलां

वरधरानारी विधवापुष्पवंतिका ॥ ४२ ॥ भोगिनीपी
तवस्त्राचमिश्रवस्त्रावरप्रिया ॥ सूक्ष्मास्यात्सूक्ष्म
वस्त्राचट्टवस्त्रापतिव्रता ॥ ४३ ॥ दुर्भगाजीर्णवस्त्रा
चरुभगामध्यवाससा ॥ धूतवस्त्राशुभानारीमलि
नीमलिनाभवेत् ॥ ४४ ॥

टी०- प्रथम रूतु प्राप्त पांदरे वस्त्रावर झाला तर रुभगा, तांबड्यावर रो-
गी, निळ्यावर विधवा, पुष्पवंतिका ह्यणजे ऋतु श्रुती, पिवळ्यावर भो-
गी, मिश्र वर्णावर पतिप्रिया, बारिक असल्यास शरीर कुश, बळकट व
स्त्रावर पतिव्रता, जूनेफाटक्यावर दुर्भगा, मध्यमावर रुभगा, धुतळे
वस्त्रावर शुभ, मळकट वस्त्र असल्यास मलीन फळ जा०

गर्भाधानासमुहूर्त.

रुतौतुप्रथमेकार्येषु नक्षत्रेषु भैदिने ॥ मघामूलां
त्यपक्षांतं मुत्काचंद्रं बले सति ॥ ४५ ॥ ॥ ४६ ॥

टी०- प्रथम ऋतु प्राप्त झाल्यावर पुनः नक्षत्रीं, रुभदिनीं, मघा, मूळ,
रेवती, अमावास्या, पौर्णिमा वर्ज करून उक्त चंद्र बळ पाहून मुहूर्त योजावा.

रुतूच्या षोडशरात्रीचें शुभाशुभ-

ऋतुः स्वाभाविकः स्त्रीणां रात्रयः षोडशस्मृताः ॥ ता
सामाद्याश्च तस्त्रस्तु निंदितैकादशी च या ॥ ४९ ॥ त्रयो
दशी च शेषास्युः प्रशस्ता दशवासराः ॥ तस्माच्चिरा
त्रं चांडालीं पुष्पितां परिवर्जयेत् ॥ ५० ॥ ॥ ५१ ॥

टी०- रुतु प्राप्त झाल्यापासून स्वभावे करून स्त्रीचें रात्रीं सोळारात्री
असतो, त्या मध्ये प्रथम तीन रात्री चांडाली पुष्पिता होय, आषिचौथी,
अकरावी, तेरावी, त्या निंदित वर्ज करून शेष दहा रात्री प्रशस्त होत.

रात्रौ चतुर्थ्यां पुत्रस्यादत्यायुर्धनवर्जितः ॥ पंचम्यां

पुत्रिणीनारीषष्ठ्यां पुत्रस्तु मध्यमः ॥ ५१ ॥ सप्तम्याम
 प्रजायोपि दृष्टव्यामीश्वरः पुमान् ॥ नवम्यां सुभगा
 नारी दशम्यां प्रवरः सुतः ॥ ५२ ॥ एकादश्यामधर्म्या
 स्त्री द्वादश्यां पुरुषोत्तमः ॥ त्रयोदश्यां स्मृता पापावर्षा
 संकरकारिणी ॥ ५३ ॥ धर्मज्ञश्च कृतज्ञश्च आत्म
 चेदीदृढव्रतः ॥ प्रजायते चतुर्दश्यां पंचदश्यां पति
 व्रता ॥ ५४ ॥ आश्रयः सर्वभूतानां षोडश्यां जायते
 पुमान् ॥ ५५ ॥

टी०- १ रात्रीस स्त्रीसंगकेला असतां पुत्र अत्याद्युषी धनवर्जित. ५ रा
 त्रीस कन्या, ६ रात्रीस मध्यमपुत्र, ७ मुखर्गे होणार नाही, ८ रा० पुत्र ई
 श्वरभक्त, ९ रात्रीस सौभाग्यवृद्धि, १० रा० गुणवान्पुत्र, ११ रा० अध
 र्मी पुत्र, १२ रा० उत्तमपुरुष, १३ रा० पापकर्मी कन्या, १४ रा० धर्मकृतज्ञ
 आणि निश्चयात्मक व्रतकरणारा पुत्र, १५ रा० पतिव्रता, १६ रा० सर्व
 भूतांचा आश्रय करणारा पुत्र होईल

तिथि आणि वारसुहृत्.

षष्ठ्याष्टमी पंचदशी चतुर्थी चतुर्दशी मल्लुभयत्र
 हित्या ॥ शेषाशुभास्युस्तिथयो निषेके वाराः शशां
 कार्यसितेंदुजाश्च ॥ ५५ ॥

पक्षी, आणि अष्टमी, पौर्णिमा, अमावास्या, चतुर्थी, चतुर्दशी, त्या
 तिथी वर्ज करून शेष तिथी शुभ आणि सोमवार, गुरुवार, शुक्रवार,
 बुधवार हे वार शुभजाणावे

नक्षत्रे.

विष्णुप्रजेशरविभिन्नसमीरपौष्णमूलोत्तरावरुण
 भानिनिषेककार्ये ॥ पूज्यानिपुष्पवसुशीतकराश्विचित्रा

दित्याश्रमध्यमफलाविफलास्युरन्ये ॥ ५६ ॥

श्रवण, रोहिणी, हस्त, अनुराधा, स्वाती, रेवती, मूळ, तिन्ही उत्तरा, शत
तारका, हीं नक्षत्रे उत्तम होत, आणि पुष्य, धनिष्ठा, मृग, अश्विनी, ति
त्रा, पुनर्वसु, हीं मध्यम्. अन्य राहिलीं तीं कनिष्ठ होत. ॥ मुहूर्तमार्तंड
मते ॥ ॥ वैधृति, संक्रांत, महापातादिदुष्टयोग, आणि श्राद्धांत पूर्व दिव-
स, जन्मनक्षत्रादि, आणि संधि दिवस रात्र नक्षत्र, इत्यादि वर्ज करून जा
लग्नीं विषयस्थानी राशी नवमांशी उंचीचा बृहस्पति अथवा सूर्य चंद्र
असेल ते लग्न घ्यावे म्हणजे पुत्रप्राप्ति आणि हेच ग्रह समराशीस अस
ले तरी कन्या प्राप्ति होईल.

प्रथमगर्भिणीस्त्रीचे पुंसवनादिकसंस्कार

मूलादित्रितयेकरेश्रवणके भाद्रपदा द्वादशेरेवत्यां
मृगपंचके दिनकरे भौमेन रिक्ता तिथौ ॥ नेत्रेमास्यथ
वाग्निमासि धनुषि स्त्री मीनयोश्च स्थिरे लग्ने पुंसवनं
तथैव शुभदंसी संत कर्माष्टमे ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥

॥ मृगांतपंचकं मृगपंचकं

टी०- मूळ, पूर्वाषाढा, उत्तराषाढा, हस्त, श्रवण, पूर्वाभाद्रपदा, उत्तराभाद्र
पदा, आर्द्रा, पुनर्वसु, पुष्य, रेवती, अश्विनी, भरणी, कृत्तिका, रोहिणी,
मृग, आणि रविवार, भौमवार हे उक्त. आणि रिक्ता तिथी वर्ज करून गर्भधा
रण झाल्या पासून द्वितीय अथवा तृतीय मास आणि धन लग्न, कन्या, मीन,
हीं स्थोरलग्ने पुंसवनास उक्त होत आणि हींच लग्ने सीमंत कर्मास अष्टममासीं घ
ण्यास उक्त होत.

वारफळे.

मृत्युश्चसोरेस्तनुहानिरिहोः प्रजामृतिः पुंसवने बुधस्या ॥

काकी च वंध्या भवती ह शुक्रे स्त्री पुत्रलाभोरपि भौमजीवैः ॥ ६१ ॥

शनिवारी पुंसवन केलें असता मृत्यु. इंद्रुवारी शरीराचानाश. बुधवारी शिशून्
 रेत शुक्रवारीं काकबंध्या एकवार प्रसूति, रवि, भौम, गुरुवारी, पुत्रसाभ होई
 ल परतु चंद्र अनुकूल पाहून दुष्टयोगादिक वर्ज करून वरसागितले उक्त नक्षत्रा
 दिक शुभदिपरी पुंसवन ह्य० गर्भाची पुसाकृति व्हाची ह्यणोन सस्कार करि-
 तात. अनवलोभनस्याप्ययमेवकालः ॥ ॥ चाचमुहूर्तावर गर्भाची स्थि-
 रता ळत्तावी ह्यणून अनवलोभन उक्त होय.

अन्यमत

सीमंतोन्नयन आणि विष्णु वलि.

चतुर्थषष्ठाष्टममासभाजिसौरेण गर्भप्रथमं विधे
 यं ॥ सीमंतकर्मद्विजभाभिनीनां मासेष्टमे विष्णु व
 लिंच्चकुर्यात् ॥ ५९ ॥ ॥ ६१ ॥ ॥

टी० - प्रथम गर्भ धारण झाल्या पासून चवथा, साहावा, आठवा, असे स
 ममास सौरमाने करून ज्यावे सीमत कर्म ब्राह्मण स्त्रियांस उक्त आणि वि
 ष्णु वलिहा आठवे महिन्यात उक्त आहे

सीमंतेतिष्यहस्तादितिहरिशशिभृत्यौष्णविह्युत्त
 राख्यापक्षच्छिद्राचरिक्तापितृतिथिमपहायाप
 रास्त्युः प्रशस्ता ॥ ६० ॥ ॥ ६१ ॥ ॥

टी० - सीमत कर्मास नक्षत्रे पुष्य, हस्त, पुनर्वसु, श्रवण, मृग, रेवती, रोहि
 णी, तिन्ही उन्नरा शुभ होत पक्षच्छिद्रा, आणि रिक्ता तिथि पितृ ति-
 थि वर्ज करून शेष राहिल्या त्या शुभजाणाच्या

पक्षच्छिद्रातिथी

चतुर्दशीचतुर्थीच अष्टमीनवमीतथा ॥ षष्ठीचद्वाद
 शीचैवपक्षच्छिद्राचह्यास्मृताः ॥ ६१ ॥ क्रमादेतास्त
 तिथीषु वर्जनीयाश्चनाडिका ॥ भूताष्टामनुत्त्वांक

दशशेषास्तुशोभनाः ॥ ६२ ॥ ॥ ६१ ॥

चतुर्दशी १४ घटिका प्रथम वर्जाच्या, आणि चतुर्थीच्या आठ घट० अष्टमीच्या १४, नवमीच्या २४, षष्ठीच्या ९, द्वादशीच्या १०, अशा टाकून उक्त होय.

गर्भिणीधर्म

भूम्यांचवोच्चनीचायामारोहणवरोहणे ॥ नदीप्रतर
णंचैवशक्रदारोहणंतथा ॥ ६३ ॥ उग्रौषधंतथाक्षारं
मैथुनंभारवाहनं ॥ कृतेपुंसवनेचैवगर्भिणीपरिचर्ज
येत् ॥ ६४ ॥

पुंसवन झाल्यावर गर्भिणीस्त्रीनीं उंचनीच भूमीचर चढणें, उतरणें, फार
रचालणें, झाडाचर चढणें, वाहत्यानदींत जाणें, गाड्याचर बसणें, ती
क्ष्ण औषधी घेणें, स्वारट पदार्थखाणें, मैथुन करणें, ओझे घेणें, हीं च
र्जावीं.

गर्भिणीप्रश्न.

नामाक्षराणि त्रिगुणीकृतानितुरंगदेशे तिथिसिध्दिता
नि ॥ अष्टौचभागं लभते च शेषं समे च कन्या विषमे
च पुत्रः ॥ ६५ ॥

गर्भिणीचीं नामाक्षरें त्रिगुणित करावीं त्यांत घोड्याचीं नामाक्षरें च देशा
चीं अक्षरें एकत्र करून चाळती तीथ आंत मिळवून आठांनीं भागावें शेष
सम अंक उरले तर कन्या. विषम उरले तर पुत्र होईल.

प्रसूतिस्थानीं प्रवेशासनक्षत्रं.

रोहिण्येदवपौषोषु स्वाती वारुणयोरपि ॥ पुनर्वसौ पुष्य
हस्त धनिष्ठा च्युत्तरास्तु च ॥ मैत्रलाष्टेतथा श्विन्यां सूति
कागारवेशानं ॥ प्रसूतिसंभवे काले सद्य एव प्रवेशयेत् ॥

टी०— रोहिणी, मृग, रेवती, स्वाती, शतनारका, पुनर्वसु, पुष्य, हस्त, धनिष्ठा, तिन्हीउत्तरा, अनुराधा, चित्रा, अश्विनी, हीं नक्षत्रं प्रवेशास उक्त. प्रसूति संभवयास ज्ञाता ह्यणजे तत्कालीच प्रवेश करावा, नक्षत्र विचार करूनये

प्रसूतिसमयी रवोलीनीलपदार्थसांगा

वयाचाप्रश्न.

मीनेमेपेस्त्रियौ द्वे च तस्त्रोष्टपकुम्भयोः ॥ तुलाकन्यक
योः सप्तवाणारख्या धनकर्कयोः ॥ अन्यलग्ने भवंस्तिस्त्र
एवं ज्ञेयं विचक्षणैः ॥ यथाराहुस्तथाशय्याभौ मेखद्वांग
भंगता ॥ रविस्थाने भवेद्दीप शनिस्थाने तुनालकं ॥

मीन अथवा मेपत्या लग्नी प्रसूत ज्ञानी तर तिचेजवळ दोन स्त्रिया आहेत,
वृषभ, कुम्भ असले तर ४ स्त्रिया, तूळ कन्या लग्न अस० तर ७ स्त्रिया, प
न, कर्क, असल्यास ५ स्त्रिया, अन्यलग्नां ३ स्त्रिया जाण्याच्या लग्नकुडणी
माहून ज्या दिशेस राहू त्या स्थानी शय्या, भोम लग्नी असला तर खद्दामो
डकी, ज्या स्थानी रविअसेल त्या स्थानी दीप. जा स्थानी शनि असेल त्या स्थानी
मुलाचे नारु असे जाणावे

तिथिगंडांत

पूर्णानंदारव्ययोस्त्रियोः संधिनाडी ह्यंतथा ॥ गंडां

तं मृत्युदंजन्मयात्रोद्वाहव्रतादिषु ॥

टी०— पौर्णिमेची अंश घटिका आणि प्रतिपदेची आस घटिका अशी दोहों-
ची मंथी याच क्रमाने पंचमी, षष्ठी दशमी, एकादशी, अशा संधीचा घटिका
दोन दोन वर्जाच्या सास गंडांत मूणावे.

लग्नगंडांत

कुलीरसिंहयोः कीटचापयोर्मीनमेषयोः ॥ गंडांतमं

तरालं स्याद्घटिकार्धमृत्तिप्रदम् ॥

टी०- कर्क, सिंह, या दोहों लग्नांची संधि अर्ध अर्ध घ० याच क्रमानें चृश्चि क आणि धन, मीन, मेष, यांची संधि वर्ज करावी ती एक घटिका मृत्युप्रद जाणावी.

नक्षत्रगंडांत

पौष्णाश्विन्योः सार्षपित्र्यर्क्षयोश्च ज्येष्ठा मूलयो रंतरालं ॥ तद्गंडांतस्याच्चतुर्नाडिकंहियात्राजन्मो द्वाहकाले घनिष्टम् ॥

टी०- रेवती. अश्विनी यांच्या दोनदोन घटिका संधीचा. याच क्रमाने आश्लेषा, मघा, ज्येष्ठा, मूल, अशा संधीचा चार घटिका वर्जाव्या. असें हे त्रिविध गंडांत ह्य० तिथी लग्न नक्षत्र अशीं तीन प्रकारणें चर सांगितलीं आहेत तीं यात्रे स जाण्यास, जन्मकाळीं आणि विवाहास वर्जावीं.

जातक

जन्मकाळाचीं शुभाशुभफळे गंडांत अश्विनीमघमूलानां पूर्वार्धे वाध्यतेपिता ॥ पूषादिश ऋपश्चार्धे जननी वाध्यतेशिशोः ॥ सर्वेषां गंडजातानां परित्यागो विधीयते ॥ वर्जयेद्दर्शनं शाचंतच्च प्राण्मासिकं भवेत् ॥ १ ॥

टी०- अश्विनी. मघा. मूल. या नक्षत्रांचे पूर्वार्धी जन्म झालेंतर बापास वा ईट, आणि रेवती, ज्येष्ठा, या दोन नक्षत्रांचे उत्तरार्धी जन्म झाल्यास मातेस वाईट. आणि गंडांत जन्म झाल्यास मुलाचा त्याग करावा. अथवा साहा महिनें तोंड पाहूं नये.

ऋणाचतुर्दशीचे फळ

ऋणापक्षे चतुर्दश्यां प्रसूतेः षड्विधं फलं ॥ चतुर्दशीं च षड्भागां कुर्यादादौ शुभं स्मृतं ॥ २ ॥ द्वितीयेपितरं

हंतितृतीयेमातरंतथा ॥ चतुर्थेमातुलं हंति पंचमेवंश
नाशनं ॥ ३ ॥ षष्ठेचधनहानिस्स्यादात्मनोयंशनाशनं ॥

रुष्णचतुर्दशीसजन्म ज्ञाल्यास तिथीचे साहाभाग करावे त्यांचीं फळे. प्रथम
भाग १० षटिकाचा शुभ, द्वितीय पित्यास वाईट, तृतीय मातेस, चतुर्थ मातु-
लास, पांचवा वंशास, साहायाधन हानि, आत्मघशनाशक असे जाणावे

अमावास्येचें फळ

सिनीवाल्यां प्रसूताश्वदासीभार्यापशुस्तथा ॥ गजाश्व
महिषीचैवशक्रस्यापिश्रियं हरेत् ॥ ४ ॥ कुहूप्रसूतिरि
त्यर्थं सर्वदोषकरीस्मृता ॥ यस्य प्रसूतिरेतेषां तस्यायुर्ध
ननाशनं ॥ ५ ॥ सर्वगंडसमस्तत्रदोषस्तु प्रचलो भवेत् ॥ ६

टी० - चतुर्दशी युक्त अमावास्येस दासी, अथवा भार्या, गाय, हत्तीण, घोडी,
ह्यैस, ही जर प्रसूत झाली असतां स्वामीची सपत्नी जाईल अमावास्ये
स प्रसूत झाली असतां पुष्कळ दोष आणि स्वामीच्या आयुष्याचा नाश य
धनाचा नाश आणि गंडाताचा प्रसूत काळीं बहुत दोष

दिन क्षयादि

दिनक्षये व्यतीपातेव्याघाते चिष्टियै धृती ॥ शूळगंडे
तिगंडेच परिघे घनघटके ॥ ७ ॥ कालगंडे मृत्युयोगे द
ग्धयोगे सुदारुणे ॥ तस्मिन् गंडदिने प्राप्ते प्रसूतिर्यदि
जायते ॥ ८ ॥ अतिदोषकरी प्रोक्ता तत्र पापयुतासती ॥

टी० - दिनक्षय, व्यतीपात, व्याघात, कल्पाणी, वैधृति, शूळ, गंड, अतिगं
ड, परिघार्ध, घनघट, कालगंड, मृत्युयोग, दग्धयोग, आणि दारुणयोग, यांवर
जन्म जाहले तर मोठा दोष आणि ती स्त्री पापयुक्त असें जाणावें

ज्येष्ठानक्षत्राचें फळ

ज्येष्ठादौ जननीमाता द्वितीये जननीपिता ॥ तृतीये ज

ननीभ्रातास्वयंमाताचतुर्थके ॥९॥ आत्मानं पंच
मेहंतिषष्ठे गोत्रक्षयोभवेत् ॥ सप्तमेचोभयकुलंज्ये
षुभ्रातरमष्टमे ॥१०॥ नवमेश्वशुरंहंतिसर्वंहंतिद
शांशके ॥१२॥

टी०- ज्येष्ठानक्षत्रावरजन्मज्ञाने असल्यास त्याचे भाग साहा घटिका प्रमाणे दाहाभाग करावे, त्यांचें फळ असें, प्रथम भाग मातेचे आईस, दुसरा भाग आईचे बापास, ३ भाग मामास, ४ भाग मातेस, ५ भाग सुहास, ६ भाग गोत्रजांस, ७ भाग आईचे बापाचा कुळ नाशक, ८ भाग वडीलभावांस, ९ भाग श्वशुरास, १० भाग सर्वोस वाईट असें जाणावें.

मूल नक्षत्राचें फळ

मूलं स्तंभं त्यक्त्वा शरणापत्रं पुष्पं फलं शिरसा ॥ वेदाश्च मु
नयश्चैव दिशश्च वसवस्तथा ॥१३॥ नदावाणरसारुद्रा
मूलभेदाः प्रकीर्तिताः ॥ मूले मूलचिनाशायस्तंभेहानि
र्धनक्षयः ॥ खनिभ्रातृचिनाशायशरणाभातुर्विनाश
कृत् ॥१४॥ पत्रेसपरिवारः स्यात्पुष्पेषु नृपवल्लभः ॥
फलेषु लभते राज्यं शिरसायामल्पजीवितं ॥१५॥ ॥

टी०- मूल नक्षत्रास मूल वृक्ष असें नाम आहे, याच्या घटी ६० त्याची स्था नें असीं. प्रथम ४ घटिका वृक्षान्चें मूल त्यांत जन्म जाहलें असतां नाश, द्वितीय भाग ७ घ० स्तंभ हानि आणि धनाचा नाश, तिसरा भाग १० घ० साहावास वाईट, चवथा भाग ८ घ० वृक्षान्यारणो द्या. मातेस वाईट, पांचवा भाग ९ घ० वृ० पत्रेपरिवारास वाईट, साहाया भाग ५ घ० वृ० पुष्पे राजमंत्री, सातवा भाग ६ घ० वृ० फलराज्यप्राप्ति, आठवा भाग ११ घ० वृ० शेड्यांत जन्म जाहलें असतां अत्यायुषी असें साठी घटकांचें मान जाणावें.

जन्मकाळीं मूळनक्षत्रकोणते लोकीं
आहेतें पाहावयाचीं उग्नं.

वृषादिसिंहेषु घटेचमूळं दिवि स्थित युग्मतुलांगनांसे
॥ पातालगंमेषधनुःकुलीरनक्षत्रेषु मर्त्येषु तिसंस्मरंति ॥ १६

टी०- वृषभ, वृश्चिक, सिंह, कुंभ, या चोहोंतून एखादे लग्नीं जन्म जाहले
असतां त्या दिवशीं मूळनक्षत्र स्वर्गीं आहे, त्याचें फळ राज्यप्राप्ति. आणि
मिथुन, तूळ, कन्या, मीन, या लग्नीं जन्म जाहले असतां पाताळी आहे, त्या
लग्नाचे फळ धनप्राप्ति, आणि मेष, धन, कर्क, मकर, या लग्नीं जन्म जा-
हले तर मुख्य लोकीं आहे त्याचें फळ सर्व कुटुंबास वाईट असें वारालग्न्याचे
फळ वेगळे जाणावें

आश्लेषानक्षत्रान्चानराकारवृक्ष.

मूर्धास्यनेत्रगलकांसयुगंचबाहुहृज्जानुगुत्पदमि
त्यहिदेहभागः ॥ बाणादिनेत्रहुतभुक्श्रुतिनागरुद्र
षण्दंपंचशिरसः क्रमशस्तुनाड्यः ॥ १७ ॥ ॥ ७५ ॥
राज्यंपितृक्षयोमातृनाशः कामक्रियारतिः ॥ पितृभ
क्तोचलीस्वघ्नस्त्यागीभोगीधनीक्रमात् ॥ १८ ॥ ॥ ७६ ॥

टी०- आश्लेषानक्षत्रान्या घटिकांची नराकारस्थाने प्रथम ५ घटिका मस्तक,
त्याचे फळ राज्यप्राप्ति, द्वितीय ७ घ० मुख हे पापास वाईट, तिसरा विभाग
२ घ० नेत्र हा मातेस वाईट, चवथा वि० ३ घ० गळा, त्याचें फळ स्त्रीरतः पांच
वा विभाग ४ घ० दोन्ही खांद्ये हा पितृभक्त, साहाया वि० ८ घ० दोन्ही बाहु,
फ० बळकट, सातवा वि० ११ घ० हृदय, आत्मघाती, आठवा वि० ६ घ० दो-
न्ही दोमे, सागी, नववा वि० ९ घ० मुख्य भोगी, दहावा विभाग ५ घ० दोन्ही
पाय, धनवान्, जा भागांत जन्म होईल त्याचें फळ स्थान परले घ्यावे.

जन्मकाळीं ग्रहजसे पडती लत्यां

चीं फळे .

तनुस्थान ॥ ॥ लग्नस्थितो दिनकरः कुरुते गपीडां पृ
थ्वीकृतो वितनुते रुधिरप्रकोपं ॥ छायाकृतः प्रकुरुते
बहुदुःखभाजं जीवेन्दुभागवबुधाः स्मरवकांतिदास्युः ॥ १ ॥
धनस्थान ॥ दुःखावहा धनविनाशकराः प्रदिष्टावित्तोस्थि
तारविशनैश्चरभूमिपुत्राः ॥ चंद्रो बुधः स्मरगुरुभृगुनंद
नोवानानाविधंधनचयंकुरुते धनस्थाः ॥ २ ॥ ॥ सहज
स्थान ॥ ॥ भानुः करोति विरुजं रजनीकरोपिकीर्त्यायुतं
क्षितिस्ततः प्रचुरप्रकोपं ॥ ऋद्धिबुधः स्मधिषणं स्म
विनीतवेषं स्त्रीणां प्रियंगुरुकवीरविजस्तृतीये ॥ ३ ॥
॥ सहजस्थान ॥ ॥ आदित्यभौमशनयः स्मरवर्जि
तांगं कुर्वति जन्मनि नरं सुचिरं चतुर्थे ॥ सोमो बुधः स्म
रगुरुभृगुनंदनो वा सौख्यान्वितं च नृपकर्मरतप्रधानं
॥ ४ ॥ ॥ स्मृतस्थान ॥ ॥ पुत्रेरपिः प्रचुरकोपयुतं बुध
श्च स्वल्पात्मजं शनिधरातनुजावपुत्रं ॥ शुक्रेन्दुदेवगु
रवः स्मृतधामसंस्थाः कुर्वति पुत्रबहुलं स्मरिषणं स्मरु
पं ॥ ५ ॥ ॥ रिपुस्थान ॥ ॥ मार्तेडभूमितनुजो हत
शत्रुपक्षं पंगुर्नरं रिपुगृहे घृतिपूजनीयं ॥ काव्येन्दुजौ
मतिविहीनमनस्यरोगं जीवः करोति विकलं मरणं
शशांकः ॥ ६ ॥ ॥ जायास्थान ॥ ॥ तिग्मांशुभौमरवि
जाः किल सप्तमस्थाजायांकु कर्मनिरतां तनुसंततिं च
॥ जीवेन्दुभागवबुधबहुपुत्रयुक्तां रूपां न्वितां जनमनो
हररूपशीलां ॥ ७ ॥ ॥ मृत्युस्थान ॥ ॥ सर्वे ग्रहादिन

करप्रमुखानितांतंमृत्युस्थितावितनुते किल दुष्टबुद्धि
 म् ॥ शस्त्राभिघातपरिपीडितगात्रयष्टिंसौरव्यैर्विहीन
 मतिरोगगणैरुपेतं ॥८॥ ॥ धर्मस्थान ॥ ॥ धर्म
 स्थितारविशनैश्चरभूमिपुत्राः कुर्वन्ति धर्मरहितं विम
 त्तिकुशीलं ॥ चंद्रो बुधो भृगुसुतः सरराजमंत्री धर्मक्रि
 यासुनिरतं कुरुते मनुष्यं ॥९॥ ॥ कर्मस्थान ॥ आदि
 त्यभौमशनयः किल कर्मसंस्थाः कुर्युर्नरं बहुकर्मर
 तं कुपुत्रम् ॥ चंद्रः सुकीर्तिमुशना बहुविन्नसुक्तं रूपान्नि
 तबुधगुरूशुभकर्मभाजम् ॥१०॥ ॥ लाभस्थान ॥ ॥
 लाभस्थितो दिनकरो नृपलाभयुक्तं तारापतिर्बहुधनं
 क्षितिजः क्षितीशम् ॥ सौम्यो विचेकसुभगं च धनायु
 पीज्यशुक्रः करोति सगुणं रविजः सुकीर्ति ॥११॥ ॥
 व्ययस्थान ॥ ॥ सूर्यः करोति पुरुषं व्ययगोचिशी
 लं काणं शशीक्षितिस्ततो बहुपापभाजं ॥ चंद्रांग
 जोगतधनं धिषणः रुशांगं शुक्रो बहुव्ययकरं रवि
 जः सुतीव्रम् ॥१२॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७५ ॥ ॥
 राहुकेतुफलं सर्वमंदवत्कथितं बुधैः ॥ ७५ ॥ ॥

पुरुषजातक कोष्टक

जन्मलग्नोत्तन्वादिद्वादशभावस्थानीं जेजे ग्रह
 येतील त्यांचीं तीं पृथक् पृथक् फळें जाणावयाचें
 कोष्टक आणि राहुकेतुयांचीं फळें शनिवत् आ
 हेत ॥

स्थाने	रवि.	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनिशुक्रे
१ तनु	अंगपीडा	क्रांति आणिसुख	रक्तकोप	क्रांति आणिसुख	क्रांति आणिसुख	क्रांति आणिसुख	अति दुःखदायक
२ धन	अति दुःख व धनाचा नाश	संपत्ति अत्यंत जास्ति	दुःख प्राप्त धनाचा नाश	नाना प्रकारची संपत्ति प्राप्त	नाना प्रकारची संपत्ति प्राप्त	नाना प्रकारची संपत्ति प्राप्त	अति दुःख प्राप्त धनाचा नाश
३ सहज	निरोगी असेल	कीर्ति मिळवील	कोपयुक्त असेल	समृद्धि	सुबुद्धि वान्	नाना वेष धारण करील	स्त्रियांस भिय होईल
४ करुण	शरीरास पीडा बहून होईल.	सुख भोगील	शरीरास पीडा बहून होईल.	सुख भोगील	सुख भोगील	सुख भोगील	शरीरास पीडा बहून होईल
५ स्तन	मोठा रागीट होईल	बहुत पुत्र होनील	संतनी होणार नाही	अल्प पुत्र संतनी होईल	बहुत पुत्र प्राप्ति	बहुत पुत्र होनील	संतनीच होणार नाही
६ रिपु	शत्रूचा नाश करील.	मरण पावेल	शत्रूचा नाश करील	बुद्धिहीन, बहुरोग असेल	शरीर विकळित असेल	बुद्धिहीन व रोग बहून असेल	शत्रूचे गृहीं पूज्य होईल
७ जाया	बायको दुष्ट कर्मी संतनी अल्प	स्त्रीरूप वान् व पुत्र गुणवान्	स्त्री दुष्ट कर्मी व संतनी अल्प	स्त्रीरूप वान् आणि मनहरण करणारी व अस्त्रिचो गले स्वभावची प्राप्त होईल	स्त्रीरूप वान् आणि मनहरण करणारी व बहू पुत्र होतो	स्त्री दुष्ट कर्मी आणि संतनी अल्प	स्त्री दुष्ट कर्मी आणि संतनी अल्प
८ मृत्यु	सर्व ग्रहांचें फळ एकच आहे दुष्ट बुद्धि व शस्त्र घातें करून शरीरास पीडा होतील, सौख्य रहित असेल आणि रोगी असेल	दुष्ट बुद्धि	दुष्ट बुद्धि व शस्त्र घातें करून शरीरास पीडा होतील, सौख्य रहित असेल आणि रोगी असेल	दुष्ट बुद्धि व शस्त्र घातें करून शरीरास पीडा होतील, सौख्य रहित असेल आणि रोगी असेल	दुष्ट बुद्धि व शस्त्र घातें करून शरीरास पीडा होतील, सौख्य रहित असेल आणि रोगी असेल	दुष्ट बुद्धि व शस्त्र घातें करून शरीरास पीडा होतील, सौख्य रहित असेल आणि रोगी असेल	दुष्ट बुद्धि व शस्त्र घातें करून शरीरास पीडा होतील, सौख्य रहित असेल आणि रोगी असेल
९ धर्म	अधर्मी दुष्ट मनी दुष्टशील	धार्मिक होईल	अधर्मी दुष्ट मनी दुष्टशील	धर्म निरंतर करील	धर्म निरंतर करील	धर्म निरंतर करील	अधर्मी बुद्धिहीन दुष्ट बुद्धी होईल.
१० कर्म	अत्यंत दुष्ट कर्मी व कुपुत्र वान्	अत्यंत कीर्ति वान् होईल.	दुष्ट कर्मी व कुपुत्री	क्रांतिचांगली	शुभ कर्म करील	संपत्ति वान्	कार दुष्ट कर्मी व कुपुत्र होनील.
११ आय	राजाशी समागम करील	धनपुंजळ मिळवील	पृथ्वीचे राजा पासून लाभ होईल	दिवेक युक्त आणि संक्षर अ०	धन आणि आयुष्य वृद्धि	गुणवान् असेल	चांगली कीर्ति मिळवील.
१२ व्यय	दुष्टशील	काणा होईल	पाप कर्म आचरेल	गन धनी असेल	कृशांग असेल	व्याधिस्थ	नीव्रता असेल.

मुलाचे जन्मलग्नास मृत्युकारक ग्रह.

चंद्राष्टमं च धरणीसुतसप्तमं च राहुर्नवंच शनिज
न्मगुरुस्तृतीये ॥ अर्कस्तु पंचभृगुषष्ठबुधश्चतुर्थे
जातो न जीवति नरः प्रचदंति संतः ॥

टी०- जन्म लग्ना पासून चंद्र अष्टमस्थानी, भौम ७ स्थानी, राहु ९ स्थानी, शनि जन्म लग्नी, गुरु ३ स्थानी, सूर्य ५ स्थानी, शुक्र ६ स्थानी, बुध ४ स्थानी असे ग्रह असले तर मूल पाचणार नाही.

जन्मलग्नीं मुलाचे वायकोस मृत्युकारक
षष्ठे च भुवने भौमो राहुः सप्तमसंभवः ॥ अष्टमे
च यदा सौरिस्तस्य भार्या न जीवति ॥

टी०- जन्मलग्ना पासून षष्ठस्थानीं भौम, राहु ७ स्थानीं, शनि ८ स्थानीं, असा योग ग्रहांचा असल्यास त्या मुलाची वायको पाचणार नाही.

चांगले पराक्रमाने ग्रह

मूर्त्तौ शुक्रबुधो यस्य केंद्रे चैव बृहस्पतिः ॥ दशमो ग
रको नैव जातकं किं करिष्यति ॥ ॥ ॥ ५५ ॥

टी०- जन्मलग्नीं शुक्र, बुध, आणि केंद्र (ह्य ० प्रथम, चतुर्थ, सप्तम, दशम, यांस ह्यणतान) या स्थानी बृहस्पति दशमस्थानी भौम, असल्यास तो मूल कुल क्षपक असे जाणावे.

पराक्रमी ग्रह

नैव शुक्रो बुधो नैव नास्ति केंद्रे बृहस्पतिः ॥ दशमो
गारको नैव जातकं किं करिष्यति ॥

टी०- लग्नी शुक्र बुध अथवा केंद्री बृहस्पति किंवा दशम स्थानीं अंग रक यांनून कोणी ग्रहनसला तर जन्म होऊन व्यर्थ जाणावे.

जातिभ्रंशकारक .

धनस्थानेयदासौरिःसैंहिकेयोधरात्मजः॥शुक्रोगुरु
रुःसप्तमेचत्वष्टमोरविचंद्रको॥ब्रह्मपुत्रेपदेवापि
वेश्यारुचसदारतिः॥प्राप्तेविंशतिमेवर्षेम्हेच्छो
भवतिनान्यथा ॥

टी०- धनस्थानीं शनि, राहु, मंगळ, अथवा सप्तमस्थानीं शुक्र, गुरु, अष्टम
स्थानीं रवि, चंद्र, असे ग्रह असतां ब्राह्मण जन्म असला तथापि वेश्येसीं रत
असेल आणि वीस वर्षांचा जाहला ह्मणजे म्हेच्छ होईल.

मातापितरांसनाशक

षष्ठेचद्वादशेराशौयदापापग्रहोभवेत्॥तदामातृ
भयंविंद्याच्चतुर्थेदशमपितुः॥

टी०- षष्ठस्थानीं अथवा द्वादशस्थानीं पाप ग्रह असला तर मातेस वाईट.
किंवा चतुर्थ दशमस्थानीं असला तर पित्यास वाईट.

नाशिवंतग्रह

अर्कोराहुःकुजःसौरिर्लग्नेतिषतिपंचमे॥पितरंमा
तरंहंतिभ्रातरंचशिभून्क्रमात्॥

टी०- जन्मलग्नापासून पंचमस्थानीं ग्रह आले तर त्यांचीं फळे. रवि आल्या-
स पित्यास वाईट, राहुमातेस, भौमभ्रात्यास, शनि आल्यास मुलास मृत्यु
कारक असें क्रमें करून जाणावें.

लग्नस्थानेयदासौरिःषष्ठोभवतिचंद्रमाः॥कुजस्तुस
प्तमस्थानेपितातस्यनजीवति॥

टी०- जन्मलग्नीं शनि. षष्ठ स्थानीं चंद्र. सप्तमस्थानीं मंगळ. असे असले
तर पित्यास मृत्युकारक.

पातालस्थोयदाराहुश्चेदुःषष्ठाष्टमेपिच॥पापदृष्टो

पिज्ञेपेणसद्यःप्राणहरःशिशोः ॥

टी०-जन्मलग्नापासून सप्तमस्थानी गहु. षष्ठ अथवा अष्टम स्थानीचंद्रमा
णिज्ञेप ग्रहांची पाप दृष्टि असल्यास जन्महोनांच मृत्युजाणावा

जन्मलग्नेयदाराहुःषष्ठोभयतिचंद्रमाः॥जातोमृत्यु
मयाप्रोतिकुदृष्ट्यात्षमृत्युना॥

टी०-जन्मलग्नींराहु षष्ठमस्थानीचंद्रमा असे असल्यास जन्महोनांचमृत्यु,
आणि जन्मलग्नावर कुदृष्टि असलीतर अपमृत्यु

जन्मलग्नेयदाभौमश्चाष्टमेचवृहस्पतिः॥वर्षेच
द्वादशेमृत्युर्यदिरक्षतिशंकरः॥

टी०-जन्मलग्नी मंगळ अष्टमस्थानी वृहस्पति असे असतेतर वारावे व-
र्षी शंकर रक्षित असला तथापि मृत्यु प्राप्त होतो.

शानिक्षेत्रेयदासूर्योभानुक्षेत्रेयदाशनिः॥वर्षेच
द्वादशेमृत्युर्देवोवैरक्षितायदि॥

टी०-शनीचे गृहांत सूर्य अथवा मूर्यांचे गृहांत शनि असे जन्मकाळी अ-
सल्यास देव रक्षित असतांही वारावे वर्षी मृत्यु होतो.

षष्ठोष्टमःस्तथामूर्त्तौजन्मकालेयदाबुधः॥चतु
र्थवर्षेमृत्युश्चयदिरक्षतिशंकरः॥

टी०-षष्ठ अष्टम अथवा जन्मलग्नी बुध असल्यानंतर चवथे वर्षी शंकर रक्षि-
त असतांही मृत्यु होतो.

भौमक्षेत्रेयदाजीवःषष्ठाष्टारुचचंद्रमाः॥वर्षेष्ट
मेपिमृत्युर्वैश्वरोरक्षितायदि॥

टी०-मंगळाचे गृहांत वृहस्पति, आणि षष्ठम अथवा अष्टम स्थानीचं-
द्रमा असल्यानंतर ईश्वर रक्षित असतां आठवे वर्षी मृत्यु जाणावा.

दशमोपियदाराहुर्जन्मलग्नेयदाभवेन्॥वर्षेतुषो

दशज्ञेयोबुधैर्मृत्युर्नरस्य च ॥

टी० - जन्म लग्ना पासून दशमस्थानीं अथवा जन्म लग्नीं राहु असला तरी सो जावे वर्षीं मृत्यु असें जाणावे.

ग्रहांचा दृष्टि

पादैक दृष्टिर्दशमे तृतीये द्विपाद दृष्टिर्नवपंचमे च ॥

त्रिपाद दृष्टिश्चतुरष्टके च संपूर्ण दृष्टिः सप्तमके च ॥ श
नेस्त्वेकादशे पूर्णा दृष्टिर्जीवस्य कोणाके ॥ बुधैर्ज्ञेया पू
र्णदृष्टिर्भौमस्य चतुरष्टके ॥

टी० - जन्म लग्ना पासून दशमस्थानीं आणि तृतीयस्थानीं जे ग्रह असतील त्यांची एक पाद दृष्टि जन्म लग्नावर असत्ये, याच क्रमानें नवपंचमस्थानीं असतील त्यांची द्विपाद दृष्टि जाणावी. आणि चतुर्थस्थानीं, अष्टमस्थानीं, जे ग्रह असतील त्यांची त्रिपाद दृष्टि. सप्तमस्थानीं असतील त्यांची पूर्ण सम दृष्टि जाणावी. जन्म लग्ना पासून शनैश्चर एकादशस्थानीं अथवा तृतीयस्थानीं असतां पूर्ण दृष्टि. पंचम अथवा नवम गुरु असला तर आणि चतुर्थ अष्टमस्थानीं भौम असला तर लग्नावर संपूर्ण दृष्टि असत्ये.

ग्रहांचे उच्चत्व नीचत्व

रविर्मेघेतुले नीचो वृषे चंद्रस्तु वृश्चिके ॥ भौमश्चान

के कर्के च स्त्रियां सौम्योऽश्वेतथा ॥ गुरुः कर्के च नके

च मीनकन्ये सितस्य च ॥ मंदस्तुलायां मेघे च कन्या

राहु गृहस्य च ॥ राहुर्युग्मे तु चापे च तमो वल्ले तु जं फलं ॥

प्रोक्तं गृहाणामुच्चत्वं नीचत्वं च क्रमाद्बुधैः ॥

टी० - रवि मेषांचा असल्यास उच्चत्व, तुळींचा असल्यास नीचत्व. चंद्र वृषां भौम असल्यास उच्चत्व, वृश्चिकां असला तर नीचत्व. भौम मकरां असला तर उच्चत्व, कर्कांचा असला तर नीचत्व. बुध कन्या राशीस असला तर उच्चत्व,

मकराचा नीचत्व गुरुकर्काचा उच्चत्व, आणि मकराचा नीचत्व शुक्राचे मी
नउच्चत्व, कन्यामीचत्व शनिबुजीचा उच्चत्व, मेषाचा नीचत्व राहुचे क
न्याग्रह, आणि मिथुनीचा उच्चत्व, आणि धनीचा नीचत्व आणि केतूचे श
नैश्वरा प्रमाणे जाणावे.

जन्मलग्नाचीं फळे.

मेषेदैन्यमुपैति गर्हितवृषो नानामतिर्मन्मथे. शूरः
कर्कटके धृतीचयनपेकन्याचमायान्विता ॥ सत्यचै
वतुल्लेखलौमलिनतापापान्वितं वै धनुर्मूर्खो यं मकरे
घटेचतुरतामीनेत्वधीरामतिः ॥

टी०- मेषलग्नां जन्म जाहले असतां दीनपणा, वृषां गर्हित. मिथुनी ना
नाप्रकारची बुद्धि, कर्कां मोठा शूर, सिंहलग्नी स्थिरबुद्धि, कन्या अखंतमा
यावी, तूळीं सत्यवादी, वृश्चिक लग्नीं मलिनता, धनलग्नीं पापबुद्धि, म-
करां मूर्खपणा, कुम्भीचतुरता, मीनी अल्पधीरता, अशी जन्मलग्नांची फ-
ळे जाणावी.

स्त्री जातक.

॥ तनुरस्थान ॥ ॥ मूर्तौ करोति विधवां दिनकृत्कुजश्च
राहुर्विनष्टतनयां रविजो दरिद्रां ॥ शुक्रः शशांकत
नयश्च गुरुश्च साध्वी मायुः क्षयं च कुरुते च शर्वरी
शः ॥ ॥ धनस्थान ॥ ॥ कुर्वति भ्रास्करशनेश्च
रराहुभौमादारिद्र्यदुःखमनुलंनियतं द्वितीये ॥ विन्ते
शरीमविधवां गुरुशुक्रसौम्यानारीप्रभूततनयां
कुरुते शशाकः ॥ २ ॥ सहजस्थान ॥ ॥ सूर्ये दु
भौमगुरुशुक्रबुधास्तृतीये कुर्युस्त्रियं बहुसतां ध
नभागिनीं च ॥ सत्यं दिवा करस्ततः कुरुते धनाढ्यां

लक्ष्मीं ददाति नियतं किल सैंहिकेयः ॥३॥ ॥ सहस्रस्थान
 ॥ स्वल्पं पयो भवति सूर्यसूते चतुर्थे दौर्भाग्यमुष्ण किरणं
 कुरुते शशी च ॥ राहुर्विनष्टतनयां क्षितिजो ल्प बीजांसौ
 ख्यान्वितां भृगुस्करेज्य बुधाश्च कुर्युः ॥४॥ ॥ सूतस्था
 न ॥ ॥ नष्टात्मजां रविकुजौ खलु पंचमस्थौ चंद्रात्मजो
 बहुसूतां गुरुभार्गवौ च ॥ राहुर्ददाति मरणं रविजस्तुरोगं
 कन्याप्रसूतिनिरतां कुरुते शशांकः ॥५॥ ॥ रिपुस्थान ॥
 षष्ठस्थिता शनिदिवा करराहुभौमा जीवस्तथा बहुसूतां ध
 नभागिनीं च ॥ चंद्रः करोति विधवा मुशनाद रिद्रां चेश्यां
 शशांकतनयः कलहप्रियां च ॥६॥ जायास्थान ॥ ॥ सौ
 राजीवबुधराहुरयींदुशुक्रादद्युः प्रसस्य मरणं खलु सप्त
 मस्थाः ॥ वैधव्यबंधनभयं क्षयवित्तनाशं व्याधिप्रवासम
 रणं नियतं क्रमेण ॥७॥ ॥ मृत्युस्थान ॥ ॥ स्थानेष्टमे गुरु
 बुधौ नियतं वियोगं मृत्युं शशी भृगुसूतश्च तथैव राहुः ॥ सूर्यः
 करोति विधवां धनिनीं कुजश्च सूर्यात्मजो बहुसूतां प
 तिबलुभां च ॥८॥ धर्मस्थान ॥ ॥ धर्मस्थिता भृगुदिवा
 करभूमिपुत्रजीवाः सूधर्मनिरतां शशिजः सुभोगां ॥ रा
 हुश्च सूर्यतनयश्च करोति चंध्यां नारीं प्रभूततनयां कुरु
 तेशशांकः ॥९॥ ॥ कर्मस्थान ॥ ॥ राहुर्नभस्थलगतो
 विधवां करोति पापेपरां दिनकरश्च शनैश्चरश्च ॥ मृत्युं कुजो
 र्थरहितां कुटिलां च चंद्रः शोषाग्रहा धनवतीं बहुबलुभां च
 ॥१०॥ आयस्थान ॥ ॥ आयेरविर्बहुसूतां धनिनीं शशां
 कः पुत्रान्वितां क्षितिस्तोरविजोधनाढ्यं ॥ आयुष्मतीं
 स्करगुरुभृगुजः सुपुत्रीं राहुः करोति सुभगां सरिचनीं बु

धश्च ॥ ११ ॥ व्ययस्थान ॥ ॥ अंत्ये धन व्ययवतीदि
नक्तद्विद्रां वंध्यांकुजः पररतांकुदिलांचराहुः ॥ सा
ध्वींसितेज्यशशिजा बहुपुत्रपौत्रयुक्ताविधुः प्रकुरु
ते व्ययगोदिनां धां ॥ १२ ॥

स्था	नाये	रधि	चद्र	भौम	पुध	गुरु	शुक्र	शनि	राहुकेतु
१	ननु	विधवा	आयुष्पना श	विधवा	पतिव्रता	पतिव्रता	पविधना	द्विद्वी	पुत्रमरीच
२	धन	द्विद्वी दुख	बहुव्ययान्	द्विद्वी दुख	साभाग्यभा गिमपति	सोभाग्य आ०स०	सोभाग्यभा स०	द्विद्वी दुख	द्विद्वी दुख
३	सहज	पुत्रवान् ध नाद्य	पुत्रवान् धना द्य	पुत्रवान् धना द्य	पुत्रवान् धना द्य	पुत्रवान् धना द्य	पुत्रवान् धना द्य	उश्वीवान्	उश्वीवान्
४	सुद्व	द्विद्वी	सोभाग्य	अत्यसवती	अनिशैत्य	अनिशैत्य	अनिशैत्य	दुःपथल	पुत्रनाथ
५	रुत	मुनाचानाश	रुनापुच्छ	मुनाचानाश	बहुकर्मगति	बहुकर्मगति	बहुकर्मगति	रोगी	मरणपावेस
६	रिपु	धनवान्	विधवा	धनवान्	कलहूरुअ प्रिया	धनवान्	द्विद्वीवेशा	धनवान्	धनवान्
७	जाया	रोगी	प्रवासी	विधवा	क्षय	भयधन	शुलु	विधव्य मर ण	वित्तनाश
८	मृत्यु	विधवा	विधोगमर णात्	धनवान्	सजनविषा ग	सजनविषा ग	मरणात् वि योग	अभिपुत्रसं तनी	मरणान विषोग
९	धर्म	धमपुत्रक करीक	सतनीवान्	धर्मकृत्य कारक	उत्तमभो गी	धर्मद्वि	धर्मद्वि	वास्त	वास्त
१०	कर्म	पापकारि णी	द्विद्वीकारि णी	मृत्यु	धनवतीवत् समीति	धनवतीवत् समीति	धनवतीवत् समीति	पापकर्म	वेधव्य
११	आय	अभिपुत्र कामि	सदमीवान्	पुत्रअलन	करवी	आयुष्पान्	पुत्रवान्	धनवान्	सोभाग्यव ती
१२	व्यय	गविक	दिनाप	पासनादि	सुपुत्र	रुशील	पतिव्रता	स्पर्धीक	कारिणीक र्म

अष्टोत्तरीचामहादशा

आर्द्रा पुनर्वसुः पुष्य आश्लेषा तुल्यवेदशा ॥ मघापूर्वो
त्तराचैव चंद्रस्य च दशास्तथा ॥ हस्तो विशाखा चित्रा
च स्वाती भौम दशास्मृताः ॥ ज्येष्ठा नुराधामूले च सौम्य
स्य च दशा बुधैः ॥ अभिजिह्व वृषाः पूषा ऊषा चैव शने
र्दशा ॥ धनिष्ठा शततारा च पूर्वा भाद्रपदा गुरोः ॥ ३

भापूषाश्विनीकाराहोश्वैवदशास्मृता ॥ कृत्तिकारो
हिणीचोक्तामृगःशुक्रदशाबुधैः ॥ एषांभानांक्रमेणै
वज्ञेयाःसूर्यादिकादशाः ॥ क्रूरजाअशुभाप्रोक्ताशुभा
स्यात्सौम्यरचेदजा ॥

संख्याक्रममहादशा

सूर्यस्यरसवर्षाणिइंदोःपंचदशैवच ॥ भौमस्यव
रुवर्षाणिऋषिचंद्रबुधस्यच ॥ मंदस्यदशवर्षाणि
गुरौश्वैकोनविंशतिः ॥ राहोर्द्वादशवर्षाणिशुक्र
स्यैकोनविंशतिः ॥

टी० - आरद्रापासून आरंभ तो मृगापर्यंत २८ नक्षत्रें आणि रवि आदि,
शुक्रा पर्यंत ८ ग्रह यांची पृथक् पृथक् कोष्टकें केलीं आहेत. त्यांजवरून
महादशांची वर्षसंख्या आहे. त्यांत पापग्रहांस नक्षत्रें ४ चार आणि सौ
म्यग्रहांस ३तीन जाणावीं. दशांची संख्या भरून घेणें ती नक्षत्रांचे वि
भागानें घ्यावी. आणि जाविभागांत जन्म होईल त्या क्रमानें दशा भोग्या
भोग्य जाणावी. आणि जन्मकाळीं जी दशा ती प्रथम जाणावी.

अंतर्दशा आणावयाचाक्रम.

महादशास्वस्यदशाब्दनिष्ठाभक्ताःखवाहुशशि
भिःसमाद्याः ॥ अंतर्दशास्युर्गगनेचराणांतदेक
भावोहिमहादशास्यात् ॥

टी० - जाग्रहाची अंतर्दशा पाहिजे ती जन्मदशाचे वर्षसंख्येनें ती वर्ष सं
ख्या गुणून १०८ नीं भागून जो भाग येईल तीं वर्षे जाणावीं. आणि शेष
उरेल तें १२नीं गुणून पूर्ववत् भागून भाग येतील ते मास जाणावे. आणि
शेष उरेल तें ३०नीं गुणून पूर्ववत् भाग येतील ते दिवस जाणावे. आणि
शेष उरेल तें ६०नीं गुणून पूर्ववत् भागून भाग येतील त्या घटिका असा

क्रम महादशांतील अतर्दशा पाहाण्याचा जाणावा १२० चा भाग विंशो
त्तरीला घ्यावा.

सूर्याची महादशा वर्षे ६ आरद्रा पुनर्वसु पुष्य आश्लेषा						चंद्राची महादशा वर्षे १५ मघा पूर्वा उत्तरा					
अतर्दशा क्रम						अतर्दशा					
ग्रहाची नाव	वर्ष	मास	दि	प	फलें	ग्रह	व	मा	दि	प	फलें
रवि	०	८	०	०	अशुभ	चंद्र	२	१	०	०	शुभ
चंद्र	०	१०	०	०	शुभ	भौम	१	१	१०	०	अशुभ
मंगळ	०	५	१०	०	अशुभ	बुध	२	४	१०	०	शुभ
बुध	०	११	१०	०	शुभ	शनि	१	४	२०	०	अशुभ
शनि	०	६	२०	०	अशुभ	शुक्र	२	७	२०	०	शुभ
शुक्र	१	०	२०	०	शुभ	रवि	१	८	०	०	अशुभ
रवि	१	८	०	०	अशुभ	चंद्र	२	११	०	०	शुभ
चंद्र	१	२	०	०	शुभ	भौम	०	१०	०	०	अशुभ
सख्या	६	०	०	०		सख्या	१५	०	०	०	

भौमाची महादशा वर्षे ८ हस्त चित्रा स्वाती विशाखा						बुधाची महादशा वर्षे १७ अनुराधा ज्येष्ठा मूल					
अतर्दशा						अतर्दशा					
ग्रह	व	मा	दि	प	फलें	ग्रह	व	मा	दि	प	फलें
भौम	०	७	३	२०	अशुभ	बुध	२	८	३	२०	शुभ
बुध	१	३	३	२०	शुभ	शनि	१	६	२५	४०	अशुभ
शनि	०	८	२५	१०	अशुभ	शुक्र	२	११	२५	४०	शुभ
शुक्र	१	२	२५	४०	शुभ	रवि	१	१०	२०	०	अशुभ
रवि	०	१०	२०	०	अशुभ	चंद्र	२	२	२०	०	शुभ
चंद्र	१	६	२०	०	शुभ	भौम	०	११	१०	०	अशुभ
भौम	०	५	१२	०	अशुभ	बुध	२	४	१०	०	शुभ
बुध	१	१	१०	०	शुभ	शनि	१	३	३	२०	अशुभ
सख्या	८					सख्या	१७				

शनीची महादशा वर्षे १०						गुरुची महादशा वर्षे १९					
पूर्वाषाढा-उत्तराषाढा. अभिजि. श्रवण						धनिष्ठा शततारका पूर्वाभाद्रपदा					
अंतर्दशा						अंतर्दशा					
ग्रह	व.	मा.	दि.	घ.	फलें	ग्रह	व.	मा.	दि.	घ.	फलें
शनि	०	११	३	२०	अशुभ	गुरु	३	४	३	२०	शुभ
गुरु	१	९	३	२०	शुभ	राहु	२	१	१०	०	अशुभ
राहु	१	१	१०	०	अशुभ	शुक्र	३	८	१०	०	शुभ
शुक्र	१	११	१०	०	शुभ	रवि	१	०	२०	०	अशुभ
रवि	०	६	२०	०	अशुभ	चंद्र	२	७	२०	०	शुभ
चंद्र	१	४	२०	०	शुभ	भौम	१	४	२६	४०	अशुभ
भौम	०	८	२६	४०	अशुभ	बुध	२	११	२६	४०	शुभ
बुध	१	६	२६	४०	शुभ	शनि	१	९	३	२०	अशुभ
संख्या	१०					संख्या	१९				

राहूची महादशा वर्षे १२						शुक्राची महादशा वर्षे २१					
उत्तराभाद्रपदा, रेवती, अश्विनी, भरणी.						कृत्तिका रोहिणी मृग					
अंतर्दशा						अंतर्दशा					
ग्रह	व.	मा.	दि.	घ.	फलें	ग्रह	व.	मा.	दि.	घ.	फलें.
राहु	१	४	०		अशुभ	शुक्र	४	१	०		शुभ
शुक्र	२	४	०		शुभ	रवि	१	२	०		अशुभ
रवि	०	८	०		अशुभ	चंद्र	२	११	०		शुभ
चंद्र	१	८	०		शुभ	भौम	१	६	२०		अशुभ
भौम	०	१०	२०		अशुभ	बुध	३	३	२०		शुभ
बुध	१	१०	२०		शुभ	शनि	१	११	१०		अशुभ
शनि	१	१	१०		अशुभ	गुरु	३	८	१०		शुभ
गुरु	२	१	१०		शुभ	राहु	२	४	०		अशुभ
संख्या	१२					संख्या	२१				

विंशोत्तरीचा महादशा च अंतर्दशा

जयनोजनुर्भमंकहृत्क्रमशो वैदुकुजागुरुरयः॥

शनिचंद्रजकेतुभार्गवाःपरिशेषात्तुदशाधिपास्ततः

टी- जन्मनक्षत्रजे असेल त्यांत दोनकमीकरून नवानी भागाचे शेष उरला तर रवीची दशा, दोन उरले तर चंद्राची, तीन उरले तर भौमाची, चार उरले तर राहूची, पांच उरले तर गुरूची, साहा उरले तर शनीची, सात उरले तर बुधाची, आठ उरले तर केतूची, भाग पुरला तर शुक्राची दशा हे अधिपतिजाणाचे

दशाची वर्षसंख्या च भोग्याभोग्य.

ऋतुदिगिरयो धृतिर्नृपातिधृतिमेघहयोनरवाःसमा ॥३

मतोहिमताअथादिमाजनिभस्था घटिकाःसमाहता॥

भभोगेनभक्ताःफलंशुक्तपाकस्तदूनादशासाभवे

भोग्यसंज्ञा ॥

टी- ऋतु स्वर्णजे ६ दिक् स्व० १० गिरि स्व० ७ धृति स्व० १८ नृप स्व० १६ अतिधृति स्व० १९ मेघ स्व० १७ हय स्व० ७ नर स्व० २० हा वर्षसख्या क्रम, रव्या दिशुकान पर लिहिले आहेत त्यांचा जाणावा, आणि जन्म नक्षत्राचे आरंभा पासून जन्म जाहल्याचे पूर्वीच्या घटिके पायेतो ज्या घटिका होतील त्यास नक्षत्राधिपतीचे वर्षानी गुणार्थे जो गुणाकार येईल त्यास त्या नक्षत्रारंभा पासून अत पर्यंत ज्या घटी येतील त्याणीं भागावा, जो भाग येईल ती वर्षे. गेपगहील त्यास अश्रोत्तरीस लिहिलें आहे त्यारीतीनें उत्तरोत्तर गुणून यान् भाजकाने भागाचे स्वर्णजे मास, दिवस, घटिका येतील, नंतर त्यासत्या त्या दशाधिपतीचे वर्षातून न्यून कराव्या, आणि शेष राहिल ती सख्या भोग्य आहे असे जाणावे.

विंशोत्तरी क्रम कोष्टक

ऋत्तिकादिक्रमेणैवज्ञेयाविंशोत्तरीदशा ॥ अंतर्दशाद्यु

ता वर्षमास वासरवर्तिताः ॥

टी०- कृत्तिकादि भरण्यांत २७ नक्षत्रें व दशा व अंतर्दशांचे अधिपतीचीं ना
वें व त्यांच्या वर्षा दि संख्या याचें कोष्टक.

सूर्याची म. द. व ६ कृत्तिका, उत्तराफाल्गुनी उत्तर राषाढा हीं नक्षत्रें				चंद्राची म. द. वर्षे ॥१० रेहिणी हस्त श्रवण				भौमाची म. द. व ० ॥७ मृग चित्रा धनिष्ठा			
अंतर्दशा				अंतर्दशा				अंतर्दशा			
नावें	वर्षे	मास	दि.	नावें	वर्षे	मास	दि.	नावें	वर्षे	मास	दि.
रवीची	०	३	१८	चंद्र	०	१०		भौम	०	४	२७
चंद्राची	०	६	०	भौम	०	७		राहु	१	०	१८
भौमाची	०	४	६	राहु	१	६		गुरु	०	११	६
राहुची	०	१०	२४	गुरु	१	४		शनि	१	१	९
गुरुची	०	९	१८	शनि	१	७		बुध	०	११	२७
शनीची	०	११	१२	बुध	१	५		केतु	०	४	२७
बुधाची	०	१०	६	केतु	०	७		शुक्र	१	२	०
केतुची	०	४	६	शुक्र	१	८		रवि	०	४	६
शुक्राची	१	०	०	रवि	०	६		चंद्र	०	७	०
क्रमला	६			बेरीज	१०			बेरीज	७		

राहुची म. द. व ० ॥१८ आरद्रा. स्वाती शततारका				गुरुची म. द. व ० १६ पुनर्वसू विशाखा पूर्वाभा इषदा				शनीची म. द. व ० १९ पुष्य. अनुराधा. उत्तराभाइपरा.				
अंतर्दशा				अंतर्दशा				अंतर्दशा				
नावें	व.	मा.	दि.	नावें	व.	मा.	दि.	नावें	व.	मा.	दि.	व.
राहु	२	८	१२	गुरु	२	१	१८	शनि	२	०	२	
गुरु	२	४	२४	शनि	२	६	१२	बुध	२	८	९	
शनि	२	१०	६	बुध	२	२	६	केतु	१	१	९	
बुध	२	६	१८	केतु	०	११	६	शुक्र	२	२	०	
केतु	१	०	१८	शुक्र	२	८	०	रवि	०	११	१२	
शुक्र	३	०	०	रवि	०	९	१८	चंद्र	१	७	०	
रवि	०	१०	२४	चंद्र	१	४	०	मंगळ	१	१	९	
चंद्र	१	६	०	मंगळ	०	११	६	राहु	२	१०	६	
मंगळ	१	०	१८	राहु	२	४	२४	गुरु	२	६	१२	१९
बेरीज	१८			बेरीज	१६			बेरीज	१९			

णि शत्रून्वा पराजय, बळाची वृद्धि अधिकाधिक आणि नाना प्रकारचीं स्फुरस
अन्नदान, शयनस्थान, उत्तम आसन, भोजन सुंदर. असें सर्व चंद्राचे महाद
शेंत प्राप्त होईल.

भौमाची अंतर्दशा.

भूपालचोरभयवन्द्दिकृताच्च पीडासर्वांगरोगभयदुः
खरुदुःखिताच्च ॥ चिंताज्वरश्च बहुकष्टदरिद्रयुक्तः
स्यात्सर्वदा कुजदशाजनने भवन्ति ॥

टी० - राजा आणि चोर यां पासून भय, आणि अग्नी पासून पीडा, व सर्वां
ग रोगी, भय, सदा दुःखित, आणि नाना प्रकारची चिंता, ज्वर, अतिक
ष्ट, दरिद्रें करून युक्त, हीं सर्व भौमाचे दर्शेंत प्राप्त होतात.

राहूची अंतर्दशा.

दीनो नरो भवति बुद्धि विहीन चिंता सर्वांगरोगभय
दुःखरुदुःखिताच्च ॥ पापानिबंधबहुकष्टदरिद्रयु
क्तं राहोर्दशाजननकालदशा भवन्ति ॥ ७१ ॥

टी० - मनुष्य दीन, बुद्धी करून हीन, चिंता, आणि सर्वदां शरीरास रोग,
अत्यंत भय, व दुःखित, बंधन, कष्टबहुत, दरिद्रता, हीं सर्व राहूचे दर्शेंत
प्राप्त होतात.

गुरूची अंतर्दशा

राज्याधिकारपरिवर्धितचित्तवृत्तिधर्मोधिकारप
रिपालनसिद्धि बुद्धिं ॥ सद्दिग्रहोपि धनधान्यसमृ
द्धिताच्च स्याद्देवतागुरुदशागमने भवन्ति ॥ ७२ ॥

टी० - राज्याधिकार आणि चित्तवृत्ति स्वस्थ, धर्माचे वांछीं बुद्धि, शरीर
आरोग्यता, निश्चयें करून धनधान्य समृद्धि इत्यादि गुरु दर्शेंचीं फ
ळें जाणावीं.

शनीची अंतर्दशा.

मिथ्यापवादबंधनमर्थहानिर्मित्रेन्वबंधुवच
नेषुचयुद्धबुद्धिः॥सिद्धं च कार्यमपियत्रसदाचिन
ष्टंस्यात्सर्वदाशनिदशागमने भवन्ति ॥ ॥ ५१ ॥

टी०- मिथ्या आज्ञा, दुसऱ्याचा घात, बंधन, द्रव्याचानाश, आणि मित्र,
बंधु, यांचे बुद्धीनें कलहबुद्धि, जीं कार्ये सिद्धतीं नष्ट होतात, अशी श
नीच्या दशेचीं फळे जाणावीं.

बुधाची अंतर्दशा.

दिव्यांगनामदनसंगमकेलि सौर्यं नानाविला
समभिरागमनोभिरामैः॥ हेमादिरत्वविभवा
गमकोशा ध्यानं स्यात्सर्वदा बुधदशागमने भवन्ति ॥

टी०- सुंदर स्त्री सौर्य, आणि सर्वप्रकारे विलासभोग, सुवर्ण, रत्ने,
यांची अतिप्राप्ति, आणि धान्य संग्रह, ईश्वर ध्यान, इत्यादि बुधदशे
त शुभ फळे जाणावी

केतूची दशा.

भार्या वियोगजनितं च शरीरदुःखं द्रव्यस्य हानिश्च
तिकष्टपरंपरा च ॥ रोगाश्च बंधुकलहश्च विदेशता
च केतोर्दशाजननकालदशा भवन्ति ॥ ॥ ५२ ॥

टी०- स्त्रीवियोगाचे शरीरसुख . आणि द्रव्याची हानि, कष्ट, रोग, आ
णि बंधुकलह, देशांतर, इत्यादि केतुदशात अशुभ फळे जाणावीं.

शुक्राची दशा.

अरामरुधिपरिसर्वशरीरवृत्तिं श्वेतातपत्रधन
धान्यसमाकुलं च ॥ आयुःशरीरकृतपौत्रकरुचं नरा
णां द्रव्यं च भार्गवदशागमने भवन्ति ॥ ॥ ५३ ॥

टी०- आरामस्थानप्राप्ति, आणि शरीरपुष्टि, पांढरे अवदांगीर प्राप्ति आ
णि धनधान्यवृद्धि, आयुष्य, पुत्र, मातृद्रव्य, यांची वृद्धि हीं शुक्राचे दशांत
शुभ फळे जाणावीं.

हींच फळे महादशांचीं सर्वग्रहांचीं जाणारीं.

योगिनीदशाक्रम

स्वर्क्षः पिनाकिनयनैः संयोज्यवस्तुभिर्भजेत् ॥

योगिन्यष्टौसमाख्याताशून्यपातेनसंकटा ॥

टी०- जन्मनक्षत्रजे असेल त्यांत ३ अंक मिळवावे. आणि आठनीं भा
गावें शेष अंक उरले त्याचे मंगलादि क्रमें करून जाणाऱ्या याचाक्रम को
ष्टकांत लिहिता आहे.

नावें

मंगलापिंगलाधन्याभ्रामरीभद्रिकापिच ॥ ३

ल्कासिधासंकटाचयोगिन्यष्टौदशास्मृताः ॥

टी०- मंगला, पिंगला, धन्या, भ्रामरी, भद्रिका, उल्का, सिधा, संकटा,
हीं योगिनीचीं नावें क्रमें करून जाणावीं.

वर्ष संख्या.

एकद्वित्रीणिवेदाश्च पंचषट्सप्तमानिच ॥ ७४ ॥

वर्षाणि हि भवेन्मंगलादावनुक्रमात् ॥ ॥ ७५ ॥

योगिनीदशांचे कोष्टक

मंगलादिदशांचीं नावें पृथक् पृथक् च वर्षसंख्यांचे दिवस करून त्यां
त अंतर्दशा आणावयाचा क्रम प्रथम दशेचें वर्ष १ त्याचे दिवस ३६० भाग
३६ सांचा देऊन भाग येईल त्याचे अंतर्दशांचें स्पष्टीकरण सर्वदशांचे को
ष्टकांत अनुक्रमें पाहाण्याची शक्ति.

मंगलाचे वर्ष १लाचे दिन ३६०	पिंगलाचे व २दि ७२०	धन्या व ३ १०८०	भामरी ४ १४४०	भद्रिका ५ १८००	उल्का ६ २१६०	सिद्धा ७ २५२०	सकरा ८ २८८०
मंगला १०	नि १०	ध १०	भा ११०	भ १५०	उ १९०	सि १९०	स ५५०
पिंगला २०	ध ६०	भा १२०	भ २००	उ २३०	सि २७०	स ५६०	म ८०
धन्या ३०	भा ८०	भ १५०	उ २४०	सि २५०	स १८०	म ७०	वि १६०
भामरी ४०	भ १००	उ १८०	सि २८०	स १००	म ६०	वि १४०	ध २४०
भद्रिका ५०	उ १२०	सि २१०	म २२०	म ५०	वि १२०	ध २१०	भा १३०
उल्का ६०	सि १८०	स २६०	म १०	वि १००	ध १८०	भा २८०	भ ४००
सिद्धा ७०	स १६०	म २०	वि ८०	ध १५०	भा २१०	भ ३५०	उ ४८०
सकरा ८०	म २०	वि ६०	ध १२०	भा २००	भ ३००	उ ४२०	सि ५९०
देविज ३६०	७२०	१०८०	१४४०	१८००	२१६०	२५२०	२८८०

हायोगिनीदशाक्रम ३६ वर्षांचा तो भोगला ह्मणजे पुन पुन हाच घ्यावा.

दशापरत्वे फळे

मंगलामंगलानंदयशोद्रविणदायिनी ॥ पिंगलात
जुतेव्याधिंमनसोदुःखसंभ्रमौ ॥ धन्याधनसुहृद्द्वं
धुरूप्रसीमंतिनीकरी ॥ भामरीजन्मभूमिघ्नीभा
मयेत्सर्वलोदिशं ॥ भद्रिकारकरखसंपत्तिविलासव
शदायिनी ॥ उल्काराज्यधनारोग्यहारिणीदुःखका
रिणी ॥ सिद्धासाधयतेकार्यंनृणांचैरुखदाभवेत् ॥
संकटासंकटव्याधिमरणक्लेशकारिणी ॥

टी० - मंगला दशाचे फळ शुभकार्ये, आनंद, वश, आणि द्रव्यदेणारी. पिंग
ला शरीरास व्याधि आणि मनास दुःख, भ्रम कारिणी. धन्याचे फळ धन,
सुहृन्वधुभेदी, आणि आरोग्यता, मंदरपणादेणारी भामरीचे फळ स्था-

न नाश. दिशा भ्रमण कर विणारी, भद्रिका स्वरूपसंपत्ति, धिलास, यश, इत्यादि देणारी, उल्का, राजभय, धननाश, रोगग्रस्त, पीडा करणारी, सिद्धा, कार्यसाधक, आणि स्वरूप प्राप्ति देणारी, संकटा, संकट आणि आधि, मरण, क्लेशकारिणी होय.

वर्षदशा.

रविदिन नक्षत्रसंख्या चंद्रमाद्योमवाणौ क्षितितन
 यगजाश्वी चंद्रजः षड्शराश्व ॥ शनिरसगुणसंख्या
 वाक्पतिर्नागवाणौर्नयनयुगकराहुः सप्ततिः शुक्र
 संख्या ॥१॥ जन्मनाविंशतिः सूर्ये तृतीये दशचंद्रमाः
 ॥ चतुर्थे भौमवाणौ च षष्ठे बुधचतुर्थकं ॥२॥ सप्तमे
 दशसौरिस्थानवर्षे चाष्टमंगुरोः ॥ दशमे राहुविंश
 त्यात हूर्ध्वेतुभृगोर्दशा ॥३॥ फळ ॥ ॥ पंधाभो
 गोनुतापश्चसौख्यं पीडाधनं क्रमात् ॥ नाशशोक
 श्चसौख्यं च जन्मसूर्यदशा फलं ॥४॥

टी०- वर्षदशांचा आरंभ त्याचा क्रम. जा महिन्यांत जाचे जन्म राशीस सूर्य येईल तो द्वादशस्थाने भोगितो, त्यांत सर्व ग्रहांच्या दशाः त्यांचा क्रम अनुक्रमे सांगतो.

२० दिवस, सूर्याची दशा जन्मस्थाना पासून जाणावी, त्याचें फळ मार्ग चारुणें.

५० दिवस चंद्राची दशा तृतीयस्थानाचे १० दिवस रविभोगतो, त्याचें फळ नाना प्रकारचे उत्तम भोग भोगील.

२८ दि० मंगळाची दशा चतुर्थस्थानाचे ८ दि० रविभोगतो, त्याचें फळ रोग आणि तप्तता होईल.

५६ दि० बुधाची दशा षष्ठस्थानाचे ४ दिवस रविभोगतो, त्याचें फळ

सौख्यकारक होय

३६ दि० शनीची दशा सप्तम स्थानाचे १० दिवस रविभोगतो, त्याचें फळ पीडाकारक जाणावे

५८ दि० गुरूची दशा नवमस्थानाचे ८ दिवस रविभोगतो, त्याचें फळ धन प्राप्ति

४२ दि० राहूची दशा ती दशम स्थानाचे २० दिवस रविभोगतो, त्याचे फळ माना प्रकारेण शोक

७० दि० शुक्राची दशा द्वादश स्थाने रवि संपूर्ण भोगतो त्याचें फळ सर्पसौख्य जाणाचें ।। या प्रकारे वर्षदशाक्रम जाणावा

ग्रहांञ्चानित्यानित्यदशांश्चाप्रकार.

तिथिवारंचनक्षत्रं नामाक्षरसमन्वितं ।। नवभिश्च हरेद्भागं शेषं दिनदशोच्यते ।। रविचंद्रौ भौमराहूगुरु मंदज्ञकेसितौ ।। क्रमेणैकादशाज्ञेया फलपूर्वोक्तमे वहि ।।

टी० - गनतिथि, आणि वार, नक्षत्र, आणि आपले नावाची अक्षरे हीं सर्व ए पत्र करून नवानी भागावे शेष १ उरलातर रवीची दशा, २ उरले तर चंद्राची दशा, ३ राहिरपास भौमाची दशा, ४ उरले तर राहूची, ५ उरले तर गुरूची, ६ उरले तर शनीची, ७ राहिले तर बुधाची, ८ उरले तर केतूची, भाग पुरलातर शुक्राची, या प्रकारें नित्यदशा अनुक्रमें करून नित्यदशा जाणावी. आणि फळ श्रुती वर्षदशांचीच आहे

अन्यमते.

जन्म ताराचतुर्गुण्यं तिथिवारस्य मिश्रितं ।। नवभिस्तु हरेद्भागं शेषं दिनदशोच्यते ।। १ ।। रविणाशोकसंतापौ शशांके क्षेमलाभकौ ।। भूमिपुत्रे तु मृत्युः स्या

दुधेप्रज्ञाविवर्धनं ॥२॥ गुरौचित्तं भृगौ सौख्यं शनौ पी
दानसंशयः ॥ राहूणाघातपातौ च केतौ मृत्युर्दशा फलं ॥३

टी०- जन्मनक्षत्रचतुर्गुणित कशवे, आणि त्यांत गततिथिचार मिळवावे,
आणि एकत्र करून नवांनी भागावे, शेष १ उरलातर त्या दि० रवीची दशा
फल, शोक संताप कारक, २ उरलेतर चंद्राची. फ० क्षेम लाभकारक. ३
उ० मंगळद० फ० मृत्युकारक. ४ उ० बुधाची फ० बुद्धीची वृद्धि ५ उ० गुरूची फ०
वित्तप्राप्ति. ६ उ० शुक्राची. फ० सौख्यकारक. ७ उ० शनीची फ० पीडाकारक. ८
उ० राहूची फ० घातक. ९ उ० केतूची. फ० मृत्यु या प्रकारे फळें जाणावीं.

गोचरप्रकरण.

ग्रहकितीमास एकेकराशिभोगितो.

मासं शुक्र बुधादित्याः सार्धमासं तु मंगलः ॥ च चो
दशगुरुश्चैव सपादद्वेदिने शशी ॥१॥ राहुरष्टादशान्मा
सान् त्रिंशन्मासान् शनैश्चरः ॥ राहुवत्केतुरुक्तस्तुरा
शिभोगाः प्रकीर्तिताः ॥२॥ फलं ॥ ॥ सूर्यः पंचदि
नंश शीत्रि घटिकाभौमोष्टवैवासरं ॥ सप्ताहं त्र्युश
नाबुधत्रयदिनं मासद्वयं वैगुरोः ॥३॥ षण्मासं रवि
जस्तथैव सततं स्वर्भानुमासद्वये ॥ केतोश्चैव तथा फ
लं परिमितं ज्ञेयं ग्रहाणां फलं ॥४॥ राशिप्रवेशे सूर्य
र्यागौ मध्ये शुक्रबृहस्पतिः ॥ राहुश्चंद्रशानिश्चान्ते सौ
म्यश्चैव सदाशुभं ॥५॥

टी०- राशीग्रहभोगतात त्यांचे मास संख्या आणि आदिमध्य अंत्य फळ
देतात त्याचे दिवस संख्या क्रम अनुक्रमें सांगतो.

सूर्य, एकमास राशिभोगतो त्यांत प्रथम ५ दिवस फळ देतो.

चंद्र, सवादीन दिवस १ राशिभो० त्यांत अंतीच्या ३ घटिका फळ देतो.

मंगळ, दीडमास १ रा० भो० त्यांनीलप्रथम ८ दिवस फळ देतो
 बुध, एकमास १ रा० भोगतो त्याचे सर्व दिवस फळ जाणावे
 गुरु, तेरामास १ रा० भोगतो त्याचें फळ मध्यभागी २ मास जाणावे
 शुक्र, एकमास १ रा० भोगतो त्यांनील मध्यभागी ७ दिवस फळ.
 शनि, नीसमास १ रा० भोगतो त्यांत अतीचे ६ महिने फळ देतो.
 राहुचकेतु, अठरा महिने एकराशि भोगतो, त्याचे अंतीचे २ मास फळ देतो

द्वादशभवनान्चारस्थानाचें शुभाशुभ कोष्टक.
 ॥ द्वादशस्थानार्चीनावें ॥ ॥ तत्रादौ तनुधनसहजस्र
 हत्स्फुतरि पचश्च ॥ जाया मृत्युर्धर्म कर्मव्यचारव्यानि
 द्वादशभवनानि ॥ ॥ स्थानपरत्वे फळ ॥ ॥ सूर्यस्था
 नविनाशंभयंश्रियं मानहानिमथदैन्यं ॥ विजयं मार्गं
 पीडां स्रक्तं हंतिसिद्धिमायमथहानिं ॥ १ ॥ चंद्रो न
 च धनं सौख्यं रोगं कार्यक्षतिं श्रियं ॥ श्रियं मृत्युं नृपभ
 यं सरवमायव्ययं क्रमात् ॥ २ ॥ भौमोरिभीतिं धन
 नाशमर्थं भयं तथार्थक्षतिमर्थलाभं ॥ धनात्ययं श
 च्चुभयंच पीडां शोकं धनं हानिमनुक्रमेण ॥ ३ ॥ बुध
 स्तुवं धं धनमन्यभीतिं धनं रुजं स्थानमथोच पीडां ॥
 अर्थरुजं सौख्यमथात्मसौख्यं अर्थक्षतिं जन्मगृहा
 क्ररोति ॥ ४ ॥ गुरुर्भयं धनं कुशं धननाशं सखं श्रु
 त्विः ॥ मानं रोगं स्रवं दैन्यं लाभं पीडां च जन्मभात् ॥ ५ ॥
 कविः शत्रुनाशं धनं सौख्यमर्थं स्रुतासिं रिपोः साध्य
 संशोकमर्थं ॥ बृहद्ब्रह्मलाभं विपत्तिं धनासिं धनासिं
 तनोत्पात्मजो जन्मराशोः ॥ ६ ॥ सर्वनाशं शनिर्विन्त
 नाशं विधत्ते धनं शत्रुचिह्नं स्रुतादेः प्रचिह्नं ॥ श्रियं दोषसं

धिंरिपुंद्रव्यनाशंतथादौर्मनस्यंधनंवहनर्थं ॥७॥
 राहर्हानिंतथानैस्वंधनंवैरंशुचंश्रियं ॥ कलिंवसुंच
 दुरितंवैरंसौरव्यंशुचंक्रमात् ॥८॥ केतुःक्रमाद्गुजं
 वैरं सुखंभीतिंशुचंधनं ॥ गतिंगदंदुष्कृतिंचशो
 कंकीर्तिंचशत्रुताम् ॥९॥ ॥६॥ ॥६॥

नावे	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	राहु	केतु
तनु	नाश	अन्नप्राप्ति	शत्रुभय	बंधन	भय	शत्रुना	सर्वनाश	हानि	रोग
धन	भय	धनप्राप्ति	धनना	धनप्रा	धनप्रा	धनप्रा	वित्तना	धनला	वैर
सहज	लक्ष्मी	सुख	धनप्रा	भीति	क्लेश	सौरव्य	धनला	धनप्रा	सुख
सुदृत्	मानहानि	रोग	भय	धनप्रा	धनना	धनप्रा	शत्रु	वैर	भय
सुत	दैन्य	कार्यक्षय	अर्थप्राप्ति	रोग	सुख	पुत्रप्रा	सुतप्रा	शुचि	शुचिष्यंत
रिपु	विजय	लक्ष्मी	लाभ	स्थानला	शुचिष्यन्ता	रिपुभय	धनप्रा	लक्ष्मी	धनप्रा
जाया	मार्गक्रमण	लक्ष्मी	स्वर्च	पीडा	मान	भय	दोष	कलह	मार्गक्रमण
मृत्यु	पीडा	मृत्यु	शत्रुभय	अर्थप्रा	रोग	शोक	रिपु	धनला	रोग
धर्म	पुण्यना	राजभय	पीडा	रोग	सुख	धनप्रा	धनना	पापक	दुष्टकर्म
कर्म	सिद्धि	सुख	शोक	सौरव्य	दैन्य	महावस्त्र	अस्त्र	वैर	शोक
आय	लाभ	आदा	धनप्रा	सौरव्य	लाभ	विपत्ति	धनप्रा	सौरव्य	कीर्ति
व्यय	हानि	स्वर्च	हानि	नाश	पीडा	धनप्रा	धनना	शुचि	शत्रुना

जन्मस्थचंद्राची पंचकर्मवर्ज्य

जन्मस्थर्क्षेशशांकेतुपंचकर्माणिवर्जयेत् ॥ यात्रायुधं

विवाहंचक्षौरंचगृहवेशनम् ॥ ॥६॥ ॥

टी०— यात्रेस आणि युद्धांत जाणे, व विवाह, क्षौर करणे आणि गृहवेशन अशीं हीं पांच कर्म जन्मस्थ चंद्र असतां वर्जावीं.

नेष्टस्थानपरत्वे चंद्रा चैव लउक्त .

द्विपंचनयमेशुकुश्रेष्ठश्चंद्रो हि उच्यते ॥ अष्टमे द्वाद
शे कृष्णे चतुर्थे श्रेष्ठ उच्यते ॥ शुकुपक्षे वसो चंद्रः कृ
ष्णे तारावलीयसी ॥

टी०- दुसरे , अथवा पांचवे, नववे, स्थानीं चंद्र भक्ततां शुकुपक्षीं श्रेष्ठता,
तसाच कृष्णपक्षीं आठवे, बारावे, चौथे स्थानींचा श्रेष्ठ परंतु शुकुपक्षी चंद्र
वज्र, आणि कृष्णपक्षी तारा वज्र असें श्रेष्ठ होय

ग्रहांचीं नेष्टस्थानं.

चेरवे चरागोचरतोष्टवर्गा दशाक्रमाद्वाप्यशुभाभ
वन्ति ॥ दानादिनातेरुत्तरांप्रसन्नास्तेनाधुना दानवि
धिंप्रवक्ष्ये ॥

टी०- ग्रह, गोचरींचा अथवा अष्टवर्गींचा. किंवा दशाक्रमाचा जी नेष्टस्था
नीं असेल त्यास प्रसन्न करण्याचीं दानें करावीं लागतात.

वार परत्वे दाने.

भानुस्तांबूलदानादपहरति नृणां वै कृतं वासरोत्थं
सोमश्चीरखंडदानाद्वनिवरसुतो भोजनात्पुण्यदाना
त् ॥ सौम्यः शास्त्रस्य मंत्राद्गुरुहरभजनाद्गार्गवः
शुभ्रयत्प्रान्तैलस्नानात्प्रभाते दिनकरतनयोत्र ह्य
नत्यापरेच ॥ ॥ ७ ॥

टी०- सूर्यास तांबूल दान, चंद्रास श्रीखंड, मंगळास भोजन. आणि पुण्यदा
न, बुधास शास्त्रोक्त मंत्रजप गुरुस हांचाचें आराधन भजन, शुक्रास
शुभ्रयत्र. शनीस नैलाभ्यग आणि विद्यास नमन. या प्रकारें जाग्रहचे
त्याकारीं केलें. ह्याणजे दोष जातान, शुभ फळ प्राप्त होवें.

ग्रहांचीं दानेवजप.

रवि॥ माणिक्यगोधूमसवत्सधेनुकोरुंभवासोगु
 दुहेमताम्रं॥ आरक्तकंचंदनमंबुजंचवदंतिदा
 नंहिविरोचनाय॥१॥ चंद्राचीं दाने ॥ ॥स
 दंशपात्रस्थिततंदुलाश्चकर्पूरमुक्ताफलशुभ्र
 वस्त्रं॥ युगोपयुक्तं वृषभंचरौष्यंचंद्रायदद्यात्
 घृतपूर्णकुंभं॥२॥ ॥ भौम ॥ ॥ प्रवालगो
 धूममसूरिकाश्चवृषोरुणश्चापि गुडः स्रवर्णं॥
 आरक्तवस्त्रं करवीरपुष्पंताम्रंचभौमायवदंतिदा
 नं॥३॥ बुध॥ ॥ वैलंचनीलंकलधौतकांस्यंमुद्गा
 ज्यगारुत्मतसर्वपुष्पं॥ दासीचंदतोद्विरदश्चनूनं
 वदंतिदानंविधुनंदनाय॥४॥ गुरु॥ ॥ शर्कराच
 रजनीतुरंगमः पीतधान्यमपिपीतमंवरं॥ पुष्करा
 गलवणंसकांचनंप्रीतयेस्वरगुरोः प्रदीयते॥५॥
 शुक्र॥ ॥ चित्रांबरंशुभ्रतुरंगमंचधेनुश्चवज्वरं
 जतंस्रवर्णं॥ सत्तंदुलानुत्तमगंधयुक्तंचदंतिदानं
 भृगुनंदनाय॥६॥ शनि॥ ॥ माषाश्चतैलंविमलं
 द्रनीलं तिलाः कुलिथामहिषीचलोहं॥ कृष्णा
 चधेनुः प्रवदंति नूनंदुष्टायदानंरविनंदनाय॥७॥
 राहु॥ ॥ गोमेदरत्नंचतुरंगमश्चरुनीलचैलाम
 लकंबलंच ॥ तिलाश्चतैलंरवलुलोहमिश्रंस्व
 भानवेदानमिदंचदंति॥८॥ ॥ केतु॥ ॥ वैडूर्यरत्नंस
 तिलंचतैलंरुक्मंबलश्चापिमदोमृगस्य॥ शस्त्रंच
 केतोः परितोषहेतोश्चागस्यदानंकथितंमुनींद्रैः॥९॥

ग्रहांचा जप ॥ ॥ रवेः सप्तसहस्राणि चंद्रस्यैकादशै
 वतु ॥ भौमे दशसहस्राणि बुधे चाष्टसहस्रकं ॥ एकोन
 विंशतिर्जीवेशु क्रे एकादशै वतु ॥ त्रयोविंशतिर्मंदे च
 राहोरष्टादशै वतु ॥ केतोः सप्तसहस्राणि जप संख्या
 प्रकीर्तिता ॥ ॥ ७५ ॥ ॥ ७५ ॥

नाम	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	शुक्र	शनि	राहु	केतु	
	माणीक	बेलुपात्र	पौवळ	काळ्यावे	साकर	विनयस्त्र	बडीद	गोमेर	वडूर्य
	गहू	तडुल	गहू	साने	हबद	धनव्यस	तेल	घोडा	रत्न
	गौमवल	कपूर	ममूर	काम्यपात्र	घोडा	गाय	नीळ	नीळवस्त्र	तीळ
राम	तांडेव	मात	ताम्रबंद	मृग	चण्याची	वज्र	तीळ	बाबळे	तेल
	गूळ	श्वेतपत्र	गूळ	तूप	विषळ	रुपे	हुलगे	ताळ	कांबळे
	सान	नानवे	सोन	गारुमत	पुष्कराज	सोने	ह्रैस	तळ	कस्तुरी
	नावे	ध्वेतपत्र	ताम्रवत्त	कुडबीण	मीठ	नादूळ	ओह	बाह	शस्त्र
	रत्नचदन	रुपे	कण्हेरपुष्प	हस्तिदन	मोने	चदन	कापसागो	पुष्पकाळे	मेढा
	ममळ	पुनकुभ	नावे	नीळ	.	.	.	.	.
	७०००	११०००	१००००	८०००	११०००	११०००	२२०००	१८०००	७०००

ग्रहपीडानिवारणार्थ.

देवब्राह्मणवंदना दुरुवचः संपादनात्प्रत्यहंसाधूना
 मपिभाषणात्तुतिरवः श्रेयः कथाकारणात् होमादध्वर
 दर्शनात्शुचिमनोभावाज्जपाद्दानतो नो कुर्वतिकदा
 चिदेवपुरुष स्यैवंग्रहाः पीडनं ॥

टी- देवब्राह्मणास नमन करावे. आणि प्रतिदिवसी दुरुवसाधू यांचे मुखा-
 वत्न उत्तम कथा श्रवण कराव्या आणि होम अ ध्वर दर्शन करावे आणि मनो

भावे जपयदान केलें असतां पीडानिरसनही उन्न उत्तम फळ होते.

जातकर्म

जातेपुत्रेपिताकुर्यान्नांदीश्राद्धंविधानतः॥जात
कर्मततःकुर्यादन्यैरालंभनात्पुरा॥

टी०- पुत्रजनन झाल्यावर तात्कालिक पिताने नांदीश्राद्धोत्तर, विधिपूर्वक शिशूस अन्यांनी स्पर्श केल्याचे पूर्वी जात कर्म संस्कार करावा.

नामकर्मज्ञ० नाचठेवणे

पुष्यार्कत्रयमैत्रभेतुमृगभेज्येष्ठाधनिष्ठोत्तरादि
त्यारव्येषुचनामकर्मशुभदयोगेप्रशस्तेतिथौ॥अ
न्हिद्वादशकेतथान्यदिवसेशस्तेतथैकादशेगोसिं
हालिघटेपुत्यर्कबुधयोर्जीघेशशांकेपिच॥

टी०- पुष्य, हस्त, चित्रा, स्वाती, अनुराधा, मृग, ज्येष्ठा, धनिष्ठा, उत्तरात्रय, पुनर्वसु, हीं उक्त, आणि जन्मा पासून १२ अथवा ११ दिवस उक्त, अन्य म- तें १६, २०, २२, १००, हे उक्त, आणि वृषभ, सिंह, कुंभ, वृश्चिक, हीं ल- ग्नें शुभ, आणि रवि, बुध, गुरु, शुक, शनि, हे चार शुभ रिक्तातिथ्यादि दु- ष्टयोगादि वर्जित करून शुभ पाहून नाम ठेवावे.

नावानें अवकडाचक्र

चूचेचोलाशिवनीप्रोक्तालील्लेलेभरण्यथ॥
आईऊएरुत्तिकास्याहोवावीवूतुरोहिणी॥१॥बैबो
काकीमृगशिरःकूघंगछतथाईका॥केकोहाहीपुनर्व
सहूहेहोडातुपुष्यभं॥२॥डीडूडेडोतुआश्लेषामा
मीमूमेमघास्मृता॥मोरादीरूपूर्वफल्गूटेटोपाप्युत्तरं

तथा ॥३॥ पूर्वाषाढाहस्ततारापेपोरारीतुचित्रका ॥
 रूरोतास्मृतास्वानीनीतूतेतोविशारिका ॥५॥ ना
 नीतूनेनुराधाक्षंज्येषानोयायिचूस्मृता ॥ येयोभा
 भीमूळतारापूर्वाषाढावुधाफडा ॥५॥ भेभोजाज्यु
 त्तराषाढाज्जेजोखाभिजिद्रवेत् ॥ रपीरूपरेखोश्रव
 णभंगगीगूगेधनिष्ठिका ॥६॥ गोसासीसूशतभि
 पकूसेरोदादीतुपूर्वभाकू ॥ दुस्रबथोत्तराभद्रादे
 दोचाचीतुरेवती ॥७॥

अश्विनी	पुष्य	स्वानी	भभिजित्
भरणी	आश्लेषा	विशारिका	श्रवण
रुनिका	मघा	अनुराधा	धनिष्ठा
रोहिणी	पूर्वा	ज्येष्ठा	शततारका
मृग	उत्तरा	मूळ	पूर्वाभाद्रपदा
आरद्रा	हस्त	पूर्वाषाढा	उत्तराभाद्रपदा
पुनर्वसू	चित्रा	उत्तराषाढा	रेवती

मंचकारोहण.

शशितुरगधनिष्ठारेवतीपुष्यचित्राशतभिषगनुरा
धाश्रुत्तरास्वातिहस्ताः॥ बुधगुरुभृगुवारेसौम्यल
ग्नेर्भकस्यनिगदितमिहपूर्वमंचकारोहणंतु॥

टी०— मृग, अश्विनी, धनिष्ठा, रेवती, पुष्य, चित्रा, शततारका, अनुराधा,
उत्तराश्रय, स्वाती, हस्त, यानक्षत्रांवर आणि बुध, गुरु, भृगु, हे चार आणि
तूळ, कुंभ, वृश्चिक, यालग्नांवर शिशूचें प्राक्शिरकरून मंचकावर प्रथम
आरोहण करवावें शुभकारक होय.

पाळरवारोपण इ० पाळण्यांत निजविषे.

आंदोलशयनंपुंसोद्वादशदिवसेशुभं॥ त्रयोदशेतु
कन्यायाननक्षत्रविचारणा॥

टी०— जन्मजाहल्या पासून मुळास बारावा दिवस आणि कन्येस तेरावा दिव-
स असें पाळण्यांत ठेवण्यास उक्त. नक्षत्रविचारणा करणें गरज नाही.

बृहस्पतिमतानेंदुग्धपानासमुहूर्त
एकत्रिंशद्दिनेचैवपयःशंखेनपाययेत्॥ अन्नप्रा
शननक्षत्रदिवसोदयराशिषु॥

टी०— जन्मजाहाल्या पासून ३१ वे दिनींजीं अन्नप्राशननक्षत्रें सांगितलीं आहेत
त्यांजवर शंखामध्ये दूध घेऊन प्रथमतः शिशूस पाजावें.

तांबूलभक्षण.

सार्द्धमासद्वयेदद्यात्तांबूलंप्रथमंशिशोः॥ कर्पूरादि
कसंमिश्रं विलासायहितायच॥ मूत्रेचचित्रकरति

प्यहरींद्रभेषुपौष्णोत्थामृगशिरेदितिवासरेषु॥अ
 र्केन्दुजीवभृगुबोधनवासरेषुतांबूलभक्षणविधिर्मु
 निभिःप्रदिष्टः॥२॥ ॥७॥ ॥

टी०- जन्मजाहात्या पासून अडीच महिन्यांनीं कर्पूरादिक पदार्थ मिश्रित क
 रून तांबूल यावा ह्मणजे विलास कारक आणि हितकर्ता होतो त्याचादिव
 स मूळ, हस्त, चित्रा, पुष्य, श्रवण, ज्येष्ठा, रेवती, मृग, पुनर्वसु, धनिष्ठा, आ
 णि रवि, सोम, गुरु, शुक्र बुधहेवारायांतून शुभपाहून शिश्रूसभक्षण कर वा
 वा

सूर्यावलोकन

हस्तपुष्यपुनर्वसू हरियुगंमैत्रत्रयंरोहिणीरेवस्यु
 त्तरफाल्गुनीमृगयुतापादोत्तरास्यातिभे॥मासौ
 तुर्यतृतीयकौशनिकुजौत्यत्काचरिक्तातिथिसिं
 हादित्रयकुंभराशिसहितंनिष्काशनंशस्यते॥

टी०- हस्त, पुष्य, पुनर्वसू, श्रवण, धनिष्ठा, अनुराधा, ज्येष्ठा, मूळ, रोहि-
 णी, रेवती, उत्तराफाल्गुनी, मृग, उत्तरापादा, स्वाती, आणि चवथा, तिस
 रा, हे मास शुभ, आणि शनि भौम रिक्ता तिथि वर्ज्य करून सिंह, कन्या, मू-
 ळ, कुंभ, ही लग्ने उक्त असे शुभ दिवसी प्रथमतः शिश्रूस बाहेरनेऊन सूर्य
 यावलोकन करवावे

कर्णवेध

रोहिण्युत्तरमूलमैत्रमृगभेषिष्णुत्रयेर्कत्रयेरेवसां
 चपुनर्वसुद्वयभगेकर्णस्यवेधःशुभः॥मीनेस्त्री
 धनुमन्मथेषुचषटेवर्षेव्ययुग्मेतिथौसौम्येचेंदुगु
 रौरवौचशयनंत्यत्काचविष्णोर्बुधैः॥१॥ ॥७॥

टी० - रोहिणी, तिन्ही उत्तरा, मूळ, अनुराधा, मृग, श्रवण, धनिष्ठा, शतता
रका, हस्त, चित्रा, स्वाती, रेवती, पुनर्वसु पुष्य, हीं नक्षत्रे, आणि मीन, कन्या,
धन, मिथुन, कुंभ, हीं लग्ने शुभ. आणि युग्म वर्ष, युग्मतिथि, उक्त उद्ग
यनांत बुध, इंद्र, गुरु, रवि, हे वार उक्त. विष्णु शयन वर्ज करून शिशूचा कर्ण वे
ध करावा.

शिशूसभूम्युपवेशन ह्य० भूमीवरघालणे.
पंचमे च तथा मासि भूमौ तमुपवेशयेत् ॥ तत्र सर्वे ग्र
हाः शस्ता भौमोऽप्यत्र विशेषतः ॥ उत्तरात्रितयं सौम्यं
पुष्यर्क्षं शक्रदैवतं ॥ प्राजापत्यं च हस्तश्च शस्तमाश्वि
नमित्रभं ॥

टी० - पांचवे महिन्यांत रविवारादिक सकल वार शुभ, त्यांत भौमवार श्रेष्ठ-
त्वं करून घ्यावा. आणि तिन्ही उत्तरा, मृग, पुष्य, ज्येष्ठा, रोहिणी, हस्त, अ
श्विनी, अनुराधा, हीं नक्षत्रे उक्त, अशा दिवशीं मुलास भूमीवर उपवेशन कर
वावे.

अन्न प्राशन.

पूर्वाद्राभरणीभुजंगवरुणं त्यक्त्वा कुजाकीं तथा
नंदापर्वचसप्तमीमपितथारिक्तामपिद्वादशीं ॥ ष
ष्ठे मास्यथवा न्नभक्षणविधिस्रीणामयुक् पंचमेणे
कन्यासप्तमन्मथे बुधबले पक्षे च योगेशुभे ॥

टी० - तिन्ही पूर्वा, आर्द्रा, भरणी, आश्लेषा, आणि भौम, शनि हे अशुभ
वार, नंदा, पर्वणी, रिक्ता, आणि सप्तमी, द्वादशी हीं सकल वर्ज करून, सा
हावे आथवा आठवे महिन्यांत मुलास. आणि कन्येस पंचम मास विषम
उक्त. वृषभ, मकर, मिथुन, कन्या, या लग्नीं बळ पाहून शुक्लपक्षीं शुभयो

गीं अन्नभक्षण करवायें.

चौल.

रेवत्याद्यकरत्रयादितिमृगज्येष्ठास्तुविष्णुत्रयेपुष्ये
चोत्तरगेरवौ गुरुकवीं दुज्ञेषु पक्षे सिते ॥ गोस्त्री म
न्मथन्वापकुंभमकरं हित्वा च रिक्ता तिथिं षष्ठी प
र्वतथाष्टमी मपिसिनी वा लीं च चूडां शुभां ॥ १ ॥
जन्मतस्तृतीये द्वेष्रेष्ठमिच्छति पंडिताः ॥ पंचमे
सप्तमे वापि जन्मतो मध्यमं भवेत् ॥ २ ॥

टी०- रेवती, अश्विनी, हस्त, चित्रा, स्वाती, पुनर्वसु, मृग, ज्येष्ठा, श्रवण, धनिष्ठा, शततारका, पुष्य, आणिकरगयन, गुरु, शुक्र, सोम, बुध, आणिक शुक्रपक्ष, शुभ. चपभ, कन्या, मिथुन, धन, कुंभ, मकर, ही लग्ने वर्ज करून शंप शुभ होत रिक्ता आणिक षष्ठी, अष्टमी, पर्व, अमावास्यादिक दुष्ट तिथि वर्ज करून जन्म जाहल्या पासून तिसऱ्ये वर्षी अष्ट असे पंडितस्य पातात आणिक पाचवे सातवे वर्ष मध्यम होय.

विद्यारंभासमुहूर्त.

रेवत्यां मृगपंचके हरियुगे पूर्वा सुहस्तत्रये मूलेश्चे
अभिजिच्च भानुभृगुजे वूधे धनुजी वयोः ॥ अष्टपे
चमके विहाय निखिलानध्याय षष्ठी युतान् रिक्तां
सौम्यदिने तथैव विबुधैः प्रोक्तो मुहूर्तः शुभः ॥ १ ॥

टी०- रेवती, मृग, आर्द्रा, पुनर्वसु, पुष्य, आश्लेषा, श्रवण, धनिष्ठा, पूर्वा, हस्तादित्रिक, मूल, अश्विनी, अभिजित, आणिक रवि, बुध, शुक्र, गुरु, सोम, हेवार आणिक जन्मा पासून पांचवे वर्षी शुभ होय अनाध्याय, षष्ठी,

रिक्ता, पर्यण्यादिक दुष्ट योगादि तिथि, वर्ज करून उदगयनांत शुक्लपक्षीं आ-
णि शुभ लग्नीं प्रथम विद्याभ्यासास आरंभ करावा.

मौंजीबंधनमुहूर्त.

पूर्वाषाढहरित्रये श्विमृगभेहेस्तत्रये रेवतीज्येष्ठा
पुष्यभगेषु चोत्तरगते भानौ च पक्षे सिते ॥ गोमी
नप्रमदाधनुर्वनचरेशु क्रेक जीवेतिथौ पंचम्यां दश
मीत्रये ब्रतमहश्चैवं द्विजन्मद्वये ॥

टी०- पूर्वाषाढा, श्रवण, धनिष्ठा, शनतारका, अश्विनी, मृग, हस्त, चित्रा,
स्वाती, रेवती, ज्येष्ठा, पुष्य, पूर्वाफल्गुनी, आणि उदगयन, शुक्लपक्ष, वृषभ,
मीन, कन्या, धन, सिंह, हीं लग्नें, आणि शुक्र, रवि, गुरु, सोम हे चार,
आणि पंचमी, दशम्यादि त्रिदिन ह्मणजे. १०, ११, १२, उक्त होत.

मासादिकमु०

विप्रं वसंते क्षितिपंनिहा घेवैश्वंधनांते ब्रतिनं विद
ध्यात् ॥ माघादिशुक्रांतिकपंचमासाः साधारणा
वासकलाद्विजानां ॥

टी०- विप्रास वसंत, क्षत्रियास ग्रीष्म, वैश्यास शिशिर, असे वर्ण परत्येव
त बंधास ऋतु घ्यावे. आणि माघादिक शुक्र पंचमास साधारणें सकल द्वि
जांस उक्त होत.

वर्षसंख्या.

गर्भाष्टमेष्टमेवाब्दे पंचमसप्तमेपि वा ॥ द्विज
त्वं प्राप्नुयाद्विप्रो वर्षे त्वेकादशो नृपः

टी०- गर्भापासून अथवा जन्मतः आठवें मुख्य. अथवा ५.७ वे वर्षीं ब्रा
ह्मणास आणि अकरावें वर्ष क्षत्रियांस उक्त होय.

गुरुबल.

वर्णाधिपे बलोपेते उपनीतक्रियाहिता ॥ सर्वेषां
च गुरो सूर्ये चंद्रे च बलशालिनि ॥

टी० - वर्णाधिपति परले बळ पाहचें आणि सर्वास गुरु. सूर्य चंद्र. चार्चें व
ळ प्यावें

त्रयोदश्यादिचत्वारिसप्तम्यादितिथित्रयं ॥ च
तुर्थ्येकाकिनी प्रोक्ता अष्टावेव गलग्रहाः ॥

टी० - त्रयोदश्यादि प्रतिपद्यं त तिथि ४ वसतमी अष्टमी नवमी चतुर्थी त्या
आठ तिथी गलग्रह त्या वर्जाच्या.

शूद्रादिकांस संस्कार करण्यास मुहूर्त.

मूलाद्राश्रवणद्विदैवचक्रभेषुप्येतथा चाश्विभेरेवत्यां
मृगरोहिणीदितिकरेभैत्रेतथा वारुणे ॥ चित्रास्वाति
मथोत्तराश्रुगुस्फुतेभौमे तथा चांज्जे शूद्राणां तु बु
धैः शुभं हि कथितं संस्कारकर्मोत्तमम् ॥

टी० - मूल, आरद्रा, श्रवण, विशाखा, धनिष्ठा, पुष्य, अश्विनी, रेवती, मृ
ग, रोहिणी, पुनर्वसु, हस्त, अनुराधा, शततारका, चित्रा, स्वाती, उत्तराश्रय.
त्या तिथि आणि शुक्र, भौम, बुध, हे वार शूद्रादिक संस्कार अंशजातीयां
स उक्त होत

विवाहप्रकरण.

अस्तौदय.

प्रागुदितः शिशुरह स्त्रितयंसितः स्वात्पश्चाद्दशाह
मिहपंचदिनानिवृत्तः ॥ प्राग्पक्षमेव गदितोत्रवसि
ष्ठसुरये जीवस्तु पक्षमपि रद्दशिशुर्विवर्ज्यः ॥ १ ॥

टी० - पूर्वस शुक्राचा उदय होतो तेव्हां ३ दिवस शिशुत्वान्ने, अथवा अस्त होतो तेव्हां वृधत्वान्ने १५ दिवस वर्जावे. आणि पश्चिमेस उदयनर ५ दिवस शिशुत्वान्ने आणि १० दिवस वृधत्वान्ने वर्जावे. गुरून्ने अस्त उदयास पंधरा पंधरा दिवस वर्जावे.

अस्त उदयाचे लक्षण.

यस्य शरभुजया सरयज्जिणो दिशि द्विसप्तसितास्त
मनंतथा ॥ गगनबाणयमैर्दिशि पश्चिमे नर्वादिनास्त
मनंतु भृगोर्बुधैः ॥ ३ ॥

टी० - २५२ दिवसीं शुक्राचें अस्त पूर्वस होतें, त्याचा उदय ७२ वे दिवसीं पश्चिमेस होतो. आणि २५० वे दिवसीं पश्चिमेस अस्त होतें, त्याचा उदय ९ वे दिवसीं पूर्वस होतो. असें पंडितांहीं जाणावें.

अस्तांत कर्मवर्ज्य

वापिकूपतडागयज्ञगमनं क्षौरं प्रतिष्ठाप्रतं विद्या
मंदिरकर्णवेधनमहादानं गुरोः सेवनं ॥ तीर्थस्नान
विवाहकाम्यहवनं मंत्रोपदेशं शुभं दूरेणैव जिजी
विषुः परिहरेदस्ते गुरोर्भार्गवं ॥ ३ ॥

टी० - विहीर, आड, तळाव, यज्ञ, आणि गमन करणे, चौर, देवप्रतिष्ठा, मोंज, विद्यारंभ, नूतनग्रहप्रवेश, मुलाचा कर्णवेध, महादानें, गुरुसेवा, तीर्थस्नान, विवाह, कामनिक होम, मंत्रोपदेश, हीं कृत्यें ज्यास वांचण्याची इच्छा असेल त्याणीं गुरुशुक्रांचे अस्तांत वर्जावीं.

विवाहास वर्ज्य

नाषाटप्रभृति चतुष्टयै विवाहो नोपौषेन च मधुसं
ज्ञके विधेयः ॥ नैवास्तंगतयति भार्गवे च जीवे च दृढ
त्पेन खलु तयोर्न बालभावे ॥ गीर्वाणमंत्रिणिमृ

गेंद्रमधिष्ठितेन मासेधिके त्रिदिनसंस्पृशिनो वमेव ॥५॥

टी०- आषाढा पासून ४ मास आणि पौष, चैत्रमास, आणि गुरुशुक्राचा अस्त व सिंहाला, अधिक, क्षयमास. ही विवाहास वर्जावी.

मूलादिजन्मनक्षत्रांचे दोष.

मूलजात्रगुणं हंतिव्यालजाकुलटांगना ॥ विशाख
जादेवरघ्नीज्येष्ठजाज्येष्ठनाशका ॥६॥

टी०- मूल नक्षत्राची कन्या तिचे गुण वाईट, आश्लेषाची जारिणी, विशाखांची दिरास मृत्युकारक, ज्येष्ठाची ज्येष्ठबंधूसनाशकारक.

जन्मनक्षत्रादिवर्ज्य

जन्मर्क्षे जन्मदिवसे जन्ममासे शुभं त्यजेत् ॥ ज्येष्ठे
मास्वाद्यगर्भस्य शुभ्रवस्त्रं स्त्रिया यथा ॥७॥ अज्ये
ष्ठा कन्यकायत्रज्येष्ठपुत्रो वरो यदि ॥ व्यत्ययो वातयो
स्तत्रज्येष्ठो मासः शुभप्रदः ॥८॥

टी०- जन्मनक्षत्र, दिवस, मास. प्रथम मुलास हीं सर्व वर्जावीं. जसें स्त्रिया पांढरे वस्त्र धारण करित नाहीत त्या परि कनिष्ठ कन्या आणि ज्येष्ठवर असला तर ज्येष्ठमासीं विवाहास शुभ होय

वर्षाचें प्रमाण.

जन्मतोगर्भधानाद्वापंचमाब्दात्परं शुभं ॥ कुमारी व
रणं दानं मेखलाबंधनं तथा ॥९॥

टी०- जन्मजाहत्या पासून अथवा गर्भधारणा पासून पांचवे वर्षी कन्या वरणास, अथवा दानास, व व्रत बंधास, उक्त होय

गुरुवचंद्रबळ.

स्त्रीणां गुरुबलं श्रेष्ठं पुरुषाणां रवेर्बलं ॥ तयोश्चंद्रब
लं श्रेष्ठमिति गर्गेण भाषितं ॥१०॥

टी०—स्त्रियांस गुरुबळ. आणि पुरुषांस रवीचें बळ. आणि दोघांस हीचंद्र बळ श्रेष्ठ होय.

गुरुत्वे फळ.

नक्षत्रजाधनवतीविधवाकुशीलापुत्रान्विताहत्तध
वारुभगापुत्रा॥स्वामिप्रियाविगतपुत्रधवाध
नाट्याबंध्याभवेत्करगुरौक्रमशोभिजन्म॥

टी०—कन्येस जन्मस्थ गुरु असतां विवाह केलातर सुलें मरतील, द्वितीय धनवती, तृतीय विधवा, चतुर्थजारकर्मी, पंचम पुत्रान्विता, षष्ठ पतीम रेळ, सप्तम सौभाग्यवती, अष्टम अपुत्रवती. नवम पतिप्रिया. दशम सुलें वांचणार नाहीं आणि विधवा. एकादश धनाढ्य. द्वादश वांस अशीं अनुक्रमें करून फळें जाणावीं.

गुरु अनुकूल करण्याचा.

जन्मत्रिदशमारिस्तु पूजयाशुभदोगुरुः विवाहेच
चतुर्थाष्टद्वादशस्थो मृत्तिप्रदः ॥ १२ ॥

टी०—जन्मस्थ. तृतीय. षष्ठ. आणि दशमस्थानींचा नेष्ट, परंतु पूजा केली असतां शुभफळ देतो. ४, ८, १२, स्थानींचा मृत्तिप्रद तो वर्जावा.

घटित पाहाण्याचा क्रम.

वर्णावश्यंतथातारायोनिर्ग्रहगणस्तथा॥भकूटं
नाडिमैत्रीचइत्येताचाष्टमैत्रिका॥१३॥

टी०—वर्ण. वश्य. तारा. योनि. ग्रह. गण. भकूर. नाडी इत्यादिकांचीं मे श्री क्रमाने पाहावी.

॥वर्णाचाश्लोक॥१॥मीनालिकर्कटादिप्रानृपाः
सिंहाजधन्विनः॥कन्याजकृष्णवेश्याशूद्रायुम्भतु
लाघटाः॥१॥वश्याचा ॥२॥द्वंद्व्यापघटकन्यका

तुलामानयाभजदृषौचतुष्पदाः ॥ कर्कमीनमक
 राजलोद्भवाकेसरीवनचरालिकीटकाः ॥ २ ॥ ॥ ता
 रावळ ॥ ३ ॥ कन्यक्षादूरभयावत्कन्याभंवरभादपि
 गणयेन्नवभिः शेषे त्रिष्वद्रिभमसत्स्मृतं ॥ ३ ॥ ॥
 योनि ॥ ४ ॥ ॥ अश्वोगजश्छागसर्पौसर्पश्चान
 विडालका ॥ मेपोविडालकश्चैवमूषकोमूषक
 श्वगौः ॥ ५ ॥ महिषीचततोव्याघ्रोमहिषोव्याघ्रकं
 क्रमात् ॥ मृगोमृगस्तथाश्चान्वकपिर्नकुलएवच
 ॥ ५ ॥ नकुलोयानरः सिंहोतुरगोमृगराट्पशुः ॥ अ
 घोरेणक्रमेणैवअश्विन्यादिभयोनयः ॥ ६ ॥ ॥ वै
 रयोनि ॥ ५ ॥ ॥ गोव्याघ्रगजसिंहमश्वमहिषंश्वैणं
 चवभ्रूरगंघैरंयानरमेषयोश्चरुमहत्तद्विडालो
 दुरुं ॥ लोकानां व्यवहारतो न्यदपितज्ज्ञात्वा प्रय
 त्नादिदंदंपत्योर्नृपभृत्ययोरपिसदाचर्ज्यशुभस्या
 र्थिभिः ॥ ७ ॥ ॥ ग्रहमैत्री ॥ ॥ मेषदृश्विकयोर्भौ
 मः शुक्रोदृषतुलाधिपः ॥ कन्यामिथुनयोः सौम्यो
 गुरुस्तुधनमीनयोः ॥ ८ ॥ शनिर्नक्रस्वकुंभस्वकर्क
 स्वैवतुचंद्रमाः ॥ सिंहस्याधिपतिः सूर्यः कथितो ग
 णकैः क्रमात् ॥ ९ ॥ ॥ गण ॥ ६ ॥ ॥ अनुराधामृ
 गोश्विस्तुश्रवणोदितिपुष्यकः ॥ स्यातीहस्तोरेवती
 चनवदेवगणास्मृताः ॥ १० ॥ ॥ पूर्वात्रयंरोहिणीच
 उत्तरात्रयमेवच ॥ आर्द्रातुभरणीचैवनवतेमानुषा
 गणाः ॥ ११ ॥ ॥ आश्लेषाशतभिष्मूलविशारवाक
 त्तिका तथा ॥ चित्राज्येष्ठाधनिष्ठाचनवतेराक्षसा

गणाः॥१२॥ अंत्यनाडी॥७॥ ॥ कृत्तिकारोहिणी
 स्वातीमघाश्लेषान्तरेवती॥ श्रवणश्रोत्रराषाढाविशा
 खाखेकनाडिका॥१३॥ ॥ मध्यनाडी॥ ॥ पूर्वाफ
 ल्गुनिका त्रिनाधनिष्ठा भरणीमृगाः॥ पूर्वाषाढानु
 राधाचपुष्योहिर्बुध्द्वयमेवच॥१४॥ आद्यनाडी॥ ॥
 पूर्वाभाद्रपदाशुक्लंज्येष्ठाहस्तः पुनर्वसुः॥ अश्विन्या
 द्वाशतभिषान्चोत्तराखेकनाडिका॥१५॥

अश्विनी भरणी कृत्तिकाः पादंमेषः॥ कृत्तिकात्रयो
 रोहिणीमृगशिरार्धंवृषभः॥ १॥ मृगशिरार्धंआ
 र्द्रापुनर्वसु त्रयंमिथुनः॥ पुनर्वसुः पादंपुष्यआ
 श्लेषांतंकर्काटकः॥ २॥ मघापूर्वाउत्तरापादंसिंहः
 ॥ उत्तरात्रयंहस्तत्रिनाधंन्या॥३॥ त्रिनाधंस्वातीवि
 शाखात्रयस्तूलः॥ विशाखापाद अनुराधाज्येष्ठांतं
 वृश्चिकः॥ ४॥ मूलपूर्वाषाढाउत्तराषाढापादं
 धनुः॥ उत्तराषाढात्रयंश्रवणधनिष्ठार्धंमकरः॥
 ॥ ५॥ धनिष्ठार्धंशततारकापूर्वाभाद्रपदात्रयः
 कुंभःपूर्वाभाद्रपदापाद उत्तराभाद्रपदारेवत्यंतं
 मीनः॥ ६॥ ॥ ७॥ ॥ ८॥

टी० - सवाहोन नक्षत्रं एक राशि भोगस्ये चा प्रमाणं क्रमजाणा वा.

घटितमानराशिपरलें

घटितमाननक्षत्रपरलें

राशि	वर्ण	वश्य	स्वामी	नक्षत्र	योनि	वैरयोनि	गण	नाडी
मेष	क्षत्रिय	चतुषद	भौम	अभिनी	अश्व	हंस	देव	आय
रुपभ	वैश्य	चतुषद	शुक्र	भरणी	गज	सिंह	मनुष्य	मध्य
मिथुन	शूद्र	मानव	बुध	कृत्तिका	मेढा	वानर	राक्षस	अस्य
कर्क	विप्र	जलचर	चंद्र	रोहिणी	मर्ष	मुगुन	मनुष्य	अस्य
सिंह	क्षत्रिय	वनचर	रवि	मृग	सर्प	मुंगुल	देव	मध्य
कन्या	वैश्य	मानव	बुध	आरद्रा	श्वान	मुगुल	मनुष्य	आय
रज	शूद्र	मानव	शुक्र	पुनर्वसु	माजर	उंदीर	देव	आय
शुभ्रिक	विप्र	कीटक	भौम	पुन्य	मेढा	गानर	देव	मध्य
धन	क्षत्रिय	मानव	गुरु	आश्लेषा	माजर	उंदीर	राक्षस	अस्य
मकर	वैश्य	जलचर	शुभ्रि	मघा	उंदीर	माजर	राक्षस	अस्य
कुंभ	शूद्र	मानव	शनि	पूर्वा	उंदीर	माजर	म०	मध्य
मीन	ब्राह्मण	जलचर	गुरु	उत्तरा	गाय	व्याघ्र	म०	अस्य
				हस्त	हंस	अश्व	ह०	आय
				चित्रा	व्याघ्र	गाय	राक्ष	मध्य
				स्वामी	दोणगा	अश्व	देव	अस्य
				विशाखा	व्याघ्र	गाय	राक्ष	अस्य
				अनुराधा	हरण	श्वान	देव	मध्य
				ज्येष्ठा	मृग	श्वान	राक्षस	आय
				मूल	श्वान	मुगुल	राक्षस	आय
				पूर्वाषा-	वानर	मेढा	मनु-	मध्य
				उत्तराषा	मुंगुल	सर्प	मनु	अस्य
				अभिजित	नकुल	सर्प	मनु	अस्य
				श्रवण	मुगुल	सर्प	देव	अस्य
				धनिष्ठा	वानर	मेढा	राक्षस	मध्य
				शततारका	सिंह	गज	राक्षस	आय
				पूर्वाभा	अश्व	हंस	मनु	आय
				उत्तराभा	गज	सिंह	मनु-	मध्य
				देवती	पशु	व्याघ्र	देव	अस्य

ताराबजाची टीका

बधूनक्षत्रा पासून वरनक्षत्र मोजावें आणि ९ नोंभागावें शेष ३ अथवा ५, ७, हे अशुभ. अन्य सर्व शुभ होत. असेंच वरनक्षत्रा पासून बधूनक्षत्रा पावेतो मोजिलें असतां पूर्ववत् प्रमाणेंच जाणावें.

भकूट.

नवपंचक

मीनालिभ्यां युते कीटे कुंभे मिथुनसंयुते ॥ मकरे कन्य

कायुक्तेन कुर्यान्नवपंचके ॥ २२ ॥ ६१ ॥

टी० - मीना पासून नवाचे अंत्राने वृश्चिक राशयेते. आणि वृश्चिका पासून मीन राशा पांचवी येते. आणि कर्क मीनासीं नवपंचक. वृश्चिकाशीं पांचनव आणि कुंभ मिथुन. व मकर कन्या या दोन दोन राशी नवपंचका च्या वर्जाव्या.

मृत्युषडाष्टक.

मेषकन्यकयोरेवतूला मीनकयोस्तथा ॥ युग्माल्यो

स्तुबुधैर्ज्ञेयो मृत्युर्वेनक्रसिंहयोः ॥ कुंभकर्कटयोश्चै

वचृषकोदंडयोस्तथा ॥ २३ ॥ ॥ ६१ ॥

टी० - मेष आणि कन्या. यांचें परस्परें साहा आणि आठ. असें अंतर. याच क्रमानें तूळ, आणि मीन, आणि मिथुन, वृश्चिक, मकर, सिंह. कुंभ, कर्क, धन, वृषभ. त्या दोन दोन राशींस मृत्युषडाष्टक ह्मणतात. तें वर्जावें.

प्रीतिषडाष्टक

सिंहो मीनयुतश्चैव तुला वृषयुतस्तथा ॥ धनुः क

र्कयुतंचैव कुंभकन्यकयोस्तथा ॥ नक्रस्य मिथुने

प्रीतिर जाल्योः प्रीतिरुत्तमा ॥ २४ ॥

॥ ६१ ॥

टी०-सिंह मीन. तूळ वृषभ. कुभ कन्या. मकर मिथुन मेष वृश्चि
क. धन कर्क या दोन राशीचें प्रीति षडाष्टक हें शुभ होय

द्विर्द्वादश

मेघझषौ वृषमिथुनौ कर्क हरीतुलकन्यके ॥ अलि
धनुपी मकरकुंभावेतौ द्विर्द्वादशे राशी ॥ २५ ॥

टी०- मेष मीन. वृषभ मिथुन कर्क सिंह तूळ कन्या वृश्चिक धन
मकर कुभ या दोन दोन राशीचें द्विर्द्वादश घेतें त्या राशी वर्ज्या

चतुर्थदशम, तृतीय एकादश, उभयसप्तम.

चतुर्थे दशमश्चैव तृतीय एकादशः शुभः ॥ उभ
यः सप्तमः साम्यमेक क्षे शुभमुच्यते ॥ २६ ॥

टी०- वधू वरांच्या परस्परें राशीचें चतुर्थ दशम अथवा तृतीय एकाद
श आत्याचर शुभ. आणि उभय सप्तम सम होत. आणि एक नक्षत्र
असल्यास शुभ जाणावें

वश्या वश्ययोजनें.

सिंहं विना नृणां सर्वे वश्या भक्ष्याश्च तोयजाः ॥ सिं
हस्य वश्या त्क्लात्सिं सर्वे णव्यवहारिकः ॥ २७ ॥

टी०- सिंहा वाचून मनुष्यांस सर्वे चतुष्पादिक वश्य होत. आणि जखे
द्रव भक्ष्य होत. आणि सिंहासीं वृश्चिका वाचून सर्व वश्य होत शेष
राशीशीं भक्ष्या भक्ष्य वर्जून वश्या वश्य व्यवहारवत् योजावें.

ग्रहांचे शत्रुत्व, समत्व, मित्रत्व.

शत्रुमंदसितौ समश्च शशिजो मित्राणि शेषारवे
स्तीक्ष्णां शुर्हि मरश्मिजश्च स्रुद्दौ शेषाः समाः
शीतगोः ॥ जीवेदं षणकराः कुजस्य स्रुद्दौ ज्ञोरिः
सिताकीसमौ मित्रे सूर्यसितौ बुधस्य हिमगुः शत्रुः

समाश्रयापरे॥ गुरोःसौम्यसिनावरीरविक्रतोम
 ध्योपरेखन्यथासौम्याकीरुहदौसमोकुजगुरुशु
 क्रख्यशेषावरी॥ शुक्रलोकहृदौसमःसरगुरुःसौ
 रस्यत्यन्येरायैप्रोक्ताःसहृद स्त्रिकोणभवन्नात्ते
 मीमयाकीर्तिताः ॥

नावें	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि
शत्रु	शनिशुक्र	०	बुध	चंद्र	बुधशुक्र	रविचंद्र	रविचंद्रमंगळ
सम	बुध	मंगळगुरु शुक्रशनि	शुक्रशनि	मंगळगुरु शनि	शनि	मंगळगु	गुरु
मित्र	चंद्रमंगळ गुरु	रविबुध	गुरुचंद्र रवि	रविशुक्र	रविचंद्र मंगळ	बुधशनि	बुधशुक्र

गुणाचेंमेलन मातेंडमतावरून

वर्णांचागुण॥१॥

वश्याचेगुण॥२॥

उभयतांचा एकवर्ण अथवा वराचा

वैरभक्ष्येगुणाभावोद्वयोः साम्येगुणद्वयं॥

उच्चवर्णअसतांगुण १ अन्यथा०

वश्यवैरेगुणश्चैकोवशभक्ष्येगुणार्धकं॥

१॥टी०॥शत्रुभक्ष्यगुण०॥ एकजातीय

गुण२॥वश्यवैरगु०१॥वश्यभक्ष्यगु०१॥

वराचे वर्ण		ब्रा.	क्ष.	वै.	शू.
वृ ह स्	ब्राह्मण	१	०	०	०
	क्षत्रिय	१	१	०	०
	वैश्य	१	१	१	०
	शूद्र	१	१	१	१

चतुषद	२	११०	१	०	२
मानव	११०	२	०	०	०
जलचर	१	०	२	२	२
वनचर	०	०	२	२	०
कीटक	१	०	१	०	२

ताराचेगुण॥३॥

एकतोळभयत्तताराशुभाचैवाशुभान्यतः॥ तदासार्द्धगुणश्चैकताराशुधौ
 मिथस्त्रयः॥ उभयोर्नशुभातारास्तदाशून्यंसमादिशेत्॥ टी० एकानीशुभआणि

एकाची अक्षरभ्रमालीतरगुण दीड ॥ दोघांची एकतारा अथवा शुभतारा आ
लीतर गुण ३ आणि उभयतांच्या अक्षरभ्रम तारा आ० तरगुण० शुभ्यजाणार्थे

ताग	१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	३	३	१११	३	१११	३	१११	३	३
२	३	३	१११	३	१११	३	१११	३	३
३	१११	१११	०	१११	०	१११	०	१११	१११
४	३	३	१११	३	१११	३	१११	३	३
५	१११	१११	०	१११	०	१११	०	१११	१११
६	३	३	१११	३	१११	३	१११	३	३
७	१११	१११	०	१११	०	१११	०	१११	१११
८	३	३	१११	३	१११	३	१११	३	३
९	३	३	१११	३	१११	३	१११	३	३

योनीचेगुण.

महावैरेचवैरेचस्वस्वभावेयथाक्रमं ॥ मैत्रेचैवाति
मैत्रेचरेवंदुहित्रिचतुर्गुणाः ॥

गि०- महावैरान्चागुण ॥ उभयशत्रुत्वान्चागुण १ स्वभावाचेगुण २ उभयमित्राचेगु
ण ३ अतिमित्रत्वान्चागुण ४ एकजानीयगुण ५ व्यवहारत्

	अ	ग	म	स	श	मा	मू	पा	म	व्या	ह	वा	मु	सि
अश्व	४	२	२	३	२	२	२	१	०	१	३	३	२	१
गज	२	४	३	३	२	२	२	३	१	२	३	३	२	०
मय	२	३	४	२	१	२	१	३	३	१	२	०	३	१
मर्ष	३	३	२	४	२	१	१	१	१	२	२	२	०	२
शिवान	२	२	१	२	४	२	१	२	२	१	०	२	१	१
माजोर	२	२	२	२	२	४	०	२	२	१	३	३	२	२
मूषक	३	२	१	१	१	०	४	२	२	२	२	२	२	१
गाय	१	२	३	२	२	२	४	३	०	३	२	२	२	१
महिषी	०	३	३	२	२	२	३	४	१	२	२	२	२	३
व्याघ्र	१	२	१	१	१	१	२	०	१	४	१	१	२	२
हरण	३	२	२	२	०	३	२	३	२	१	४	२	२	२
यानर	३	३	०	२	२	३	२	२	२	१	२	४	३	२
सुसुत	२	३	३	०	१	२	१	२	२	२	२	३	४	२
सिंह	१	०	१	२	१	१	१	१	३	२	२	२	२	४

कलहो देवदैत्यानां मृत्युर्मानवरक्षसां ॥ ॥ ६९ ॥ ॥

टी०- दोषांच्चा एकगण उत्तम प्रीति, मनुष्य देव मध्यम, देवदैत्य कलह.
मनुष्य राक्षस मृत्युप्रद असें जाणावें.

कूटफलमाह ॥ ॥ षष्ठाष्टके पमृत्युः पंचमनवमेनपत्य
वाज्ञेया ॥ द्विर्द्वादशे निर्धनताशेषेषु मध्यमताज्ञेया ॥

टी०- उभयतांचें षडाष्टक मृत्युकारक. आणि नवपंचक अनपत्य कारक, द्विर्द्वाद-
श निर्धनता. शेष मध्यम तीं घ्यावीं.

नाडीफलमाह ॥ ॥ अग्रनाडी व्यधेद्गर्ता मध्यना
डी व्यधेद्दुयं ॥ पृष्ठनाडी व्यधेत्कन्यास्त्रियतेनात्र संशयः

टी०- दोषांची आद्यनाडी भर्त्यास वाईट. मध्यनाडी दोषांस वाईट. अंत्यनाडी
कन्येस मृत्युप्रद होय.

मध्यनाडी ॥ ॥ जठरे निर्धनत्वं च गर्भे मरणमेव च ॥

पृष्ठे दौर्भाग्यमाप्नोति तस्थानां परिवर्जयेत् ॥

टी०- दोषांची मध्यनाडी निर्धन. आणि गर्भ असतां मृत्यु. अंत्यनाडी दौर्भा-
ग्य कारक अशा वर्जाव्या.

ज्योतिः प्रकाशो पार्श्वनाडी ॥ निधनं मध्यनाड्यांतुदंपत्यौ

नैव पार्श्वयोः ॥ करग्रहे पृष्ठनाड्यौ न निद्येद्विदितद्वचः ॥

टी०- दोषांची मध्यनाडी निधन, तशीच पार्श्वनाडी, परंतु विवाहास पार्श्वना-
डी निंदित नाही अन्यमते क्षत्रियादिकांस उक्त होय.

असत्कूटाचें ॥ ॥ स्त्रीनक्षत्रा पासून वरनक्षत्रजवळ असलें तर अशुभ आ-
णि वरनक्षत्रा पासून स्त्रीनक्षत्र दूर असलें तर शुभ, जर नक्षत्र एक अथवा स्त्रा-
मी एक असला तर शुभ जाणावें.

वधूवरांचे गुण एकत्र पाहाण्याचें कोष्टक.

णाया आणि नक्षत्रवृत्तचरणउभयतांचा असता गुण शून्य जाणावा.

	मे	वृ.	मि	क	सिं	क.	त्	वृ	ध	म.	कु	मी.
मेष	७	०	७	७	०	०	७	०	०	७	७	०
वृषभ	७	७	०	७	७	०	०	७	०	०	७	७
मिथुन	०	७	७	०	७	७	०	०	७	०	०	७
कर्क	७	०	७	७	०	७	७	०	०	७	०	०
सिंह	०	७	०	७	७	०	७	७	०	०	७	०
कन्या	०	०	७	०	७	७	०	७	७	०	०	७
तूळ	७	०	०	७	०	७	७	०	७	७	०	०
वृश्चिक	०	७	०	०	७	०	७	७	०	७	७	०
धन	०	०	७	०	०	७	०	७	७	०	७	७
मकर	७	०	०	७	०	०	७	०	७	७	०	७
कुंभ	७	७	०	०	७	०	०	७	०	७	७	०
मीन	०	७	७	०	०	७	०	०	७	०	७	७

एवं गुण मेहन अष्टादशगुणोत्तर शुभ-न्यूनंतु अशुभं ॥

वर्णादिकांचीं फळे

यास्या दूर्णाधिका कन्याभर्ता तस्या न जीवति ॥ यदि जीवति भर्ता तु ज्येष्ठपुत्रो विनश्यति ॥ ॥४॥

टी०-कन्येचा वर्ण श्रेष्ठ असला तर, तिचा भर्ता नाश पावेल, अथवा ज्येष्ठ पुत्र नाश पावेल.

वैरयोनीचे फळ ॥ अश्व आणि त्रैस अशा वैरयोनि परस्परें बधूवरांना, तशाच राजांना व शोबकाचा, शतभइलकानी चर्जाव्या, व्यवहार वत् ॥

गणाचें फळ ॥ स्वगणाचोत्तमाप्रीतिर्मध्यमानरदेवयोः ॥

कलहो देवदैत्यानां मृत्युर्मानवरक्षसां ॥ ॥ ७७ ॥ ॥

टी०- दोषांश्चा एकगण उत्तम प्रीति, मनुष्य देव मध्यम, देव दैत्य कलह.
मनुष्य राक्षस मृत्युप्रद असं जाणावे.

कूटफलमाह ॥ ॥ षष्ठाष्टके पमृत्युः पंचमनवमेन पत्य
वाज्ञेया ॥ द्विर्द्वादशो निर्धनता शेषेषु मध्यमता ज्ञेया ॥

टी०- उभयतां च षडाष्टक मृत्युकारक. आणि नवपंचक अनपत्य कारक, द्विर्द्वाद
श निर्धनता. शेष मध्यम तीं च्यावीं.

नाडीफलमाह ॥ ॥ अग्रनाडी व्यधेद्गर्ता मध्यना

डी व्यधेद्दुयं ॥ पृष्ठनाडी व्यधेत्कन्यास्त्रियतेनात्र संशयः

टी०- दोषांची आघनाडी भर्त्यास वाईट. मध्यनाडी दोषांस वाईट. अंत्यनाडी
कन्येस मृत्युप्रद होय.

मध्यनाडी ॥ ॥ जठरे निर्धनत्वं च गर्भे मरणमेव च ॥

पृष्ठे दोर्भाग्यमाप्नोति तस्यातां परिवर्जयेत् ॥

टी०- दोषांची मध्यनाडी निर्धन. आणि गर्भ असतां मृत्यु. अंत्यनाडी दोर्भा
ग्य कारक अशा वर्जाव्या.

ज्योतिः प्रकाशो पार्श्वनाडी ॥ निधनं मध्यनाड्यां तुदं पत्यौ

नैच पार्श्वयोः ॥ करग्रहे पृष्ठनाड्यो न निंद्ये इति तद्वचः ॥

टी०- दोषांची मध्यनाडी निधन, तशीच पार्श्वनाडी, परंतु विवाहास पार्श्वना
डी निंदित नाही अन्यमते क्षत्रियादिकांस उक्त होय.

असत्कूटाचं ॥ ॥ स्त्री नक्षत्रा पासून वर नक्षत्रजबळ असलें तर अशुभ आ-
णि वर नक्षत्रा पासून स्त्री नक्षत्र दूर असलें तर शुभ, जर नक्षत्र एक अथवा स्त्रा-
मी एक असला तर शुभ जाणावे.

वधूवरान्चे गुण एकत्र पाहाण्याचें कोष्टक.

क	कू	कू	कू	रु	रु	रु	ध	ध	ध	म	म	म	कुं	कुं	कुं	मी	मी	मी	
१०	११	१	१११	१०	१	१	१	१	१०	१११	१	११	१११	१	१११	१०	१	१	
वि	वि	स्त्रि	वि	वि	थ	ज्ये	मू	पू	उ	उ	श्र	ध	ध	श	पू	पू	उ	रे	
२२	२२१	२१	२३१	१५१	२४	१५	२१	३३	३१	३६	२७	२१	२१	१६	१०	२१	३१	३४	१
५	१३१	१५१	२३१	१८१	१५१	१५१	३४	२६	३४	२८१	२५१	११	११	२७	२५	३०१	२४	३२	२
१५१	२७१	१५१	१५१	१६१	१८१	२५१	३३१	२८	२०	१८१	२४	२५	२६	२७	२०	२५१	२६१	१०१	३
२८	२०	७१	१२१	२०१	१६१	३०१	२९१	३३१	५१	१४	२०१	३११	३०१	३११	२४१	२११	२११	१४	४
३४	१७	१३१	६१	१४	२११	२४१	१५	११	१२१	१८	२६	३०१	३३	३११	३१	२८	२८	३०	५
२१	१०	२३	१५१	२३१	२११	२५१	१६	१२	१८	२३१	३४	२१	२०	२८	२०१	२७	२९	२८	६
२१	२१	३४	३०१	२४	११	१५१	२३	१९	१८	२११	२६	१३	१४	२२	२४१	२७	२९	२८	७
३४	३४	३४	३४	२११	१७	४	१४	२८	२८	२४१	२९	१९	२०	१३	८	२०१	२८	२८	८
२७१	२७१	३४	२९	१६१	२११	७	१५	२७	२७	३३१	२४१	१८	१५१	१४	१०	१९	२८	२८	९
२२१	२२	२८	२३	२१	२६	१११	१०१	२३१	२६	२५	२७	२१	१४	८१	१११	२०	३६	२५	१०
१२१	१२	२७	२२१	२१	१८	११	१९१	१०१	२२१	२६	२७	२३	६	१५	१०१	८	१८	२७	११
२७१	२७	६	१०	१६१	२०	२६	२५	१७१	२१	२३	२३	२६	९	२०	१३	२४	३१	१३	१२
२८१	२४१	१०	१९	३२१	२४१	३२	३३१	१६१	१७	४	४	१९	२४१	२४१	१८	१८	१८	१११	१३
१४	१६१	२४१	१८१	२४१	२२१	३०१	३२१	२४१	३२१	१९१	१८	५	९१	१८१	२४१	२४	१६	२४	१४
१९१	१५१	२५१	१५	२११	३०१	२२१	२३	३२१	३२१	१९१	१९	१२	१६१	१०१	१०१	१५	२६	२४	१५
३०	२०१	३०१	२३१	१८	२७	१३	२४	२५१	२५१	२६	२६	१८	१६	९१	११	१८	३०	२८	१६
३३	२६	३२१	२४१	२०	२७	१४	१५	२७	२६१	२५	२६	२१	१७	१०१	१३	१८	३०	२८	१७
३४	३३	२६	३०१	२७	११	२५	२६	१२	२२	१८१	११	१८	१९	२२१	१७	२०	१२	२२	१८
३४	३४	३२१	३२१	२३१	७१	१११	२१	१२	२१	२६१	२६	२४	२४	३०१	२६	२४	५	५	१९
२८	३३	३६	३३	२३	२०१	२७१	२३	२७	१८	३३१	२४	२७	२७	२८	३४	२०	२१	१३	२०
३२१	३२१	३३	३४	२६	१७१	२११	२६	२०	१४	१८१	१६१	२०	३०	३१	२०	१५१	१०१	७	२१
२६	१९१	२६१	२६	३२	३३	३११	२८१	२३	१५१	१३	१५१	२४१	२४१	२५१	१११	२६	२५	१९१	२१
१२	८	३२	१८	३३	३६	३६	२४१	३३१	३०१	२६	३१	१६	११	२१	२४१	३१	२५	३४	२३
२५	२११	१६१	२११	२११	३६	३६	२२	२५	२५	२११	२५१	२४१	२६	१०१	१६१	२८	२८	२४	
२७	२७	२६	२७	३२१	१०१	२४	३४	१५	३३१	२३१	२६१	३०१	२७	२०१	१३१	१६	२६	२८	२५
१२	१८	१९	२६	३११	१०१	३२१	३४	३६	३४	२८	३४	१६१	१३१	२३१	२७	३०१	१७१	३२१	२६
२१	२७	१९	१९	२३१	३२	३२१	३२१	२४	३६	१५	२६	३२१	३३	२२१	२९१	३२	३२	२४	२७
१७	३११	३११	३३१	१९१	२७१	२२	२८१	२५	३३	३६	३४	३२	३११	१८१	३११	३०	३०	२२	२८
२०	२७	२२१	१७१	१४	२७	२३	१९१	२८	२७	३४	३६	३३	३६	१९१	२५१	२७	२९१	२२१	२१
१७	२४	२९	३०१	२७	१३	२७	२४१	२१	१८	३२	२७	३४	३२	२५	२५	२४	१४	२२१	३०
१७	२५	२७	३११	२६	१२	२६	२२१	१५१	२४१	२६१	१९	३१	३४	३३	३२१	१७१	८	१५१	३१
२५	३३	२८	२३	२७	२१	१९	३२१	२४	२४	२६	१८१	२५	३३१	३६	३२	१८	१०१	२७१	३२
१७१	३१	३३	३३	२७१	२७१	३४	१६१	१९१	३०१	३२१	२३१	१८१	३२१	३३	३४	३४	३४	३२१	३३
२०	१३	२०१	१०१	२७	२६	२३	२३१	३०१	३१	२९१	३०१	३१	१७१	१०	१७१	३४	३३	३०१	३४
११	५	२१	१३१	२६	१९	३४	३११	२३१	३११	२५१	२११	२२	८१	१७१	२०	३३	३६	३४	३५
२२	१८	१२	८	१८१	२७	२९	२८	३०	२२१	२०१	२३१	२९१	१५१	१७१	२०१	३०१	३४	३४	३६

राजमार्तंढे, दुष्टकूटांचीं दानें

षडाष्टके गोमिथुनं प्रदद्यात्कां स्व्यं सरूप्यं नवपंचमे च
नाड्यां सुधेनान्नसुवर्णचस्रं द्विर्द्वादशे ब्राह्मणतर्पणं च

टी०- अतिसकट विवाहीं वधूवरान्चे दुष्टकूटादि फयांचो दानें षडाष्टकीं दानगांणी,
नवपंचकी, कां स्वपात्र, रूपें, एकनाडीसगाय, अन्न, सुवर्ण, यत्न, द्विर्द्वादशास, मि
प्रसतर्पण असें केले असतां दुष्टकूटांचे दोष जातात

जावणीसयोनी पाहणें उक्तनाहीं त्यास जातकपहा
वेंतो प्रकार वास्तुप्रकरणीं कथन केला आहे.

विवाहासनक्षत्रें उक्त.

मूळमैत्रकरस्वातीमघाषोष्णाध्रुवेद्वैः॥ एतैर्नि
दोषभैः स्त्रीणां विवाहः शुभदः स्मृतः ॥ ५१ ॥

टी०- मूळ, अनुराधा, हस्त, स्वाती, मघा, रेवती, रोहिणी, तिन्हीउत्तरा, मृग, हीं नक्ष
त्रे निर्दोष स्त्री विवाहास शुभ होत

एकविंशति महदोष

पंचागशुद्धिरहितो दोषस्त्वाद्यः प्रकीर्तितः॥ उदया
स्तशुद्धिरहितो द्वितीयः सूर्यसंक्रमः॥ तृतीयः पाप
षड्गोभृगुः षष्टः कुजोष्टमः॥ गंडांतं कर्तरीरीफष
डष्टदुश्चसंग्रहः॥ दंपत्योरष्टमं लग्नं राशौ विषघटी
तथा॥ दुर्मुहूर्तो वारदोषरार्जरीकंसमांघ्रिभं॥ य
हणोत्पातभंक्रूरविद्वर्क्षंक्रूरसंयुतं॥ कुनवांशो महा
पातौ वैधृति श्रैकविंशतिः॥

टी०- प्रथम पंचाग शुद्धिरहित दोष॥ १॥ उदयास्त शुद्धिरहित॥ २॥ सक्रांति
दिनसा॥ ३॥ पापग्रहाचावर्ग॥ ४॥ लग्नीशुक्र ६ नसावा॥ ५॥

मंगळ लुग्नीं आठवा नसावा ॥६॥ चंद्र ६, ८, १२, लुग्नीं नसावा ॥७॥ गंडांत
 त्रिविध नसावे ॥ ८ ॥ कर्तरी ॥९॥ लुग्नीं चंद्र व पापग्रह नसावे ॥१०॥ वधूव
 रांचे राशी पासून अष्टम लुग्ने वर्जावे ॥११॥ विषघटी वर्जाव्या ॥१२॥ दुष्टमुहूर्त
 ॥१३॥ यामार्धादिक् ॥१४॥ लता ॥१५॥ ग्रहण नक्षत्र ॥१६॥ उत्पात नक्ष
 त्र ॥१७॥ पापग्रहवेध नक्षत्र ॥१८॥ पापग्रहयुक्त नक्षत्र ॥१९॥ पापांश ॥२०॥
 संक्रांतिसाम्य ॥ २१ ॥

दोषलक्षणमाह कर्तरी.

लग्नाच्चंद्राद्य यद्विस्थौ पापखेदौ यदातदा ॥ कर्त
 रीवर्जनीयासाविवाहोपनयानिषु ॥ नहिकर्तरी
 जोदोषः सौम्ययोर्यदिजायते ॥ शुभग्रहयुतं ल
 ग्नं क्रूरयोर्नास्ति कर्तरी ॥

टी०- लग्न अथवा चंद्र यां पासून वारा आणि दोन या स्थानीं पापग्रह असतां
 कर्तरी दोष होय, तो विवाह आणि उपनयनास वर्जावा. कर्तरी दोष भंग लक्ष
 ण चरसांगितले स्थानीं सौम्यग्रह असले तर अथवा शुभग्रहयुक्त लग्न अस
 लेतर शुभ आणि क्रूर ग्रह असतां ही कर्तरी दोष नाही.

वधूवरांचे राशी पासून आठवे लग्न.

वरवध्वोर्बदोश्चापि जन्मराशेश्च लग्नतः ॥ त्या

ज्यमष्टमलग्नं स्याद्विवाहव्रतबंधयोः ॥ ५ ॥

टी०- वरवधूव वटु यांची जन्मराश व लग्न त्यां पासून अष्टम लग्न विवाहास आ
 णि उपनयनास वर्जावे.

दुष्टमुहूर्तकथन.

तिथ्यंशो दिनमानस्य रात्रिमानस्य चैव हि ॥ मुहूर्तः
 कथितस्तेषु दुर्मुहूर्तेशु भेत्यजेत् ॥ ॥ ५ ॥

टी०-दिनमानव रात्रिमान राँचा १५ पा अश दुर्मुहूर्त होय तो शुभकार्यानि वर्जावा

यामार्धादिककथन.

सूर्याद्यामदलंदिवैचनिगमाद्यश्वीषुनागत्रिषट्
संख्याकंकुलिकं दिवेन्द्रविदिङ्-नागर्तुवेदद्विकम्॥
व्येकंतंनिशिषोडशांशमपरेतिथ्यंशमुद्भ्रंतिनैः का
लंकंटकमैनिघंटममरेज्यज्ञास्फुजिद्भ्यः क्रमात्॥

टी०- दिवा रविवारा पासून अर्धयामार्ध को षकांत अंक आहेत आणि प्रवृत्ति निवृत्तीने अंक आहेत ते यथानु क्रमेकरून जाणावे ते शुभ कर्मास वर्जावे. दिवा दिनमानाचा षोडशांश रविवारा पासून कुलिक को षकांत अंक आहेत ते कुलिक संज्ञा होत, शुभ कर्मास वर्जावे रात्री एकेक न्यून करावा. केचिन्मते दिनमानाचा षचदशांश वर्ज करावा, गुरुवारा पासून कालदोष, बुधवारा पासून कटक आणि शुकवारा पासून ऐनिघंट हे सर्व यथाक्रमे वर्जावे कुलिकयत्

वार	यामार्ध घटिका			कुलिक प० २	काल प० २	कटक प० २	ऐनिघंट प० २
	संख्या	प्रवृत्ति	निवृत्ति				
रवि	४ था	१२	१६	१४ वा	८ वा	६ वा	१० वा
चंद्र	७ वा	२४	२८	१२ वा	६ वा	४ था	८ वा
मंगळ	२ रा	४	८	१० वा	४ था	२ रा	६ वा
बुध	५ वा	१६	२०	८ वा	२ रा	१४ वा	४ था
गुरु	८ वा	२८	३२	६ वा	१४ वा	१२ वा	२ रा
शुक	३ रा	८	१२	४ था	१२ वा	१० वा	१४ वा
शनि	६ वा	२०	२४	२ रा	१० वा	८ वा	१२ वा

एकादिवसान यामार्ध ८ कुलिकादिसेवा वारपरले जाणावे परंतु सांख्यन्यावारीजे वर्जावपाचे ते कोष्टकात लिहिले आहेत ते वर्जावे

लुत्तादोष

भौमाश्राकृतिषट्जिनाएनखभंहंत्यग्रतोलुत्तया
खेटोकोर्कमितंशशोमुनिमितंपूर्णोनसत्तच्छुभे॥

टी०— भौमजानक्षत्रीं असेल त्यापासून तृतीयनक्षत्रीं लुत्तादोष आणि बुधज्या
नक्षत्रीं त्यां पासून बायीसावें नक्षत्र. गुरुजान० त्या पा० ६ वें न०, शुक्रज्या
नक्षत्रीं त्या पा० २४ वें न०, शनि ज्यानक्ष० त्या पा० ८ न०, राहु ज्या नक्षत्रीं
त्या पा० २० वें न०, रविजानक्ष० त्या पा० १२ वें न० चंद्रपूर्ण असतां ७ वें नक्ष
त्रीं लुत्तादोष हे दोष मागध देशीं अशुभ, अन्यदेशीं शुभ हीत.

ग्रहणउत्पातनक्षत्रदोष.

यस्मिन्धिष्येमहोत्पातोग्रहणंवाभवेद्यदि॥तस्मि
न्धिष्येशुभंकर्मषण्मासेवर्जयेद्बुधः॥

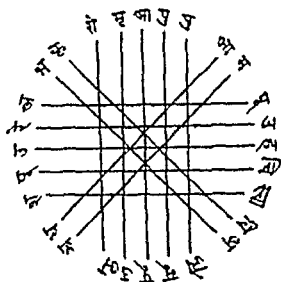
टी०— जा नक्षत्रीं उत्पात अथवा ग्रहण होते तें नक्षत्र ६ महिने शुभकर्मास
वर्जावें.

पापग्रहयुक्तआणिवेधनक्षत्रे.

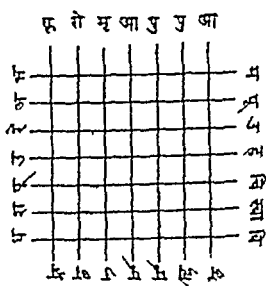
शुत्यग्निभेभिजिद्वाह्येवैश्वेद्वर्षेबुरुद्रभे॥मूलादि
त्येचपुष्येद्रैमैत्राश्लेषेमघांतके॥दस्यभाग्यर्यमां
त्येचहस्ताहिर्बुध्यभेतथा॥चित्राजन्वरणेस्वा
तीधारुणेचपरस्परं॥वासवेन्द्राग्निभेतद्वेधः
सप्तशलाकजः॥त्याज्यःपापौद्गवोयलाद्भूत
बंधादिकर्मरू॥ ॥७५॥ ॥७६॥

टी०— पंच सप्त शलाकामध्ये ज्या रेषेवर जें नक्षत्र असेल त्या नक्ष-
त्रीं पापग्रह असतां त्याचे समोरचे रेषेवरचें नक्षत्र विद्ध होय.

पञ्चशलाकायत्र

सप्तशलाकायत्रकोटक.

नक्षत्रचरणवेध.

सप्तपञ्चशलाकाभ्यांविद्धमेकार्गलेनयत् ॥ ततो

पग्रहगंधिष्यंपादमात्रंशुभैस्यजेत् ॥

वेधमाद्यंतयोरंध्यौरन्योन्यं द्वितृतीययोः ॥ क्रूरैर

पित्यजेत्सादंकेचिदूर्ध्वमहर्षयः ॥ २ ॥

टी०- विद्धनक्षत्र, एकार्गला आणि लता उत्सात नक्षत्र याचे चरणीं शुभग्रह असतां तो चरण शुभकर्मास वर्जावा प्रथम चतुर्थ आणि द्वितीय तृतीय नक्षत्र चरण परस्परे करून विद्ध होत हे केचिन्मते करून पाप ग्रह विद्धनक्षत्राचे चरण वर्जावे

एकार्गलादोषमार्तंडमते.

चिर्कभादि दुष्टयोग रहित दिन नक्षत्रापासून अभिजित् सह गणून विषम नक्षत्री सूर्य असतां एकार्गला दोष होय

चंडायुध.

शूलगंडांस्त्यपापानांसाध्यहर्षणयोस्तथा ॥ अंत्यं

यच्चंद्रभंतस्मिन्नेतच्चंडायुधंनसत् ॥ ७ ॥

टी०- शूल, गंड, व्यतीपात, साध्य, वैधृति, हर्षण, या योगांत्वे अंतीं जे नक्षत्र असेल त्यास चंडायुध दोष होय.

क्रांतिसाम्य,

युग्मे धनुः कर्करलौचयुक्ते कन्या च मीने वृषनक्रयुक्ते ॥

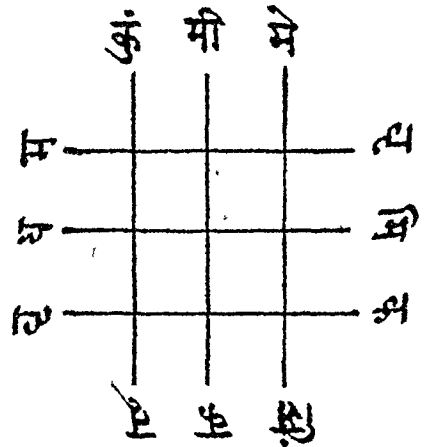
मेषे च सिंहे च घटे तुलायां क्रांते च साम्यं शशिसूर्ययोगे ॥

टी०- धन मिथुन या लुग्नीं सूर्य व चंद्र असले ह्यणजे क्रांतिसाम्य होय या प्रमाणे कर्क वृश्चिकादि युग्मांचा ठायीं जाणावे.

चक्राचा क्रम ॥ ऊर्ध्वरेखात्रयं चैव तिर्यग्रेखात्रयं तथा ॥

क्रांतिसाम्यं बुधैर्ज्ञेयं मध्ये मीनं तु योजयेत् ॥

टी०- तीन ऊर्ध्वरेखा आणि तीन आडव्या रेखा देऊन मध्यभागीं चें रेखेवर मीन लग्ना पासून क्रममांडून द्वादश लग्नांचा युग्मीं क्रांतिसाम्य, चंद्र आणि सूर्य समोरासमो र आले असतां होय. हा दोष कौशल्य दे शीं वर्ज्य

जामित्रदोष.

लग्ने दोर्नास्तगः पापस्तत्तुल्यांशे यदि स्थितः ॥ तदा जामित्रदोषस्यान्नहिन्यूनाधिकं शके ॥ क्रूरो वा यदि वा सौम्यो लग्नाच्चंद्राच्चरवेचरः ॥ एकोपि यदि जामित्रे समां शे च तदा भवेत् ॥ जामित्रं न प्रशंसंति गर्गकश्यपदेव लाः ॥ आयषष्ठतीयेषु धनधान्यप्रदोरधिः ॥ ॥ ६॥

टी०- लग्नचंद्रामध्ये सप्तमस्थानाचा पापग्रह न्यून करून तत्तुल्यांश आला असतां जामित्र दोष होय, अधिक न्यून असतां दोष नाही. दुसरा पक्ष. लग्नचंद्रापासून सप्तमस्थानीं शुभग्रह अथवा पापग्रह समांश असतां जामित्र

दोष होय, तो गर्ग करणपदेवल ऋषींच्या मते जाभिन्न दोष विवाहास वर्जावा. ज
रलग्नापासून एकादश, षष्ठ, तृतीय, या स्थानीं सूर्य असला तर जाभिन्न दोष
शुभप्रद जाणावा

चरत्रयदोष.

कर्कलग्नेथवामेषेधदांशो यदि दीयते ॥ तूलायां म
करे चंद्रे वैधव्यं जायते ध्रुवम् ॥ १॥ ॥ ६॥

टी०— कर्क व मेषलग्नां तूलांश आणि मकर अथवा तूळींचा चंद्र असे यो
गांचे दोष वैधव्य कारक ते वर्जावे

तिथिपरत्वे लग्ने वर्ज्य.

प्रतिपदि तूला मकरौ सिंह मकरौ तृतीयायां ॥ कन्या
मिथुने पंचम्यां सप्तम्यां चैव धनुः कर्कौ ॥ नवम्यां क
र्कसिंहौ एकादश्यां तु धनुर्मीनौ ॥ त्रयोदश्यां वृषभ
मीनौ शून्यं लग्नानितिथियोगात् ॥

टी०— प्रतिपदेस तूळ आणि मकर, तृतीयेस सिंह मकर, पंचमीस कन्या
मिथुन, सप्तमीस धन कर्क, नवमीस कर्क सिंह, एकादशीस धन मीन, त्र
योदशीस वृषभ मीन, ही या तिथींस लग्ने शून्य वर्जावी.

दोषनिवारण.

घूनं विना केंद्रगतो मरे ज्यस्त्रीकोणगोवापि हि लक्ष्मेकं
निहेति दोषांस्त्रिशतं भृगुश्च शतं बुधोवापि हि दृश्यमूर्तिः ॥

टी०— गुरु शुक्र अथवा बुध हे १-४ १०-९ ५ या स्थानीं असतां उक्त
तीनशें शभर असे ग्रहत्रय क्रमें करून दोषनाश करतात.

लग्नमुहूर्त
राशुदय

गजाग्निदस्त्रागिरिषट्कदस्त्राव्योमेंदुरामारसराम

रामाः॥कुरामरामागजचंद्रामानागेदुलोकाःकुगु
णानलाश्च ॥१॥षट्शंभरामारवशशांकरामासतां
गपक्षाश्वगजाग्निदस्ताः॥२॥

टी०- राशुदय ह्यणजे मेषादि द्वादशराशी तींच लग्नें होत. जाराशीस सूर्यये
ईल तें लग्नउदय काळीं प्रथम जाणावें. त्यांच्या पळसरव्येचा क्रम.

लग्नें	मेष	वृषभ	मिथुन	कर्क	सिंह	कन्या	तूळ	वृश्चिक	धन	मकर	कुंभ	मीन
पळें	२३८	२६७	३१०	३३६	३३१	३१८	३१८	३३१	३३६	३१०	२६७	२३८

लग्नांचा घटिकांची संख्या

मीनेमेषेअष्टपंचक्रमान्नाडयःपलानिच॥ वृषेकुंभेधिस
सद्विपंचदिद्विथुनेमृगे॥३॥धनुःकर्केशरेषट्त्रिसिंहाल्योःशर
भूत्रयं॥बाणाष्टदशतूलांगेलग्ननाडयःपलानिच॥४॥

टी०- मेषादि १२ लग्नें यांच्या घटिका पळांचा क्रम.

लग्नें	मेष	वृष	मि	क	सिं	क	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
घटी	३	४	५	५	५	५	५	५	५	५	४	३
पळें	५८	२७	१०	३६	३१	१८	१८	३१	३६	१०	२७	५८

भुक्तपळें प्रतिदिवसीं पाहाण्याचें.

मीनाजेसप्तषट्पंचपलानिचिपलानितु॥गोकुंभेष्टौयुग
शरादिग्विंशतिर्नृयुकूमृगे॥५॥कर्केचापेभवाःसूर्याःसिंहा
ल्योरुद्रद्विगताः॥तूलांगेदिकूचषट्त्रीणिलग्नेषे
कांशसम्मितिः॥६॥

टी०-जेंलग्नउदयकाळीं असेलतें प्रतिदिवसीं किती भोगातें त्याची संख्या.

लग्नें	मे	वृ	मि	क	सिं	क	तू	वृ	ध	म	कुं	मी
पळें	७	८	१०	११	११	१०	१०	११	११	१०	८	७
विपर्ये	५६	५४	२०	१२	२	३६	३६	२	१२	२०	५४	५६

उदयास्तलग्नकथन ॥ यस्मिन् राशौ यदा सूर्यस्तल्लग्न
सुदये भवेत् ॥ तस्मात्सप्तमराशिस्तु अस्तलग्नतदुच्यते ॥

टी०- जाराशीस सूर्ये ते ते च लग्न उदयकाळीं प्रथम, त्या पासून सप्तम राशी
सूर्यास्त होते ते अस्त लग्न जाणावे.

लग्नास उक्तांश देण्याचा क्रम ॥ वृषश्च मिथुनं कन्या तुला ध
नींश्च पस्तथा ॥ एते रश्मिनांशास्तु ततो न्ये कुनयांशकाः

टी०- वृषभ, मिथुन, कन्या, तूळ, धन, मीन, हे अंश द्वादश लग्नास शुभ होत
अन्य अशुभ होत. मेषादि १२ लग्ने व अंश ७ कोष्टकांत आहेत त्यांत ज्या
अंशास वर्ग शुद्धि येईल त्या अंशाखाळील कोष्टकांतिल लग्न घ्यावे आ-
णि त्या अंश घटीस अयनांश देऊन शुक्रकाळ आणावा.

	वृ	मि	क-	क	तू	ध	मी
मेष	१	१	१	१	१	१	१
वृषभ	१	१	१	१	१	१	१
मिथुन	१	१	१	१	१	१	१
कर्क	१	१	१	१	१	१	१
सिंह	१	१	१	१	१	१	१
कन्या	१	१	१	१	१	१	१
तूळ	१	१	१	१	१	१	१
वृश्चिक	१	१	१	१	१	१	१
धन	१	१	१	१	१	१	१
मकर	१	१	१	१	१	१	१
कुम्भ	१	१	१	१	१	१	१
मीन	१	१	१	१	१	१	१

कोष्टकांत चार अंक आहेत त्यांचीं नाचें, राशि, अंश, कला, चिफला, जाणावीं राशींची संज्ञा शून्याचें नांव, मेष आणि वृषभाचें नांव १, याप्रमाणें १२ राशी होत.

तात्काळ स्पष्टसूर्य आणावयाचें साधन.

गतगम्यदिनाहत द्युभुक्तः खरसाप्तांशवियुग्युतो ग्रहस्यात् ॥
टी०- पंचांगीं ग्रहांचे कोष्टकांत पौर्णिमेचा तसाच अमावास्याचा अवधिस्थ स्पष्टसूर्य आहे परंतु पौर्णिमेचा सूर्य ज्या दिवसांस न्यावयाचा ते दिवस मोजून त्या दिवसांनी सूर्याची गति कोष्टकांत लु गुणून ६० नीं भागून जे अंक येतील ते अंश, घटी, पळे जाणावीं. परंतु पौर्णिमेचा सूर्य तो मार्गें आणावयाचा असल्यास पंचांगीं सूर्याचे अंश, घटी, पळे, कोष्टकांत आहेत ते जे अंक आले असतील त्यांत कमी करावे आणि पुढें न्यावयाचा असल्यास आंत मिळवाचे ह्यणजे तात्कालिक सूर्य होतो.

उदाहरण. भुक्त दिवसाचें.

शके १७६९ कार्तिक शुद्ध ९ भौमवारीं स्पष्टसूर्य किती आहे तो सांग.

सूर्याची गति.		स्पष्टरवोचें उत्तर.			
प.	वि.	रा	अं	क	वि
६०	४७ गति	पंचांगस्थ २७	७	२१	५७
	६ दिवस ९ पासून १५ मेचें अंतरानें गुणावें.				
३६०	२८२ गुणाकार	वजा गति	६	४	४२
	भाग ६०) २८२ (४ अंश २४०	शेष संख्या	७	१	१७ १५
	४२ बाकी प.	हा स्पष्टसूर्य जाणाचा.			
३६०					
४	४२ मिळवावें				
३६४	४२				
६	४ ४२ भागाकार ६०) ३६४ (६४, ४२ २६				

अभुक्त दिवसाचें उदाहरण.

शके १७६९ कार्तिक कृष्ण ६ चा स्पष्ट सूर्य आणण्याचा क्रम. १५ मेना स्पष्ट सूर्य, राशि ७ अंश ७ घटी २१ पळें ५७ अभुक्त दिवस ६ सूर्याची गति ६० ५७ हे अंक ६ गुणाचे तो गुणाकार ३६५।४२ चास ६० नीं भागाचें शेष उरलें तें अंश ६ घटी ४ पळें ४२ हे अंक, वर सूर्याचे अंश घटिका पळामध्ये मिळवाचे ह्मणजे ७ राशि १३ अंश २६ घटी ३९ पळें या प्रकारें होतें

अयनांश आणावयाचा प्रकार.

शाकोवेदाधिवेदोनः षष्टिभक्तोयनांशकाः ॥ देया
स्तेतुरवौस्पष्टे चरलग्नादिसिद्धये ॥ ॥ ७५ ॥ ॥

टी०— चालत्या शकामध्ये ४४४ चारशे चवेताळीस कमी कराचे शेष राहिल त्यास ६० नीं भागाचें ॥ चरस्थिर द्विस्वभाव या लग्नाचें सिद्धिकारणें ते अयनांश स्पष्टसूर्याचे अंश घटिकेंत मिळवाचे ह्मणजे सायनसूर्य होतो.

उदाहरण.

शके १७६९ यात	भा-६०) १३२५ (२२ अंश	७	१	१७	१५	स्पष्टर
४४४ हेयजाकराचे	१२०					२२ ५ अयनांश
१३२५	१३५					मिळवाये.
	१२०					
	५					
	६० गुणक					
	भा-६०) ३०० (५ कळा					
	३००					
						सायन सूर्य आणावा

लग्नाचरून इष्टकाळ आणावयाचा क्रम.

स्फुटसायनभागर्कभोग्यांशफलसम्मितिः ॥

सायनांशतनोश्चापिभुक्तांशफलसंयुता ॥ म

ध्यलग्नोदयैर्युक्ता षष्ठ्याप्तानाडिकास्तनोः ॥ ७५

टी०- सायन सूर्यापासून भोग्य. आणि सायन लग्नाचरून भुक्त. आणण्याचा प्रकार. दोघांचा योग करून सूर्य लग्नाचे मध्यंतरीचा उदय घेऊन युक्त करावा त्यास ६० नीं भागावे ह्यणजे लग्नाचरून सूर्याचा भोग्य काळ स्पष्ट होतो. उदाहरण शके १७६९ कार्तिक शु० ९ भौमवारीं स्पष्टसूर्य राश्यादि ७।१ १७।१५ अयनांशाः २२।५ हे सूर्याचे अंश घटिकेंत मिळवावे. तो सायन सूर्य राश्यादि ७।२३।२२।१५ हा वृश्चिक राशीचा सूर्य २३ अंश २२ घटिका १५ पळें होय. हे ३० तिसांत उणे करावे ह्यणजे तो भोग्यांश ६।३७ ४५ सूर्य वृश्चिकेस आहे ह्यणून वृश्चिक राशीचा उदय ३३१ यानें भोग्यांश गुणावे ते अंक २१२४ त्यांस ३० तिसांनीं भागावे ते अंक ७३।८ हा सूर्याचा भोग्यकाळ जाणावा.

लग्नाचरून भुक्त आणण्याचा प्रकार ॥ मकर लग्न वृषभाशीं, तें कोष्टकांत पाहून, तें स्पष्ट लग्न घेतलें तें राश्यादि ९।१३।२० ह्यणजे मकर राशीचें लग्न १३ अंश २० घटिका होय. लग्नाचे अंश घटिकेंत अयनांशा २२।५ मिळवावे तें सायन लग्न १०।५।२५ कुंभराशीचें लग्न ५ अंश २५ घटिका सायन लग्न होय. लग्नाचे भुक्तांश ५।२५ कुंभराशीचा उदय २६७ यानें गुणावे ते अंक १४४६ हे ३० तिसांनीं भागावे ते अंक ४८।१२ हे अंक लग्नाचा भुक्तकाल होय.

भोग्य भुक्ता वरून इष्टकाल आणण्याचा प्रकार. भोग्य भुक्त योग १२१।२० सूर्य व लग्न या राशीचे मध्यंतरीचे उदय २ धन ३३६ मकर ३१० याचा योग ६४६ भोग्य भुक्त योग १२१ यास मिळवावे ते अंक ७६७ यांचा ६० नीं भागावे तो इष्टकाल घटी १२ पळें ४७ या पळा मध्ये प्रचुतीचीं ५ पळें मिळवावीं तो स्पष्ट इष्टकाल १२।५२ होय.

इष्टकाल.

धन ३३६	
मकर ३१० मिळवावे	
<u>६४६</u>	
१२१ हे भुक्तभौ. मिळवावे	
भा. ६०) ७६७ (१२घ.)	
<u>६०</u>	
१६७	
<u>१२०</u>	
४७	
<u>६०</u> गुणक	
भाग ६०) २८२० (४७ पळे	
<u>२४०</u>	
४२०	
<u>४२०</u>	

भुक्तभोग्ययोग.

४८	१२ भुक्त	} यांची वेरीज
७३	८ भोग्य	
<hr/>		
१२१	२० सूर्य व लग्न चाराशीचे मध्यं	
	तरीचे उदय २	
<hr/>		
	उत्तर इष्ट घटीचे	
घ. १२	प. ४७	
	५	प्रवृत्तीची पळे पांच मिळवावी
१२	५२	उत्तर इष्ट घटी

इष्टकालसमयासतकाल

सूर्यसाधन

तकालभवस्तथाघटिद्वयाः स्वरसैर्लब्धकलोनरंयुतः स्यात् ॥
 टी०- इष्ट घटीस सूर्य आणावयाचा त्यास, याच्या इष्टघटी मागे आल्या
 आहेत त्यांणीं सूर्याच्या घटी गुणून साठांनीं भागाव्या, जो भाग येईल तो
 सूर्यगत केला असला तर कमी कराव्या, आणि गम्य केला असला तर त्यांत
 मिळवाव्या. झणजे तत्काल सूर्य होय.

उदाहरण.

प्रश्न, शके १७६९ कार्तिक शुद्ध ९ भौमवारीं प्रातः कालचा सूर्य ७।१।१७
 १५ आहे तो सायन सूर्य किती होतो तें सांग.

इष्टघटीस गतीचा गुणाकार

	१२	५२	इष्टघटी
ग०			
६०	७२०	३१२०	
४७	५६४	२४४४	
	७२०	३६८४	२४४४

घटिका पळांचा भागाकार

७२०	३६८४	६०) २४४४ (४०
६२	४०	२४.
<u>७८२</u>	६०) ३७२४ (६२	<u>४४</u>
	३६०	
	<u>१२४</u>	
	१२०	
	<u>४</u>	

शेषांक ५५।१६ राहिले या अंकांस ३० नी गुणावे ते अंक १६५८ अशुद्ध उ-
दयाने भागावे, जो भाग येईल ते अंश शेषांक ५६ ते ६० नी गुणावें ते अंक ३३६९,
पुनः त्याच उदयाने भागावे त्या घटी ३२ शेष १५६ ते ६० ने गुणावे ते अंक १३९
पुनः त्याच उदयानी भागावे ती पळे ३५ मे प राशी पासून अशुद्धाचे पूर्ण
राशीपर्यंत राशि १० पूर्वीचे अंशादिक ६।१२।३५ त्याचा १० राशि अंशाने
वर मांडाव्या तें स्पष्ट सायन लग्न १०।६।१२।३५ अयनांश २२।५ सायन
लग्नाचे अंश घटिके मध्ये कमी करावे तें स्पष्ट लग्न ९।१४।७।३५ मकर
लग्न चवदा अंश सात घटिका ३५ पळें जाणावें.

शेषांक १५	१५	५६	१५६
	३० गुणक	६० गुणक	६० गु.
१६५८	५०) १६५८	२६७	२६७) १३९०
२६७)	१६५८	२६७	२६७
	१६०३	६५०	९३५०
	५५	५१४	९३५
		१५६	१५

राशि	अं	घ	प
१०	६	१२	३५
	२२	५ अयनांश कमीकरणे	
०	१४	७	३५

या प्रकारें मकर लग्न चवदा अंश सात घटी ३५ पळें जाणावे.

सूर्य आणि लग्न एक राशीस असतां इष्ट घटी
आणावयाचा क्रम.

यदि तनुदिननाथावेकराशौ तदंशांतरहत उदयः
स्यात्स्यग्निहृत्विष्टकालः ॥

टी० - सूर्य आणि लग्न एक राशीस असता उभय तांचे अंशांचे अंतर
काढावे आणि त्याच राशीचा उदयाने गुणून ३० नी भागावे जो येईल तो

इष्टकाल जाणावा. आणि रात्रीचे लग्न अथवा इष्टकाल आणावयाचा असल्यास सूर्याच्या राशि ६ आंत मिळवाव्या.

लग्नास शुभाशुभग्रह पाहाणे.

लग्ने चंद्र खलारिपौशशिसितौ सर्वेद्युनेखेबुधो
ज्योत्येगुः सरवगोष्टमाः कुजशुभाः शुक्रस्तृतीयः
शुचे ॥ लाभे सर्वखगाः शुभा अरिखलगास्त्यष्टा
रिगास्त्युः खलाश्चंद्रस्त्यंबुधनेश्चियेशभदकेहस्या
न्मृत्यवेष्टारिगः ॥ १ ॥

टी०- लग्नीं चंद्र आणि पापग्रह व लग्ना पासून षष्ठ स्थानीं शुक्र, आणि चंद्र, व सप्तमस्थानीं कोणताही ग्रह आणि दशमस्थानीं बुध, द्वादशस्थानीं चंद्र, चतुर्थस्थानीं राहु, अष्टमस्थानीं मंगळ, व शुभग्रह आणि तृतीयस्थानीं शुक्र, असे लग्नास ग्रह आले असल्यास अनिष्ट शोक कारक अशुभस्थाने होत.

लग्ना पासून एकादशस्थानीं संपूर्ण ग्रह आणि निचस्थानें वर्जून अन्वस्थानीं शुभग्रह होत. तृतीय अष्टमस्थानीं व षष्ठ स्थानीं सूर्य, आणि २, ३, ४, स्थानीं चंद्र असल्यास शुभलक्ष्मीकारक जाणावे. लग्नाचा स्वामी अथवा अंशाचा स्वामी अथवा द्रेष्काणस्वामी हे षष्ठ अष्टमस्थानीं असतां मृत्युदायक जाणावे.

पंचभिरिष्टैरिष्टं पुष्टमनिष्टैरिष्टमादेशयं ॥ स्था

नादिफलसंमृद्धिश्चतुर्भिरपिकथ्यते यवनैः ॥ ७ ॥

टी०- लग्नास पांचग्रह शुभस्थानीं असतां पुष्टकारक आणि कमी असतां अरिष्टकारक होत आणि यवनादिमते चारग्रह इष्टकारक जाणावे.

षड्वर्गशुद्धिपाहाण्याचा क्रम.

गृहं होराचद्रेष्काणो नवांशो द्वादशांशकः ॥ त्रिं

शांशश्चेतिषड्वर्गस्तेसौम्यग्रहजाःशुभाः ॥

टी०- आदौ गृह पाहाणे १ होरा २ द्रेक्षाण ३ नवांश ४ द्वादशांश ५ त्रिंशांश ६ षड्वर्ग यांत शुभ ग्रहाचा वर्ग शुभ होय.

त्रिंशांशादिकथन.

त्रिंशद्भाग्नात्मकंलग्नंहोरातस्यार्द्धमुच्यते ॥ ल
ग्नान्त्रिभागेद्रेक्षाणोनवांशोनवमांशकः ॥ द्वा
दशांशोद्वादशांशस्त्रिंशांशस्त्रिंशदंशकः ॥ १ ॥

टी०- लग्नाचे अश २ हे गृह होय त्याचे अर्ध १५ होरा होय. तिसाचा तिसराभाग १० असे तीन द्रेक्षाण होत. नवभाग तिसाचे ह्यणजे नवमांश होय आणि तिसाचा १२ भाग ह्यणजे द्वादशांश होय. तिसाचा एक अशतो त्रिंशांश होय यारीतीनें षड्वर्गभाग कथन जाणावे.

आदौ गृह पाहाणे.

यस्यग्रहस्ययोराशिस्तस्यनृहमुच्यते ॥

टी०- जा ग्रहाची जी राशीतें त्याचें गृह होय.

पह राशि	मंगळ मेघ	शुक्र रुपम	बुध निधुन	चंद्र कक	सूर्य सिंह	गुप कन्या	शक्र तूळ	मंगळ शुक्रिक	गुरु धन	शनि मकर	शनि कुम्भ	गुरु मीन
------------	-------------	---------------	--------------	-------------	---------------	--------------	-------------	-----------------	------------	------------	--------------	-------------

होराकथन.

सूर्येहोर्विषमेलग्नेहोराचंद्रार्कयोःसमे ॥ ७ ॥

टी०- विषम लग्नीं १५ अंशाचे आंत सूर्याचा होरा नंतर चंद्राचा होरा जा पायी सम लग्नीं १५ अंशाचे आंत लग्न असतां चंद्राचा होरा नंतर सूर्याचा जाणावी. होराचंद्राचा शुभ, सूर्याचा अशुभ होय

लग्नें	मेप	रषुभ	मिथुन	कुक	सिंह	कन्या	तूळ	रश्मि	धन	मकर	कुंभ	मीन
अंश १५	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं
अंश ३०	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू	चं	सू

द्रेष्काणकथन.

द्रेष्काणआद्योलग्नरयद्वितीयः पंचमस्यच॥ द्रेष्काणश्चतृतीयस्तुलग्नान्भवमराशिपः॥ ६५॥

टी०-प्रथमद्रेष्काण ह्यणजे लग्नाचे अंश ३० त्यांत १० दाहा अंगाचा एकेक द्रेष्काण असे तीन द्रेष्काण होत. प्रथम द्रेष्काणाचा लग्नस्वामी होय, द्वितीय द्रेष्काणाचा पंचमस्थानाचा स्वामी होय, तृतीय द्रेष्काणाचा नवमस्थानाचा स्वामी होय. शनि, मंगळ, सूर्य यांचा द्रेष्काण अशुभजाणावा.

लग्नें	मे	रु	मि	क	सिं	क	तू	रु	ध	म	कुं	मी
१अं-१०	मं	शु	बु	चं	सू	बु	शु	मं	गु	श	श	गु
२अं-१०	सू	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	चं
३अं-१०	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	चं	र	बु	शु	मं

सप्तश.

लग्नें	मे	रु	मि	क	सिं	क	तू	रु	ध	म	कुं	मी
२७	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११	६
३६	२	९	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२	७
४५	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११	६	१	८
५४	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९
६३	५	१२	७	२	९	४	११	६	१	८	३	१०
७२	६	१	८	३	१०	५	१२	७	२	९	४	११
८०	७	२	९	४	११	६	१	८	३	१०	५	१२

लग्नाचेनवमांश.

भेषसिंहधनुर्लग्नेनयांशामेषतःस्मृताः॥वृषकन्यामृगेश्च
मकरान्नवमांशकाः॥१॥कर्कालिमीनलग्नेषुनयांशाःकर्कि
तःस्मृताः॥नृचुग्मतीलिकुंभेषुतौलितःस्युर्नयांशकाः॥२

टी०-भेष, सिंह, धन, या लग्नास मेषा पासून नवमांशाचा क्रम. वृषभ, कन्या,
मकर, या लग्नास मकरा पासून क्रम मिथुन, तूळ, कुंभ, या लग्नास तूळा पा-
सून क्रम कर्क, रश्विक, मीन, या लग्नास कर्क राशी पासून क्रम. नवमाशा
चा पाहावा नवमाश सूर्य, मंगळ, शनि, यांचा अशुभ होय

		मे	वृ	मि	क	मि	क	तू	वृ	ध	म	कु	मी
३	२०	मं	श	शु	वं	म	श	शु	वं	म	श	शु	वं
६	४०	शु	श	मं	र	शु	श	म	र	शु	श	मं	र
१०	०	वृ	गु	गु	वृ	वृ	गु	गु	वृ	वृ	गु	गु	वृ
१३	२०	व	म	श	शु	वं	मं	श	शु	वं	मं	श	शु
१६	४०	र	शु	श	मं	र	शु	श	म	र	शु	श	मं
२०	०	वृ	वृ	गु	गु	वृ	वृ	गु	गु	वृ	वृ	गु	गु
२३	२०	शु	वं	मं	श	शु	वं	म	श	शु	वं	म	श
२६	४०	मं	र	शु	श	मं	र	शु	श	मं	र	शु	श
३०	०	गु	वृ	वृ	गु	गु	वृ	वृ	गु	गु	वृ	वृ	गु

द्वादशांशकथन.

लग्नस्यद्वादशांशास्तुस्वराशोरेवकीर्तिताः॥

टी०- लग्नाचे अंश ३० त्याचे भाग १२ ह्मणजे द्वादशांश, त्याचा क्रमचा
उत्पे लग्ना पासून जो पर्यंत लग्नाचे अंश असतील त्याचे अतीचे
स्थानाचा स्वामीतो द्वादशांश पतिजाणावा. त्यांत मंगळ, शनि, रवियांचा

अंशअशुभराय.

	मे	बु	मि	क	सिं	क	रू	वृ	ध	म	कुं	मी
००	मं	शु	बु	वं	र	बु	शु	मं	गु	श	श	गु
०६	शु	बु	वं	र	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	मं
०१२	बु	वं	र	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	मं	शु
०१८	वं	र	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	मं	शु	बु
०२४	र	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	वं
०३०	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	वं	र
०३६	शु	मं	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	वं	र	बु
०४२	मं	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	वं	र	बु	शु
०४८	गु	श	श	गु	मं	शु	बु	वं	र	बु	शु	मं
०५४	श	श	गु	मं	शु	बु	वं	र	बु	शु	मं	गु
०६०	श	गु	मं	शु	बु	वं	र	बु	शु	मं	गु	श
०६६	गु	मं	शु	बु	वं	र	बु	शु	मं	गु	श	श

विषमत्रिंशांश.

कुजाकिं गुरुविच्छुक्रास्त्रिंशांशपतयः क्रमात् ॥

पंचपंचाष्टशैलेषु भागानां विषमे गृहे ॥१॥ ॥

टी०- विषमलग्नीं पंचमांशपर्यंत लग्न असतां भौमापुटें ५ अंश शनि, त्या

पुटें ८ अंश गुरु, त्या पुटें ७ अंश बुध

त्या पुटें ५ अंश शुक्र, या क्रमाने वि

षम लग्नीं त्रिंशांशपति जाणावे. यांत

मंगळ शनि हे अशुभ जाणावे.

	मे	मि	सिं	रू	ध	कुं
०६	मं	मं	मं	मं	मं	मं
१०	श	श	श	श	श	श
१४	गु	गु	गु	गु	गु	गु
१८	बु	बु	बु	बु	बु	बु
२२	शु	शु	शु	शु	शु	शु

समत्रिंशोश.

शुक्रजेज्यार्किभूपुत्रस्त्रिंशोशपतयःसमे ॥ पंचांगा
घेषुपंचानांभागानांकथिताद्युधैः ॥ १ ॥ ॥ ६५ ॥

टी०- समलग्नीं प्रथम ५ अशपर्यंत र
म असनां शुक्र त्यापुटे ७ अंशवुध,
त्यापुटे ८ अशगुरु, त्यापुटे ५ अंश श
नि, त्यापुटे ५ अशपर्यंत मंगळ, हे सम
लग्नी त्रिंशोशपतिजाणावे यांत मंगळ
शनि, यांचे अशुभ जाणावे

	वृ	क	क	वृ	म	मी
५	शु	शु	शु	शु	शु	शु
१२	बु	बु	बु	बु	बु	बु
२०	गु	गु	गु	गु	गु	गु
२५	श	श	श	श	श	श
३०	म	म	म	म	म	म

षड्वर्गपाहाण्याचाक्रम.

कार्तिकशुभ ५ मंगळवार पूर्वा कले आ
हे ते लग्न मकर अश १४ पटी ११ पळे
५१ स्वामी शनि तो गृहेश

गृहेश	होरा	इवाण	तयमा	हादगा	त्रिशा
शनि	चंद्र	शु	शु	बु	गु

हे षड्वर्ग यांत शनि अशुभ, शोप ५ वर्गशुभ जाणावे.

उक्तांश

मेघे षष्ठघटौचषेत्रिद्विगिनाद्वंद्वेद्विगोर्काग्रयःकाटेअं
गनवाद्योर्कभवनेंगाश्यास्त्रियांत्र्यर्कपट् ॥जूकेर्का
द्विरवगाअ लौगवग षट्चापेत्रिषट्गोद्रयोन्नंशास्य
रुणाघटेअपचपौमीनेद्विगोषट्शुभाः ॥१॥

रा-उ०	म	रु	मि	क	सि	क	तू	रु	ध	म	क	मी
अंश	६	२	७	४	६	३	१२	९	३	३	११	७
	७	३	९	६	७	१२	७	७	६	११	३	९
		१२	१२	९	-	६	९	६	९			६
	-	-	३	७	-	-	-	-	-	-	-	-

षड्वर्गपंचवर्गवाचतुर्वर्गमथापिवा ॥ कैश्चिद्विचरं
सस्योक्तं द्वेकवर्गतनुं स्यजेत् ॥ १ ॥

टी०- साहा अथवा पांच किंवा ४ वर्ग लग्नास आले असतां तें लग्न बलि
ष्ठ होय. केचिन्म तें करून तीन वर्ग शुभ होत. आणि २ एक वर्ग आले
असतां तें लग्न वर्जा वें निर्बलिष्ठ होय.

लग्नांशफलमाह.

लग्नंचतुर्दशोभागे वृषस्य मकरस्य च ॥ कन्याक
र्करमीनानामष्टमेद्वादशोलिनः ॥ १ ॥

टी०- वृषभ, मकर, यांचे अंश १४ कन्या कर्क मीन यांचे अंश ८ आणि
वृश्चिकाचे अंश १२ हे शुभफल देतात.

एकविंशतिमेभागे मेषस्याष्टादशो हरेः ॥ संपूर्ण
फलदं चादौ मध्ये मध्यफलप्रदं ॥ २ ॥

टी०- मेषाचे अंश २१ सिंहाचे अंश १८ असे लग्नाचे अंश असतां संपूर्ण
फल देतात. मध्ये असतां मध्यम फल देतात.

कुंभस्यांशो च षड्विंशो चतुर्विंशो च तौ लिनः ॥ नृसुक्ला
मुकयोर्लग्नं शुभं सप्तदशांशकैः ॥ ३ ॥

टी०- कुंभाचे अंश २६ तुळाचे अंश २४ मिथुन व धन यांचे अंश १० हे शुभहो.

लग्नवर्गोत्तमलक्षण.

अंते तुच्छफलं लग्नं यदि वर्गोत्तमं न चेत् ॥ लग्नस्य स्व
नवांशो यः स वर्गोत्तम उच्यते ॥ ४ ॥

टी०- लग्नाचे अंत्यभागी वर्गोत्तम नसतां तें लग्न अनिष्ट फल देतें आणि
लग्न आपले स्वनवांशीं असलें ह्मणजे त्यास वर्गोत्तम ह्मणावें.

गोधूल लग्नकथन.

गोधूलं पदजादिकेशुभकरं पंचांगशुद्धोरवे रर्धास्ता

त्परपूर्वतोर्धघटिकंतत्रेदुमष्टारिगं॥मोग्रांगंकुजम
ष्टमंगुरुयमाहःपातमर्कंक्रमंजह्याद्विप्रमुखेतिसंरु
दइदंसद्यौघनाद्येकचित्॥१॥

टी०- शूद्रादिकांस पंचाग शुद्धिपाहून सूर्याचे अर्धास्त समय पूर्वी १५पवे
नंतर १५प गोधूलकाळ शुभ, आणि गोधूल लग्नो अष्टम आणि षष्ठस्था-
नी चंद्र आणि पापग्रह भौम अष्टमस्थानीं आणि गुरु शनि हेवार आणि
क्रांतिसाम्य वसक्रांति दिन इत्यादिक दुष्टयोग वर्ज करून शुभ. आणि
केचिन्मते विप्रादिकांस अति संकरीं उपर कन्या असतां गोरज लग्न शु-
भ होय.

वधूप्रवेश.

विवाहमारभ्यवधूप्रवेशोयुग्मेथचाषोडशवासरोतात्
तदूर्ध्वमद्येयुजिपंचमांतादतःपरस्तान्नियमोनवास्ति॥

टी०- विवाहापासून सम सोळा दिवस पर्यंत वधूप्रवेश उक्त. पुढे पान्च वर्षे
पर्यंत विषम मासादिक उक्त पुढे स्वेच्छा

उक्तमासादि॥माघफाल्गुनवैशाखशुक्लपक्षेशुभे
दिने॥गुर्वादित्यचिशुधौस्यात्नित्यंपत्नीद्विरागमः॥

टी०- माघ, फाल्गुन आणि वैशाख शुक्ल पक्षीं शुभ दिवसीं गुर्वादिक अस
वर्ज करून द्वितीय वेळेस वधूप्रवेश उक्त

नीहारांशुयुगुत्तरादितिगुरुब्राह्मानुराधाशिवनीशा
क्रेभास्करवासुविष्णुवरुणत्वाष्ट्रेप्रशस्तेतिथौ॥कुं
भाजालिगतेरधौशुभकरेप्राप्तोदयेभार्गवेजीवज्ञा
स्फुजितांदिनेनवधूप्रवेशमप्रवेशःशुभः॥

टी०- मृग, तिन्हीउत्तरा, पुनर्वसु, पुष्य, रोहिणी, अनुराधा, अश्विनी, ज्येष्ठा,
हस्त, स्वाती, श्रवण, शततारका, चित्रा, हीनक्षत्रे आणि कुंभ, मेष, वृश्चि-

क. स्याराशींचा सूर्य शुक्रादि उदय. आणि गुरु, बुध, चंद्र, हे चार. अशा शुभ दिवशीं प्रवेश करावा.

नूतन पदरधारणासमुहूर्त.

हस्तादिपंचमृगपूषभदस्यभेषुविष्णुहृदयेबुध
दिनेगुरुशुक्रवारे॥स्त्रीणांशुभंप्रथमपल्लवधा
रणांस्यात्पाणियहोक्तसमयेरवतुपीतवस्त्रैः॥११

टी०- हस्ता पासून पांच, आणि मृग, पुनर्वसू, अश्विनी, श्रवण, धनिष्ठा, हीं नक्षत्रें. आणि बुध, गुरु, शुक्र, हे चार. आणि विवाह काळीं ग्रह उक्त असतात ते पाहून, अशा दिवशीं नूतन पीत वस्त्रें करून स्त्रियांस प्रथम पदर परिधान करवाचें.

गांधर्वविवाहासमुहूर्त.

शूद्रांत्येषुपुनर्भवापरिणयः प्रोक्तो विवाहोक्त
भैर्नालोक्यंतिथिमासवेधभृगुजेज्यास्तादितत्रा
कंभात्॥त्रिष्यक्षेषुमृतिर्धनंमृतिमृतीपुत्रोमृति
दुर्भगंश्रीरोन्नत्यमथोधृतीशकृततत्त्वर्षेत्यथःसा
भिजित् ॥ ॥ ७७ ॥ ॥ ७८ ॥

टी०- शूद्र आणि रजकादि अंत्यजाति यांच्या स्त्रियांचा पुनर्विवाह ह्यण जे पारलाचणें यास मुहूर्त. विवाह नक्षत्रें अवश्य घ्यावीं. मास, तिथि, चार, गुरु, शुक्र यांचे अस्तोदयांचा दोष नाही. आणि सूर्यनक्षत्रा पासून दिवस नक्षत्र पर्यंत नक्षत्रें मोजण्याचा क्रम. प्रथम ३ मरण, द्वितीय ३ धन, तृतीय ३ मरण, चतुर्थ ३ मरण, पंचम ३ पुत्र लाभ, षष्ठ ३ मरण, सप्तम ३ दुर्भग. अष्टम ३ लक्ष्मी. नवम ३ औन्नत्य. आणि सूर्य नक्षत्रा पासून चवथें, अकरावें, अठरावें, पंचवीसावें, या ४ स्थानांचे नक्षत्रांवर शुभचक्र उतरलें तथापि वर्जाचें. अन्य शुभ होत.

॥अन्यमतेतु॥ ॥इंद्रादितिशिवाश्लेषाआ-
ग्नेयंवारुणंतथा॥ अश्विनीचरुदैवत्यंपट्टका
लेशुभंस्मृतं ॥ १ ॥

टी०- ज्येष्ठा आर्द्रा, आश्लेषा, कृत्तिका, शततारका, धनिष्ठा, हीनक्षत्रे
पाठ करण्यस शुभ होत.

दत्तपुत्रघेण्याससुहूर्त.

हस्तादिपंचकभिपक्वसुपुष्यभेषुसूर्यक्षमा
जगुरुभार्गववासरेषु॥ रिक्ताविचर्जिततिथिष्व
लिङ्गंभलग्नेसिंहेवृषेभवतिदत्तपरिग्रहोयं॥

टी०- हस्त, चित्रा, स्वाती, विशाखा, अनुराधा, अश्विनी, धनिष्ठा,
पुष्य, आणि रविवार, मंगळवार, गुरुवार, शुक्रवार, हे उक्त होत,
आणि चतुर्थी, नवमी, चतुर्दशी, आणि वृश्चिक, कुभ, हीं लग्ने व-
र्ज्यकरून सिंह वृषभ या लग्नांवर उक्त होय.

॥ वास्तुप्रकरण ॥

ग्रामादिअनुकूल.

ग्रामादेरनुकूलत्वंदिशोभूतग्रहस्यच॥ मासधि
ष्यादिशुद्धिंचवीक्ष्यायव्ययभांशकान्॥

टी० - ग्राम आणि दिशा व भूतग्रह हे अनुकूल पाहून मास व नक्षत्र शुद्धि
आणि आय व्यय व लग्न व अंश शुद्धि शुभ पाहावी.

ग्रहबल.

गुरुशुक्रार्कचंद्रेषुस्वोच्चादिवलशालिषु॥ गुर्व
केंदुबलंलब्धागृहारंभःप्रशस्यते॥२॥ ॥७॥

टी० - गुरु, शुक्र, सूर्य, चंद्र, हे स्वोच्चादिस्थानी बलाढ्य पाहून आणि सूर्य,
चंद्र, गुरु, यांचे बल घेऊन गृहारंभास प्रारंभ करण्यास प्रशस्त.

॥ वर्ज्या विवाहोक्तान्महादोषान्भृतेजामित्रशुद्धि
तः॥ रिक्ताः कुजार्कवारौचचरलग्नचरांशकं॥३॥

टी० - जामित्रशुद्धीयांचून विवाहास जे महादोष सांगितले आहेत ते ये
थे वर्जाचे आणि रिक्ता तिथि व भौम, रविवार व चरलग्न व त्यांचे अंश व
र्जाचे.

त्यक्त्वाकुजार्कयोश्चांशंपृष्ठेचाग्रेस्थितंविधुं॥ बुधेज्य
राशिगंचार्कंकुर्याद्देहंशुभासये॥४॥ ॥७॥

टी० - रविभौम यांचा अंश आणि चंद्र पृष्ठभागी अथवा अग्रभागी वर्ज्य
आणि मिथुन, कन्या, धन, मीन, याराशींचा सूर्य घेऊन आरंभास शुभ.

द्वारशुद्धि.

द्वारशुद्धिंनिरीक्ष्यादौभशुद्धिंचृषचक्रतः॥ निष्प
चक्रेस्थिरेलग्नेह्यंगेवालयमारभेत्॥५॥ ॥

टी० - प्रथम द्वारशुद्धि वृषचक्रा पासून नक्षत्र शुद्धि अवतोकन क्रमून

निष्पन्न स्थिर द्विस्वभाव लग्न पाहून आरंभ करावा

ग्रामअनुकूल.

स्वनायराशेर्यद्राशिर्द्विशरांकेशदि द्धितः ॥सग्रामः

शुभदः प्रोक्त स्वशुभः स्यात्ततो न्यथा ॥ ६ ॥

टी०- आपले राशीपासून २, ५, ९, ११, १०, अशी घामाची राश आनीतर शुभ आणि अन्यथा अशुभ जाणावे.

एकभेससमेव्योमृगृहहानिस्त्रिषष्ठगे ॥तुर्याष्टद्वाद

शेरोगाः शेषस्थाने भवेत्सुरवं ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

टी०- एक राश अथवा सप्तम आदीतर शून्य तिसरी अथवा सातवी आली असतां गृहाची हानि चवथी, आठवी, चारावी यजमानाची वग्रामाची असल्यास रोगकारक जाणावी

जातकपाहाणे

अकचटतपयशवर्गारथौ क्रमतः स्मृताः ॥ ए

कोनरषेषुवर्णानां स्वरशास्त्रविशारदैः ॥ अवर्गेषो

दशज्ञेयाः स्वराः कादिपुपंचसु ॥ पंचपंचैववर्णाः

स्यु र्यशौ तु चतुरक्षरौ ॥ ९ ॥

टी०- अवर्गादि शवर्गांत यांचीं अक्षरें ४९ स्यात अवर्गांचे स्वर १६ आणि क वर्गा पासून प वर्गापावेतो वर्ग ५ त्यांचीं अक्षरें ५ आणि य, श, त्या दोहों वर्गांचीं अक्षरे ४ चार आहेत हीं स्वर शास्त्र जाणत्या ही कथिलीं

वर्गांचे स्वामी ॥ ॥ तार्क्ष्यमार्जारसिंहश्वसर्पाखुग

जसूकराः ॥ वर्गेशाः क्रमतोज्ञेयास्ववर्गास्यंचमोरिपुः

टी०- अवर्गास गरुड १ क वर्गास मार्जार २ चवर्गास सिंह ३ ट वर्गास शान ४ त० व० सर्प ५ प० व० उदिर ६ य व० गज ७ श व० बुकर ८ हे क्रमें करून वर्गांचे स्वामी जाणावे आणि ज्या वर्गांनील स्वनामाक्षर घेईल त्या पा-

सून पांचवे वर्गाचा स्वामी तो त्याचा रिपु जाणावा.

काकिणी ॥ ॥ स्ववर्गं द्विगुणं कृत्वा परवर्गेण योजयेत् ॥

अष्टभिश्च हरेद्भागं योधिकः स ऋणी भवेत् ॥ ११ ॥

टी०- स्वनामाचा वर्ग द्विगुणित करावा, त्यांत ग्रामादिकांचा वर्ग मिळवावा, आणि आठांनीं भागावा, पुनः ग्रामादिकांचा वर्ग द्विगुणित करून स्वनामाचा वर्ग आंत मिळवून पूर्ववत् भागून शेष ज्याचे अधिक उरेंल तो त्याचा ऋणी जाणावा.

चंद्राचें मुख पाहणें.

वान्मान्मैत्रान्नगर्क्षस्थे चंद्रेद्याभ्योत्तराननं ॥ पि

त्र्याद्वासवतस्तद्दत्त्वा कूपराख्यं गृहं शुभं ॥ १२ ॥

टी०- कृत्तिका पासून सातनक्षत्रें, चंद्र असतां गृहाचें मुख दक्षिणेस. आणि अनुराधा पासून ७ नक्षत्रीं चंद्र असतां गृहाचें मुख उत्तरेस. आणि मघा पासून ७ नक्षत्रीं चंद्र असतां गृहाचें मुख पूर्वेस. आणि धनिष्ठा पासून ७ न० चंद्र, गृहमुख पश्चिमेस शुभजाणावें.

आयादिसाधन.

गृहेश करमानेन गृहस्यायादिसाधयेत् ॥ करैश्चे

न्नेष्टमायादिसाध्यमंगुलितस्तथा ॥ १३ ॥

टी०- गृहस्वामीच हस्तमाने करून अथवा अंगुलीच माने करून इष्ट आयादिसाधावा.

क्षेत्रफल ॥ ॥ विस्तारगुणितं दैर्घ्यं गृहक्षेत्रफलं भवे

त् ॥ तत्पृथग्वस्त्रभिर्भक्तं शेषमायो ध्वजादिकः ॥

टी०- ध्वजायादि साधण्याचा प्रकार, रुंदीनें लांबी. अथवा लांबीनें रुंदी गुणावी तें क्षेत्रफल जाणावें. आणि त्यास आठांनीं भागाचें शेष उरेंल तें ध्वजायादि जाणावें.

आयाचींनावें ॥ ॥ ध्वजोधूमोथसिंहश्वासौरभेयः
स्वरो गजः ॥ ध्वांक्षश्चैवक्रमेणैतदाया एकमुदीरि
तं ॥ १५ ॥

टी०- ध्वजाय १, धूम २, सिंह ३, श्वान ४, वैल ५, गादय ६, हत्ती ७, ध्वांक्ष ८
हें आया एक क्रमें करून जाणावें.

वर्णपरत्वे उक्त आय ॥ ॥ ब्राह्मणस्य ध्वजो ज्ञेयो सिं
हो वै क्षत्रियस्य च ॥ वृषभश्चैव वैश्यस्य सर्वेषां तु
गजः स्मृतः ॥ १६ ॥

टी०- ब्राह्मणास ध्वजाय, क्षत्रियास सिंहाय, वैश्यास वृषभाय, आ
णि सर्ववर्णास गजाय उक्त होय

मतांतरे आयाची फळे ॥ ॥ ध्वजे कृतार्थो मरणं
च धूमे सिंहजयश्चाथशुनिप्रकोपः ॥ वृषे च राज्यं
च रघरे च दुःखं ध्वांक्षे मृत्तिश्चैव गजे स्वरयं स्यात् ॥ १७ ॥

टी०- ध्वजायास कृतार्थ होईल, धूमायास मरणप्राप्ति, सिंहायास जय,
शुनि आयास कोप, वृषआयास राज्य, स्वरआयास दुःख, ध्वांक्षआया
स मृत्ति, आणि गज आयास स्वरप्राप्ति होय

नक्षत्रपरत्वे व्ययसाधणें.

पूर्वद्वारे वृषः श्रेयान् गजः प्राग्यमदिद्गुरवः ॥ क्षे
त्रमप्राहृतं धिष्ये विभक्तं स्याद्गृहस्य भं ॥ १८ ॥
भेदभक्ते व्ययः शेषमाया दत्तो व्ययः शुभः ॥

टी०- पूर्वाभिमुख गृहास वृषाय, आणि गजाय श्रेयस्कर होय,
आणि दक्षिणाभिमुख गृहास गजाय उक्त. पूर्वीचे क्षेत्रफळास आ
सांनी गुणावें, आणि गुणाक येईल तो २७ सानी भागावा शेष उरे-
लतें त्या घराचें नक्षत्र जाणावें तें नक्षत्र ८ नी भागावें शेंपराहील

तो त्या गृहाचा व्ययतो आया पेक्षां अल्प आता तर शुभ.

गृहाच्या राशि.

अश्विन्यादित्रये मेषो मघादित्रितये हरिः ॥ मूला

दित्रितये धनी भद्रयंशेषराशिषु ॥ १९ ॥ ॥ ६५ ॥

टी०- गृहाचीं नक्षत्रें अश्विनी, भरणी, कृत्तिका, यांची राशि मेष ॥ १ ॥ श्रे
हिणी मृग यांस वृषभ ॥ २ ॥ आर्द्रा पुनर्वसु यांस मिथुन ॥ ३ ॥ पुष्य आश्लेष
यांस कर्क ॥ ४ ॥ मघा पूर्वा उत्तरा यांस सिंह ॥ ५ ॥ हस्त चित्रा यांस कन्या ६
स्वाती विशाखा यांस तूळ ॥ ७ ॥ अनुराधा ज्येष्ठा यांस वृश्चिक ॥ ८ ॥ मूळ पू
र्वाषाढा उत्तराषाढा यांस धन ॥ ९ ॥ श्रवण धनिष्ठा यांस मकर १० ॥ शत
तारका पूर्वाभाद्रपदा यांस कुंभ ॥ ११ ॥ उत्तरा भाद्रपदा रेवती यांस मीन
॥ १२ ॥ या प्रकारें अनुक्रमें राशि जाणाव्या.

गृहाचें नाम आणण्याचा प्रकार.

गृहस्य पूर्वतो दिक्षु क्रमात्कक्ष्याब्धिदंतिनः ॥ सं

स्थाप्यालिङ्गज्ञानं कांस्तन्मित्याषोडशगृहाः ॥ २० ॥

टी०- गृहाचे पूर्व दिशा क्रमाने अंक घालावयाचे ते असे, पूर्वस १ दक्षि
णेस २ पश्चिमेस ४ उत्तरेस ८ असे चोहों दिशेस स्थापावे. आणि त्या
गृहाचें मुख असेल त्या दिशां कांत, शाळाची संख्या असेल त्याजवर एक
अधिक धरून मिळवावी, जे अंक येतील ते त्या गृहाचें नाम जाणावें.

गृहाचें नाम ॥ ध्रुवं धान्यं जयं नंदं खरं कांतं मनोर

मं ॥ सुमुखं दुर्मुखं क्रूरं रिपुदं धनदं क्षयं ॥ २१ ॥

आक्रंदं विपुलं ज्ञेयं विजयं चेति षोडश ॥ गृहं ध्र

वादिकं ज्ञेयं नाम तुल्यं फलप्रदम् ॥ २२ ॥

टी०- हीं षोडश नावें आहेत यांचीं फळें नामाप्रमाणें शुभाशुभ जाणावीं.

अंशआणण्याचाप्रकार .

व्ययेनसंयुतेक्षेत्रेगृहनामाक्षरान्विते ॥ त्रिभिर्भक्त्यांशकास्तेषां द्वितीयोऽंशो नशो भनः ॥ २३ ॥

टी०- भागील व्यय अंक आळा असेल तो क्षेत्र फळांत मिळचाया आणि गृहाची नामाक्षरें मिळचायीं आणि तिहींनीं भागाचें शेष २ उरले तर वाईट अन्यशुभ होत.

गृहाचेभाग.

नवभागंगृहंकुर्यात्संचभागंतुदक्षिणे ॥ त्रिभागंचामतः कुर्याच्छेषंद्वारंप्रकल्पयेत् ॥ २४ ॥ ॥ ५ ॥

टी०- गृहक्षेत्राचे ९ भाग करावे त्यांत ५ भाग दक्षिणेस . आणि ३ भाग उत्तरेस मध्ये १ भाग तेंद्वार याप्रकारे भाग कल्पावे

गृहाचेद्वार.

द्वारस्योपरिचद्वारंद्वारस्यान्यच्चसंमुखं ॥ व्ययदंतुयदातच्चनकर्तव्यं शुभे व्युभिः ॥ २५ ॥

टी०- द्वाारवर आणि समोरासमोर हीं द्वारें व्ययदायक होत. शुभ इच्छा असेल त्यांही पर्जावी

गृहाचे स्थानाचायोजनांचा प्रकार.

स्नानागारंदिशि प्राच्यामाग्नेय्यां पश्चिमांत्यं ॥ याग्यायां शयनागारं नैर्ऋत्यांशस्त्रमंदिरं ॥ २६ ॥ प्रतीच्यां भोजनागारं वायव्यां पशुमंदिरं ॥ भांडकोशं चोत्तरस्यां ईशान्यां देवमंदिरं ॥ २७ ॥ ॥

टी०- पूर्वेस स्नानाचे घर ॥ १ ॥ आग्नेयकोणास पाकमंदिर ॥ २ ॥ दक्षिणेस शयनस्थान ॥ ३ ॥ नैर्ऋत्सेस शस्त्रमंदिर ॥ ४ ॥ पश्चिमेस भोजनस्थान ॥ ५ ॥ वायव्येस पशुमंदिर ॥ ६ ॥ उत्तरेस भांडार कोशा ॥ ७ ॥ ईशान्येस

देवांचें मंदिर ॥ ८ ॥ या प्रकारें योजना कराव्या.

अल्पदोष.

अल्पदोषगुणश्रेष्ठंदोषायनभवेद्दहं ॥ आयव्य
यौप्रयत्नेनविरुद्धंभंचवर्जयेत् ॥ २८ ॥ ॥ ७५ ॥

टी०- गृहास अल्पदोष आला परंतु बहुगुणे करून श्रेष्ठ आलेंतर त्यास
ते दोषनाहीं आणव्य अथवा नक्षत्र विरुद्ध आलेंतर वर्जावें.

वास्तुचक्राचीनावे

आरंभेवृषभंचक्रंस्तंभेजेयंतुकूर्मकं ॥ प्रवेशे
कलशंचक्रंवास्तुचक्रंबुधैःशुभं ॥ २९ ॥

टी०- गृहारंभास वृषभवास्तु, आणि स्तंभस्थापनेस कूर्म वास्तु, गृहप्रवेशा
स कलश हीं वास्तुचक्रें पाहावीं.

गृहारंभासमास.

सौम्यफाल्गुनवैशाखभाद्रश्रावणकार्तिकाः ॥

मासाःस्युर्गृहनिर्माणेषुत्रारोग्यधनप्रदाः ॥ ३० ॥

टी०- पौषफाल्गुनवैशाखभाद्रपद श्रावण कार्तिक त्यामहिण्यांत गृहा
रंभव शिलान्यास वस्तंभप्रतिष्ठेस प्रशस्त, पुत्र आणि आरोग्यता, आ
युष्याची वृद्धी, धनप्राप्ति होते.

गृहारंभासमासफल.

शोकोधान्यंपंचतानिःपशुत्वंस्वाप्तिर्नैस्वंसंगरं
भृत्यनाशं ॥ सच्छीप्राप्तिचन्द्भिभीतिंचलक्ष्मींकुर्यु
श्चैत्राद्यागृहारंभकाले ॥ ३१ ॥ ॥ ७६ ॥

टी०- चैत्रमास शोकप्राप्ति ॥ १ ॥ वैशाख धान्यप्राप्ति ॥ २ ॥ ज्येष्ठ मृत्यु
॥ ३ ॥ आषाढ निःपशुत्व ॥ ४ ॥ श्रावण द्रव्यप्राप्ति ॥ ५ ॥ भाद्रपद दरि
द्र ॥ ६ ॥ आश्विन कलह ॥ ७ ॥ कार्तिक चाकराचानाश ॥ ८ ॥ मार्ग

शीर्ष धनप्राप्ति ॥९॥ पौष लक्ष्मी ॥१०॥ माघ अग्निभय ॥११॥ फाल्गु
न लक्ष्मी ॥ १२॥ या प्रकारे गृहारत्नास उक्त मास फळे जाणावीं ॥

गृहाचें मुख दिशा परत्वे करावयाचें.

कर्कनक्षत्र हरिकुंभगतेर्के पूर्व पश्चिम मुखानि गृहाणि
तौ लिभेष वृषवृश्चिक याते दक्षिणोत्तर मुखानि व

दंति ॥ ३२ ॥ ॥ ३३ ॥ ॥ ३४ ॥

टी०- कर्क, मकर, सिंह, कुंभ, यारशीस सूर्य असतां गृहाचें मुख पूर्व
स अथवा पश्चिमेस ॥ तूळ, मेष, वृषभ, वृश्चिक, यारशीचा सूर्य अ-
सतां गृहाचें मुख दक्षिणेस अथवा उत्तरेस करावे ॥ या प्रकारें रत्न
माला ग्रंथां सांगितले आहे.

गृहारंभासनक्षत्रे.

शुत्तरामृगरोहिण्यां पुष्यमैत्रकरत्रये ॥ धनिष्ठादि
तये पौष्ये गृहारंभः प्रशस्यते ॥ ३३ ॥ आदित्य
भौमवर्ज्यंतु सर्वे वाराः शुभावहाः ॥ चंद्रादित्यबलं
लब्ध्या लभेशुभनिरीक्षिते ॥ ३४ ॥ स्तंभोच्छ्रायस्तु
कर्तव्यं अन्यतु परिवर्जयेत् ॥ प्रासादे घेवमेव स्या
लूपवापीषु चैव हि ॥ ३५ ॥ ॥ ३६ ॥

टी०- तीन उत्तरा, मृग, रोहिणी, पुष्य अनुराधा, हस्त, चित्रा, स्वाने,
धनिष्ठा, शनवारका, रेवती, हीं नक्षत्रे उक्त, आणि रवि भौमवार हे
वर्ज करून स्थिर रात्री शुभग्रहांची दृष्टि असेल ते घ्यावे आणि स्तंभा
रोपण करावे अन्य कर्मास उक्त नाहीं, देवळें, कूप, वापी, नटाक, यास
त्यास उक्त होय

वृषचक्र.

त्रिवेदाधि त्रिवेधाधि द्वित्रिभेद कर्तः शशी ॥ कुर्या

लक्ष्मीसमुद्रसंस्थैर्यलक्ष्मींदरिद्रतां ॥ धनंहानिं

क्रमान्मृत्युमारंभेवृषचक्रकम् ॥ ३६ ॥ ॥ ७५ ॥

टी०- सूर्यनक्षत्रापासून दिवस नक्षत्रा पावेतो त्यांचा मोजण्याचा क्रम आ
हे, तो प्रथम ३ नक्षत्रें लक्ष्मी दायक, द्वितीयभाग ४ न० उद्वास, तृतीय
भाग ४ न० स्थीरता, चतुर्थभाग ३ न० लक्ष्मी, पंचमभाग ४ न० दरिद्रता,
षष्ठ भाग ४ न० धन, सप्तमभाग २ न० हानि, अष्टमभाग ३ नक्षत्रें त्यां-
चें फळ मृत्यु, या प्रकारें पाहाण्याचा क्रम, त्यांतून शुभफळ ज्या दिव-
स नक्षत्रास येईल त्या दिवसीं आरंभास उक्त होय.

शिलान्यास.

दक्षिणपूर्वेकोणेकृत्या पूजां शिलां न्यसेत्प्रथमां ॥ शेषाः

प्रदक्षिणेन स्तंभाश्चैवं प्रतिष्ठाप्याः ॥ ३७ ॥

टी०- आग्नेय कोणीं प्रथमशिला पूजा करून पुरावी, शेष शिला प्रद
क्षिण पुराव्या स्तंभही शिलाप्रमाणेंच स्थापावे.

नक्षत्रेंशिलान्यासास ॥ शिलान्यासः प्रकर्तव्यो

गृहाणांश्रवणे मृगे ॥ पौष्णे हस्ते च रोहिण्यां पुष्या

श्विन्युत्तरात्रये ॥ ३७ ॥ ॥ ७५ ॥ ॥

टी०- शिलान्यासास श्रवण, मृग, रेवती, हस्त, रोहिणी, पुष्य, अश्विनी,
३उत्तरा, हीं उक्त होत.

शेषाचें मुख ॥ ॥ कन्यासिंहेतुलायां भुजगपतिमु

खंशंभुकोणे गिरवातं वायव्ये स्यात्तदास्यंत्वलिध

नमकरे ईशखातं वदंति ॥ कुंभे मीने च मेघे निऋतिदि

शिमुखंखातवायव्यकोणे चाग्नेकोणे मुखं वैवृषमि

थुनगतैकैर्कटेरक्षखातं ॥ ३८ ॥

टी०- कन्या, सिंह, तूळ, खालुगीं शेषाचें मुख ईशान्य कोणी तर आग्नेय

कोणीं खात करावे. वृश्चिक, धन, मकर, त्या लग्नी शेषाचे मुख वायव्येस असले तर ईशान्येस खात करावे. कुंभ, मीन, मेष त्या ल० निर्ऋतेस मुख असले तर वायव्य कोणी खात करावे. वृषभ, मिथुन, कर्क, त्या ल० आग्नेयेस असले तर निर्ऋतेस खात करावे

दुष्टयोग ॥ ॥ वज्रव्याघातशूलज्यतिपातश्व

गंडकः ॥ विष्कंभपरिघौवज्रौमंगलभास्करौ ॥ ३१

टी० - वज्र, व्याघात, शूल, ज्यतिपात, गंड विष्कंभ, परिघ, आणि भौम, रवि वार असे वर्जावे

कूर्मचक्र ॥ ॥ तिथिस्तुपंचगुणिताकृत्तिकाद्यक्ष
संयुता ॥ तथाद्वादशमिथ्याचनवभागेनभाजिता ॥ ४०

फळ ॥ ॥ जलेवेदमुनिश्चंद्रस्थले पंचद्वयं वसुः ॥ त्रि

षट्कनवचाकाशेत्रिविधं कूर्मलक्षणं ॥ ४१ ॥ जलेला

भस्तथा प्रोक्तः स्थलेहानिस्तथैव च ॥ आकाशेम

रणं प्रोक्तमिदं कूर्मस्य चक्रकम् ॥ ४२ ॥ ॥

टी० - आरभाची तिथिपाचानीं गुणाची आणि कृत्तिकापासून दिवसनक्षत्रे येती लतीं भात मिळवावी आणि १२ अक्षरांनी मिळवावे नंतर नवानी भागावे शेष ४, ७, १, राहिले असता कूर्मजलस्थानी आहे. याचे फळ लाभ आणि ५, २, ८, शेष उरले तर कूर्मस्थळांचे ठायी आहे याचे फळ हानि आणि ३, ६, ९, शेष उरले तर कूर्म आकाशाचे ठायी आहे याचे फळ मरण असे त्रिविध कूर्मलक्षण जाणावे

घडितकाष्ठकामउभेकरण्यासमुहूर्त-

॥ स्तंभचक्र ॥ ॥ सूर्याधिष्ठितभद्रयंत्रमथेतोमध्ये

तथाविंशतिस्तंभापैरसंख्ययामुनिवरैरुक्तं मु

हूर्तं शुभं ॥ ॥ फळ ॥ ॥ स्तंभाग्रेमरणं भवेत्तृ

हपतेर्मूले धनार्थक्षयो मध्ये चैव तु सर्वसौख्य

मनुखंप्राप्नोतिकर्तासदा ॥ ४४ ॥

टी०- सूर्य नक्षत्रा पासून दिवसनक्षत्रपर्यंत व्यावयाचा क्रम. त्यांत प्रथम २ नक्षत्रें स्तंभ मूल, याचें फळ धनक्षय. आणि द्वितीय २० नक्षत्रें स्तंभमध्य, श्री, लक्ष्मी, कीर्ति, आणि तृतीय ६ नक्षत्रें स्तंभाग्र, मरण असें आहे, त्यास ज्या विभागाचें शुभफळ त्या नक्षत्रीं स्तंभरोपण करावें.

॥ आड्यासमुहूर्त ॥ ॥ मूलेमोभेबिभ्रक्षंगृहपति
मरणंपंचगर्भेकरखंस्यात्मध्येदेयाष्टक्रक्षंधनकृत
करखदंपुच्छदेशोष्टहानिः ॥ ४५ ॥ पश्चाद्देयेबिभ्रक्षंगृ
हपतिकरखदंभाग्यपुत्रार्थदेयं सूर्यर्क्षाचंद्रक्षंप
तिदिनगणयेन्मोभचक्रं बिलोक्य ॥ ४६ ॥

टी०- सूर्य नक्षत्रा पासून दिवसनक्षत्रा पावेतो घेण्याचा क्रम आहे, प्रथम ३ नक्षत्रें मूल त्यामोस मृत्यु, द्वितीय ५ न० गर्भीं करख. तृतीय ८ न० मध्य धनकृत करख, चतुर्थ ८ न० पुच्छभाग बैत्र हानि, पंचम ३ न० अग्र, कर खभाग्य, पुत्रलाभ, असीं शुभफळें आहेत.

॥ द्वारचक्र ॥ ॥ अर्काचत्वारिक्रक्षाणि ऊर्ध्वे चैव
प्रहापयेत् ॥ द्वौ द्वौ कोणेषु दद्याद्देशाखायांच चतु
श्चतुः ॥ ४७ ॥ अधश्चत्वारिदेयानि मध्येत्रीणि प्र
हापयेत् ॥ ऊर्ध्वे तुल्यभते राज्यमुद्दासं कोणकेषु च
॥ ४८ ॥ शाखायां लभते लक्ष्मीर्मध्ये राज्यप्रदं तथा ॥
अधस्थे मरणं प्रोक्ते द्वारचक्रं प्रकीर्तितं ॥ ४९ ॥

टी०- सूर्य नक्षत्रा पासून दिवसनक्षत्रा पर्यंत घेण्याचा क्रम; त्यांत प्रथ म ४ नक्षत्रें ऊर्ध्व, त्याचें फळ राज्य प्राप्ति. द्वारकोण चार त्याचे दर कोणा स २ नक्षत्रें त्याचें फळ उद्दास. बाजू दोन दर बाजूस न० ४ चार, फळ लक्ष्मी. उंबरवदास नक्षत्रें ४ फळ राज्य. मध्ये न० ३ फ० मरण.

शांतीसअग्निचक्र.

सैकातिथिर्युताकृताप्ताशेषेगुणेभ्येभुविबन्धि
वासः ॥ सौरव्यायहोमेशशियुग्मशेषेप्राणार्थना
शौदिविभृतलेच ॥ ५० ॥

टी०—जातिथीस शांति करणें नीतिथि,त्यांत १ मिळवावा. आणि त्यातजो
वार वसलेल ते अक्षतान मिळवावे. त्यास ५ नी भागाचें शेष उरेल त्याचें
फळ, ३ अथवा शून्य० आलें असता अग्नि मृत्युलोकीं आहे,त्याचें फळ
सौख्य प्राप्ति,शांतीस उक्त होय शेष १ उरला असता प्राण नाश. २ शेष उ
रले असता अर्थनाश. या दोहों अंकांची फळ शुनी ही शांतीस उक्त नाही.

॥ गृहमुखांत आहुतीपातपाहाणें ॥ ॥ तरुण विद्म
गुभास्करिचंद्रमः कुजकरेज्यविधुंतुदकेतवः ॥ रवि
भतोदिनभंगणयेत्कमात्प्रतिरवगंघ्रितयंत्रितयं
न्यसेत् ॥ ५१ ॥

टी०—सूर्यनक्षत्रा पासून दिवस नक्षत्र पावेतो मोजण्याचा क्रम, त्याचें
फळ प्रथम ३ नक्षत्रे सूर्य अशुभ, द्वितीय भाग ३ नक्षत्रे बुध, फळ शुभ,
तृतीय भाग ३ न० शुक्र, फ० शुभ, चतुर्थ भा० ३ न० शनि, फ० अशुभ, पंच० भा०
३ न० चंद्र, फ० शुभ, षष्ठ भा० ३ न० मंगळ, फ० अशुभ, सप्त० भा० ३ न०
गुरु, फ० शुभ, अ० भा० ३ न० राहू, फ० अशुभ, नवम भा० ३ नक्षत्रे के
तु त्याचें फळ अशुभ.

ग्रहप्रवेशाचा क्रम.

अथप्रवेशेनवमंदिरस्य यात्रानिचत्तावथभूप
तीनां ॥ सौम्यायने पूर्वदिने विधेयं वास्त्वर्चनं भूत
बलिश्च सम्यक् ॥ ५२ ॥

टी०— नवे गृहांत प्रवेश करणे यात्रेहून घरी येणें, राजदर्शनास जाणे,

यांचे पूर्व दिवशीं वास्तु पूजा करून भूत बळी द्यावा आणि उद्गयनही असावे.

चित्रानुराधामृगपौष्णपुष्यस्वातीश्रविष्ठाश्रवणं
चमूलं ॥ वारे षसूर्यक्षितिजे षरिक्तातिथौ प्रशस्तो
भवन प्रवेशः ॥ ५३ ॥

टी०— चित्रा, अनुराधा, मृग, रेवती, पुष्य, स्वाती, धनिष्ठा, श्रवण, मूल, हीं नक्षत्रें उक्त. आणि रवि, भौम, हे वार. आणि रिक्ता तिथि वर्ज करून गृह प्रवेश करावा.

कलशचक्र ॥ ॥ प्रवेशे कलशे र्कक्षीर्यंचनागाष्टष
ट्कृमात् ॥ अशुभंचशुभं ज्ञेयमशुभंचशुभंतथा ॥

टी०— सूर्यनक्षत्रा पासून दिवस नक्षत्रा पावेतो मोजण्याचा क्रम. प्रथम ५ नक्षत्रें अशुभ, आणि ८ न० शुभ, पुढें ८ न० अशुभ, ६ न० शुभ, या प्रकारें कलशचक्र होय.

वामार्कलक्षण ॥ ॥ रंध्रात्पुत्राद्दनादायात्पंचस्वर्कस्थि
ते क्रमात् ॥ पूर्वाशादिसुर्यंगे हं विशोद्दामो भवेदतः ॥

टी०— घरांत प्रवेश करण्याचे समयीं सूर्य वामार्क असावा. तो पहावयाचा क्रम. प्रवेशलग्नीं अष्टमस्थाना पासून पंचमस्थानीं सूर्य आणि घराचें मुख पूर्वेस. तसाच घराचें मुख दक्षिणेस असलें त्यास ५ स्थाना पा० पंचम स्थाना पर्यंत ॥ २ ॥ आणि घराचें मुख पश्चिमेस असल्यास २ स्थाना पा० ५ स्थाना पर्यंत ॥ ३ ॥ अथवा घराचें मुख उत्तरेस अ० सूर्य ११ स्थाना पा० ५ स्थाना पर्यंत आलातर प्रवेशास वामार्क होतो. तो उक्त जाणावा.

ग्रहशुभाशुभलग्नीं पाहाणे ॥ त्रिकोणयेंद्रगैः शु
भैस्त्रिषष्टलाभसंस्थितैः ॥ असद्गृहैस्त्रिरोदये वृ
हं विशोद्दले विधौ ॥ ५६ ॥

टी०- गृहप्रवेशास त्रिकोण वकेद्रस्थानीं शुभग्रह, असं स्थिर लग्न पाहून.
आणि तिमरे साहाये आणि लाभस्थानी पापग्रह आले तर शुभजाणावे

ग्रहारंभाचीलग्नशुद्धि

त्रिपटायगतैःपापैरष्टांसेंतरगैःशुभैः॥चंद्रेलग्ना

रिरंभांत्यवर्जितेस्याच्छुभंगृहम्॥५७॥

टी०-३,६,११,स्थानीं पापग्रह ऋभू आणि ८,१२,स्थानाहून इतरस्थानीं शुभग्रह असता शुभजाणावे, परंतु चंद्र लग्नीं, पञ्च, द्वादश, अष्टम, स्थानी नसावा

अशुभयोगान्चेंलग्न॥ ॥धनकेद्रत्रिकोणस्थःक्षीण

चंद्रोनशोभनः॥शत्रोर्नवांशगःखेटःखास्तसंस्थोपि

नोशुभः॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥

टी०- लग्नाचे ठायी २,१,४,७,१०, ५, ९, या स्थानी रुष्णपक्षीचाचंद्र अशुभ आणि शत्रूचा नवांशी कोणीही ग्रह १०,७, स्थानी नसावेत

आयुष्यप्रमाण॥ ॥लग्नेजीवःऋष्येशुक्रोबुधःकर्म

प्यरौरविः॥रविजःसहजेनूनंशतायुःस्यात्तदागृहं॥५९

टी०-लग्नींचहस्पति,ऋहस्थानीं शुक्र १०, बुध ६, रवि ३, शनिसहज, असं शुभलग्नी घरास आरंभ केला अमतां १०० वर्षे आयुष्यजाणावे

आयुष्यप्र०॥ ॥भृगुर्लग्नेबुधोव्योम्निताभेर्कःकेंद्र

गोगुरुःयस्यारंभेचतस्यायुर्वत्सराणोशतद्वयम्॥६०

टी०-शुक्र,आणि बुध, दशमस्थानी, आणि ११ स्थाने रवि, केंद्रस्थानीं गुरु, असे घराच्या आरंभाचे लग्नीं ग्रह आलेतर आयुष्य २०० वर्षे जाणावे

गृहायु०॥जीवोबुधोभृगुर्व्योम्निताभगोभानुभूमिजौ॥

प्रारंभेयस्यतस्यायुःसमाशीतिःसहश्रिया॥६१॥

टी०-बृहस्पतिअथवाबुध शुक्र १० स्थानी. रवि, भौम ११ स्थानीं गृहारंभास

असले तर ८० वर्षे आयुष्य प्रमाण, लक्ष्मी सहित नांदेल.

स्योच्चवर्तिनि भृगो विलग्नगेदेवमंत्रिणिरसात्तलेथया॥

स्योच्चगेरविसूतेथयायगेस्यात्स्थितिश्चरुचिरंसहश्रिया ॥

टी०- शुक्रलग्नीं, बृहस्पति ४ स्थानीं. शनि ११ स्थानीं, असे स्वगृहीन्व्या लग्ना वर घरास आरंभ केला ह्य० चिरकाल लक्ष्मीयुक्त असेल.

स्वर्क्षगेहिमगोलाभेसुरेज्येकेन्द्रसंस्थिते॥ धनधान्य

सुतारोग्ययुक्तंधामचिरंभवेत् ॥ ६२ ॥

टी०- कर्कीचा चंद्र एकादश स्थानीं. आणि गुरु केन्द्रस्थानीं, असा योग ल्गनीं असला तर ते गृह धनधान्य युक्त आणि सुत आरोग्य चिरकाल असेल.

अन्यमतेपृथ्वीशोधण्याचाप्रकार.

कुंडार्थपृथ्वीपरिशोधहेतवेप्रष्टुर्मुखाद्यःप्रथमंस्फुटीभ

वेत् ॥ वर्गादिवर्णः किलतद्विशिस्मृतंशल्यंमुनींद्रैर्हपचेस्तु

मध्यतः ॥ ६३ ॥ स्मृत्वेष्टदेवतांप्रष्टुर्वचनस्याद्यमक्षरं ॥

गृहीत्वातुततः शल्याशल्यसम्यग्विचार्यते ॥ ६४

टी०- कुंडार्थ अथवा नूतन ग्रह करण्यास प्रथम जागा शोधण्याचा प्रकार. पृथकांनीं इष्टदेवतांचें स्मरण करून विप्रास प्रश्न करावा त्याच्या मुखांतुन आदिअक्षर जा वर्गांनीं ल येईल त्याचें उत्तर द्विजानीं अक्षर तपयश वर्ग, पूर्वादि अष्टदिशांस आणि मध्यभागीं हपय वर्गांचे आदि अक्षर घेईल त्या जाग्यांत अमुक शल्य आहे, त्याचा प्रकार खालीं लिहिला त्याजवरून फळ श्रुती त्या त्या जाग्यास पाहावी.

प्रश्नाक्षरफळे.

पूर्व ॥ पृच्छायां यदि अः प्राच्यां नरशल्यं तदा भवेत् ॥ सा

र्धहस्तप्रमाणेन तच्च मानुष्यमृत्युकृत् ॥ ६५ ॥ आग्नेया ॥

आग्नेयांदिशकः प्रश्नेस्वरशल्यं करद्वये ॥ राजदंडो भ

वेत्तत्र भयं नैव निवर्तते ॥ ६६ ॥ दक्षिण ॥ याम्यायांदि

शिचः प्रश्ने तदास्यात्कटिसंस्थितं ॥ नरशल्यं गृहे तस्य
 मरणं चिररोगतः ॥ ६७ ॥ नैर्ऋत्या ॥ नैर्ऋत्यां यदि दः प्रश्ने
 सार्धहस्ताद्धस्थले ॥ शुनोस्थिजायते तत्र बालानां जा
 यते मृतिः ॥ ६८ ॥ पश्चिम ॥ तः प्रश्ने पश्चिमायां तु शिशोः
 शल्यं प्रजायते ॥ सार्धहस्ते गृहस्वामी न तिष्ठति सदा गृ
 हे ॥ ६९ ॥ वायव्य ॥ वायव्यां दिशि पः प्रश्ने तु घां गाराश्व
 तुष्करे ॥ कुर्वन्ति भिन्ननाशं च दुःस्वप्नदर्शनं सदा ॥ ७० ॥
 उत्तर ॥ उत्तरे च्यां दिशि यः प्रश्ने विप्रशल्यं कराद्धः ॥ त
 च्छीघ्रं निर्धनत्वाय कुवेरसदृशस्य हि ॥ ७१ ॥ ईशान्या ॥
 ईशान्यां यदि शः प्रश्ने गोशल्यं सार्धहस्ततः ॥ तद्गोधन
 स्य नाशाय जायते गृहमेधिनः ॥ ७२ ॥ मध्यभागी ॥
 हृष्यामध्यकोष्ठे च चक्षोमात्रं भवेद्धः ॥ नृकपालम
 थो भस्मलोहं तत्कुलनाशकत् ॥ ७३ ॥ ॥ ७५ ॥

टी०- पृष्ठकान्ते मुखान्तोन आदि अक्षर अर्वाचं आले तर पूर्वंचे कोरका
 त दीड हात ओड खणले अमतां नराची हाडे सांपडतील तीं नकाटल्यास मृ
 त्यु कारक होत ॥ १ ॥ क अक्षर आल्यास आग्नेय कोणी २ हात ओंडावरुख
 राच्या अस्ति सांपडतील, त्यान काटल्यास राजदंडापासून भय निरुत्ति होणा
 र नाही ॥ २ ॥ च अक्षर आल्यास दक्षिणेस कंवरे बराबर ओंड खणावे, न
 राच्या अस्ति सांपडतील त्या न काटल्यास मरण प्राय चिरकाळरोगी ॥ ३ ॥
 ट आलांतर १ ॥ हस्तावर कुच्याच्या अस्ति सांप ० त्या न काट ० मुलें वांचण
 र नाहीत ॥ ४ ॥ त आल्यास मुलाचीं हाडे, तीं न काट ० घरांत वास्तव्य हो
 णार नाही ॥ ५ ॥ प वर्ग वायव्यकोणास ४ हातांवर त्सव कोळसे साप
 तेन काट ० भिन्ननाश दुःस्वप्न होईल ॥ ६ ॥ च वर्ग उत्तरकोणास १ हात खोल
 जाहणाच्या अस्ति सां ० स्नानका ० कुवेरसदृश धनवान् असलातरी दरि-

द्री होईल ॥७॥ ॥ ३१ ॥ ईशान्य कोणी ॥१॥ हातावर गाईच्या अस्थिसाऱ्यांनका
 द० गोधनाचा नाश ॥८॥ हृदय मध्यभागीं छातीभर ओंठीवर नराचें कपा-
 क आणि भस्म व लोह सांपडेळ तें न काढलें तर कुळाचा नाश होईल ॥९॥ या
 प्रकारें ज्या वर्गींतोळ नांव घेईल त्या दिशेस पाहावें आणि वर्णीचें आदि अक्षर
 पृष्ठकांचे मुखांतोन या वर्णा शिवाय आल्यास त्याचें फळ कांहीं घेऊं नये.

यात्राप्रकरण.

शुक्र

सन्मुख ॥ एकग्रामेपुरेवापिदुर्भिक्षेराष्ट्रविप्लवे ॥ वि
 वाहेतीर्थयात्रायांप्रतिशुक्रोनविद्यते ॥१॥

टी०- गांवचे गांवांत. अथवा शहराचे शहरांत. दुर्भिक्षकाळीं व राजाचें धर
 णें येतें त्यास. विवाह समयीं. तीर्थ यात्रेस सन्मुख शुक्र असला तर दोष नाहीं.

पौष्णादावग्निपादांतयावत्तिष्ठतिचंद्रमाः ॥ तावच्छु
 क्रोभवेत्तथः सन्मुखंगमनंशुभं ॥२॥

टी०- रेवती, अश्विनी, भरणी, कृत्तिका यानक्षत्रांचे प्रथम चरणींचंद्र अ-
 सला सणजे शुक्र अंध असतो, तो सन्मुख घेतला तरी गमनास दोष नाहीं.

शुभाशुभफळ ॥ ॥ दक्षिणेदुःखदःशुक्रःसन्मुखोहं
 तिसंगलं ॥ वामेपृष्ठेशुभोनित्यंरोधयेदस्तगःशुभः ॥३॥

टी०- बाहेरजाताना शुक्र दक्षिणेस दुःखदायक, सन्मुख कार्यहानि. आ-
 णि डावीकडे व पृष्ठभागीं घेऊन गमन करावें शुभ होय. पूर्वेस अस्त अस-
 लातर पश्चिमेस शुभ. आणि पश्चिमेस अस्त असल्यास पूर्व दिशेस शुभ
 जाणावा.

घातचंद्र

प्रयाणकालेयुद्धेच्छुषौवाणिज्यसंग्रहे ॥ वादेचैवगृ

हारंभेघातचंद्रं विवर्जयेत् ॥ ५ ॥

टी०- यात्रेसजातां, वसुधास, कृषिकरण्यास, व्यापारास, धान्यादिसं
ग्रहास, वादासमयी, घराचे आरंभास, घातचंद्ररजावा.

घातप्रकरण

घाततिथिंघातवारंघातनक्षत्रमेवच ॥ यात्रायां व
र्जयेत्प्राज्ञैरन्यकर्मसुशोभनं ॥ ५ ॥

टी०- गमनकाळीं घात वार नक्षत्रेतिथि अशीं वर्जावीं अन्यकर्मास शुभ
शेषेरविर्मघाप्रोक्ता षष्ठीप्रथमचंद्रमाः ॥ वृषभेपं
चमोहस्तश्चतुर्थीशनिरेवच ॥ ६ ॥ मिथुनेनवमस्वा
तीअष्टमीचंद्रचासरः ॥ कर्केद्विरतुराधाचबुधः षष्ठी
प्रकार्तिता ॥ ७ ॥ सिंहेषष्ठश्चंद्रमाश्चदशमीशनिमू
लके ॥ कन्यायां दशमश्चंद्रः श्रवणः शनिरष्टमी ॥ ८ ॥
तूले गुरुर्द्वादशीस्याच्छतंतृतीयचंद्रमाः ॥ वृश्चिकेरे
यतीसप्तदशमीभार्गवस्तथा ॥ ९ ॥ धनेचतुर्थोभर
णीद्वितीयाभार्गवस्तथा ॥ मकरेष्टमोरोहिणीद्वादशी
भौमवासरः ॥ १० ॥ कुंभेएकादशश्चार्द्राचतुर्थीगुरुधा
सरः ॥ मीनेचद्वादशः सार्पेद्वितीयाभार्गवस्तथा ॥ ११ ॥

राशि	मेघ	रपभ	मिथुन	कर्क	सिंह	कन्या	तूल	वृश्चिक	धन	मकर	कुंभ	मीन
चंद्र	१	५	९	२	६	१०	३	७	४	८	११	१२
वार	रवि	शनि	सोम	बुध	शनि	शनि	गुरु	शुक्र	शुक्र	भौम	गुरु	शुक्र
नक्षत्र	मघा	हस्त	स्वाती	अनु०	मूळ	श्रवण	शत०	रेव०	भर०	रोहि०	आर०	कार्ति
तिथि	६	४	८	६	१०	८	१२	१०	३	१२	४	२

याप्रकारेमेपादिद्वादशाराशिपरत्वे घातचतुष्टयस्वराशीसं वजून प्रयाण करावे

कालचंद्र

राशिपरत्वे ॥ ॥ मेषवेदावृषेष्टौचमिथुनेचतृतीयकः ॥ दश
कर्करविःसिंहेकन्याभंकःप्रकीर्तितः ॥ १३ ॥ षट् तुलेवृश्चि
केखेंदुर्धनेरुद्राःप्रकीर्तिताः ॥ मकरेऋषयःप्रोक्ताःकुं
भेषाणाउदाहृताः ॥ मीनेशंघ्रिः कालचंद्राः शौनकश्चे
दमब्रवीत् ॥ १४ ॥ ॥ १५ ॥ ॥ १६ ॥

टी०- मेषराशीस ४ चंद्र, वृषभराशीस ८ चंद्र, मिथुनराशीस ३ चंद्र, कर्कोस
१० चंद्र, सिंहास १२ चंद्र, कन्येस ९ चंद्र, तूळस ६ चंद्र, वृश्चिकास १० चंद्र, घ
नास ११ चंद्र, मकरास ७ चंद्र, कुंभास ५ चंद्र, मीनास ४ चंद्र, या प्रकारे रा-
शि परत्वे कालचंद्र शौनकमते आहे तो सर्व कर्मांस वर्ज्य करावा.

तिथिपरत्वे लग्नेवर्जाव्याचीं ॥ नंदायामलिहर्षोस्तुतुला
मकरयोस्तथा ॥ भद्रायां मीनधनुषोः कालस्तिष्ठति सर्व
दा ॥ १५ ॥ जयायां स्त्रीमिथुनयो रिक्तायां मेषकर्कयोः ॥
पूर्णायां कुंभवृषयोर्मनुष्यमरणं ध्रुवं ॥ १६ ॥

टी०- नंदा तिथीस वृश्चिक, सिंह, तूळ, मकर, आणि भद्रा तिथींची मीन, ध
न लग्ने. आणि जया तिथीस कन्या, मिथुन लग्ने, आणि रिक्ता तिथीस मे-
ष कर्क लग्ने, पूर्णा तिथीस कुंभ, वृषभ, त्या तिथीस हीं लग्ने वर्ज्य करावीं.
तेथें काळ उभा असतो.

प्रयाणासनक्षत्रे उक्त .

हस्ते दुर्मैत्रश्रवणाशिवतिष्यपौष्ठाश्रविष्ठाचपुनर्वसु
श्च ॥ प्रोक्तानिधिष्णानिनवप्रयाणेत्यत्कात्रिपंचादि
षसप्तताराः ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥

टी०- हस्त, मृगशीर्ष, अनुराधा, श्रवणा, अश्विनी, पुष्य, रेवती, धनिष्ठा, पुनर्वसु, हीं
नवनक्षत्रे प्रयाणास उक्त परंतु ३, ११, ७, त्या तारा गमनास वर्जाव्या.

मध्यमन०॥ रोहिणीउत्तराचित्रामूळमार्द्रातथैवच॥

षाढोत्तराभाद्रविश्वेप्रयाणेमध्यमाःस्मृताः॥१८॥

टी०-रोहिणी,उत्तरा,चित्रा, मूळ, आर्द्रा, पूर्वाषाढा,उत्तराभाद्रपदा,उत्तराषाढा,
हीनक्षत्रे प्रस्थानास मध्यम होत.

वर्ज्यनक्षत्रं॥ त्रीणिपूर्वामघाज्येष्ठाभरणीजन्मकृत्ति
का॥ सार्पःस्वातीविशाखाचनिसंगमनवर्जयेत्॥१९
कृत्तिकाएकविंशत्याभरण्यासप्तनाडिका॥एकादश
मघायाश्चत्रिपूर्वाणांचषोडश॥२॥ विशाखासार्पचि
त्रासुस्वातीरौद्रचतुर्दश॥आद्यास्तुघटिकास्थान्याः
शेषांशेगमनंशुभं॥२९॥

टी०-हीनक्षत्रे प्रयाणास वर्ज करायीं. परंतु संकटसमयास तिन्ही पूर्वायां
चा१६घटिका मघा११घटि०.ज्येष्ठासंपूर्ण भरणी७घ० कृत्तिका२१घ० ज
न्मनक्षत्रसंपूर्ण आश्लेषा विशाखा.चित्रा स्वाती आर्द्रा त्या ५नक्षत्रांच्या
आदि१४घ० प्रमाणे सर्वांचे वर्ज करून प्रयाण करायें.

प्रयाणारसशुभाशुभवार.

अर्केक्लेशमनर्थकंचगमनेसोमेचबंधुप्रियंचांगारेनरु
तस्करुज्वरभयंप्राप्नोतिचार्थबुधे॥क्षेमारोग्यस्वरुचंक
रोतिचगुरौलाभश्चशुक्रेशुभ्रौमंदेबंधनहानिरोगम
रणान्युक्तानिगर्गादिभिः॥

टी०-रविवारी गमन केलें असतां मार्गां महाक्लेश व अनर्थ प्राप्त होतात,
सोमवारी बुध आणि प्रियदर्शन,मंगळवारीं अग्निआणिचोरवज्वरभय
प्राप्ति,बुधवारीं द्रव्यलक्ष्मी प्राप्ति, गुरुवारीं क्षेमआरोग्य स्वरुप्राप्ति,शुक्रवा
री लाभशुभफळ प्राप्ति,शनिवारीं बंधन हानि रोग मरण असें प्राप्त होतें

होराकथन व शकुन.

वारात्षष्ठस्य षष्ठस्य होरासार्द्ध द्विनाडिका ॥ अर्क
शुक्रौ बुधश्चंद्रो मंदो जीवधराकृतौ ॥१॥ गुरुर्वि
वाहे गमने च शुक्रो बोधे सौम्यः सर्वकार्येषु चंद्रः ॥
कुजे च युद्धं रवी राजसेवा मंदे च चित्तं इति होरयोगाः
॥२॥ यस्य ग्रहस्य वारे पिकर्म किंचित्प्रकीर्तितं ॥
तस्य ग्रहस्य होरायां सर्वकर्मविधीयते ॥३॥

टी०-ज्या वाराचा त्या वारीं प्रथम २॥ घटिका होरा त्या पासून साहाय्ये वाराचा
दुसरा होरा, या क्रमानें दिवसाचे वारा होरे जाणावे ॥२॥ रविवाराचा राजसेवेस
उक्त, द्वितीय २॥ शुक्रान्चा गमनास, तृतीय बुधान्चा ज्ञान प्राप्तीस. चतुर्थ २॥ चंद्रा
चा तो सर्वकार्यास, पांचवा शनीचा इव्यसंग्रहास, साहावा गुरूचा विवाहास,
सातवा मंगळान्चा युद्धांत जाण्यास उक्त. असा या प्रमाणे क्रम, आणि जाजा ग्र
हाचा जो वार त्याचीं कृत्ये पूर्वी कथिये तीं तीं त्या त्या वाराचे होत्यावर कराचीं.

सूर्याचा होरा ॥ सूर्यस्य होरे रजकी सुवस्त्रं कुमारिका विप्र
चतुष्टयं च ॥ काकत्रयं द्वौ नकुलो तथैव चाषस्तथैको वृष
भस्तुगौश्च ॥

टी०- रवीचे होत्यावर गमन केलें तर पुढें शकुन होतील ते सांगतो; पर्दीण, वस्त्रें,
कुमारिका, चार ब्राह्मण, तीन कावळे, दोन भुंगुस, दोन चाष, एक बैल, आणि गाय
यांतून कांहीं तरी शकुन भेटतील.

चंद्राचा होरा ॥ चंद्रस्य होरे द्विजयुग्मकाकभेरी मृदंगा
नकुलः खरोष्ट्रौ ॥ हयश्च गोमेषशुन्यस्तथैव पुष्पाणि
नारीद्वयमेव मार्ग ॥

टी०- चंद्राचे होत्यावर गमन केलें तर मार्गाचें ठायीं दोन ब्राह्मण आणि काक
व नगारे व मृदंग आणि भुंगुस व गाढ व उंढ व घोडा, गाय व मेंढा, कुत्रे आणि

पुष्पे व दोनहिया यातून कांही भेरावीं ॥

मंगळाचाहोरा ॥ मार्जारयुद्धं कलहः कुटुंबेरजस्वला
स्त्रीभुवनम्यदाहः ॥ नपुंसकः श्वत्रितयं द्विजश्चनग्नौ
विमुक्तो धरणीसुतस्य ॥ ३ ॥

टी०- मंगळाचे होऱ्यावर गेंले असनां मांजराचें युद्ध अथवा स्त्री पुरुषांचा कलह अथवा स्वस्वला स्त्री अथवा घरजळते किंवा नपुंसक व कुत्रीं तीन किंवा नग्न ब्राह्मण भेटेल

बुधाचाहोरा ॥ बुधस्यहोरे शकुनश्चसर्वः स्त्रीपुत्रयुक्ता
कलशस्तुपूर्णः ॥ कृत्वातकश्चापगजौ कुमारः पुष्पाणि
नारीरयलुदर्पणश्च ॥ ४ ॥

टी०- बुधाचे होऱ्यावर सर्व शकुन, स्त्रीपुत्रयुक्त, कलशा पाण्यानें भरलेला, चातक पक्षी व चाप पक्षी, गज किंवा मुलगा, पुष्पे व स्त्री अथवा आरमायांतून कांहीं एक भेटेल.

गुरुचाहोरा ॥ गुरोर्द्विजातिर्गणिकान् च धेनुस्त्रीबाल
युक्तासजलो घटस्तु ॥ ऊर्णाचकाको नकुलो वकश्च हं
सस्य राजा बहवस्तु वैश्याः ॥ ५ ॥

टी०- गुरूचे होऱ्यावर ब्राह्मण व कळवातीण अथवा गाय किंवा स्त्री मुलासहित व भरलेली घागर, शाळ, काक, मुगुस, यगळा, हंसाचा राजा किंवा बहुत पाणी यांतून काही भेटेल

शुक्राचाहोरा ॥ शुक्रम्यहोरे गणिका द्विजेन्द्रः काकत्रि
कंचाथनपुंसको वा ॥ मद्यं हि मांसं गणिकान् च धेनुर्धान्यं
च शूद्रत्रितयं च वैश्यः ॥ ६ ॥

टी०- शुक्राच्या होऱ्यावर प्रथम ब्राह्मण, कळवातीण, तीन काक, नपुंसक, मद्य, मांस, गणक जोशी गाय, धान्य, वाणी, तीन शूद्र, यांतून कोणी भेटेल.

शनीचाहोरा ॥ पतंगसुनोर्यवनश्च नग्नोरजस्वलास्त्री
मृतकंतथैव ॥ पिशाचगृध्रौ विधवा च वह्निर्नपुंसक
श्चाथयुवा प्रचंडः ॥ ७ ॥

टी०- शनीच्या होऱ्यावर नग्न मुसलमान, रजस्वला स्त्री, प्रेत, पिशाच, गृध्र
पक्षी, विधवा स्त्री, अग्नि, नपुंसक, तरुण बळकट असा पुरुष. यांचून कोणी
तरी शकुन भेटेल. या प्रमाणें शकुन जाणावे.

उत्तमप्रश्नजाहा लातर.

मनूचें वाक्य ॥ गमनं प्रतिराजंस्तु सन्मुखादर्शनेन च ॥

प्रशस्तांश्चैव संभाषेत्सर्वानेतांश्च कीर्तयेत् ॥ ८ ॥

टी०- राजाप्रतसांगतोहे गमन काळीं पूर्वीं शकुन सांगितले ते किंवा उत्तम भाषणें
यांचें श्रवण दर्शन न झालें तर मनांत स्मरण करून गमन करावें शुभहोय.

वारपरत्वे वस्त्रधारण.

रवौ नीलंबुधे पीतं कृष्णावर्णं शनैश्चरे ॥ श्वेतंगुरौ भू

गौ भौमे रक्तं सोमे तु चित्रकं ॥ ९ ॥

टी०- रविवारीं निळें, बुधवारीं पीत, शनिवारीं काळें, गुरु आणि शुक्रवारीं पां
ढरें, मंगळवारीं तांबडें, सोमवारीं चित्र, याप्रमाणें वस्त्रधारण करून गमन करा

नक्षत्रतिथिचार परत्वे दिक्शूलवर्ज्य

पूर्वदिशा.

मूलश्रवणशाक्रेषु प्रतिपन्नवमीषु च ॥ शनौ सोमे बु

धे चैव पूर्वस्यां गमनं त्यजेत् ॥

टी०- मूल-श्रवण. ज्येष्ठानक्षत्र. आणि प्रतिपदा. नवमी. आणि शनि सो-
म बुधवार यांचर पूर्वस गमन करूं नये.

दक्षिणदिशा

पूर्वाभाद्रपदाश्विन्यौपंचमीत्रयोदशी॥ गुरुर्धनि
षाड्मासैवयाम्येसप्तविज्जयेत्॥

टी०-पूर्वाभाद्रपदा, अश्विनी, आणि विधी पंचमी, त्रयोदशी, गुरुवार धनि
षा, आर्द्रा, ही सात दक्षिण दिशेस गमनास वर्जावीं.

पश्चिमदिशा

रोहिण्यांचतथापुष्येपष्ठीचैवचतुर्दशी॥ भौमार्कगु
रुवारेषुनगच्छेत्पश्चिमांदिशं॥

टी०-रोहिणी आणि पुष्य, पष्ठी चतुर्दशी, मंगळ, रवि, आणि गुरु हे वार
यांवर पश्चिम दिशेस गमन वर्जावे.

उत्तर दिशा.

करेचोत्तरफाल्गुन्यांद्वितीयादशमीतथा॥ बुधेरचौ
भौमवारेनगच्छेदुत्तरादिशं॥

टी०-हस्त आणि उत्तरा फाल्गुनी, आणि द्वितीया, दशमी, आणि बुध, रवि, भौ
म, हे वार यांवर उत्तर दिशेस गमन वर्जावे.

विदिकशूल

ईशान्यांज्ञेशानौशूल आग्नेय्यांगुरुसोमयोः॥ वा
यव्यांभूमिपुत्रे तुनैर्ऋत्यांशुक्रसूर्ययोः॥

टी०-वारपरलेभूळ विदिशास अस्तनो ती दिशा त्याचारीं गमनास वर्जावी. बुध
आणि शनिवारीं ईशान्य दिशेस गमन वर्जावे. गुरु आणि सोमवारी आग्ने
येस, मंगळवारीं वायव्येस, शुक्र आणि रविवारीं नैर्ऋत्येस गमन वर्जावे

शूलदोषनिवारणार्थयदार्थभक्षण.

सूर्यवारेघृतंपीत्वागच्छेत्सोमेपयस्तथा॥ गुडमंगा
रवारेतुबुधवारेतिलानपि॥ गुरुवारेदधिज्ञेयंशुक्र

वारेयवानपि ॥ माषाभुक्काशनेर्वारेशूक्तदोषो
पशांतये ॥

टी०- रविवारीं घृत आणि सोमवारीं पय हे प्राशन करावे, मंगळवारीं गूळ आ
णि बुधवारीं तीळखाचे गुरुवारीं दधिप्राशन, शुक्रवारीं जवखाचे, शनिवारीं
ऊटदाचे अन्न भक्षावे; असें वारपरत्वे भक्षण करून गमन करावे.

कुंभवमीनचंद्रावर वर्ज्यकर्म

शय्यावितानंप्रेताग्निक्रियाकाष्ठतृणार्जनं ॥ याम्य
दिग्गमनं कुर्यान्नचंद्रे कुंभमीनगे ॥

टी०- पलंग विणणें व प्रेताग्नि कर्म क्रिया व काष्ठ व तृण संगृह आणि र
क्षिणेस गमन हीं सकळ कर्म कुंभ आणि मीन राशी च्या चंद्रावर वर्ज्य करावीं.

सन्मुखचंद्र ॥ करणभगणदोषं वारसंक्रांतिदोषं कु
त्तिथिकुलिकदोषं यामथामार्धदोषं ॥ कुजशानिरवि
दोषं राहुकेत्वादिदोषं हरतिसकलदोषं चंद्रमासन्मुखस्तुः

टी०- करण, नक्षत्र, वार, संक्रांति, कुत्तिथि, कुलिक, यामार्ध, मंगळ, शनि,
रवि, राहु, केतु इत्यादि दोष, सन्मुख चंद्र घेऊन गमन केलें असतां जातात.

दिशापरत्वे सन्मुखचंद्र.

मेषेचसिंहे धनपूर्वभागे वृषेचकन्या मकरेचयाम्ये ॥
तुलेचकुंभे मिथुने प्रतीन्यां कर्काक्षिमीनेदिशिचोत्तर
स्यां ॥ फळांचाश्लोक ॥ सन्मुखोर्थस्यलाभायदक्षिणेषु
खसंपदां ॥ पृष्ठतः प्राणनाशायवामेचंद्रे धनक्षयः ॥

टीका-मेष, सिंह, धन, वाराशीचा चंद्र पूर्वेस ॥ वृषभ, कन्या, मकर, वाराशी
चा चंद्र दक्षिणेस ॥ तुळ, कुंभ, मिथुन, वाराशीचा चंद्र पश्चिमेस ॥ कर्क, वृश्चि
क, मीन, वाराशीचा चंद्र उत्तरेस असतो ॥ फळ ॥ दिशापरत्वे चंद्र सन्मुख घेऊ
न गमन करावे अर्थलाभ होय ॥ आणि उजवे कडे घेतला तर धनसंपदा प्रा-

सि ॥ पृष्ठभागी घेतलातर प्राणनाश होय आणि वामभागी घेऊन गमन के
 तेतर धनक्षय असें जाणावे

काळ वेळा पाहाणे

पूर्वाण्हेचोत्तरांगच्छेन्प्राच्यांमध्यान्हकेतथा ॥ दक्षिणे
 अपराण्हेतुपश्चिमेअर्धरात्रके ॥

टी०- दिवसान्हे प्रथम ग्रहीरं उत्तरेस ॥ आणि द्वितीय ग्रहीर मध्यान्हो पूर्वे
 स ॥ आणि तृतीय ग्रहीरं अपराण्हीं दक्षिणेस ॥ आणि अर्धरात्रीं पश्चि
 मेस गमन करावे उक्तहोय

दिशांपरत्यें योगिनी

प्रतिपन्नवमीपूर्वेद्वितीयादशचोत्तरे ॥ तृतीयैकादशी
 वन्होचतुर्द्वादशीनैर्ऋते ॥ पंचत्रयोदशीयाम्येषष्ठीभूत
 श्वपश्चिमे ॥ सप्तमीपूर्णावायव्येअमावास्याषष्ठीशिवे ॥
 ॥ फळ ॥ पृष्ठेचशुभदाप्रोक्तावामंचैवविशेषतः ॥ योगि
 नीमाभवेन्नित्यंप्रयाणेशुभदानृणां ॥

टी०- प्रतिपदा, नवमी, त्या तिथींस योगिनी पूर्वेस ॥ द्वितीया, दशमीस उत्तरेस
 दतीगा एकादशीस आग्नेयेस, चतुर्थी,द्वादशी, नैर्ऋत्येस, पंचमी, त्रयोदशी,
 दक्षिणेस षष्ठी, चतुर्दशी, पश्चिमेस सप्तमी, पूर्णिमा, वायव्येस. आणि अ
 मावास्या अष्टमी ईशान्येस. याप्रमाणें योगिनी जाणाव्या ॥ याचें फळ ॥
 योगिनी पृष्ठभागीं अथवा वामभागीं घेऊन गमन नित्यानित्य करावें शुभहोय ॥

वारपरत्यें काळराहु

अर्कोत्तरेवायुदिशाचसोमेभौमेप्रतीच्यांबुधनैर्ऋतेच ॥

याम्येगुरौवन्हिदिशाचशुक्रेमंदेचपूर्वेप्रवदंतिकालं ॥

टी०- रविवारी काल उत्तरेस ॥ सोमवारीं वायव्येस ॥ मंगळवारीं पश्चिमेस ॥ बु
 धवारीं नैर्ऋत्येस ॥ गुरुवारीं दक्षिणेस शुक्रवारीं आग्नेयेस ॥ शनिवारीं पू-

र्वेस या प्रमाणं काळराहु वार परत्वे जाणावा.

फळांचाश्लोक ॥ रविदिनगुरुपूर्वसोमशुक्रेचयाम्ये
वरुणदिशितुभौमेचोत्तरेसौरिसंस्ते ॥ प्रतिदिनभिति
गत्याकाळराहुर्दिशानांसकलगमनकार्येवामपृष्ठेच
सिद्धिः ॥

टी० - रविअथवागुरु या वारीं पूर्वसगमन केले असतां काळराहु वामपृष्ठभा
गीं येतो सकल कार्ये सिद्धीस जातात. सोम आणि शुक्रवारीं दक्षिणेस गमन क
रावे. भौमवारीं पश्चिमेस. शनिवारीं उत्तरेस गमन करावे कार्ये सिद्धिहोते.

क्षुधितराहु ॥ इंद्रेवायौयमेरुद्रेतोयेग्नौशशिरक्षसोः ॥
यामार्धेक्षुधितोराहुर्भ्रमत्येवदिगष्टके ॥ नतिथिर्नच
नक्षत्रंनयोगोनचचंद्रमाः ॥ सिध्यंतिसर्वकार्याणिया
त्रायांदक्षिणे रथौ ॥

टी० - प्रथम यामार्धी क्षुधितराहु पूर्वस असतो, द्वितीय वायव्येस, तृतीय द-
क्षिणेस, चतुर्थ ईशान्येस, पंचम पश्चिमेस, षष्ठ अग्नेयेस, सप्तम उत्तरेस,
अष्टम यामार्धी नैर्ऋत्येस, या प्रमाणे अष्टदिशा भ्रमण करितो. परंतु द-
क्षिणभागीं रवि घेऊन गमन केले असतां तिथिनक्षत्रादि दोष जातात.

काळकोठे आहेतो पाहावा.

कालंपलंघात्कलोहपातवडवानलः खड्गकचोलकां
तिकाः ॥ नखाश्वतुर्विशतिशट्त्तथादिकुरुद्राद्युति
र्वेदगुणाः क्रमेण ॥ तिथ्यायुतं वैवस्वभाजितंचशे
पंचकालं मुनयो वदन्ति ॥ फळांचाश्लोक ॥ कालं
चपृष्ठेपलंसन्मुखेचघातंचलोहंवडवाचपृष्ठे ॥ ख
ड्गंचचात्रेकवचंचवामेकांतिश्चयोज्यादिशिदक्षि
णस्यां ॥

टी०- कातांचीं नांवां ॥ १ काल २ पूरुं ३ पातक ४ लोहपात ५ गडवानल ६ क्षुद्र
 ७ कृच ८ कांति ॥ अशी आठनांवां त्यांचे ग्यालीं अकमाडचे आद्वेन ते ज्या
 तिथीस गमन करायाचे असेल ती तिथ एकेके अंकांत मिळवून आठनां
 भागून शेषजे अंक उरतोस त्या दिशेस तो काळ आहे, अशा क्रमाने पूर्वादि
 अष्टदिशास पाहावे, पृष्ठभागी काळशुभ. सन्मुख पलशुभ, पृष्ठभागीं घा
 तक, लोहपात आणि गडवानल हे विन्ही शुभ. अग्रभागी खडूशुभ याम
 भागीं कृचशुभ, आणि दक्षिणभागी कांतिशुभ. अशी दिशापरले शुभपे
 ऊन त्यादिशेस युद्धांन अथवा यात्रादि कार्यास गमन करावे कार्यसिद्धि हो
 ईल.

पंथाराहचक्र

स्युर्धर्मेदस्त्रपुष्योरगवरक्तजलपद्मीशमैत्राण्यथार्थे
 याम्याजोघ्रींद्रकर्णादितिपितृपवनोडुन्यथोभानि
 कामे ॥ चन्द्रार्द्राबुध्चित्रानिर्ऋतियिधिभगारव्यानि
 मोक्षेथरोहिण्यर्यग्गांज्जेदुचिश्वांतिमभदिनकर
 क्षाणिपंथादिराहो ॥

धर्म	आश्वि	पुष्य	आश्लेषा	विशाखा	अनुरा	धनिष्ठा	शनतारका
अर्थ	भरणी	पुनर्वसु	मघा	साती	ज्येष्ठा	श्रवण	पूर्वाभा
काम	कृतिका	आरद्रा	पूर्वा	त्रिआ	मूळ	अभिजित्	उत्तरा
मोक्ष	रोहिणी	मृग	उत्तरा	हस्त	पूर्वाषा	उत्तराषा	रेवती

टी०- नक्षत्रं २८ त्यांचे भाग १२, त्यांचीं नांवां प्रथम भाग धर्म मार्गांचीं नक्षत्रं ७,
 द्वितीय अर्थ मार्गांचीं नक्षत्रं ७, तृतीय काम मार्गांचीं ७, चतुर्थ मोक्ष मार्गांची
 ७ याममाणें चहूँमार्गांचीं नक्षत्रं जाणावी. त्यात एके मार्गांचे नक्षत्री सूर्य अ
 सतां चंद्रचोहोँ मार्गांचे नक्षत्री फि रेल त्यांचीं फळें सांगतो.

धर्ममार्गाचीं फळे

धर्ममार्ग गते सूर्ये अर्थांशे चंद्रमायदि ॥ तदा शत्रुभ
यंतस्य ज्ञेयं तु विबुधैः शुभं ॥ १ ॥

टी० - धर्ममार्ग नक्षत्रीं सूर्य असतां व अर्थमार्ग नक्षत्रीं चंद्र आला असतां गम
न केलेंतर मार्गाचे ठायीं शत्रुभय होईल. अशुभ फळ जाणावें.

धर्ममार्गे गते सूर्ये चंद्रे तत्रैव संस्थिते ॥ संहारश्च भवेत्तत्र
भंगो हानिः प्रजायते ॥ २ ॥

टी० - धर्ममार्ग नक्षत्रीं सूर्य असतां व चंद्र असतां गमन केलेंतर संहार आ-
णि भंग व हानि असें प्राप्त होईल

धर्ममार्गे गते सूर्ये कामांशे चंद्रमायदि ॥ विग्रहोदारु
णश्चैव चोराकुलसमुद्भवं ॥ ३ ॥

टी० - धर्ममार्गीं सूर्य आणि काममार्ग नक्षत्रीं चंद्र, असें योगाचें फळ वैर
पुष्कळशीं होईल. आणि चोरांचें भय प्राप्त होईल.

धर्ममार्गे गते सूर्ये चंद्रे मोक्षगते यदि ॥ गृहलाभो भ
वेत्तस्य चिज्ञेयो नात्र संशयः ॥ ४ ॥

टी० - धर्ममार्गीं सूर्य, चंद्र मोक्षमार्गीं, असें योगाचें फळ, गृहलाभ आणि
मार्गीं स्वरूप पावेल.

अर्थमार्गाचीं फळे.

अर्थमार्गे गते सूर्ये चंद्रे धर्मस्थिते यदि ॥ गजलाभो
भवेत्तस्य तत्र श्रीः सर्वतः सुखी ॥ १ ॥

टी० - अर्थमार्गीं सूर्य आणि चंद्र धर्ममार्ग नक्षत्रीं. आशायोगाचें फळ ग-
जलाभ आणि लक्ष्मी प्राप्ति ॥ आणि सर्वदां सुखी होईल.

अर्थमार्गे गते सूर्ये चंद्रे तत्रैव संस्थिते ॥ प्रथमं जायते का

यैतन्नभंगो भविष्यति ॥२॥

टी०- अर्थमार्गी सूर्य आणि चंद्र आला तर अशायोगाचें फळ प्रथम कार्य होईल नंतर भग पावेळ ॥

अर्थमार्गे गते सूर्ये चंद्रे कामांशसंस्थिते ॥ सर्वसिद्धि
भवेत्तस्य जानीयान्नात्र संशयः ॥३॥

टी०- अर्थमार्गी सूर्य आणि काम मार्गी चंद्र आला तर आशायोगाचें फळ सर्व कार्य सिद्ध होईल ॥

अर्थमार्गे गते सूर्ये चंद्रे मोक्षस्थिते यदि ॥ भूमिलाभो
भवेत्तस्य हर्षयुक्तः सुखी भवेत् ॥४॥

टी०- अर्थमार्गी सूर्य आणि मोक्षमार्गी चंद्र, अशायोगाचें फळ भूमिलाभ व हर्षयुक्त व सुख, मार्गाचें वाई पावेळ

काम मार्गाचीं फळे

काममार्गे गते सूर्ये चंद्रे धर्मे च संस्थिते ॥ गजाश्वाश्रय
विलयते राजसन्मानसंभवात् ॥५॥

टी०- काम मार्गी सूर्य आणि धर्म मार्गी चंद्र आला तर हत्ती घोडे यांचा नाश आणि राजाकडे मन्मान होईल

काममार्गे गते सूर्ये चंद्रे चैवार्थसंस्थिते ॥ सकलजायते
तस्य विघ्नभंगो विनिर्दिशेत् ॥६॥

टी०- काममार्गी सूर्य आणि अर्थमार्गी चंद्र आला असतां सकलविघ्ने नाश पावतील ॥

काममार्गे गते सूर्ये चंद्रे तत्रैव संस्थिते ॥ विग्रहं दारुणं
चैव कार्यनाशं विनिर्दिशेत् ॥७॥

टी०- काममार्गी सूर्य आणि चंद्र आले तर वैर कार व कार्यनाश होईल
काममार्गे गते सूर्ये चंद्रे मोक्षगतेपि वा ॥ राज्ञोलाभो

भवेत्तस्य स्वर्णलाभं विनिर्दिशेत् ॥ ४ ॥

टी०-काममार्गीं सूर्यं व मोक्षमार्गीं चंद्र आकाशतराजा पासूनलाभ वसुवर्णलाभहो०

मोक्षमार्गींचीं फले.

मोक्षमार्गे गते सूर्ये चंद्रे धर्मस्थिते यदि ॥ हेमलाभो
भवेत्तस्य सर्वकार्ये प्रसिध्यति ॥ १ ॥

टी०-मोक्षमार्गीं सूर्यं व धर्ममार्गीं चंद्र तर हेमलाभ आणि सर्वसिद्धि.

मोक्षमार्गे गते सूर्ये अर्थांशे चंद्रमा यदि ॥ विफलं तस्य
कार्यं च चोरराजरिपोर्भयं ॥ २ ॥

टी०-मोक्षमार्गीं सूर्यं व अर्थमार्गीं चंद्र आहेतराजा व चोर व रिपुयां० १५०

मोक्षमार्गे गते सूर्ये चंद्रे कामस्थिते यदि ॥ सर्वसिद्धिं स
वाप्नोति कार्ये च जयमेव च ॥ ३ ॥

टी०-मोक्षमार्गीं सूर्यं व काममार्गीं चंद्र तर सर्वकार्यसिद्धि व जय प्राप्त.

मोक्षमार्गे गते सूर्ये चंद्रे तत्रैव संस्थिते ॥ विग्रहं हारुणं चैव
विघ्नस्तत्र भविष्यति ॥ ४ ॥

टी०-मोक्षमार्गीं सूर्यं व चंद्र आहेतर वैर आणि नाना प्रकारें विघ्नं प्राप्त होनील.

पंथाराहूवरकर्मकरावयाचीं.

यात्रायुद्धे विवाहे च प्रवेशे नगरादिषु ॥ व्यापारेषु च स
र्षेषु पंथाराहुः प्रशस्यते ॥ १ ॥

टी०-यात्रेस आणि युद्धांत व विवाहास व नगरादिकांत तसेंच सर्व व्यापारांत
प्रवेशकरणे यास पंथाराहु प्रशस्त होय.

गर्गादिकांचा मुहूर्त.

उषः प्रशस्यते गर्गः शकुंतं च वृहस्पतिः ॥ अंगिरा मन
उत्साहं विप्रयाक्यं जनार्दनः ॥ १ ॥

टी०-मागील ५ पटिका रात्र शेष उरली ह्यणजे उषः काल होतो तो, गर्गसु

नीचे मते शुभ ॥ आण वृहस्पतीच्या मते उन्नम शकुन शुभ ॥ अगिराच्या मते मनोत्साहकाकी शुभ ॥ आणिजनार्दन मते विप्रवाक्ये शुभ हांग.

शुभाशुभवाहनं.

आत्मनोजन्मनक्षत्राद्दिननक्षत्रमेव च ॥ एकीरुखा
हरेद्भागं नक्षत्रेषु च वाहनं ॥ १ ॥ रासभोऽश्वोगजो मेपो जंबु
कः सिंहसज्ञकः ॥ काकश्चैव मयूरश्च हंस इत्येव वाहनं ॥ २ ॥
फळ ॥ रासभे अर्थनाशश्च धनलाभश्च जातिनि ॥ लक्ष्मी
प्राप्तिर्गजारत्येहि मेघे च मरणं ध्रुवं ॥ ३ ॥ जंबुके स्वल्पला
भश्च सर्वसिद्धिश्च सिद्धकः ॥ काके च निष्फलं कार्यं मयूरे
च रक्षणं बहु ॥ ४ ॥ हंसे तु सर्वसिद्धिः स्यात्वाहनानां फलं
स्मृतं ॥

टी०- आपले जन्मनक्षत्रा पासून दिवस नक्षत्रा पावेतो मोजून नवानी भागावे ॥
शेष उरेल ते वाहन जाणावे ॥ शेष १ उरेतर वाहन गाढ व, त्याचे फळ अर्थनाश ॥
२ उरेतर घोडा, धनलाभ ॥ ३ उरेतर हत्ती, लक्ष्मीप्राप्ति ॥ ४ उरेतर मेंढा, मरण ॥
५ उरेतर कोल्हा, स्वल्पलाभ ॥ ६ उरेतर सिंह, कार्यसिद्धि ॥ ७ उरेतर कावळा, नि
ष्फल ॥ ८ उरेतर मयूर, करवप्राप्ति ॥ ९ आलेवर हंस, सर्वसिद्धि ॥ या क्रमा
नं वाहने व फळे जाणावीं.

त्र्यं कमुहूर्त.

तिथयः पक्षगुणितासप्तभिर्भाजिताश्चिताः ॥ वा
रास्युर्वह्निगुणिता वसुभिश्चैव भाजिताः ॥ १ ॥ चतु
र्गुण्यानि भान्यंगभाजितानियथाक्रमं ॥

टी०- ज्या तिथीस गमन करावयाचे ती तिथि दुप्पट करून सातानी भागावी
आणि जो वार असेल तो तिप्पट करून आठानी भागावा ॥ आणि जे नक्ष-

त्र असेल ते चोपट करून साहानी भागावे ॥ शेषांक तिहींचे आले तर शुभ
हींचे शून्य आले तर अंक नाही असे जाणावे.

**फळश्रुति ॥ पीडास्याप्रथमेशून्येमध्येशून्येमहद्द्र
यं ॥ अंशशून्येतुमरणं अंकेचविजयो भवेत् ॥**

टी०- प्रथम तिर्थाचे भागास शून्य आले तर पीडा. द्वितीय वाराचे भागास
शून्य आले तर मोठे भय; तिसरे नक्षत्रभागास शून्य आले तर मरण ॥
आणि तिहीं ठिकाणी अंक आले ह्यणजे अंकविजय प्राप्त होय.

भ्रमणाडळ मुहूर्त

**सूर्यभाद्रणयेच्चांद्रं सप्तभिर्भागमाहरेत् ॥ त्रिषद्वभ्र
मणंचैव द्विसप्तमहदाडळं ॥ १ ॥ प्रथमं पंचचत्वारि
आडळो नास्ति मिश्रितं ॥ आडळे ताडनं प्रोक्तं भ्रमणे
कार्यनाशनं ॥ २ ॥**

टी०- सूर्यनक्षत्रा पासून दिवसनक्षत्रा पावेतो गणावे आणि सातानी भागा-
वे शेष तीन अथवा साहा उरले तर त्या दिवशी भ्रमण आहे, कार्यनाश ॥ २
अथवा ७ उरले तर आडळ आहे ते गमनास वर्ज ॥ ताडण करण्यास उक्त.
१ अथवा ५ व ४ असे उरले तर आडळ नाही. गमनास उक्त जाणावे.

हैवर मुहूर्त

**सूर्यभाद्रणयेच्चांद्रं पक्षादितिथिवारयुक् ॥ नवभि
स्तुहरेद्भागंसप्तशेषंतु हैवरं ॥ १ ॥**

टी०- सूर्यनक्षत्रा पासून दिवसनक्षत्रा पावेतो मोजावे त्यांत पक्षतिथिवा-
र मिळवून नवानी भागावे, शेष सात अंक उरले तर हैवर मुहूर्त आहे, गम
नास शुभ होय ॥

घवाड मुहूर्त.

सूर्यभाद्रणयेच्चांद्रं त्रिगुणं तिथिमिश्रितं ॥ नवभिस्तु

हरेद्भागं त्रिशेषः स्याद्द्ववादकं ॥१॥

टी०-सूर्यनक्षत्रापासून दिवसनक्षत्रापावेतो गणून त्रिगुणित करून चाळती तिथिआंत मिळवून नगानी भागावे ३ शेष उरले तर घवादमुहूर्त

वारपरत्ये म्वरशकुन

गुरौशनौरवौभौमेशुभोवैदक्षिणःस्वरः॥अन्यया
रेषुवामस्तुस्वरश्चैवशुभःस्मृतः॥१॥निर्गमेवामतः
श्रेष्ठःप्रवेशेदक्षिणःशुभः॥यःस्वरःसचनासाग्रे
योगीनांमतमीदृशं॥२॥

टी०- गुरु, शनि, रवि, भौम, याचोहोवारीं आपले नासिकेचा दक्षिणस्वर वा हात असता प्रवेश करण्यास श्रेष्ठ होय आणि चंद्र बुध शुक्र या तिहीं वारी वामस्वर वाहत असता निर्गमास श्रेष्ठ असें योग्याचें मत आहे असें जाणावे

वारपरत्ये छायाशकुन

अष्टौपादाबुधेर्युनवधरणिसुतेसप्तजीवेपदानिज्ञे
यचैकादशार्केशनिशशिभृगुषुप्रोक्तमर्थंचतुष्टं॥त
स्मिन्काळेमुहूर्तेसकलगुणयुतेकार्यसिद्धिःशुभोक्ता
नास्मिन्पंचांगशुद्धिर्नरखलुशशियलंभापितं गर्गमुरज्यैः॥

टी०- आठपावले आपली छाया आली ह्मणजे बुधवारी गमन करावे ॥ नऊ पावले आली ह्मणजे मंगळवारी ॥ सानपावले गुरुवारी ॥ अकरापावले आली ह्मणजे रवि, शनि, सोम, शुक्र, याचोहोवारीं गमन करावे, हा मुहूर्त सकळ गुणयुक्त सर्व कार्य सिद्धि कर्ता आहे. असे गर्गादिकमुनीनीं सांगितले.

काकशब्दशकुन.

काकस्यचचनेश्रुत्वापादछायांतुकारयेत्॥त्रयोदश
युतांकृत्याषड्विधैर्भागमाहरेत्॥फळश्लोक॥छाभःस्ये

दस्तथासौरव्यंभोजनंचधनागमः॥अशुभंचक्रमे
णैवगर्गस्यवचनंतथा॥२॥

टी०- काकशब्द ऐकून आपली छाया पादें करून मोजून त्यांत १३ मिळवावे
आणि ६ नी भागावे शेष राहिल त्याचें फळ, १ उरेतर लाभ, २ उरेतर खेद, ३ उरे
तर सौख्य, ४ उरेतर भोजन, ५ उरेतर धनलाभ, शून्य आलेंतर अशुभ जाणा
वे ॥ याप्रमाणे गर्गवचन प्रमाण आहे.

पिंगला शब्दशकुन.

उल्हासः किल्विले चैव चित्पित्त्या भोजनंतथा ॥ बंधनं
खिटिखिटि स्वात्कुर्कुशब्दैर्महद्भयं ॥ १ ॥

टी०- किल्विल शब्दज्ञालातर उल्हास होय ॥ आणि चित्पित्त शब्दज्ञाला
असतां भोजन प्राप्त होय ॥ खिटिखिटि शब्दज्ञाला तर बंधन होय ॥ आ-
णि कुर्कुशब्दज्ञालातर महाभय असें जाणावे ॥

शिकापरत्वे पादछायाशकुन.

बुधैश्चिकारवंश्रुत्वापादछायांचकारयेत् ॥ त्रयोदश
युतां कृत्वा चाष्टभिर्भागमाहरेत् ॥ फळश्लोक ॥ ला
भः सिद्धिर्हानिशोकौ भयं श्रीर्दुःखनिःफले ॥ क्रमेणै
वंफलं ज्ञेयं गर्गेण च यथोदितं ॥ २ ॥

टी०- शिकाशब्द ऐकून आपली छाया पादें करून मोजून त्यांत १३ मिळऊ
न ८ नी भागावे शेष राहिल त्याचें फळ ॥ १ उरेतर लाभ, २ उरेतर सिद्धि,
३ उरेतर हानि, ४ उरेतर शोक, ५ उरेतर भय, ६ उरेतर लक्ष्मी, ७ उरेतर दुःख
८ उरेतर निष्फल असें गर्गमुनी सांगतात ॥

शिकाशकुन

छिक्काप्रश्नप्रवक्ष्यामि पूर्वस्यामशुभं फलं ॥ आग्ने

व्यांशोकदुःखं स्यादरिष्टं दक्षिणे तथा ॥ नैर्ऋत्यां च
 शुभं प्रोक्तं पश्चिमे मिष्टभक्षणं ॥ वायव्ये धनलाभस्तु
 उत्तरे कलहस्तथा ॥ २ ॥ ईशान्यां च शुभं ज्ञेयमात्मछि
 क्कामहृदयं ॥ उर्ध्वे चैव शुभं ज्ञेयं मध्ये चैव महृदयं ॥
 ॥ ३ ॥ आसने शयने चैव दाने चैव तु भोजने ॥ वामांगे पृ
 ष्ठे नश्चैव पट्टच्छिक्काश्च शुभाचहाः ॥ ४ ॥

टी०— दिशापरत्वे शिकेचीं फळे ॥ पूर्वेची शिंका अशुभ, आग्नेयेची शोक
 वदुःखकारक ॥ दक्षिणेची अरिष्टकारिणी ॥ नैर्ऋत्येची शुभ ॥ पश्चिमेची
 मिष्टान्नभक्षण ॥ वायव्येची धनदायक ॥ उत्तरेची कलह ॥ ईशान्येची शु
 भकारक ॥ आत्म शिकेचे मोठे भय, उर्ध्व आलीतर शुभ ॥ मध्ये आलीत
 र मोठे भय ॥ आसनावर अथवा शयनस्थानावर व दानदेता किंवा भोज
 नकारितां अथवा वामभागीं किंवा पृष्ठभागीं त्या साहाय्यानाची शुभहोय

पल्लीशब्दशकुन

वित्तं ब्रह्मणि कार्यसिद्धिमतुलांशं क्रेहुताशो भयं याम्ये
 मित्रवधः क्षयश्च निर्ऋते लाभः समुद्रालये ॥ वायव्यां
 वरमिष्टमन्नमशनंसौम्यार्थलाभस्तथा ईशाने गृहगे
 धिकार्यमतुलं सर्वत्र भूमौ भयं ॥ १ ॥

टी०— पल्लीशब्दाचे दिशापरत्वे फळे ॥ ऊर्ध्वे दिशेस लक्ष्मीप्राप्ति ॥ पूर्वेस का
 र्यसिद्धि ॥ आग्नेयं सभय ॥ दक्षिणेस मित्रवध ॥ नैर्ऋत्येस क्षय ॥ पश्चिमेस
 लाभ ॥ वायव्येस मिष्टान्नभोजन ॥ उत्तरेस लाभ ॥ ईशान्येस कार्यसिद्धि ॥
 भूमिपर शब्दज्ञाला असतां भय ॥ चाप्रमाणे फळजाणार्थे

पल्लीपत्तन व सरठारोहण.

राज्यंतु शिरसि ज्ञेयं ललाटे बंधुदर्शनं ॥ भ्रूमध्ये राज
 सन्मानमुत्तरोष्ठे धनक्षयं ॥ १ ॥ अधरोष्ठे धनैश्वर्यना

सांतेव्याधिपीडनं ॥ आयुष्यंदक्षिणेकर्णेबहुलाभस्तु
वामके ॥ २ ॥ अक्ष्णोस्तुबंधनंज्ञेयंभुजेभूपतितुल्यता ॥
राजक्षोभंतथावामेकंठेशत्रुविनाशनं ॥ ३ ॥ स्तनद्वयेच
दुर्भाग्यमुदरेमंडनंशुभं ॥ प्रज्ञानाशःपृष्ठदेशेजानुजंघे
शुभावहं ॥ ४ ॥ करद्वयेवस्त्रलाभःस्कंधयोर्विजयीभवे
त् ॥ नाभौबहुधनंप्रोक्तमूर्धोश्चैवहयादिकं ॥ ५ ॥ दक्षि
णेमणिवंधेचमनस्तापंधनक्षयं ॥ मणिवंधेनथावामे
कीर्तिवृद्धिधनप्रदं ॥ ६ ॥ नखेषुधान्यलाभंचवक्रेमि
ष्टान्नभोजनं ॥ गुल्फयोर्वंधनंज्ञेयंकेशांतेमरणंध्रुवं ॥
७ ॥ अध्वात्तुदक्षिणेपादेवामेबंधुविनाशनं ॥ स्त्रीना
शःस्यात्पादमध्येपादांतेमरणंभवेत् ॥ ८ ॥ पत्याः
प्रपतनेज्ञेयंसरवस्याधिरोहणे ॥ यात्रोद्युक्तमनुष्य
स्यैतच्छुभाशुभसूचकं ॥ ९ ॥ तिखमाषादिदानंचस्मा
त्पादेयंद्विजन्मने ॥ पिनाकिनंनमस्कृत्यजपेन्मंत्रंषड
क्षरं ॥ १० ॥ शतंसहस्रमथवासर्वदोषनिबर्हणं ॥ शि
वालयेप्रदद्याद्द्वैदीपंदोषोपशांतये ॥ ११ ॥

टी०-मनुष्यगमनासु उदक्त्त होत्सातां अंगावर पत्नीपतन अथवासर
ठारोहण झालें नरशुभाशुभसूचक स्थान पर त्वें फळें सांगतो ॥

॥ शरीरस्थानपरत्वे शुभाशुभफळे ॥

१ शीर्ष-राजप्राप्ति	६ नासिकांती-व्याधिपीडा	११ वामबाहु-राजक्षोभ
२ कपाल-बंधुदर्शन	७ उजवाकान-आयुष्य	१२ कंठावर-शत्रुनाश
३ भ्रिंवया-राजसन्मान	८ डावाकान-बहुनलाभ	१३ स्तनवर-दुर्भाग्य
४ वरीठओंठ-धनक्षय	९ नेत्रांवर-बंधन	१४ उदरावर-शुभमंडण
५ ग्वाठचाओंठ-धनऐश्वर्य	१० बाहूंवर-राजाप्रमाणे	१५ पृष्ठीवर-बुद्धिनाश

१६ टोपर- शुभ	२१ मांडया घोडावाहन	२६ सुस्कावर वृधन
१७ पोट्या- शुभ	२२ उजवामणिवध धनक्षय	२७ फेशांवर- नगण
१८ दोन्हीहात पत्थलाभ	२३ डावामणिवंध किर्तीध नप्रद	२८ दक्षिणपाद मार्गनालणे
१९ खाद्यावर विजयें	२४ नरसांवर- वान्यलाभ	२९ वामपाद- वंधुनाश
२० नामि सुहृधन	२५ मुखावर मिष्टान्नभोजन	३० पायाचाम- स्त्रीनाश
		३१ पादाचा अं० मरण

पाल अंगावर फडली अमता सचैल स्नान करून तीळ उडोद यांनां दाने आहू
णांस द्यावां ॥ आणि माचाम नमस्कार करून शिवमंत्राचा जप अकराशें करावा
आणि शिवालयांत दीपलावाचा ह्य० दोष जातो.

अंगस्फुरणा० मनुमत्स्यसंवाद .

मनुरुवाच ब्रूहिमेत्वंनिमित्तानि अशुभानिशुभानिच ॥
सर्वधर्मभृतांश्रेष्ठत्वंद्विसयंचिवुध्यमे ॥१॥ अंगानांस्पं
दनंचैवशुभाशुभविचेष्टितं ॥ तन्मेविस्तरतो ब्रूहि येनस्या
त्तद्विधंभुवि ॥ २ ॥

टी०- मनु मत्स्याप्रत प्रश्न करि नोहे हे धर्मश्रेष्ठा अंगस्फुरणा विषयी निमित्तें
शुभसूचक व अशुभसूचक कोणतीं आहेत तीं विस्तारें करून मांग अशी
कीं जो रामध्ये तसा अनुभव याचा कारण तूं सर्वज्ञ आहेस

मत्स्यउवाच ॥ अंगस्य दक्षिणे भागे प्रशस्तं स्फुरणं भ
वेत् ॥ अत्र प्रशस्तं तथा पृष्ठे हृदये च तथैव च ॥ ३ ॥ पृथ्वी
लाभो भयेन्मूर्ध्नि ललाटे रविनंदन ॥ स्नानं विवृद्धिमाया
तिभ्रूनसोः प्रियसंगमः ॥ ४ ॥ भृत्पलब्धिश्चाक्षिदेशे हृ
दुपांतैर्धनागमः ॥ उत्कंठो पगमे मध्ये हृदं राज्यं चिचक्षुषौ
॥ ५ ॥ हृद्वंधने संगरे च जय-शीघ्रमयामुयात् ॥ योपि स्या
भो पांगदेशे अघणाने प्रियश्चुनिः ॥ ६ ॥ नासिकायां प्रीति

सौरव्यंप्रियाप्तिरधरोष्ठयोः ॥ कंठेतुभोगलाभः स्या
 द्रोगवृद्धिरथांसयोः ॥ ७ ॥ सुहृत्स्त्रेहृश्वबाहुभ्यां हस्ते
 चैवधनागमः ॥ पृष्ठेपराजयोस्सेधौजयोवक्षस्थले
 भवेत् ॥ ८ ॥ कुक्षिभ्यांप्रीतिरुद्दिष्टास्त्रियाः प्रजननं भ
 गे ॥ स्थानभ्रंशोनाभिदेशे आंत्रे चैवधनागमः ॥ ९ ॥ जा
 नुसंधौ परैः संधिर्बलवद्भिर्भवेन्नृप ॥ दशैकदेशेनाथो
 यंजंघाभ्यां रविनंदन ॥ १० ॥ उत्तमस्थानमाप्नोति प
 ञ्च्यां प्रस्फुरणे नृप ॥ अलाभं चाध्यगमनं भवेत्पादतले
 नृप ॥ ११ ॥   ॥ १२ ॥   ॥ १३ ॥   ॥

टी०-मस्त्यसांगतो हेसूर्यपूत्रा अंगस्फुरण दक्षिणभागीं शुभ. वामभागीं
 तसें पृष्ठे आपि हृदयभागीं अशुभ जाणावे; या प्रमाणें मूर्धादिस्थानीं फ
 लें खालीं लिहिल्या प्रमाणें जाणावीं.

स्थानें व फळें

१ मस्तकस्फुरण. पृथ्वीलाभ	१४ दोन्हीबाहु-सुहृत्स्त्रेही भेटतील.
२ ललाट. स्थानाची वृद्धि	१५ दोन्हीहात-धनप्राप्ति
३ भिंजयान्चें मध्य. प्रियाची भेट	१६ पृष्ठ-दुसऱ्यापासोनजय होईल
४ नेत्रांजवळ. चाकरमिळतील	१७ उर-जयप्राप्ति.
५ पापण्या स्फु०. धनप्राप्ति	१८ कुक्षि-प्रीति
६ कंठमध्य. राज्यप्राप्ति.	१९ शिभ्र-स्त्रियाप्राप्त.
७ दृग्बंधन-युद्धांतजाणें होईल, जय.	२० नाभि-स्थानभ्रंश
८ अपांगदेश-स्त्रीलाभ	२१ आंतडि-धनप्राप्ति
९ कर्ण-प्रीतीची भाषणें ऐकूंचेतील	२२ { दोपेसंधी. } - बलवान शत्रूशीं
१० नासिक-प्रीतिसौख्यप्राप्त	{ उपसंधी. } संधि
११ अधरोष्ठ-प्रियकरबस्तुप्राप्त होय	२३ पोट्या-एकेदेशाचास्वामी होईल.
१२ कंठ-ऐश्वर्यप्राप्ति	२४ पाय-उत्तमस्थानीं मान्यता होईल.
१३ खांदे भोगवृद्धिप्राप्त होईल	२५ तळवेपायांचे. गमन होय

स्त्रियांचें अंगस्फुरण.

लांछनं पीठके चैव ज्ञेयः स्फुरणवन्तथा ॥ विपर्ययेणपि
हितः सर्चस्त्रीणां विपर्ययः ॥१॥ दक्षिणेपिप्रशस्तेंगप्र
शस्तंस्याद्विशेषतः ॥

टी०- स्त्रियांचें अंगस्फुरण, भिषयाम व्यें गो धळें कादितात तें स्थान शुभ
तसीच हीं सर्च मागें स्फुरणस्थानें सांगितली परंतु तांच स्थाने स्त्रियांस विपरी
त धरून सांगीतलीं ॥ स्त्रियांचे वामांग शुभ आढे.

अंगस्फुरणोद्भूतरिष्टं सकलं विनाशयति सद्यः ॥ द्विजसं
तर्पणमथवा कांचनदानं द्विजाय भूमिपते ॥

टी०- हे राजा अनिष्ट फळांचें निवारण ब्राह्मण संतर्पण वसुवर्षदान करावें
म्पणजे दोषपरिहार होतात

नेत्रस्फुरण.

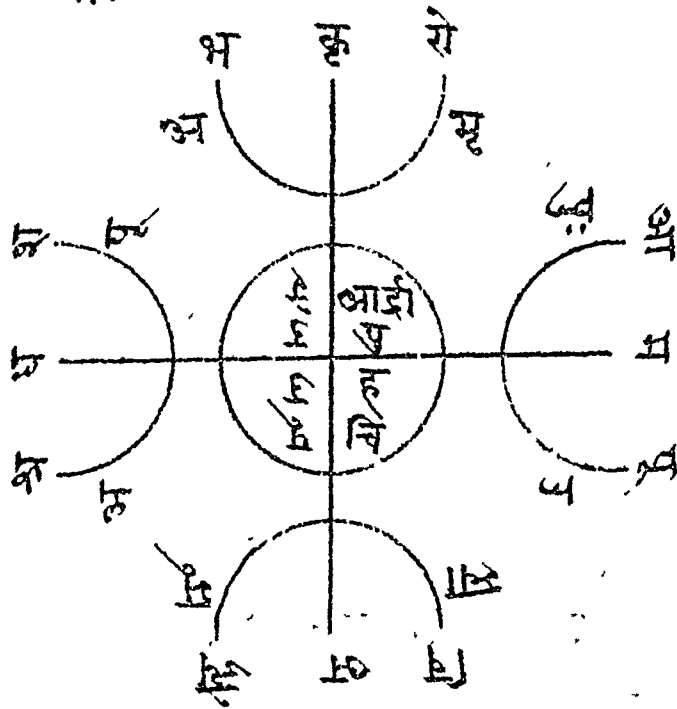
नेत्रस्योर्ध्वं हरति सकलं मानसं दुःखजातं नेत्रोपांते दि
शति च धनं नासिकांते च मृत्युं ॥ नेत्रस्याधः स्फुरणमस
कृत्संगरे भंग हेतुर्वागे चैतत्फलम विफलं दक्षिणे चैपरीत्यं ॥

टी०- नेत्रांची उर्ध्वभांतां स्थानें स्फुरण होतात त्यांची फळे मांगतां. नेत्रांचा व
रील पापण्या स्फुरण झाल्यातर मनाचें दुःख जाईल आणि धनप्राप्ति होय ना
मिका जवळची स्फुरण झालीतर मृत्यु, अधर भागस्फु० जाह्यातर सुद्धांत अ
पजय, हीं सर्च फळें वामनेत्रांची घ्यावीं दक्षिणनेत्रांचीं विफल आणि स्त्रिया
ची दक्षिणनेत्रांचीं घ्यावी वामनेत्रांची विफल

त्रिशूलयंत्र.

रोगे कुजर्क्षतश्चांद्रंगमनेऽन्यर्क्षतस्तथा ॥ अन्यस्मि
न्नुभकार्ये तु सूर्यर्क्षाद्गणयेत्सुधीः ॥ युद्धे तु चंद्रनक्षत्रा
द्रविभंगणयेत्तथा ॥ त्रिशूलयंत्रतो ज्ञेयं फलमेतच्छुभाशुभं ॥

टी०- रोग्याचे प्रश्नास त्रिशूलमध्याग्रीं मंगळ जानक्षत्रीं असेल ते
 चावे आणि चंद्र जास्थानी यंत्रांत येईल ते फळ घ्यावे त्या क्रमाने
 पुढील क्रम जाणावा. युद्धान्त जाणेंतर दिननक्षत्रा पासून सूर्यनक्ष
 त्रां पावेतो. आणि गमन करणेंतर कृत्तिका पासून दिवसनक्षत्रा पा
 वेतो आणि अन्य क्रमास सूर्यनक्षत्रा पासून दिननक्षत्रा पावेतो
 असा क्रम जाणावा.

त्रिशूलाग्रे भवेन्मृत्युर्मध्यमंबहिरष्टकम् ॥ ला

भंक्षेमंजयारोग्यमंतर्गर्भेषु संमतं ॥१॥

टी०- त्रिशूल अग्रभागीं दिननक्षत्र आलेंतर मृत्यु आणि बाहेरील
 अष्टकांत आलेंतर मध्यम, मध्याष्टकांत आलेंतर लाभ, क्षेमजय आ
 रोग्य हें सर्व सममत जाणावें.

गमनासलग्ने.

चरलग्ने प्रयातव्यं द्विस्वभावे तथानरैः ॥ लग्ने स्थिरे

न गंतव्यं यात्रायां क्षेमभीप्सुभिः ॥

टी० चर ह्य० मेष कर्क तूलमकर ही चार लग्ने आणि द्विस्वभाव ह्य० मि-

थुन, कन्या, धन, मीन, ही चार, अर्शीं ८ लग्नें गमनास उक्त होत, कार्यस फल होय, शेष लग्नें स्थिर राहिलीं तीं वर्जावीं

लग्न

दुसरारात्रकार- लग्ने कार्मुक मेषतौलि निगते कार्ये वि
 लंबो नृणां पंचत्वं मकरे तथैव च घटे तद्दूक लंबवृश्चिके
 ॥ सिंहे कर्कटके वृषे परिगतः सर्वार्थसिद्धिं लभेत्कन्या
 मीनगतस्तथैव मिथुने सौरव्यं शुभान्नं वरु ॥

टी०- धन, मेष, तूळ, या ती ही लग्नीं गमन केलें तर कार्य विलंबें करून
 होईक आणि मकर कुंभ वृश्चिक हीं लग्नें मृत्युकारक सिंह, कर्क, वृ
 षभ, ही कार्यसिद्धि करणारीं होत. कन्या, मीन, मिथुन, हीं तिन्ही लग्नें
 सौरव्यकारक. शहभ, अन्न आणि धन देणारीं होत.

गमनलग्नीं द्वादशस्थान परत्वे ग्रहबळ पाहाणों.
 प्रथमस्थान ॥ जन्मस्थं चाष्टमं त्याज्यं लग्ने द्वादश
 मेव च ॥ ग्रहाणां च बलं वीक्ष्य गच्छेद्दिग्विजयनृपः ॥

टी०- लग्नीं आणि अष्टमस्थानीं द्वादश स्थानीं पापग्रह वर्ज करून ग्रह
 बळ घेऊन गमन करावें, दिग्विजय कार्यसिद्धि होय

स्थाने यदास्युर्गुरुसौम्यशुक्राः मिध्यंति कार्याणि
 च पंचमेहि ॥ राज्ञः पदं चास्रवदेशलाभं मासस्य
 मध्ये ग्रहभाषयुक्ते ॥

टी०- लग्नी गुरु अथवा बुध, शुक्र असले तर पांच दिवस अथवा ये
 क मासाने राज्यपद, स्रव देशलाभ प्राप्त जाणावा

द्वितीयस्थानान् फल - जीवोद्बुधोवा भृगुनंदनो
 वा स्थाने द्वितीये गमनस्य काले ॥ स्रवस्त्रत्वाभं च
 तुरंगलाभं मासस्य मध्ये च चतुर्दशे ॥ ३॥

टी०- द्वितीय स्थानीं गुरु, बुध अथवा शुक असले तर वस्त्र आणि तुरंग ला
भा एके मासा मध्ये चवदा दिवसांत प्राप्त होनात.

क्रूराधनस्थारविराहुभौमाः सौरिश्चकेतुस्त्रिभिरैव
मासैः ॥ वित्तस्य नाशं च ददाति मृत्युं सत्यं हि वाक्यं मुन
यो वदन्ति ॥ ४ ॥

टी०- द्वितीय स्थानीं रवि अथवा राहु, मंगळ, शनि, केतु, यांतून कोणताही
क्रूर ग्रह असला तर तीन मासांत मृत्युकारक आणि वित्तनाशक हे सत्य
वाक्य मुनी बोलतात.

तृतीयस्थानान्चैफळ ॥ स्थाने तृतीये गुरुभार्गवौ च
सोमस्य सूनुश्च निशापतिश्च ॥ करोति कार्यं सफलं
च सर्वे पक्षद्वयेनापि दिनत्रयेण ॥ ५ ॥

टी०- तृतीय स्थानीं गुरु, शुक, अथवा चंद्र, बुध, असला तर पक्षद्वय, अ
थवा तीन दिवसांत कार्य सफल होईल.

चतुर्थस्थान ॥ क्रूराश्चतुर्थे गमने यदा तु नस्युश्च
शेषाः शुभदाहिकार्य ॥ तत्रापि दैवेन भवेच्च सिद्धि
र्मासत्रयेणापि दशाहमध्ये ॥ ६ ॥

टी०- क्रूर ग्रह वर सांगितले आहेत त्यांतून कोणताही ग्रह चतुर्थ स्थानीं व
र्जून शेष ग्रह राहिले ते असतां शुभ, परंतु दैवयोगें करून तीन मास दा
हा दिवसांत कार्य सिद्धि होईल.

पंचमस्थान ॥ गुरुभृशुश्चंद्रबुधो यदा स्यात्शुभे
चलग्ने तु सुते च युक्ताः ॥ कुर्वन्ति कार्यस्य च सिद्धिं मि
ष्टां मासद्वयेनापि वदन्ति सत्यं ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

टी०- गुरु, शुक, चंद्र, अथवा बुध त्या चोहों ग्रहांतून पंचम स्थानीं ग्रह
असतां शुभ होय दोहों मासांनीं इष्टकार्य सिद्धि होईल.

षष्ठस्थान- जीवश्चशुक्रश्चबुधश्चपञ्चेकरोति
यात्रासफलं विलग्नात् ॥ पक्षद्वयेनापि वदन्ति म
त्यंसौम्यर्क्षमंस्तुः सचलश्चन्द्रः ॥ ८ ॥

टी०- गुरु, शुक्र, अथवा बुध, यांतून ग्रह षष्ठ स्थानी असला तर या
त्रासफल आणि मृग नक्षत्रांचा चंद्र त्या स्थानीं असतां मबळ एकमा
सानीं कार्य सिद्धि जाणावी.

सप्तमस्थान- चेत्सप्तमस्था गुरुसोमसौम्याः
कुर्वन्ति यात्रा विजयं नृपाणाम् ॥ सर्वे नृपास्तस्य भ
वंति वश्या मासद्वयेनापि च पंचभिर्दिनेः ॥ ९ ॥

टी०- सप्तम स्थानीं गुरु अथवा सोम, बुध असतां यात्रा विजय होय सर्व
राजे वश्य दोनमास पांचादिवसांत होतील

अष्टमस्थान ॥ क्रूराश्च सर्वे यदि लग्नकाले मृ
त्युस्थिता मृत्युकरा भवन्ति ॥ सौम्यो गुरुर्वाभृगुनेद
नश्च दीर्घायुषं मृत्युकरश्चन्द्रः ॥ १० ॥

टी०- क्रूर ह्यणजे शनि, रवि, भौम, राहू, केतु, यांतून ८ स्थानीं ग्रह अस
तां मृत्युकारक आणि हे नसतां सौम्यग्रह असले तर आयुष्याची वृद्धि,
परंतु चंद्र नसावा तो मृत्युकारक होय.

नवमस्थान- धर्मस्थिता यदि भवन्ति हि पापखेदाः
प्रयाणकाले च तथैव चंद्रमाः ॥ तदा जयं वै सबले च
चंद्रे मासत्रयेणापि दिनेः श्वतुर्भिः ॥

टी०- नवम स्थानीं पापग्रह च चंद्र असतां उक्त, परंतु चंद्रबळ असा
वें ह्य० तीनमास चार दिवसांत कार्य सिद्धि होईल

धर्मस्थितो वा यदि जीवशुक्रौ सोमस्य सूनुर्यदिल
ग्नकाले ॥ लग्ने च रेवा यदि वा स्थिरे वा कार्यस्य सि

द्विश्चभवे च लाभः ॥

टी०-नवमस्थानीं गुरु, शुक्र अथवा सोम, बुध हे चर लग्न स्थित अथ वा स्थिर लग्नीं असतां कार्य सिद्धि होय.

कर्मस्थान- कर्मस्थिता पापग्रहास्तु सौम्याः कुर्वन्ति
कार्यं शनिवर्जिताश्च ॥ लग्ने च रेवायदिया स्थिरे वा
मासत्रयेणापि च चैक मासतः ॥

टी० दशमस्थानीं शनि आदिकरून पापग्रह वर्जून सौम्यग्रह असतां च
र अथवा स्थिर लग्नीं उक्त तीनमासांनी अथवा एकमासानें कार्यसिद्धि
होईल.

लाभस्थान- लाभस्थितौ गुरुबुधौ भृगुनंदनो वाक्रू
राश्वसर्वेशशिनैव युक्ताः ॥ सद्यः फलाप्तिश्च भवेद्विया
त्रापक्षेकमध्ये दिवसत्रये च ॥

टी०-एकादशस्थानीं रवि आदिकरून पापग्रह चंद्र सहित अथवा गु-
रु आदिकरून सौम्यग्रह असतां, पक्षा मध्ये तीन दिवसांत कार्यसिद्धि
होईल.

व्ययस्थान- सर्वे शुभाद्वादशसंस्थिताश्च यात्राभ
वेत्तत्र विचित्रलाभः ॥ पापाश्च सर्वे व्ययदाभवंति
यात्राफलं गर्गमुनि प्रणीतं

टी०-द्वादशस्थानीं सर्वे ग्रह शुभहोत, विचित्र लाभ होय आणि पापग्र
ह व्ययस्थानीं असतां सफल होत हे गर्गमुनी सांगतात.

प्रस्थान ठेवणें.

सुसुहूर्ते स्वयंगमनासंभवे प्रस्थानं कार्यम् ॥ श्लोक ॥
यज्ञोपवी तकं शस्त्रं मधुचस्थापयेत्फलम् ॥ विप्रादि
क्रमतः सर्वे स्वर्णधान्यांबरादिहं ॥

एवमादीनिचान्यानिख्यप्रशस्तानिदर्शने ॥

टी०- नृस भस्म. कपालास्थि निरनिराळांभाडी आणि तांच्यांचींभाडी
मृतसारग पक्षी हे गमन कार्कीं दुष्ट शकुन आलेतर गमन वर्जांचें.

क्यासितिष्ठ आगळ किंतेतत्रगतस्पतु ॥ अन्य
शब्दाश्रयेनिष्ठास्तेविपत्तिकरा अपि ॥

टी०- कोठून आला, कोठेंजातां, उभे राहा, असे अन्यशब्द विपत्तिकार
क होत

ध्वजादौवायसास्थानंक्रव्याद्दानंविगर्हितं ॥

स्वलनंवाहनानांचवस्त्रसंगस्तथैवच ॥

टी०- ध्वज, पताका चर काक बसलेला आणि अग्निदान, वाहन पत्तन, आ
णि वस्त्रनेसत नेसत असा पुरुष, ही अशुभ

दुष्टेनिमित्तेप्रथमेअमंगल्यविनाशनम् ॥ केशवं
पूजयेद्विद्वान्स्तयेनमधुसूदनम् ॥

टी०- गमन समयीं चरसांगितलीं त्यांतून प्रथम अमंगल दृष्टीस आले
तर नाशकारक होय, याचे निवारणार्थ विष्णूची पूजा आणि मधुसूदना
चास्तव करावा

द्वितीयेचततोदृष्टेप्रतीपेप्रविशेद्गृहम् ॥ अथेष्टा
निप्रवक्ष्यामिमंगलानितथानघ ॥

टी०- दुसऱ्या वेळेस कुशकुन दृष्टीस पडलेतर घरांत याचे. आतां इष्ट
मंगळकारक शकुन सांगतो

गमन कार्कीं उत्तमशकुन.

प्रशस्तोवाद्यशब्दश्चभिन्नभेरीरवास्तथा ॥ पुरतः
शब्द एहीतिशस्यतेनतुष्टतः ॥ गळेतिचैवपश्चा
द्यः पुरस्ताद्भुविगर्हितः ॥

टी०- गमनकाळीं प्रशस्त शकुन वाद्यांचे शब्द- निरनिराळे, नगान्याचे शब्द.
येहाशब्द पुढें शभ पृष्ठभागीं वाईट जा हा शब्द पाठीभागें चांगला, पुढें वा-
ईट.

श्वेताः सुमनसः श्रेष्ठाः पूर्णकुंभस्तथैव च ॥ जरुजाः
पक्षिणश्चैव मांसं मत्स्यस्य पार्थिव ॥

टी०- पांढरीं पुष्पें उत्तम, पूर्णकुंभ, जिवंत मासे, पक्षी, मत्स्याचें मांस, याप्र-
माणें जाणावें.

गावस्तुरंगमोनागोद्युधएकः पशुस्वजा ॥ त्रिदशाः
सुहृदो विप्राज्जलितश्च हुताशनः ॥

टी०- गाय, तुरंग, हत्ती, द्युधएक पशु, शेळी, देव, सोयरे, ब्राह्मण,
ज्वलित अग्नि.

गणिकां च महाभागदूर्वाश्चाद्र्वाश्च गोमयम् ॥ रु
कं रूप्यं च ताम्रं च सर्वरत्नानि चाप्यथ ॥

टी०- कलावंतीण. ओल्यादुर्वा, शेण, सोनें, रूपें, तांबें, आणि सर्व
रत्नें.

औषधानि च सर्वज्ञायथाः सर्वार्थकास्तथा ॥

खड्गपात्रपताका च मृत्तिका युधपीठकम् ॥

टी०- औषधी, सूत्रपुरुष, खड्ग, यव, श्वेत मोह-या, खड्गपात्र, पता-
का, मृत्तिका, आसन.

राजलिंगानि सर्वाणि शवरुदितवर्जितम् ॥ घृतं ह
धिपयश्चैव फलानि विविधानि च ॥

टी०- राजचिन्हें. भेतरडेवर्ज करून, तूप, दधि, दूध, नाना प्रकारचीं फ-
ळें.

स्यस्ति वृद्धिनिनादश्च नद्यावर्तः सकौस्तुभः ॥

वादित्राणां शक्रभः शब्दो गंभीरः सुमनोहरः ॥

टी०-आशीर्वाद शब्द, आणि शंख, कौस्तुभमणी, व वाद्ये, उत्तमचांगले मनरंजन करणारे शब्द विघ्ननाशकजाणावे.

गांधार षड्ज ऋषभाये गीताः सुस्वराः स्वराः ॥ वायुस शर्करोत्पुष्पाः सर्वविघ्नविनाशकत् ॥

टी०-गांधार पट्टज. आणि ऋषभ. हे राग सुस्वर गात असतां, वायुचांगला मधुग अथवा उष्ण सर्व विघ्ननाशकारक होय.

प्रतिलोमस्तथानीचो विज्ञेयो भयवृद्धिजः ॥ अनुकूलो मृदुः स्निग्धोः स्फुरस्पर्शः सुरवावहः

टी०-संकर जातीचा पुरुष तसाच नीच सुसलमानादि, ब्राह्मण मोठाभयंकर, आपणान अनुकूल पदार्थ चांगले आणि सुख स्पर्शित मनुष्यादिक हे स्फुरावह होत.

शास्तान्येतानि धर्मज्ञयत्रस्यान्मनसः प्रियम् ॥ मनस्तुष्टिरेवात्र परमं जयलक्षणम् ॥

टी०-हे शुकुन सा गितले ते प्रशस्त हे धर्मज्ञ यांत आपले मनास प्रिय असले त्यांचे दर्शन फार उत्तम, तुष्टिकारक, जयदेणारे होय.

मनोत्स्फुरत्वं मनसः प्रहर्षः शक्रभस्य लाभो विजयप्रवादः ॥ मांगल्यलब्धिः श्रवणंचराज्ञां ज्ञेयानि नित्यं विजयावहानि ॥

टी०-मनाचा हर्ष जाण्याचे वेळेस शक्रभ लाभकारक, विजयवाद आणि मांगल्याची प्राप्ति व श्रवण या रीतीने गमन नित्य केले असतां विजय प्राप्त होतो

क्षेमं करानीलकंठाश्वोत्कृत्स्वरजंबुकाः ॥ प्रस्था नेवामतः श्रेष्ठाप्रवेशोदक्षिणाः शुभ्राः ॥ ७ ॥

टी०— मयुर. अश्व, उलुक्क पक्षी, गाढव, कोल्हा हे प्रस्थान समयीं वामभागीं
वेऊन गमन करावें आणि प्रवेशाला दक्षिण भागीं घ्यावे शुभ होत.

अथ आनंदादि शतभाशतभयोगाः ॥

सूर्ये श्विभातुहिनरोचिषिचंद्रधिष्ण्यात्सार्पाञ्च भू
मितनयेथबुधेचहस्तात् ॥ मैत्रादुरौ भृगुरकृतेरवलु वैश्व
देवात्छायासुतेवरुणभातुक्रमशः स्युरेव ॥ आनंदकाल
दंडश्च धूम्राख्यो धप्रजापतिः ॥ सौम्यो ध्वांक्षो ध्वजो ना
माश्रीवत्सो वज्रमुद्गरः ॥ छत्रं मैत्रो मानसश्च पद्भ्याख्यो
लंबकस्तथा ॥ उत्पातो मृत्युकाणाख्यः सिद्धिश्चैव श
भोमृतः ॥ सुसलोथगदाख्यश्च मातंगो राक्षसश्चरः ॥ स्थि
रः प्रवर्धमानश्च योगोऽष्टाविंशतिः क्रमात् ॥ फले ॥ आनं
दे लभते सिद्धिं कालदंडे मृतिं तथा ॥ धूम्राख्येन कुरुष्यं प्रो
क्तं सौभाग्यं च प्रजापतौ ॥ सौम्ये चैव महत्सौख्यं ध्वांक्षे चै
व धनक्षयं ॥ ध्वजनाम्नि च सौभाग्यं श्रीवत्से सौख्यसंपदः
॥ वज्रेक्षयो मुद्गरे च श्रीनाशस्तु तथैव च ॥ छत्रे च राजस
न्मानो मैत्रे पुष्टिर्न संशयः ॥ मानसे चैव सौभाग्यं पद्भ्याख्ये
च धनागमः ॥ लंबके धनहानिश्च उत्पाते प्राणनाशनम् ॥
मृत्युयोगे भवेन्मृत्युः काणे च क्लेशमादिशेत् ॥ सिद्धियोगे
भवेत्सिद्धिः शतभे कल्याणमेव च ॥ अमृते राजसन्मानो मु
सले च धनक्षयः ॥ गदाख्ये च क्षया विद्यामातंगे कुलव
र्धनं ॥ राक्षसे तु महत्कष्टं चरे कार्यं च सिध्यति ॥ स्थिरयो
गे गृहारंभो प्रवृद्धे पाणिपीडनम् ॥

	योगोन्नीनाये	रवि	चंद्र	मंगळ	बुध	गुरु	शुक्र	शनि	फळे
१	आनंद	अश्वि०	मृग	आश्ले	हस्त	अनु०	उत्त पा	शतता	सिद्धि
२	मालदंड	भरणी	आर्द्रा	म	चित्रा	ज्येष्ठा	अ	पू०	मृत्यु
३	धूम्र	रुति०	पु	पू	स्वा०	मू	श्र	उ	असुख
४	यज्ञापति	रोहि०	पुष्य	उत्तरा	विशा	पू	धनि	रेव	सौभाग्य
५	सौम्य	मृग०	आश्ले	हस्त	अनुरा	उ पा	शव०	अ०	मोदेसौख्य
६	धोक्ष	आ०	म	चि	ज्ये०	अ	पू	भर	धनक्षय
७	ध्वज	पु०	पू	स्वार्ती	मू	श्रव०	उ०भा	रुति	सौभाग्य
८	श्रीवत्स	पु०	उत्त	विशा	पूर्वा	ध०	रे	रो०	सौख्यम
९	रज्ज	आ०	ह	अनु	उ पा	शन	अ०	मृ	क्षय
१०	मुद्गर	मघा	चि	ज्ये०	अ	पू	भ	आ	उक्षीना
११	उत्र	पू०	स्वा	मू	श्रव	उ भा	रु	पु०	राजसन्मा
१२	मैत्र	उत्तरा	विशा	पू	धनि	रेव	रो	पुष्य	पुष्टि
१३	मानम	ह०	अ	उ	श	अश्वि	मृ	आ	सौभाग्य
१४	पद्मारव्य	चित्रा	ज्ये	अ०	पू	भ	आ	म०	धनप्राप्ति
१५	लवक	स्वा०	मृक	श्रव	उ०भा	रु	उ०	पू	धनदान
१६	उत्पान	पि०	पू०	धनि	रेव	रो	पु	उ०	प्राणना
१७	मृत्यु	अ०	उ	श०	अ	मृ	आ	हस्त	मृत्यु
१८	काणाग्य	ज्ये०	अ	पू	म	आ	मघा	चित्रा	कुंश
१९	सिद्धि	मू०	श्र	उ	रुति	पु	पू०	स्वार्ती	कार्यमि
२०	शुभ	पू०	ध	रे	रो०	पु०	उ	विशा	कल्याण
२१	अमृत	उ०पा०	शन	अ०	मृ०	आ	ह०	अ०	राजम
२२	मुसंड	अ०	पू	भ	आ	म	चि	ज्ये	धनक्षय
२३	गदारव्य	श्रव०	उ भा	रु०	पु	पू	स्वा	मू०	अक्षयवि०
२४	मातंग	ध०	रेव०	रो	पु	उ०	पि	पू	कुतवृद्धि
२५	राक्षस	श०	अ	मृ	आ	ह	अ	उ०	महाकष्ट
२६	चर	पू०	भ	आ	म०	चि	ज्ये	अ	कार्यमि
२७	स्त्रि	उ०	रु	पु	पू०	स्वा	मू	श्रव०	गृहारंभ
२८	प्रवर्धमान	रेव०	रोहि	पुष्य	उ	चि	पू	ध०	लग्न

टी०- आनंदादि योग अष्टावीस, त्यांत एकेक योगास सातवार व सात नक्षत्रें त्यांचा क्रम, रविवारीं अश्विनी, सोमवारीं मृग, मंगळवारीं आश्लेषा, बुधवारीं हस्त, गुरुवारीं अनुराधा, शुक्रवारीं उत्तराषाढा, शनिवारीं शततारका, त्यावारीं अशीं नक्षत्रें आलीं झणजे आनंदादिक योग होतात, अश्या अष्टावीस योगांचा क्रम मागे लिहिला आहे.

चरयोग- रवौ पूषा गुरौ पुष्यः शनौ मूलं भृगो मघा ॥ सौम्ये ब्राह्म्यं विशाभौ मे चंद्रेर्द्रा चरयोगकः ॥ क्रकचयोगः ॥ रवौ तु द्वादशी प्रोक्ता भौ मे च दशमी तथा ॥ चंद्रे चैकादशी प्रोक्ता नवमी बुधवासरे ॥ शुक्रे च सप्तमी ज्ञेया शनौ चैव तु षष्ठिका ॥ गुरौ चाष्टमि का ज्ञेयो योगस्तु क्रकचो बुधैः ॥ दग्धयोग ॥ बुधतृतीया कुजपंचमी च षष्ठ्यां गुरौ अष्टमी शक्रवारे ॥ एकादशी सोमशनिर्नवम्यां द्वादश्यमर्का मिति दग्धयोगः ॥ मृत्युदा ॥ रवौ भौ मे भवे चंद्रा भद्रा जीवशांकयोः ॥ जयाशक्रे बुधेरिक्ता शनौ पूर्णा च मृत्युदा ॥ सिद्धियोग ॥ शक्रे नंदा बुधे भद्रा जयाभौ मे प्रकीर्तिता ॥ शनौरिक्ता गुरौ पूर्णा सिद्धियोगा उदाहृताः ॥ उत्पातादियोगः ॥ विशारवादि चतुर्दशंतु भास्करादि क्रमेण तु ॥ उत्पात मृत्युकात्कारव्य सिद्धियोगाः प्रकीर्तिताः ॥ यमदंष्ट्र योग ॥ मघा धनिष्ठा सूर्ये तु चंद्रे मूल विशारवके ॥ कृत्तिका भरणी भौ मे सौम्ये पूषा पुनर्वसुः ॥ गुरौ पूषा श्विनी शुक्रे रोहिणी चानुराधका ॥ शनौ विष्णुः शतभिषक्यमदंष्ट्रः प्रकीर्तितः ॥ यमघंट ॥ रवौ मघा बुधे मूलं गुरौ चैव च कृत्तिका ॥ भौ मे चार्द्रा शनौ हस्तः शक्रे चैवतुरोहिणी चंद्रे विशारवा योगो यं यमघंटः प्रकीर्तितः ॥ मुसल वज्रयोगः ॥ चंद्रे चित्रा भृगौ ज्येष्ठा शनौ चैवतुरे वती ॥ चांद्रजे तु धनिष्ठोक्ता रवौ तु भरणी तथा ॥ उषाश्चैवतु भौ मे च गुरौ चैवोत्तरा तथा ॥ अ

यंमुसलवज्जारव्ययोगोवर्ज्यःशुभेवुधैः॥अमृतसिद्धियोग
आदित्यहस्तेगुरुपुष्ययोगेबुधानुराधाशनिरोहिणीच॥सोमे
चविष्णुर्भृगुरेवतीचभौमाश्विनीचामृतसिद्धियोगः॥१४॥

टी०-चरयोगादित्रयोदशयोगआणिवारसातअसेकोष्टकांतआहेत
त्यांतज्यावारींनक्षत्रकिंवातिथियेईखतोयोगत्यादिवशींजाणावा.

योगांची नावे	रविवार	सोमवार	मंगळवा र	बुधवार	गुरुवार	शुक्रवार	शनिवार
१ न्यसयोग	पूर्वाषाढा	आर्द्रा	विशाखा	रोहिणी	पुष्य	मघा	मूळ
२ ककच योग	१२तिथी	११तिथी	१०तिथी	९तिथी	८तिथी	७तिथी	६तिथी
३ टाभयोग	१२तिथी	११तिथी	५तिथी	३तिथी	६तिथी	८तिथी	९तिथी
४ मृत्युदा	१ ति ११	७ ति १२	१ ति ११	६ ति १४	२ ति १२	३ ति १३	५ ति १५
५ सिद्धी	० ति	० ति	३ ति १२	३ ति १३	५ ति ११	१ ति ११	४ ति १४
६ उत्पान	विशाखा	पूर्वा	धनिष्ठा	रेवती	रोहि	पुष्य	उत्तरा
७ मृत्युयो	अनुराधा	उत्तरा	शततार	अश्वि	मृग	आश्लेषा	हस्त
८ काळ०	ज्येष्ठा	अ०	पूर्वा	भरणी	आर्द्रा	मघा	चित्रा
९ सिद्धि	मूळ	श्रवण	उत्तरा	रुत्तिका	पुनर्वसू	पूर्वा	त्वाती
१० यमदंष्ट्र	मघा धनि०	मूळ विशा०	रुत्तिका रोहिणी	पूर्वाषाढा पुनर्वसू	उत्तराषा अश्वि०	रोहिणी अनुराधा	श्रवण शततारका
११ यमघट	मघा	विशाखा	मृग	मूळ	रुत्तिका	रोहिणी	हस्त
१२ मुमन वृद्ध	भरणी	चित्रा	उषा	धनिष्ठा	उत्तरा	ज्येष्ठा	रेवती
१३ अमृत०	हस्त	श्रवण	अश्वि०	अनुरा०	पुष्य	रेवती	रोहिणी

दासवदासीठेवण्यासमुहूर्त.

दासचक्र॥नराकारंलिरवेच्चक्रंसेवार्थभृत्यसंग्रहे ॥
 शीर्षेत्रीण्यर्थलाभस्यान्मुखेत्रीणिविनाशनं॥हृदिपंच
 धनंधान्यंपादेषुद्वंदरिद्रता॥पृष्ठेद्वेषाणसंदेहोनाभौवेदाः
 शुभायहम्॥गुदेद्वेभयपीडाचदक्षहस्तैकमर्थकम्॥एकंवा
 मेनाशकरंभृत्यभास्वामिभांतकं ॥३॥

टी०- नराकार चक्रकाढून त्याचे मस्तका पासून अवयव स्थानीं नक्षत्रें द्यावया
 नीं त्याचाक्रम, दासाचे जन्मनक्षत्रा पासून स्वामीचे जन्मनक्षत्रा पावेतो प्र
 थम शीर्षावर ३ अर्थलाभ, मग मुखावर ३ नाश, पुढें हृदयावर ५ धनधा
 न्य समृद्धि, मग पायांवर ६ दरिद्र आणि पृष्ठावर ३ मृत्यु, पुढें नाभीवर
 ४ शुभ, गुदावर २ भयपीडा, नंतर उजवे हातावर १ अर्थप्राप्ति नवे स्थान
 न, डाव्या हातावर १ नाश.

दासीचक्र ॥ दासीचक्रं प्रवक्ष्यामि दासीभास्वामि
 भांतकं ॥ शीर्षेत्रीणि मुखेत्रीणि स्कंधयोश्च हृदयं स्मृतम् ॥
 हृदये पंचक्रक्षाणि नाभौ पंचभगैककं ॥ जानुद्वये द्वयं ज्ञे
 यं पादयोश्च त्रयं त्रयं ॥ फलं ॥ शिरस्थाने भवेत्लाभो
 मुखे हानिः प्रजायते ॥ स्कंधे च स्वाभिनो मृत्युर्हृदये पुष्टि
 वर्धनं ॥ नाभौ हानिः प्रदप्रोक्तं भगे चैव पलायनम् ॥ जा
 नौ सेवालभे नित्यं पादयोस्तु धनक्षयः ॥ ४ ॥

टी०- दासीचे जन्मनक्षत्रा पासून स्वामीचे जन्मनक्षत्रा पावेतो द्यावयाचीं
 स्थाने. प्रथम शीर्षावर ३ लाभ. पुढें मुखावर ३ हानि मग खांद्यावर २ स्वा
 मि मृत्यु, हृदयावर ५ पुष्टि होय. नाभीवर ५ हानि. भगावर १ पळेल, दोष
 रावर २ सेवाकरील. पायांवर ६ धनक्षय कारक यांतून शुभफल आले त

रदासी देवावी

गवादिपशुघेण्यासमुहूर्त.

गोवृषमहिषोचक्र ॥ शीर्षेत्रयंमुखेद्देवपादेघ
 षौविनिर्दिशेत् ॥ हृदयेपंचक्रक्षाणिस्तनेषष्टौभगै
 ककं ॥ फळ ॥ शिरस्थानेभवेत्लाभोमुखेहानिः प्रजा
 यते ॥ पादयोरर्थलाभः स्यात् हृदयेसौख्यवर्धनं ॥ स्त
 नयोक्तमहालाभोगुह्यस्थाने महद्भयं ॥ अर्घमादिग
 वांज्ञेयंमाहिष्यांसूर्यभान्यसेत् ॥ इदमेववृषेज्ञेयं
 विशेफः पत्कषोडश ॥ ३ ॥

टी०- गाय अथवा वृषभ घेण्यास उत्तरा फल्गुनी पासोन दिवस नक्षत्रा
 पर्यंत द्यावयाचीं स्थाने प्रथम मस्तकावर ३ लाभदायक मग मुखावर २
 हानि, पायांवर ६ अर्थलाभ, हृदयावर ५ सौख्य, स्तनावर ६ महालाभ, भ
 गावर १ प्रजावृद्धि, गुत्यावर ४ भयजाणावे आणि ह्यशी घेण्यास हीच स्थ
 ने व फळे परंतु सूर्य नक्षत्रा पासोन दिवस नक्षत्रा पावेतो क्रमजाणावा.
 आणि वृषभ घेण्यास स्थाने व नक्षत्रे यांचा क्रम गार्दचा घ्यावा परंतु पा
 यांचे लग्नाची सोळा नक्षत्रे द्यावी शेष दोन दोन जोडावी, शक्य फळ येईल
 तें घ्यावे.

अश्वघेण्यासमुहूर्त ॥ अश्वेतुसूर्यभात्रैवसाभि
 जिह्वा निचिन्वसेत् ॥ पंचस्कंधेजन्मभांतपृष्ठेतुदश
 कंन्यसेत् ॥ पुच्छेज्ञेयं ह्यंप्राज्ञैश्चतुष्पादेचतुष्टयम् ॥
 उदरेपंचधिण्यानिमुखेद्देवप्रकीर्तिते ॥ फळ ॥ सौ
 भाग्यमर्थलाभश्चस्त्रीनाशोरणभंगता ॥ नाशश्च
 अर्थलाभश्च फलंप्रोक्तं मनीषिभिः ॥ ३ ॥

टी०- सूर्य नक्षत्रा पासून आपले जन्म नक्षत्रा पावेतो द्यावयाचा क्रम स्थ

नेव फले, प्रथम स्कंधावर ५ सौभाग्य, पुढें पृष्ठीवर १० अर्थलाभ, मग पुछावर २ स्त्रीनाश, पायांवर ४ रणभंगना, उदरावर ५ नाश, मग तोंडावर २ अर्थलाभ, यांत शुभफळ येईलतें ध्यावें.

गजघेण्यासमुहूर्त.

गजाकारं लिखेच्चक्रं जन्मभ्रं तंच सूर्यभात् ॥ कर्णे
शीर्षे द्विजे पुच्छे द्वयं सर्वत्र योजयेत् ॥ श्रुंदायां तु द्वयं यो
ज्यं वेदाः पृष्ठोदरे मुखे ॥ षड्वैचतुर्षु पादेषु साभिजिद्वै
न्यसेत् क्रमात् ॥ फल ॥ कर्णे चैव महान् लाभो मस्तके
लाभ एव च ॥ दंते चैव भवेत् लाभो पुच्छे हानिः प्रजायते ॥
श्रुंदायां तु शक्रभं ज्ञेयं पृष्ठे तु सुखसंपदः ॥ उदरे रोगसं
भूतिर्मुखे तु मध्यमं स्मृतं ॥ पादयोश्च भवेत् लाभो ग
जे चैवं विनिर्दिशेत् ॥

टी०-पूर्वी सूर्यनक्षत्रापासून द्यावयाचा क्रम सांगीतला आहे परंतु येथे स्थानें व फले व नक्षत्रांची संख्या निराळी आहे ती, प्रथम कर्णावर २ लाभ, मग मस्तकावर २ लाभ, पुढें दांतांवर २ लाभ, पुछावर २ हानि, सोंडे वर २ शक्रभ, पृष्ठीवर ४ सुखसंपदा, पोटावर ४ रोग, तोंडावर ५ मध्यम, शेवटीं पायांवर ६ लाभ असें जाणावें.

शिविकादिरोहणचक्रमुहूर्त.

सूर्यभादि नभं यावत्पंचपंचचतुर्दिशि ॥ मध्ये तु स
प्तदेयानि चक्रं ज्ञेयं स्फुरवावहं ॥ फलं ॥ पूर्वाभागे तु चा
रोग्यं दक्षिणे कष्टकारकं ॥ पश्चिमे कृशता चैव उत्तरे
व्याधिसंभवः ॥ मध्यस्थं च शक्रभं प्रोक्तमायुर्वृद्धिक
रंपरं ॥ पल्पं कारोपणं चैतद्दालकस्य बुधैर्हितम् ॥ ६५ ॥

टी०-सूर्यनक्षत्रापासून दिवसनक्षत्रापावेतो पालखी अथवा पालणायां

नून जावर आंगहण करवयाचे असेल त्याचे चोहों दिशें म च मध्यभागी
 द्यावयाचा क्रम प्रथम भागी ५ आरोग्य, आणि दक्षिणेला ५ कष्टकारक प
 श्चिमेस ५ रुशना, उत्तरेस ५ व्याधिनाश, मध्ये ७ नक्षत्रं शुभ कारक आ
 णि आयुष्याची वृद्धि यांतून शुभफळ येईल तो दिवस घ्यावा

छत्रचक्र.

अुत्तरारोहिणीरौद्रपुष्यश्चशततारका ॥ धनिष्ठाश्च
 चणश्चैवशुभानिछत्रधारिणं ॥ फलं ॥ मूलेत्रीणिस
 तदंडेकंठेचैवतुपंचकं ॥ मध्येवस्तुप्रदातव्यंशिखरे
 वेदएवच ॥ मूलेचजायतेनाशोदंडेहानिर्धनक्षयः
 कंठेचराजसन्मानोमध्येछत्रपतिर्भवेत् ॥ शिखरे
 कीर्तिवृद्धिश्चजन्मभासूर्यभांतके ॥

टी०-उत्तरा तिन्ही, रोहिणी, आरद्रा, पुष्य, शततारका, धनिष्ठा, शचण, हीं नक्षत्रे
 शुभहोन, परंतु आपले जन्मनक्षत्रा पासून सूर्यनक्षत्रा पावेतों द्यावयाचा
 क्रम, प्रथम मूलावर ३ जीवनाश, मग दांड्यांवर ७ हानि धनक्षय, पुढे क
 ठावर ५ राजसन्मान, मध्ये ८ छत्रपति, शंखटी शिखरावर ४ कीर्तिवृ-
 द्धिहोय, यांतून शुभफळ येईल तो दिवस घ्यावा

मंचकचक्र.

सूर्यभातगणयेच्चांद्रंमंचमूलेचतुश्चतुः ॥ गात्रे
 षुत्वैकंविध्यास्तमध्येसप्तविनिर्दिशेत् ॥ फलं ॥ मू
 लेतुसुखसौभाग्यं गात्रेप्रोक्तंभयंमहत् ॥ मध्येस
 तुत्रन्नाभाय आयुर्वृद्धिकरं परम् ॥

टी०-सूर्यनक्षत्रा पासोन दिवस नक्षत्रा पावेतों मंचक स्तानीं द्यावयाचा
 क्रम प्रथम गुरुंवर १६, सुखप्राप्ति, मग गांतांवर ४ भयप्राप्ति, पुढे विधा
 वर १ भय, शंखटी मध्ये ७ सातपत्र लाभ आयुष्याची वृद्धि होय.

मशर धनुचक्र .

सूर्यभाज्जन्मभातंच धनुष्येवंचयोजयेत् ॥ चा
 पाग्नेद्याण संख्याकं शराग्रे पंचयोजयेत् ॥ शरमूले त
 था पंच पंचसंधौ प्रकीर्तयेत् ॥ दंडे चैवं तु दद्याद्द्वैधनुष
 श्वक्रचुत्तमं ॥ फलं ॥ अग्नेहानिः शरेलाभो शरमूले ज
 यस्तथा ॥ चापसंधौ तु शौर्यं स्याद्दंडे भंगः प्रजायते ॥ ७

टी०- सूर्यनक्षत्रा पासोन जन्मनक्षत्रा पावेतो धनुष्यावर द्यावयाचौं स्था
 ने च फले सांगतो ॥ प्रथम अग्रावर ५ हानि, मग शराग्रावर ५ लाभ, श
 रमूलावर ५ जय, पुनः संधावर ५ शौर्य, शेवटीं दंडावर ५ राज्यभंग, यां
 तून शभफल येईल त्यादिवशीं धारण करावे.

रथचक्र .

रथाकारं त्रिखे चक्रं सूर्यभाज्जनिभं न्यसेत् ॥ रथाग्रे त्री
 णि चक्राणि षट्चक्रेषु ततान्यसेत् ॥ चक्रत्रयं म
 ध्यदंडेरथाग्रे भत्रयंतथा ॥ युगे च भत्रयं ज्ञेयं षड
 क्षाण्यं तिमेऽध्वनि ॥ शेषमृक्षत्रयं योज्यं चक्रज्ञैः
 सर्वतोरथे ॥ फलं ॥ शृंगे मृत्युर्जयश्चक्रे सिद्धि
 ज्ञेयान्च दंडके ॥ रथाग्रे दंड अध्यानं मध्ये चैव सखं श
 भं ॥ बुधैरेवं फलं ज्ञेयं जन्मभातं क्रमेण च ॥ गर्गेणो
 क्तानि चक्राणि विज्ञेयानि सदा बुधैः ॥

टी०- रथाकार चक्रकाढून त्याचा स्थानावर सूर्यनक्षत्रा पासोन जन्म
 नक्षत्रापावेतो द्यावयाचा क्रम, प्रथम शृंगावर ३ मृत्यु, मग चाक्रावर ६ जय,
 पुढे मध्यदंडीवर ३ सिद्धि, रथाग्रावर ३ धनलाभ, मग जोकडावर ३ भंग,
 शेवटीं मार्गावर ६ शभ आणि सर्वत्र ३ सख जाणावे.

तिळांवाघाणालावण्याममुहूर्त.

घाणाचक्रंभवस्याभिसूर्यभाञ्चांद्रमेवच ॥ त्रीणि
त्रीणित्रयंत्रीणित्रीणित्रीणित्रयंतथा ॥ त्रीणित्रीणि
तुभान्यत्रयोजयेत्घाणकेशुभे ॥ फलं ॥ हानिरैश्व
र्यमारोग्यंविनाशोद्रव्यमेवच ॥ स्वामिघातोनिर्धन
तामृत्युरेवस्रखंक्रमात् ॥

उसांचारसकाटावयासमुहूर्त.

वेदद्विनेत्रभूभूतवाणहस्तरसाःक्रमात् ॥ फल ॥
प्रथमंचलभेस्तुक्ष्मींद्वितीयेहानिमेवच ॥ तृतीयेस
र्वलाभंचचतुर्थेचक्षयंतथा ॥ पंचमेचभयेन्मृत्युःषष्ठ
स्तानेश्शभंस्मृतं ॥ सप्तमेचैवपीडास्यादष्टमेधनधा
न्यदं ॥ सूर्यभाद्रणयेञ्चांद्रमिक्षुयंत्रेनियोजयेत् ॥

टी०-सूर्यनक्षत्रा पातो न चंद्रनक्षत्रा पावैतो घाणाचक्रास भाग ९ आणि उ
सांचारस काटावपाचे चक्रास ८ सांचीं फळें खाली लिहितों.

घाणा

उसांचा

६	प्रथमभाग	हानि.	४	प्रथमभाग	उक्ष्मी.
३	भाग	ऐश्वर्य	३	भाग	हानि
३	भाग	आरोग्य	३	भाग	सर्वलाभ.
३	भाग	नाश	१	भाग	क्षय.
३	भाग	द्रव्य	५	भाग	मृत्यु.
३	भाग	स्वामिघात.	५	भाग	शुभ.
३	भाग	निर्धन.	२	भाग	पीडा
३	भाग	मृत्यु.	६	भाग	धनधान्य.
३	भाग	स्रख			यांतशुभफळजादिवशीयेईत तोदिवस घावा

अथ कृषिकर्माससुहूर्त.

स्वाती ब्राह्म्य मृगोत्तरादितियुगे राधा चतुष्कं मघारे
वसुत्तरविष्णुभंकृषिविधौ क्षेत्रादियापेविधौ ॥ गो
कन्या इषमन्मथाश्वशुभदावाराः कुजाकीतरं षष्ठी
द्वादशिरिक्तपर्वसुत्तथावर्ज्यं द्वितीया द्वयम् ॥

टी०- स्वाती, रोहिणी, मृग, उत्तरा, पुनर्वसु, पुष्य, अनुराधा, ज्येष्ठा, मू
ल, पूर्वाषाढा, मघा, उत्तरा. फल्गुनी, श्रवणा, हीनक्षत्रे आणि वृषभ, कन्या,
मकर, मिथुन, हीं लग्नें शुभ होत, मंगळ, शनिवार, वषष्ठी, द्वादशी आणि रि
क्ता दोन्ही पर्वणी आणि द्वितीया द्वय, हीं वर्ज करून कृषिकर्मास आरंभ व बी
जादिकांस ही करावा.

हलचक्र.

त्रिकं त्रिकं त्रिकं पंचत्रिकं पंचत्रिकं त्रिकम् ॥ सूर्य
भाद्रपदे चोद्गम शुभं च शुभं क्रमात् ॥ १ ॥

टी०- प्रथम नागरधरण्याससुहूर्त, सूर्य नक्षत्रा पासून दिवसनक्षत्रा पावेतों ग
णून त्याचे भाग ८ त्यांचाक्रम, प्रथम ३ फल अशुभ, द्वितीयभाग ३ शुभ. तृ
तीय ३ अशुभ, चतुर्थ ५ शुभ, पंचम ३ अशुभ, षष्ठ ५ शुभ, सप्तम ३ अशु
भ. अष्टमभाग २ नक्षत्रे शुभ, जानक्षत्रभागमध्ये दिवसनक्षत्र शुभयेईत
तो दिवस घ्यावा.

गलबतान्वासुहूर्त.

घोष्यादिलिस्तुरगवारुणमिषचित्रशीतोष्णरश्मि
वस्तुजीवकभान्यमूनि ॥ वारेचजीवभृशुनंदनकेम
शस्तेनौकादिसंघटनेवाहनयेषुकुर्पात् ॥

टी०- रेवती, पुनर्वसु, अश्विनी, आश्लेषा, शतताराका, अनुराधा, चित्रा, मृग, हस्त,
पनिष्ठा, पुष्य, हीं नक्षत्रे आणि गुरु, शुक, हे वार प्रशास्त यांजवर नवे गलबत

वेतो रावयाची त्यांचा क्रमसंगती मीन-कर्क-मकर, त्या तिहींगशींम चंद्र असतां पुच्छ जळ लागेल. वृषभ कुंभ या राशीस चंद्र असतां तदर्थ जळ लागेल वृश्चिक, तूळ, त्या राशीस चंद्र असतां अल्पजळ लागेल. शेष राशीस चंद्र असतां जळ लागणार नाही

इशान्य
३ नक्षत्रे नवमस्थान
मध्यमजळ

पूर्व
३ नक्षत्रे द्वितीयस्थान
नजळ

आग्नेय
३ नक्षत्रे तृतीयस्थान
मध्यमजळ

उत्तर
३ नक्षत्रे अष्टम
जळ

मध्य
रोहिणी ३ नक्षत्रे प्रथम
शीघ्रजळ लागेल.

दक्षिण
३ नक्षत्रे नवमस्थान
जळ

उत्तर
३ नक्षत्रे अष्टम
जळ

पूर्व
३ नक्षत्रे द्वितीयस्थान
नजळ

आग्नेय
३ नक्षत्रे तृतीयस्थान
मध्यमजळ

वागांत लावण्याच्या मुहूर्त.

गोसिंहालिंगतेषु चोत्तरगते भानौ बुधादित्रये चंद्राकेंच शरुभाबुधैरभिहितारामप्रतिष्ठा क्रिया ॥

टी०-उदगयनी वृषभ अथवा सिंह वृश्चिक या राशींचा सूर्य आणि बुधगुरुशुक्र चंद्र रवि हेवार, अशा ग्रहदिनीं नूतनलागवड करावी

आश्लेषाभरणीद्वयं क्षत्तभिषकुस्यत्काचिशारयांकुहूरिक्तापक्षतिमष्टमीपरिहरेत्पक्षीमपिद्वादशीं ॥

टी०-आश्लेषा.भरणी वृत्तिका.शततारका विगाखा आणि अमावास्या दिक्कतिवि द्वितीयाअष्टमी.पक्षी द्वादशी इतकीं चर्जकरून अन्यदिनीं लागवड उक्त होय

शिक्काचालवण्यासमुहूर्त.

मृदुध्रुवक्षिप्रचरंभेषुयोगेप्रशस्तेशनिचंद्रवर्ज्ये॥ वारेत
थापूर्णजलाहयेन्वमुद्राप्रशस्ताशुभदाहिराज्ञां ॥

टी०-मृदु, ध्रुव, क्षिप्र, चर, हीनक्षत्रं प्रशस्त आणि शनिचार चंद्रवार हे वर्ज.

अथप्रभप्रकरण.

तिथ्यादिप्रयुक्तप्रभ.

तिथिःप्रहरसंयुक्तातारकावारमिश्रिता॥ अग्निभि
स्तुहरेद्भागंशेषंसखंरजस्तमः॥ १॥ फलम्॥ सिद्धि
स्तात्कालिकेसखेरजसालुचिलंबिता॥ लमहानिष्फलं
कार्यंज्ञातव्यंप्रभकोविदैः॥ २॥

टी०-प्रभन्या तिथिवारीं नक्षत्रीं आणि प्रहरीं करील त्याचें उत्तर र्पासीं
लिहिल्या उदाहरणा प्रमाणें घ्यावें. उदाहरण.- तिथ. ५ व वार ३ नक्षत्रें ७
प्रहर २ भिळवणो १७ भाग ३ भोग्य १५ शेष २ त्याचें नांव दुसरें रज त्याचें फ
ळ कार्य चिळंब, याप्रमाणें ३ नजरले तर तम निःफल, शेष एक उरले तर सख
त्याचें फळ सिद्धि.

आत्मछायाप्रयुक्तप्रभ.

आत्मछायात्रिगुणितात्रयोदशसमन्विता॥ वसु
भिश्चहरेद्भागंशेषंचैवशुभाशुभम्॥ १॥ फलं॥
लाभश्चैकेत्रिकेसिद्धिवृद्धिःपंचमसप्तके॥ द्वयोर्हीनिश्च
तुःशोकंषष्ठाष्टे मरणं प्रवम्॥ २॥

टी०-आपुही छाया मौजून त्रिगुणित करून आंत तेरामिळवून आठांनीं भागा
वें शेष उरले तें फळ जाणावें.

शेष १ शेष २ शेष ३ शेष ४ शेष ५ शेष ६ शेष ७ शेष ८
लाभ हानि सिद्धि शोक वृद्धि मरण वृद्धि मरण.

अथपंचाप्रश्न.

निधिप्रहरसंयुक्तातारकावारमिश्रिता ॥ सप्तभिस्तह
रेद्भागंशेषंतुफलमादिशेत् ॥ १ ॥ वर्तमानंचनक्षत्रंगण
येत्कृत्तिकादितः ॥ सप्तभिश्चहरेद्भागंशेषंप्रश्नस्यलक्षणं
॥ २ ॥ प्रश्नाक्षरंरुद्रयुक्तंसप्तभिर्भाजितंतथा ॥ फलमेवं
क्रमाज्ञेयं सर्वेषां हिशुभाशुभम् ॥ ३ ॥

टी०-निधि,प्रहर,आणि वारचनक्षत्र एकत्र मिळवून सातानीं भागावें शेष
उरेल तें फळ दुसरा प्रकार दिन नक्षत्रापासून कृत्तिका पावेतो गणना करू
न सातानीं भागावें तिसरा प्रकार-प्रश्नाची अक्षरें मोजून त्यांत अकरा
मिळवावे आणि सातानी भागावे. शेषउरेल तें फळ.

फळे.

एकेशेषेतथास्थानेद्वितीयेपथिवर्तते ॥ तृतीयेप्यर्ध
मार्गेत्तुचतुर्थेग्राममादिशेत् ॥ १ ॥ पंचमेपुनरावृत्तः
षष्ठेव्याधियुतंवदेत् ॥ शून्यंज्ञेयंसप्तमेवैचैतस्यश्च
स्यलक्षणम् ॥ २ ॥

टी०-शेष १ स्थानींच आहे. २ मार्गचा उत्त आहे. ३ अर्धमार्गी आला ४ गां
वाजवळ आला ५ भाषारामेला ६ व्याधियस्त आहे. ७ मृत्यु ही तीन पं-
थाप्रश्नाची फळे क्रमेकरून जाणावीं

दुसराप्रकार.

धनसहजगतौसित्तामरेज्यौकथयतरागमनंप्रवासि
पुंसां ॥ तनुहिबुक्कगताविमौचतहूत्स्रटितिनृणांकु
रुतो गृहप्रवेशम् ॥ १ ॥

टी०-द्वितीय स्थानीं शुक तृतीयस्थानीं गुरु. अथवा पृच्छा लग्नीं शुक.
चतुर्थस्थानी गुरु असायोग असता प्रवासी गृहास लवकर येईल

अथकार्यकार्यप्रश्न.

दिशाप्रहरसंयुक्तातारकावारमिश्रिता ॥ अष्टमिस्तद्
रेद्भागंशेषं प्रश्नस्य लक्षणम् ॥ १ ॥ फल ॥ पंचैकेत्वरिता
सिद्धिः षड्दुर्बेचदिनत्रयं ॥ त्रिसप्तके विलंबश्चद्वौना
द्यौनचसिद्धिदौ ॥ २ ॥

टी०- वृत्तकान्ते सुस्प ज्या दिशोस असेल ती दिशा व प्रहर, वार, नक्षत्र, अशीं
सर्व एकत्र करून आठानीं भागावें शेष उरेल त्याचें शुभाशुभ फळ जाणावें.
शेष १ अथवा ५ उरले तर लरित कार्य सिद्धि. ६, ४, उरले तर तीन दिवसां
त कार्य सिद्धि. ३, ७, विलंबें करून कार्य सिद्धि. २, ८, कार्य होणार नाही.

अंकप्रश्न.

अंकं द्विगुणितं कृत्वा फलनामाक्षरैर्युतं ॥ त्रयोदश
युतं कृत्वा नवभिर्भागमाहरेत् ॥ १ ॥ फलं ॥ एकै हि ध
नवृद्धिश्च द्वितीये च धन क्षयः ॥ तृतीये श्चे ममारोग्यं
चतुर्थे व्याधिरेव हि ॥ २ ॥ पंचमे च स्त्रिलाभः स्यात् षष्ठे
बंधुविनाशनं ॥ सप्तमे ईस्य तासि स्थिरष्टमे मरणं ध्रु
वम् ॥ ३ ॥ नवमे राज्यासंप्राप्तिर्गर्गस्य वचनं तथा ॥

टी०- नऊ अंकांतून एका अंकानें नांव व्याचयास सांगावें. जा अंकाचें नां-
व घेईल त्याचें द्विगुणित करून मग फळाचें नांव घेवावें त्याचीं अक्षरें व दुस
रेतेरा अंक त्यांत मिळवावे. आणि द्विगुणित केलेले ते असे सर्व एकत्र
करून नवानीं भागावें. शेष राहील त्याचें फळ शुभाशुभ. शेष १ धनला
भ. २ धनक्षय ३ आरोग्य. ४ व्याधि ५ स्त्रीलाभ. ६ बंधूनानाश. ७ का
र्यसिद्धि. ८ मरण, ९ राज्याप्राप्ति, असंगर्गमुनी सांगतात.

नवग्रहात्मकं यंत्रं कृत्वा प्रश्ननिरीक्षयेत् ॥ फलं
पूर्वोक्तमेवात्र द्रष्टव्यं प्रश्नकोविदैः ॥

४	३	८
९	५	१
२	७	६

टी०- नवग्रहात्मक यत्र क्रूरन त्यानील अंकाचें अवलोकन किं-
वा अकार्यर हात टेंऊन किवा उच्चार करवून अंक येईल त्याची
फळे पूर्वी सांगितलीं आहेत तीं पाहून यथाक्रमे सांगावी.

अन्यमते ॥ सप्तत्रयांके कथयंति वार्ता नवैकपं
चत्वारिंशदंति ॥ अष्टौ द्वितीयेन हि कार्यसिद्धीरसा
श्ववेदाघटिकात्रयंच ॥ १ ॥

टी०- अन्यमते. पूर्वीचे अंक सांगितले आहेत त्याप्रमाणे कति परंतु फळें
निराक्षी. शेष ७ अथवा ३ उरले तर वार्ता ऐकण्यांत येईल ९, १, ५, त्वरित
कार्य होईल. ८, २, कार्य होणार नाहीं ४, ६, तीन घटकानी कार्य हो
ईल असें समजावें.

वारनक्षत्रप्रयुक्तपंथाप्रश्न.

बुधेचंद्रेतथामार्गसमीपे गुरुशुक्रयोः ॥ रवौ भौमे
तथादूरेशनौ च परिपीड्यते ॥ १ ॥ निर्जीवः सप्तऋ
क्षाणिसर्जोवोद्वाद्दशेभवेत् ॥ व्याधितो न वऋक्षा
णिसूर्यधिष्यान्नुचांद्रभम् ॥ २ ॥

टीका- बुधवारीं व सोमवारीं प्रश्नकेलातर मार्ग चालताहे, गुरुवारीं शु
क्रवारी समीप आला, रविवारीं भौमवारीं दूर आहे शनिवारीं अनिष्ट हो
य सूर्यनक्षत्रा पासून चंद्रनक्षत्रा पावेतो यावयाचा क्रम. प्रथमसातन
क्षत्रांत चंद्र आलातर निर्जीव द्वितीय चारा नक्षत्रांत चंद्र आलातर
जिवंत आहे तृतीय नऊनक्षत्रांत चंद्र आलातर व्याधिउत्सन्न झाला
आहे असा पंथा प्रश्नजाणावा.

नष्टवस्तुप्रश्न

तिथिवारंच नक्षत्रं लग्नं वन्हि विमिश्रितं ॥ पंच
भिस्तु हरेद्भागं शेषं तर्खचिनिर्दिशेत् ॥ फलं ॥ पृथि

व्यांतुस्त्विहं ज्ञेयं अष्पुव्योम्नि न लभ्यते ॥ तेजस्तुराजगं
ज्ञेयं वा यौ शोकं विनिर्दिशेत् ॥

टी०- प्रश्न तिथि, वार, नक्षत्रें, लग्न, वतीन एकत्र करून, पांचांनीं भागावें. शे
ष १ उरलातर पृथ्वींत आहे. २ उरलेतर जलांत आहे, सांपडणार नाही, ३ उरलेतर
आकाशांत आहे भिळणार नाही. ४ उरले असतां तेज, राजाने वस्तु नेली. ५ उ
रलेतर वायु, शोक, असें जाणावें.

गर्भिणी प्रश्न.

तत्पृच्छ लग्नेरविजीवभौमे तृतीयसप्तमेन च पंचमे च ॥
गर्भः पुमान् वैश्विभिः प्रणीतं चान्यग्रहे स्त्री विबुधैः
प्रणीतम् ॥१॥

टी०- गर्भिणीच्या लग्नावर प्रश्न करील त्या लग्नीं ग्रह पाहाणें. लग्नाचे तृ
तीय अथवा सप्तम नचम, पंचम, स्थानीं. रवि, गुरु, भौम असले तर पुत्र हो
ईल किंवा या स्थानीं अन्य ग्रह असले तर कन्या होईल.

मुष्टि प्रश्न.

मेषेरक्तं वृषे पीतं मिथुने नीलवर्णकम् ॥ कर्के च पां
दुरं ज्ञेयं सिंहधूम्रं प्रकीर्तितं ॥१॥ कन्यायां नीलमिश्रं
तुतुलायां पीतमिश्रितम् ॥ वृश्चिकेतान्त्रमिश्रं च चापे
पीतं विनिश्चितं ॥२॥ नक्रैकुंभैकृष्णवर्णमीने पीतं च
देस्तुधीः ॥

टी०- पृच्छकाचे मुष्टींत कोणते वर्णांची वस्तु आहे ती सांगावी, ती याप्रमाणें,
मेषलग्न असले तर तांबडे वर्णांची वस्तु मुष्टींत आहे आणि वृषभलग्न असले तर
रविवर्णी. मिथुनीं निळी. कर्कीं पांढरी सिंहीं धूम्रवर्णांची. कन्या लग्नीं नीलमिश्रि
त. तुळीं पीतमिश्रित. वृश्चिकीं ताम्रमिश्रित. धनीं पीतमिश्रित. मकरीं कृष्णव
र्ण. कुंभीं लोहमय. मीनीं पीतवर्णांची वस्तु आहे असें सांगावें.

लग्नपरत्वेमनचिंतितप्रश्न

मेपेचद्विपदांचिंताचपेचिंताचतुष्पदः॥मिथुनेगर्भचिं
ताचव्यवसायस्यकर्कटे॥सिंहेचजीवचिंतास्याकन्यायां
चस्त्रियस्तथा॥नूलेचधनचिंताचव्याधिचिंताचरुश्चि
के॥चापेचधनचिंतास्यान्मकरेशत्रुचिंतनं॥कुंभेस्तान
म्यचिंताम्यान्मीनेंचिंताचदैविकी॥

टी०- लग्नपरत्वेप्रश्नानेउत्तर मेषलग्नीप्रश्नकेलातर मनुष्याचोचिंता,रुपभ
लग्नीगार्हस्थशीइत्यादिचतुष्पदांची, मिथुनीगर्भाचो, कर्कीव्यापाराचो,सिंहीजी
वाचो कन्यालग्नीस्त्रीची,नूलीधनाची,रुश्चिकीरंगाची,धनीधनाची, मकरेश
त्रुची,कुंभांस्थानाची, मीनलग्नीभूतपिशाचादिकदैविकअशाचिंतालग्नपर-
त्वेपृष्ठकांससांगाय्या

संज्ञापरत्वेलग्नाचींनावें.

धातुमूलंजीवश्चरद्विस्वभावाश्च॥मेपादयःक्र
मेणज्ञातेव्याःप्रश्नकोविदैः॥

टी०- मेपादिक्रमानेद्वादशलग्ने,त्यांचींनावेंदोनदोनसज्ञेचींसागतो,धातुचर
अशीमेपलग्नाचोसंज्ञा,मूलस्त्रिर,रुपभाची, जीवद्विस्वभाव,मिथुनाची,धातु
चरकर्काची,मूलस्थिरसिंहाची,जीवद्विस्वभावकन्येची,धातुचरतूळेची,मू
लस्थिररुश्चिकाची. जीवद्विस्वभाव,धनाची,धातुचर,मकराची,मूलस्थिर
कुभाची, जीवद्विस्वभावहीमीनाचीसंज्ञाअशाद्वादशलग्नांच्यासंज्ञाजाणाय्या

अंकप्रश्न.

अष्टोत्तरशतेचैवप्रश्निकोन्यूनमाचरेत्॥शेषंद्वादशभि
र्भक्तंशेषंचैवशुभाशुभम्॥१॥फलं॥एकंदुर्गासप्त
कैवैविलंवश्वागतुर्येदिक्षुभूतेषुनाशः॥रुद्रेसिद्धिसुगुले
रुदिरूक्ताशीघ्रंकार्यस्याश्रिपद्द्वादशेषु॥२॥

टी० - प्रश्नपृष्ठका कडून अष्टोत्तरशताचे अंकांतून एके अंकाचे नाच घेवायें आणि त्यास बारांनीं भागावें शेष उरले त्याचीं फळे. शेष १ अथवा ९, किंवा ७ उरले तर विलंबें कार्य होईल. शेष ८, ६, १०, ५, उरले तर नाश. ११, सिद्धि. ३, वृद्धि. ३, ६, १२, उरले तर शीघ्र कार्य सिद्धि होईल असें जाणावें.

रोगीप्रश्न.

तिथिवारं च नक्षत्रं लग्नं ग्रहर एव च ॥ अष्टभिस्तु हरेद्वा
गं शेषं तु फलमादिशेत् ॥ फलं ॥ ह्याग्ने देवता बाधा पैत्री
वैनेत्रदंतिषु ॥ षट्चतुर्षु भूतबाधान बाधा एकपंचके ॥ २ ॥

टी० - तिथिवारं नक्षत्रं लग्नं आणि ग्रहर हीं प्रश्न दिवशीं एकत्र करून आठनीं भागावें शेष उरले त्याचें फळ. शेष ७ अथवा तीन उरले तर देवतेची बाधा. २, ८, पितरांची बाधा; ६, ४, भूतबाधा, १, ५, उरले तर बाधा नाही.

केवळ लग्न परत्वे.

मेषे च देवीदोषः स्यात् वृषे दोषश्च पैत्रिकः ॥ मिथुने शा
किनीदोषः कर्कटे भूतदोषकः ॥ सिंहे सहोदराणां वैक
न्यायां कुलमातृजः ॥ तूले दोषश्चंडिकायानाडीदोषो हि
वृश्चिके ॥ चापे च यक्षिणीपीडामकरे ग्रामदेवतात् ॥
अपुत्रादृष्टिजः कुंभे मीने आकाशगामिनः ॥ ४ ॥

टी० - जा लग्नीं रोगी प्रश्न करील त्याचें उत्तर, मेष लग्नीं देवीदोष, वृषभीं पितृदोष, मिथुनीं शाकिनीदोष, कर्कीं भूतदोष, सिंहीं भावाचा दोष. कन्या, कुळदं वतेचा दोष, तूळीं चंडिकादोष, वृश्चिकीं नाडीदोष, धनीं यक्षिणीदोष, मकरीं ग्रामदेवतेचा, कुंभीं अपुत्र स्त्रीदर्शनीयदोष, मीनीं आकाशगामिनीयदोष, असे पृष्ठक लग्न परत्वे रोग सांगावे.

पुत्रन्यप्रश्न.

आषाढस्यासिते पक्षे दशम्यादिदिनत्रये ॥ रोहिणी

कालमारख्यातिसुमदुर्भिक्षलक्षणं ॥१॥ रात्रावेव निर
भ्रंस्यात्प्रभाते मेघडंबरं ॥ मध्याह्ने जलविंदुः स्यात्तदा
दुर्भिक्षकारणम् ॥२॥

टी०-आषाढ कृष्णपक्षी-त्री दशमी किंवा एकादशी. द्वादशी. एषा तिन्हीदि
पसांत गेहिणी दिवस नक्षत्र आले तर कृभिक्ष मध्यम, दुर्भिक्ष हीं तिन्हीं फ
ळें तिथी क्रमेकरून घ्यावीं आणि रात्रीं निरभ्र, प्रातःकाळीं मेघ गर्जना. म-
ध्याह्नी जल विंदु पडतात अमे लक्षण आल्यावर एषा संवत्सरीं महर्गता हो
ईल असें जाणावें.

जललग्ने

कुंभः कर्क वृषौ मीनमकरौ वृश्चिकस्तुला ॥ जललग्ना
निचोक्तानि लग्ने घेतेषु सूर्यभं ॥१॥ लभत्येव सदा वृष्टि
ज्ञातव्या गणकोत्तमैः ॥

टी०-कुंभ. कर्क, वृषभ, मीन, मकर, वृश्चिक, तुला, हीं ७ जल लग्ने होत ॥ यां
वर सूर्य महानक्षत्र निघाळें तर पर्जन्य पुष्कळ पडेल.

पर्जन्यनक्षत्रे ॥ अश्विनी मृगपुष्येषु पूषविष्णुमघासु
च ॥ स्वास्यां प्रविशते प्रानुर्वर्षते नात्र संशयः ॥

टी०-अश्विनी, मृग, पुष्य, देवती, श्रवण, मघा, स्वानी, एषा दिवस नक्षत्रीं सू-
र्यानें महानक्षत्रीं प्रवेश केला असतां पर्जन्य वृष्टि पुष्कळ होईल.

स्त्रीनपुंसकपुरुषनक्षत्रे.

आर्द्रादिदशकं स्त्रीणां विशाखात्रिनपुंसकं ॥ मूला
चतुर्दशपुंसां नक्षत्राणि क्रमाद्बुधैः ॥ वायुर्नपुंसके
भेचस्त्रीणां भेचा भवदर्शनं ॥ स्त्रीणां पुरुषसंयोगे वृष्टि
भवति निश्चिनं ॥२॥

टी०-आर्द्रादि स्वात्यत १० नक्षत्रे स्त्रीसंज्ञक होत, विशाखादि ज्येष्ठात ही ३

नपुंसक, मूलादि मृगांत हीं १४ नक्षत्रें पुरुष संज्ञक होत ॥ नपुंसक नक्षत्री स्त्री
महानक्षत्र आलें तर वायुसुटेला ॥ आणि दोन्ही स्त्री नक्षत्रें आलीं तर अभ्रये
ईल ॥ स्त्री पुरुष असा योग आला तर पर्जन्य वृष्टि होईल.

सूर्यचंद्रनक्षत्र संज्ञा ॥

अश्विन्यादित्रयं चैव आर्द्रादेः पंचकं तथा ॥ पूर्वाषा
ढादिचत्वारिचोत्तरारेवती द्वयं ॥ उक्ता निशाशिभान्यत्र
प्रोच्यंते सूर्यभान्यथ ॥ १ ॥ रोहिणी च मृगश्चैव पूर्वाफल्गु
निका तथा ॥ सूर्ये सूर्ये भवेद्वायुश्चंद्रे चंद्रे न वर्षति
॥ २ ॥ चांद्रसूर्यो भवेद्दोगस्तदा वर्षति मेघराट् ॥

टी०— अश्विनी, भरणी, कृत्तिका, आरद्रा, पुनर्वसू, पुष्य, आश्लेषा, मघा, पू
र्वाषाढा, उत्तराषाढा, श्रवण, धनिष्ठा, उत्तरा, रेवती, हीं चंद्रनक्षत्रें ॥ आणि
शेष जीं उरलीं तीं सूर्यनक्षत्रें जाणावीं.

फळें ॥ दिवस नक्षत्र आणि महानक्षत्र हीं दोन्हीं सूर्य असलीं तर वायु सुटेला ॥
आणि दोन्हीं चंद्र नक्षत्रें आलीं तर पर्जन्य पडणार नाही ॥ जेव्हां चंद्र आणि
सूर्य अशीं येतील तेव्हां वृष्टि होते असें जाणवें.

धान्यप्रश्न.

कापायेजयशर्मलाभकुगिरौमित्राणिसर्वंशुभं ॥ गो
रायेप्रियभुग्धनानिलपरेलाभारिनाशादिकं ॥ रख्यां
गेकलहः श्रियश्चबलुगेस्थानानिमित्रागमौ ॥ रोरां
विपदापरांगकलहः खालेयशोकावहः ॥ १ ॥

टी०— सत्तावीसदाणे धान्याचे घेऊन एकरास करावी मग त्या राशींतून
येक चिमटी भरून निराळे ठेवावें ह्मणजे तीन राशी होताना त्यांतली दाणे
मोजून शेवटीं एकेक उरला तर शुभ असें विचार पाहवें उदाहरण ॥

प्रदातव्यं वामहस्ते त्रयं तथा ॥ कुक्ष्यो षट्कंच दातव्यं
पादैकैकं विनिर्दिशेत् ॥ २ ॥ फलं ॥ मुखे च द्रव्यहरणं
शीर्षे लाभकरं स्मृतं ॥ हानिदं दक्षिणे हस्ते हृदये च सु
खाय हं ॥ ३ ॥ वामहस्ते तुरोगाश्च कुक्ष्योः शोकस्तथैव च ॥
पादयोर्हानि रोगौ च जन्मधिष्ण्यादि चंद्रभं ॥ ४ ॥
भौम ॥ भौमचंद्रं प्रवक्ष्यामि जन्मधिष्ण्यादि भौमभं ॥
शीर्षे षट्कं मुखे त्रीणि त्रीणि वै दक्षिणे करे ॥ पादयोः ष
ट्प्रदातव्यं वामहस्ते त्रयं तथा ॥ गुह्ये चैकं नेत्रयोर्द्वै हृद
ये त्रयमेव च ॥ २ ॥ फलं ॥ विजयश्चैव रोगश्च लक्ष्मीः पंथा
भयं तथा ॥ मृत्युर्लाभः सुखं चापि फलं ज्ञेयं विचक्षणैः ॥ ३ ॥

सूर्य			चंद्र			मंगळ		
सूर्यसंक्रातज्यातश्च शीर्षे सेवेथ			जन्मनक्षत्रापासून ज्या नक्षत्री			जन्मनक्षत्रापासून भौमज्या न		
न जन्मनक्षत्रापर्यंत मोजून जेथे			चंद्र भसेल तेथ पर्यंत मोजायेजे			क्षत्री भसेल तेथ पर्यंत मोजून		
नक्षत्र पडेल ते फळ जाणावे			थे नक्षत्र पडेल ते फळ जाणावे			जेथे नक्षत्र पडेल ते फळ जाणावे		
स्थाने	नक्षत्रे	फळे	स्थाने	नक्षत्रे	फळे	स्थाने	नक्षत्रे	फळे
सुरावर	३	रोगप्राप्ति	मस्तकावर	६	लाभ	शिरावर	६	विजय
उ हात	४	लाभ	सुरावर	१	द्रव्यहरण	सुरावर	२	रोगप्रा
पांयावर	६	मार्गंचाल	उ हातावर	२	हरण करील	उ हाता	३	नक्षत्रीप्रा
डा बाहु	४	बधन	हृदयावर	६	सुखप्राप्ति	पांयावर	६	मार्गंचाल
हृदयावर	५	लाभ	डावा हा	२	रोगप्राप्ति	डा हाता-	३	भय
नेत्रांवर	४	लक्ष्मीप्रा	कुक्षी	६	शोक	गदावर	१	मृत्यु
मस्तकावर	१	राजगृही पू	उ पाय	१	हानि	नेत्रावर	२	मृत्यु
गुरावर	१	अपमृत्यु	डा पाय	१	रोगप्राप्ति	हृदयावर	३	सुख

बुधा ॥ बुधचंद्रं प्रवक्ष्यामि जन्मक्षुद्रादिसौम्यभं ॥

शिरसित्रीणिराज्यं स्यात्पुत्रैकं भनधान्यदं ॥ १ ॥ नेत्रे
 द्वीतिलामौचनमौशीः पंचकं तथा ॥ पादयोः षड्प्रवास
 श्रवामेवेदाधनं तथा ॥ २ ॥ चत्वारिदक्षिणेहस्ते धनलाभस्त
 थैव च ॥ गुल्फस्थाने षड्द्वयं च नुंधनं भरणं फलं ॥ ३ ॥
 गुरु ॥ ॥ गुरुचक्रं प्रवक्ष्यामि गुरुभाज्यन्मनुष्यकं ॥ दद्याच्छि
 रसि चत्वारि चत्वारिदक्षिणे करे ॥ १ ॥ एकं करे मुखे पंच
 पादयोः षड्प्रदापयेत् ॥ करे वामे च चत्वारित्रीणि दद्याच्च
 नेत्रयोः ॥ २ ॥ फलं ॥ राजवंलक्ष्मीर्षलपातिः पीडा मृत्युस्तथैव
 च ॥ सुरसंनैव क्रमेणैपं फलं ज्ञेयं चिचरणेः ॥ ३ ॥
 शुक्र ॥ ॥ शुक्रचक्रं प्रवक्ष्यामि शुक्रधिष्णवात्पुत्रत्वार्थं ॥ सुरे
 त्रीणि महासामः शीर्षे पंचशुभावहः ॥ १ ॥ त्रिकंतुदक्षिणे
 पादे केशहानिकरं सदा ॥ तथैव वामपादे च त्रीणि भानि नुयो
 जयेत् ॥ २ ॥ हृदये द्वे धनं सौख्यं भाषकं हस्तयोर्द्वयोः ॥ त्रि
 सौख्यं धनप्राप्तिर्गुत्वे त्रीणि तथैव च ॥ ३ ॥ स्त्रीलाभश्च फ
 लं प्रोक्तं भृगुपुत्रस्य सूरिभिः ॥

बुध			गुरु			शुक्र		
जन्मनक्षत्रापासून तो बुधज्या नक्षत्रीं असेल तेथ पर्यंत मोजून ज्या स्थानी पडेल त्या स्थानाचे फळ जाणावे			गुरुज्यानक्षत्रीं असेल तेथ पासून जन्मनक्षत्रांपावेतो मोतून ज्या स्थानी पडेल त्या स्थानाचे फळ जाणावे.			शुक्रज्या नक्षत्रीं असेल तेथ पासून जन्मनक्षत्रा पावेतो मोतून ज्या स्थानी पडेल त्या स्थानाचे फळ जाणावे.		
स्थानं	नक्षत्रे	फलं	स्थानं	नक्षत्रे	फलं	स्थानं	नक्षत्रे	फलं
मस्तकीं	३	राजप्राप्ति	मस्तकीं	४	राज्यप्रा.	ससावर	२	उत्तमलाभ
मुखावर	१	धन	उ० हातावर	४	लक्ष्मीप्रा.	मस्तकावर	५	शुभ
नेत्रांवर	२	श्रीतिला	कंठवर	१	धनसा.	द० पायावर	२	केशहानि
नाभी वर	५	लक्ष्मीप्रा.	ससावर	५	पीडा.	वा० पायावर	३	कुशहानि
पायां वर	६	प्रवास	पायांवर	६	मृत्यु	हृदयावर	१	धनसौख्य
उपेहातावर	४	धनलाभ	डा० हातावर	४	सुखभा.	हानावर	८	मित्रसुख
द० हात	४	धनलाभ	नेत्रांवर	३	सुखप्राप्ति	उत्थावर	३	स्त्रीलाभ.
उदावर	३	बंधन, भरण						

रस्याचे फळराज्यप्राप्ति ॥ पुढे सुरवावर ३ मिष्टान्नभक्षण ॥ प्रत्येकरवा-
द्यावर १, १ बळकट असावे ॥ शुजावर १, १ चाचे ही फळ बळकट ॥ तळा
थावर १, १ चोर ॥ हृदयावर ५ ऐश्वर्य ॥ नाभीवर १ सौरभप्राप्ति ॥ गुत्थानर
१ परदारा लंपट ॥ जानूवर १, १, देशान्तरगमन करीत ॥ प्रत्येक पावसावर
३, ३ अरपायुषी ॥ याप्रमाणे जेथे जन्मनक्षत्र पडे ते फळ सांगवे ॥

लग्नशुद्धीस पंचकपाहणे

गततिथियुतलग्नं नंदहृत्शेषकंच वसुयस्युगष
द्वेक्षोपि संख्याक्रमेण ॥ रुग्नलग्नपंचौरं मृत्युदं पं
चकं स्याद्भूतगृह्नपमार्गोद्वाहके वर्जनीयं ॥ ५ ॥

टी०- गत तिथी मोजून त्यांत लग्न मेळवावे आणि ९ नवांनी भागपें शेष उरले
त्याचे फळ ॥ ८ उरले तर रोग पंचक ते सुंजीस वर्ज्य ॥ ३ उरले तर अग्नि पंचक ते
गृहारंभास वर्ज्य ॥ ४ उरले तर राजपंचक हें आणि ३ उरले तर चोर पंचक ॥
ही दोन्ही पंचके गमन लग्नीं वर्जावीं ॥ १ उरला तर मृत्यु पंचक ते विवाहा-
स वर्ज्य ॥ या शिवाय शेषांक राहिल्यास नि. पंचक जाणावे तें सर्वांस
उक्त होय ॥

वारपरत्वे पंचके वर्ज्य

रवौ रोगं कुजे वन्हि-सोमेलुनृप पंचकं ॥ बुधे चोरं
शने मृत्युः पंचकानितु वर्जयेत् ॥ ५ ॥

टी०- रविवारी रोग पंचक ॥ मंगळवारी अग्नि पंचक ॥ सोमवारी राज
पंचक ॥ बुधवारी चोर पंचक ॥ शनिवारी मृत्यु पंचक ॥ अशीं हीं पंच-
के वाराचे वारास वर्ज्य जाणावीं ॥

दिनमानरात्रिमान

अथनादिकघासररामहताः गगनानलुवाणशशां
कयुताः ॥ परिभाजितभून्यरसैर्घटिकाकर्कादिनि
शामकरादिदिनं ॥ १ ॥

टी०- अथन ह्यणजे कर्क संक्रांती पासून मकर संक्रांती पर्यंत महिने ६ त
सेच मकरा पासून कर्कापावैतों महिने ६ ज्या दिवसान्चे दिनमान कराया
चें तेथपर्यंत एकंदर दिवस मोजून त्यांना ३ गुणून जे अंक येतील त्यांत
१५३० मिळवावे मग ६० भागून शेषउरेल तें रात्रिमान जाणार्थे आणि
मकर संक्रांती पासून मोजलें असतां दिनमान जाणार्थे ॥

दिवस कित्ती आरु तें पाहाणे

पादप्रभानगयुतारहितान्चमेषान्पटस्विंदुनात्रि
युगवाणशराधिरामैः ॥ स्याद्वाजकोदिनदलस्य
नगाहतस्यपूर्वेगतास्युरपरेदिनशेषनाडयः ॥ २ ॥

टी०- आपली छाया पावले करून मोजावो ॥ जो पावले येतील त्यांत ७ मि
ळवावे आणि मेष संक्रांती पासून कन्या पर्यंत इंदु ह्य० एक त्यांत वजा करा
वा त्याचे पुढें तुला पासून मीन पर्यंत जी संक्रांत असेल त्या संक्रांतीचा क्षेप-
क तो वजा करावा, ते असे, तूल ३ वृश्चिक ४ धन ५ मकर ५ कुंभ ४ मीन ३
या प्रमाणें अंक वजा करून निराळे मांडून ठेवावे ॥ नंतर दिनदल ह्यणजे
१५ यांस ७ यांनीं गुणून १०५ जाले यांस मागे ठेवलेल्या अंकांनी भागार्थे भा-
गांक येईल त्या घटका झाल्या परंतु पूर्वार्धी दिवस घटका आल्या आणि उ-
त्तरार्धी दिवस उरला हें सांगावे.

रात्र कित्ती ज्ञाती तें पाहाणे

सूर्यभान्मध्यनक्षत्रंसप्तसंख्याविशोधितं ॥ विंश
तिघ्नं नवहृतं गतारात्रिः स्फुटा भवेत् ॥ १ ॥

टी०- रात्रीस मध्ये जें नक्षत्र आले असेल तितकीं नक्षत्रें सूर्य नक्षत्रा पासून मो-
जून त्यात ७ कमी करावे शेष राहील ते विसांनी गुणून ९ यांनी भागावे शेषम-
ख्या उरेंल तितकी रात्र भोग्य झाली असे समजावे ॥

अंतरंग वहिरंग नक्षत्रें

सूर्यभादुडुगणंपुनः पुनर्गण्यतामिति चतुष्टयंत्रयो ॥

अंतरंगवहिरंगसंज्ञकंतत्रकर्मविदधीततादृशं ॥१॥

टी०- सूर्य नक्षत्रा पासून प्रथम ४ नक्षत्रे तीं आंत चाळिची होत ॥ मग ३ नक्ष-
त्रें ती वाहेर चालीचीं होत ॥ अशा क्रमानें दिवस नक्षत्रा पावेतो मोजावें गुरें
आणण्यास व पोहचवण्यास उक्त होय ॥

सूतिकास्नान

करेंद्रभाग्यानि लवासवांत्ये मैत्रेण्दवाश्चिभ्रुवभेन्दि
पुंसां ॥ तिथावरिक्ते शुभमामनंति प्रसूतिकास्नानवि
धिं मुनींद्राः ॥१॥

टी०- हस्त, ज्येष्ठा, पूर्वाफलगुनी, स्वाती, धनिष्ठा, रेवती, अनुराधा, मृग,
अश्विनी, आणि भ्रुव नक्षत्रें अशीं ज्या दिवशीं असतील तो दिवस सूतिका
स्नानास उक्त होय परंतु रिक्ता तिथि वर्ज्य करावी असे मुनींद्र मानिताहेत ॥

॥ इति शुक्रदेव विरचिते ज्योतिषसारे संवत्सरादि चक्र
प्रकरणात् समाप्त श्रीगजाननार्पणमस्तु ॥

